

**UCHWAŁA NR XXVIII/187/2021
RADY GMINY LEŚNIEWICE**

z dnia 28 grudnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia Starej Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice na lata 2021 - 2027 z perspektywą do 2030 r.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6a, art. 10 f ust. 4 w związku z art. 10 e ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372, z późn. zm.) oraz art. 9 pkt 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057) Rada Gminy Leśniewice uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Przyjmuje się do realizacji Strategię Rozwoju Gminy Leśniewice na lata 2021 – 2027 z perspektywą do 2030 r.

2. Strategia Rozwoju Gminy Leśniewice na lata 2021 – 2027 z perspektywą do 2030 r., o której mowa w ust. 1 stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Leśniewice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Wiesław Wierchoś

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LEŚNIOWICE

w latach 2021-2027 z perspektywą do roku
2030

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE [s. 3]

DANE Z DIAGNOZY GMINY WARUNKUJĄCE ROZWÓJ (streszczenie) [s. 16]

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, KLIMAT I INFRASTRUKTURA GMINY. [s. 17]
2. PRODUKCJA ROLNICZA. [s. 22]
3. OCHRONA ŚRODOWISKA. [s. 23]
4. LUDNOŚĆ. [s. 25]
5. BEZROBOCIE. [s. 26]
6. EDUKACJA. [s. 26]
7. OPIEKA ZDROWOTNA. [s. 27]
8. POMOC SPOŁECZNA. [s. 28]
9. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. [s. 28]
10. ZABYTKI I KULTURA. [s. 28]
11. TURYSTYKA. [s. 31]
12. SPORT. [s. 33]
13. GOSPODARKA. [s. 34]
14. PARTNERSTWA GMINY. [s. 35]
15. STOWARZYSZENIA I ZESPOŁY ŚPIEWACZE. [s. 36]
16. ZWIĄZKI, PARAFIE. [s. 37]
17. DOKUMENTY STRATEGICZNE. [s. 37]
18. POLITYKA FINANSOWA. [s. 38]

ZESTAWIENIE WYNIKÓW ANALIZY SWOT z DIAGNOZY GMINY 2021. [s. 41]

ISTOTNE DANE Z BADANIA ANKIETOWEGO (z Diagnozy Gminy 2021). [s. 48]

WNIOSKI Z DIAGNOZY określające paradygmaty rozwoju gminy. [s. 55]

MISJA I WIZJA. [s. 74]

CELE, KIERUNKI I PROPOZYCJE DZIAŁAŃ. [s. 82]

MODEL PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNY. [s. 114]

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI określone w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego. [s. 138]

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI KLUCZOWE DLA GMINY. [s. 145]

MONITOROWANIE DZIAŁAŃ I REZULTATÓW. [s. 147]

SYSTEM REALIZACJI STRATEGII. [s. 155]

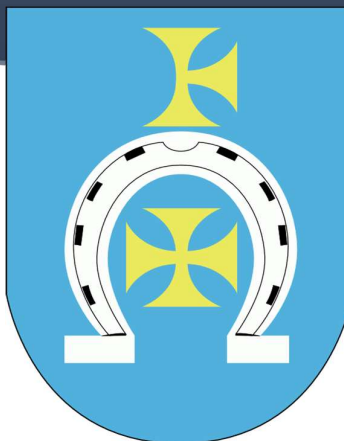
RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA. [s. 166]

HARMONOGRAM USPOŁECZNIEŃ PROCESU POWSTAWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY LEŚNIEWICE W LATACH 2021-2027 W PERSPEKTYWIE DO ROKU 2030. [s. 177]

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH. [s. 179]

WPROWADZENIE

Gmina Leśniowice położona jest w południowo-wschodniej części województwa lubelskiego, w powiecie chełmskim. Gmina Leśniowice położona jest na uboczu głównych powiązań komunikacyjnych województwa lubelskiego. Z uwagi na przewagę kompleksu dobrych gleb gmina ma charakter rolniczy. Sieć osadnicza jest stosunkowo rozproszona (pomiędzy grupami miejscowości są duże obszary rolne). Według podziału fizjograficznego Polski, południowa część gminy Leśniowice leży w obrębie Działów Grabowieckich będących częścią Wyżyny Lubelskiej, zaś część północno-wschodnia w obrębie Obniżenia Dubienki, będącego częścią Polesia Wołyńskiego. Część gminy od strony północnej i wschodniej odwadniana jest rzekami: Krzywólka i Wełnianka do Bugu. Pozostały obszar gminy należy do dorzecza Wieprza i jest odwadniany przez rzekę Horodyską tj. główną rzekę gminy. Pod względem archeologicznym teren gminy nie został jeszcze w całości przebadany. Krajobraz gminy Leśniowice tworzy mozaika pól i użytków zielonych, sieć osadnicza skupia się głównie w obniżeniach terenu, w tym w dolinach rzecznych. Gmina położona jest na obszarach kredowych, które z czasem, pod wpływem erozji, wykształciły ciekawą pagórkowatą rzeźbę terenu.

Horizontalnym punktem odniesienia dla planowania rozwoju Gminy Leśniowice w latach 2021-2027 z perspektywą do 2030 jest *Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development)* przyjęty przez Organizację Narodów Zjednoczonych (ONZ). To program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Jego ramy wykraczają daleko poza realizowane do tej pory, *Milenijne Cele Rozwoju przyjęte w 2000 r.* Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.¹

Współczesną ewolucję przestrzenną obszarów wiejskich wiąże się przede wszystkim z procesami zmian społeczno-gospodarczych i relacją do miast oraz usytuowaniem w układach regionalnych², a także rozwojem funkcji pozarolniczych³. Trzeba przy tym podkreślić, że ostatnio odchodzi się od wyłącznie pozytywnej ewaluacji procesów urbanizacyjnych (takich jak suburbanizacja, semiurbanizacja, kontrurbanizacja) obszarów wiejskich w kontekście ich rozwoju społeczno-gospodarczego. Urbanizacja stymuluje bowiem takie zjawiska negatywne jak np. depopulacja, degradacja struktur społeczno-gospodarczych, a w konsekwencji również układów przestrzennych i krajobrazów wsi. Należy również zauważyć, że wielofunkcyjność cechująca obszary wiejskie

¹ Cyt. za: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologie/agenda-2030>

² Zob. przegląd literatury w tym zakresie: K. Heffner, Kierunki zmian w przestrzeni wiejskiej Polski – wpisywanie się w przestrzeń wsi europejskiej, w: W. Kamińska, K. Heffner (red.), *Polityka spójności UE a rozwój obszarów wiejskich. Stare problemy i nowe wyzwania*, Warszawa 2014, s. 34.

³ M. Mularczyk, Hierarchia funkcjonalna miast a dominujące funkcje ich wiejskiego otoczenia (przykład woj. świętokrzyskiego), w: W. Kamińska, K. Heffner (red.), op. cit., s. 382 i literatura tam wskazana.

(funkcje mieszkaniowe, usługowe, przyrodnicze, kulturowe, produkcyjne) generuje też konfliktogenny charakter w aspekcie zagospodarowania przestrzennego⁴.

Rola planowania przestrzennego w Gminie Leśniewice jest znacząca, jednocześnie jest zadaniem bardzo skomplikowanym, dlatego napotyka na szereg trudności, nie tylko w wymiarze funkcjonowania systemu prawnego, lecz również w aspekcie tworzenia i zmiany jego podstaw normatywnych. Konieczna jest zatem przemyślana i racjonalna polityka przestrzenna gminy w latach 2021-2027 dotycząca zarówno terenów inwestycyjnych, terenów rolniczych, terenów pod mieszkalnictwo jednorodzinne, przejawiająca się przede wszystkim w uchwalaniu planów miejscowych jak i opartej na nich gospodarce. Należy oprzeć planowanie przestrzenne Gminy Leśniewice na restrykcyjnym przestrzeganiu reguł zachowania ładu przestrzennego, podtrzymywaniu ciągłości kulturowej, zrównoważonym rozwoju i podnoszeniu integralności osiedli wiejskich, wzorem dynamicznie rozwijających się obszarów wiejskich w zachodniej Europie.⁵

Jednym z najważniejszych trendów, które samorządy lokalne, w tym Gmina Leśniewice muszą uwzględniać w planowaniu strategicznym rozwoju w latach 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 są niekorzystne procesy demograficzne tj. wzrost ilości ludzi w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ilości narodzin i grupy ludzi w wieku produkcyjnym. Wiele miejscowości w Polsce, nie tylko na wschodzie kraju, wyludnia się w zastraszającym tempie. Są już całe gminy, w których emeryci to ponad 40% mieszkańców. Proces depopulacji jest elementem większego mechanizmu, który nazywamy błędnym kołem niedorozwoju.

Gmina Leśniewice, tak jak setki innych gmin w Polsce Wschodniej, już od 30 lat podlega trendowi przenosin mieszkańców do miast, za pracę, z chęci poprawy bytu. W rezultacie uruchamia się błędne koło niedorozwoju. Gdy ludność, przeważnie młoda, odpływa do aglomeracji miejskich (w kraju i za granicą), popyt na pracę poza rolnictwem nie powstaje, a to hamuje rozwój lokalnej gospodarki. Mniej ludzi młodych to też mniej urodzeń, a w efekcie mniejszy popyt także na lokalne usługi publiczne, na szkoły, ośrodki zdrowia, placówki kulturalne itp. W konsekwencji następuje redukcja lub regres infrastruktury społecznej. Samorządy lokalne Gminy Leśniewice stoi przed wielkim wyzwaniem, jakim jest zapewnienie odpowiedniego dostępu do usług publicznych dla starzejącego się i słabo zaludnionego obszaru. By zatrzymać ludzi na wsi położonej na peryferiach dużych miast, bez dostępu do dróg ekspresowych i krajowych, potrzebne są pozarolnicze miejsca pracy. Szansą na renesans tych terenów są miejsca pracy wspomagane lub oparte na technologiach cyfrowych i telekomunikacyjnych.⁶ Bez takich rozwiązań nikt nie zachęci młodych ludzi, żeby mieszkali w miejscu, w którym nie będą mogli realizować swoich aspiracji życiowych.

Z drugiej strony dotyczącym całą gospodarkę zjawiskiem – w tym na obszarze Gminy Leśniewice - jest cyfryzacja i automatyzacja, które to procesy konfigurują postęp technologiczny oraz innowacje.

⁴ K. Czapiewski, Planowanie przestrzenne na obszarach wiejskich – przegląd istniejących źródeł informacji, „Biuletyn Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN” 2013, nr 252, s. 132 i n.

⁵ M. Antrop, Changing Patterns in the Urbanized Countryside of Western Europe, „Landscape Ecology” 2000, nr 15, s. 257-270; A. Fogel, Prawna ochrona przyrody w lokalnym planowaniu przestrzennym, Warszawa 2011, s. 137.

⁶ Cyt. za: <https://www.obserwatorfinansowy.pl/bez-kategorii/rotator/bledne-kolo-nedorozwoju/>

Zarówno niekorzystna demografia, jak i postępująca cyfryzacja, automatyzacja zmuszają do szerszego spojrzenia na rynek pracy Gminy Leśniewice. W perspektywie do roku 2030, gminy takie jak Leśniewice tj. położone na obszarze zagrożonym trwałą marginalizacją społeczno-gospodarczą muszą kształtować swój rozwój we współpracy z innymi samorządami. Gminy wiejskie powiatu chełmskiego i sąsiedniego krasnostawskiego borykają się z analogicznymi problemami. Naturalnie skala niektórych warunków jest nieco inna, są gminy, na terenach, których znajdują się duże firmy (pracodawcy) i dostęp do miejsc pracy jest lepszy, jednak brak środków na inwestycje np. rewitalizację obiektów zabytkowych, znacznie utrudnia procesy przemian społeczno-gospodarczych. Sporym problemem wywołanym pandemią Covid-19 jest brak odpowiednich wpływów do budżetu. Dlatego istnieje ryzyko recesji i czasowego wstrzymania nowych inwestycji, co niekorzystnie odbije się na gospodarce polskiej, regionalnej i gminnej. To zagrożenie należy kalkulować w planowaniu strategicznym rozwoju.

Gmina Leśniewice, aby zapewniać wysoką jakość życia mieszkańców oraz stworzyć warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego, musi dostosowywać się do zmian, jakie i odnosząc się do sytuacji wewnętrznej oraz uwzględniając uwarunkowania zewnętrzne. Peryferyjne położenie – rozumiane jako oddalenie od głównych ośrodków rozwojowych kraju – zazwyczaj idzie w parze ze słabszymi perspektywami rozwojowymi (niskie tempo rozwoju gospodarczego, niedobory infrastruktury, niska dostępność do usług publicznych i słabsza ich jakość itd.). Podczas trwającej pandemii Covid-19 i w okresie po pandemicznym (perspektywa do roku 2022/2023) musi nastąpić dostosowanie lokalnych systemów społeczno-gospodarczych do nowej struktury demograficznej, gospodarczej, a to będzie długotrwały proces.⁷

Ważną rolę i wpływ na przyjęte zapisy Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice oraz działania implementacyjne mają strategie horyzontalne, których rozstrzygnięcia stanowią istotne uwarunkowanie dla realizacji celów i kierunków rozwojowych regionu.

Zapisy Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice są zgodne z następującymi dokumentami:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. Rozwój Społecznie Wrażliwy i Terytorialnie Zrównoważony,
- Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki (Nowa Polityka Przemysłowa),
- Strategia rozwoju kapitału ludzkiego,
- Strategii rozwoju kapitału społecznego,
- Strategia Sprawne Państwo,
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa,
- Strategia rozwoju transportu,
- Polityka energetyczna Polski,
- Polityka ekologiczna państwa,
- Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej,
- Regionalną Strategią Innowacji Województwa Lubelskiego z horyzontem czasowym do 2030 roku.

⁷ Jw.

- Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 określa sposób formułowania kierunków rozwoju kraju, regionów, gmin, który musi uwzględniać zasady zrównoważonego rozwoju. Według ONZ (*Program Środowiskowy UNEP 1975*): „zrównoważony rozwój, to taki przebieg nieuchronnego i pożądanego rozwoju gospodarczego, który nie naruszałby w sposób istotny i nieodwracalny środowiska życia człowieka oraz nie prowadziłby do degradacji biosfery, który nie godziłby w prawa przyrody, ekonomii i kultury”⁸. **Z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju gospodarczego Województwa Lubelskiego, a w tym Gminy Leśniowice w latach 2021-2027 z perspektywą do roku 2030, należy w nowym modelu rozwoju gminy uwzględnić integrację trzech kluczowych obszarów:**

- **ekonomicznego** – uwzględniającego wzrost gospodarczy, który zapewni wystarczającą ilość dóbr i usług;
- **ekologicznego** – obejmującego ochronę zasobów naturalnych przed zniszczeniem i skażeniem, poprawę stanu środowiska czy też opracowywanie rozwiązań ograniczających zużycie zasobów naturalnych;
- **społecznego** – dotyczącego poprawy jakości życia ludności, zaspokajania podstawowych potrzeb, np. dostępu do wody, opieki zdrowotnej czy edukacji.⁹

Barierą ograniczającą rozwój nowoczesnego społeczeństwa w regionie lubelskim jest najwyższy w kraju wskaźnik zagrożenia ubóstwem (30%) oraz zjawisko wykluczenia społecznego¹⁰. W tym również kontekście warto, uwzględniając bariery rozwojowe Województwa Lubelskiego, poszukiwać rozwiązań minimalizujących identyfikowane ograniczenia rozwojowe.

Rozwój infrastruktury, inwestycje m.in. przemysł (rolno-spożywczy), innowacyjne i nowoczesnie zorganizowane rolnictwo, tańsze koszty prowadzenia biznesu i życia (energetyka OZE), ekspansja eksportowa, nowoczesna edukacja oraz rozwój ekologicznego kapitału (przemysł czasu wolnego, ekosystemowe usługi) i dostosowanie dostępu do walorów przyrodniczych (rozwój turystyki, gospodarki senioralnej) oraz ekonomia społeczna i współpraca ponadlokalna¹¹ – to możliwości, które determinują misję, wizję, jak i kierunki rozwoju Gminy Leśniowice. Należy zwrócić uwagę na współpracę z kołami łowieckimi. Łowiectwo to jeden z elementów ochrony środowiska przyrodniczego, który oznacza ochronę zwierząt łownych (zwierzyny) i gospodarowanie ich zasobami w zgodzie z zasadami ekologii oraz zasadami racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej.

⁸ Katarzyna Drabarczyk, *Zrównoważony rozwój województw – analiza porównawcza*, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Wydział Nauk Ekonomicznych, Zeszyty Naukowe Politechniki Częstochowskiej Zarządzanie Nr 25 t. 2 (2017).

⁹ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

¹⁰ Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.

¹¹ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.).

W odniesieniu do rolnictwa i obszarów wiejskich koncepcja zrównoważonego rozwoju nabiera jeszcze większego znaczenia (w tym, w planowaniu rozwoju Gminy Leśniowice), ponieważ potrzeba uwzględniania priorytetowego znaczenia środowiska przyrodniczego przy realizacji strategicznych celów rozwojowych jest szczególnie istotna.¹² Ze względu na ścisły związek rozwoju rolnictwa z rozwojem obszarów wiejskich nie można mówić o zrównoważonym rozwoju Gminy Leśniowice bez zrównoważonego rolnictwa. Warunkiem koniecznym takiego rozwoju staje się podtrzymywanie lub rozwijanie zasobów środowiskowych, kapitału ekonomicznego i społecznego w taki sposób, aby dochody oraz poziom jakości życia rolników i innych mieszkańców wsi na terenie Gminy były sprawiedliwie rozłożone pomiędzy obecnymi a przyszłymi pokoleniami. Podejście to dąży do pogodzenia praw przyrody i ekonomii dzięki przyjęciu w działaniach gospodarczych takiego kierunku rozwoju, który jest dostosowany do istniejących uwarunkowań przyrodniczych, tj. potrzeb i woli lokalnych społeczności oraz norm ekologicznych.¹³

W planowaniu strategicznym rozwoju Gminy Leśniowice należy zwrócić uwagę na to, że realizacja koncepcji zrównoważonego rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich napotyka wiele trudności o charakterze:

- socjalnym (niski poziom zamożności mieszkańców),
- ekonomicznym (ograniczone możliwości inwestycyjne),
- intelektualnym (niski poziom wykształcenia i świadomości ekologicznej mieszkańców),
- etycznym (tolerowanie niewłaściwych zachowań dotyczących np. nawożenia gleby środkami chemicznymi).¹⁴

Gmina Leśniowice podobnie jak wiele gmin wiejskich ma ograniczone wpływy do budżetu i rosnące potrzeby inwestycyjne. Bez środków finansowych z programów rządowych oraz Unii Europejskiej, pokonywanie barier rozwojowych będzie nierealne. Zmieniające się uwarunkowania rozwojowe powodują, że wyzwania, z którymi mierzy się polityka rozwoju regionalnego, ulegają ewolucji. Globalizacja, cyfryzacja, pandemia Covid-19 w 2020 r., niekorzystne zmiany demograficzne i klimatyczne, niedobór zasobów, urbanizacja, to globalne mega trendy, które będą w najbliższych latach kształtować społeczeństwa i gospodarki. Procesy te wpływają na kierunki interwencji publicznej, natomiast wczesne ich dostrzeżenie oraz dostosowanie się Gminy Leśniowice pozwoli zbudować istotną przewagę konkurencyjną we współpracy z innymi Samorządami powiatu chełmskiego i krasnostawskiego.

¹² Dariusz Żmija, *Zrównoważony rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich w Polsce*, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, 2014.

¹³ S. Urban, *Rola ziemi w rolnictwie zrównoważonym a aktualne jej zasoby w Polsce*, Acta Agraria et Silvicultura, Series Agraria, Sekcja Ekonomiczna, 2003, Vol. XL, s. 25-36.

¹⁴ J. Atoszek, *Koncepcja zrównoważonego rozwoju i szanse jej realizacji na obszarach wiejskich Lubelszczyzny (w świetle badań ankietowych)*, Annales UMCS Lublin 2002, Sectio B, Vol. LVII, 11, s. 197-209.

Rozwój zrównoważony terytorialnie w myśl *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030*, to koncentracja wsparcia na słabszych gospodarczo obszarach i nadanie impulsów do ich rozwoju oraz integracji z szerszym otoczeniem.¹⁵ Wyraźna potrzeba odpowiedniego rozwoju potencjału Gminy Leśniewice m.in. walorów przyrodniczych, organizacji pozarządowych, rolnictwa oraz zagospodarowanie terenów inwestycyjnych w różnych kierunkach, będzie tworzyć zasoby dla obecnych i przyszłych pokoleń. W planowaniu strategicznym rozwoju do roku 2030, należy uwzględniając endogeniczny potencjał Gminy, dążyć do wykorzystania bazy surowca (płody rolne), i poprzez współpracę B+R (biznes+nauka), połączyć je z nowymi technologiami, innowacyjnymi rozwiązaniami w zakresie przetwarzania (rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, przemysłu spożywczego).¹⁶

Równie istotne będzie właściwe sprofilowanie gospodarcze gminy w zakresie rozwoju usług turystycznych i wykorzystanie naturalnych, bardzo dobrych uwarunkowań do tworzenia oferty gospodarczej w zakresie bazy edukacyjno-sportowo-wypoczynkowej. Rozwój niepowiązanych z rolnictwem funkcji, jakie spełniają gospodarki terenów wiejskich oraz konieczność utrzymania złożonego zakresu ich ról społecznych, to dziś istotna kwestia z perspektywy konieczności polepszenia jakości życia mieszkańcom obszarów wiejskich. Koncepcja rozwoju terenów wiejskich w aspekcie wielofunkcyjności należy do fundamentalnych typów strategii w sferze rolnictwa oraz wsi na terenie Polski. Wielofunkcyjność należy odnosić zarówno do sfery społeczno-gospodarczej, jak i terytorialnej w planowaniu rozwoju Gminy Leśniewice.¹⁷ Wielofunkcyjny rozwój w przypadku Gminy, powinno traktować się, jako zaplanowanie w sferze gospodarczej większej liczby funkcji niezwiązanych z rolnictwem, co doprowadzi do oczekiwanej dywersyfikacji gospodarki. Zmiany poziomu życia mieszkańców wymagają tworzenia nowych aktywności zawodowych i atrakcyjnych miejsc pracy poza rolnictwem.¹⁸

Rozwój Gminy Leśniewice uwarunkowany jest rozwojem kapitału społecznego, który buduje relacje, powiązania społeczno-gospodarcze oraz wpływa na mechanizmy społeczno-gospodarcze. Nowe przychody mogą również pochodzić ze specyficznych gałęzi rolnictwa np. rolnictwa ekologicznego. Wzrost dochodów wiejskich gospodarstw domowych w Gminie Leśniewice może mieć swoje źródło w dynamizacji gospodarki rolniczej, najemnym zatrudnieniu poza obrębem własnego gospodarstwa oraz nierolniczym zastosowaniu zasobów rolniczych (rozwój agroturystyki, gospodarstw opiekuńczych, edukacji „od ziarenka do talerza”).¹⁹

Planowanie strategiczne rozwoju Gminy wymaga uwzględnienia również różnych źródeł finansowania. Strategicznym wyzwaniem perspektywy 2021-2027 (2030) jest zmierzenie się

¹⁵ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

¹⁶ Rolnictwo i gospodarka żywnościowa w Polsce, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa 2019.

¹⁷ M. Michalewska-Pawlak, *Zarządzanie rozwojem obszarów wiejskich w Polsce w warunkach integracji europejskiej*, Wydawnictwo Aspra, Warszawa-Wrocław, 2015.

¹⁸ M. Adamowicz, M. Zwolińska-Ligaj, Koncepcja wielofunkcyjności jako element zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, wne.sggw.pl

¹⁹ A. Wlazły, *Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich w aspekcie teorii wielofunkcyjności*, Progress in Economic Sciences No. 5 (2018).

z finansowaniem rozwoju, ponieważ na szczeblu regionalnym, powiatowym, gminnym powstają luki w planowaniu strategicznym, a wiele inwestycji wymaga zaangażowania dużego kapitału. Należy stworzyć profil gospodarczy Gminy we współpracy z przedsiębiorcami, gospodarzami oraz organizacjami pozarządowymi, który uruchomi cały mechanizm rozwoju Gminy Leśniewice. W tym celu powinno się w sposób planowy wykorzystać krwiobieg infrastrukturalny, którego sercem staje się dla całego regionu układ tras: S12, S17, S19, ponieważ zdynamizuje on transport wewnątrz regionalny. Łączenie dróg ekspresowych, wojewódzkich i powiatowych w sieć, znacznie poprawi dostępność transportową Gminy Leśniewice.

Troska o ekologię stanowi obecnie naturalną konsekwencję, przyjętego przez społeczność Europy prawa, regulującego ład klimatyczny. Wdrożone rozwiązania w Gminie Leśniewice (energetyka OZE, nowoczesna kanalizacja itp.), przyczynią do wzrostu poczucie bezpieczeństwa i odpowiedzialności.

Opracowanie i wdrożenie przedsięwzięć kluczowych dla rozwoju gospodarczego Gminy Leśniewice wymaga wsparcia ze strony Samorządu Województwa i Rządu. W ostatnich latach sześciokrotnie wzrosła liczba samorządów w trudnej sytuacji ekonomicznej. Główną przyczyną pogarszania się sytuacji finansowej JST był „rozmach inwestycyjny”, wysokie wydatki w oświacie oraz brak inwestorów, którzy płaciliby podatki i dawali miejsca pracy mieszkańcom obszarów wiejskich. Samorządy realizując inwestycje, musiały zapewnić wkład własny, najczęściej był on finansowany kredytami, pożyczkami lub emisją obligacji. Zwiększało to poziom zadłużenia samorządu i pogarszało wskaźniki monitorujące.²⁰

Kluczową sprawą jest rozwój gospodarczy gminy i pozyskanie nowych inwestorów w branży przemysłu i przetwórstwa rolno-spożywczego oraz przemysłu czasu wolnego (turystyki). Wdrażając zaplanowane w Strategii działania, korzyści dla gminy związane z przyciąganiem inwestycji na swój teren, będzie można zaobserwować w ciągu 2-3 lat. Nowe przedsiębiorstwa, to nie tylko dodatkowe wpływy z podatków, ale również miejsca pracy (których brakuje na terenie gminy), a także poprawa wizerunku gminy, jako miejsca atrakcyjnego i innowacyjnego. Pozyskanie inwestorów to gwarancja rozwoju gminy i podniesienia jakości życia mieszkańców, dlatego też Samorząd Gminy nie może oszczędzać na obsłudze inwestorów i narzędziach komunikacji z potencjalnymi inwestorami.

Czynnikiem o największym znaczeniu w rozwoju gminy, będzie kondycja lokalnego rynku pracy. Odpowiednia infrastruktura oraz sytuacja na rynku pracy, to jednak stanowczo za mało. Ważnym elementem branym pod uwagę przez inwestorów będzie również tzw. klimat dla przedsiębiorczości, tworzony w największym stopniu przez lokalne władze²¹ (w tym: miejscowe prawo, politykę fiskalną). Tworząc nowe plany rozwojowe Gminy Leśniewice, należy pamiętać, że pracodawcy coraz większą uwagę przykładają również do warunków życia w danej gminie, zwłaszcza, jeżeli inwestycja wymaga relokacji pracowników firmy z innych miast lub nawet

²⁰ <https://samorząd.pap.pl/kategoria/finanse/naprawa-finansow-wiekszosc-samorzadow-wdrazala-skutecznie-programy-naprawcze>

²¹ Jw.

z zagranicy. Wówczas gminę ocenia się również przez pryzmat atrakcyjności dla mieszkańców oraz jakości życia. Liczy się, chociażby jakość przestrzeni, czyli łatwość poruszania się po gminie, jakość środowiska naturalnego, architektura i uporządkowanie przestrzeni publicznej, obecność miejsc rekreacji i wypoczynku, terenów zielonych, ale też pozytywny wizerunek JST. Klimat gminy jest istotny również dla pracowników, którzy przy wyborze zatrudnienia koncentrują się już nie tylko na wynagrodzeniu, możliwości rozwoju oraz prestiżu, ale również na innych aspektach związanych z miejscem pracy.²²

Strategia Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 tj. treść poszczególnych rozdziałów opracowania strategicznego odpowiadają wskazaniom *Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295 i 2020)*.
Zawartość merytoryczna Strategii obejmuje następujące części:

CZĘŚĆ I STRATEGII: DIAGNOZA.

CZĘŚĆ II STRATEGII:

- I. MODEL STRUKTURY funkcjonalno-przestrzennej.** Model struktury funkcjonalno-przestrzennej musi z jednej strony uwzględnić zalecenia dla obszaru funkcjonalnego, na którym znajduje się Gmina w *Strategii Województwa Lubelskiego*, a równocześnie wpisać się w **zrównoważony model rozwoju opisany w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego** tj. **zrównoważony model rozwoju**.
- II. MISJA I WIZJA** to najogólniejszy opis, sens i powód działania JST. To obraz przewodni, to co Gmina – zarządzający i mieszkańcy – uważają za najważniejszą rolę do odegrania.
- III. CELE STRATEGICZNE I CELE OPERACYJNE ROZWOJU w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym; ochronie środowiska.** Cele strategiczne rozwoju muszą uwzględniać: cele rozwoju regionu lubelskiego oraz wskazania *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego i Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku oraz Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030*.
KIERUNKI DZIAŁAŃ podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Kierunki rozwoju Gminy, muszą uwzględniać kierunki rozwoju regionu lubelskiego oraz podział na obszary strategicznej interwencji, jak również wskazania *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego*.
- IV. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI** określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.
- V. OBSZAR STRATEGICZNEJ INTERWENCJI KLUCZOWY DLA GMINY.**
- VI. MONITOROWANIE DZIAŁAŃ I ICH REZULTATÓW**, w tym w wymiarze przestrzennym oraz propozycje wskaźników ich osiągnięcia. Rezultaty mają budować z jednej strony

²² Jw.

lokalną przewagę konkurencyjną gminy i nieść rozwiązania związane z największym zagrożeniem tj. trwałą marginalizacją społeczno-gospodarczą.

- VII. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych** (gmina ma dokumenty planistyczne, które ewentualnie trzeba będzie zaktualizować pod perspektywę 2021-2030).
- VIII. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.**

Podstawowym zadaniem każdej jednostki samorządu terytorialnego jest tworzenie możliwie najlepszych warunków dla bytu i rozwoju społeczności lokalnych. *Strategia Rozwoju Gminy Leśniewice* jest planem, który stanowi przedmiot integracji celów, polityk oraz działań organizacji w zwartą całość. Strategia rozwoju lokalnego, to długofalowy plan rozwoju obejmujący wizję rozwoju, najistotniejsze problemy oraz kierunki działań danej jednostki terytorialnej.²³

Strategia Rozwoju Gminy Leśniewice na lata 2021-2030 będzie odpowiedzią władz samorządowych na zmieniającą się sytuację społeczno-gospodarczą wymagającą wnikliwego spojrzenia na posiadane aspiracje, dążenia, ale także posiadane zasoby i perspektywy rozwoju gminy. Odpowiednio prowadzone prace nad dokumentem powodują, że realnie służy wszystkim mieszkańcom, samorządowcom, obywatelom i inwestorom, jako praktyczny instrument zarządzania lokalnym rozwojem.

Dokument *Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030* stanowić będzie poważny punkt odniesienia dla planów inwestycyjnych firm, a także zintegruje społeczność lokalną wokół wspólnych wartości, oczekiwań i kluczowych przedsięwzięć. Współpraca Gminy *Leśniewice* z innymi samorządami, w tym z Samorządem Województwa Lubelskiego – zintegrowany, zrównoważony i spójny rozwój – umożliwi w najbliższej perspektywie realny wzrost gospodarczy. Wyzwanie stanowi inicjowanie różnych form współpracy oraz współodpowiedzialności. Ważne jest powszechne stosowanie praktyki współpracy samorządów w zakresie m.in. przygotowywania wspólnych strategii rozwoju i realizowania wspólnych inwestycji – w tym w odpowiedzi na potrzeby i wyzwania wykraczające poza granice pojedynczej JST. Istotne jest włączenie planowania przestrzennego (kreowanie ładu przestrzennego odpowiadającego potrzebą wielofunkcyjnego rozwoju), jako obowiązkowego elementu wielopoziomowego zarządzania rozwojem. Uporządkowanie przestrzeni i efektywne nią zarządzanie wymaga oparcia na kompleksowym systemie monitorowania procesów społeczno-gospodarczych z uwzględnieniem zmian w przestrzeni.

Należy jednocześnie odnotować, że Gmina Leśniewice podobnie jak cały region charakteryzuje się dużym bogactwem przyrodniczym, które może stanowić jeden z czynników rozwoju tego regionu, a związane z nim usługi ekosystemowe (np. czyste powietrze, możliwość spędzania wolnego czasu

²³ <http://studiaekonomiczne.pwz-ns.edu.pl/images/czasopismo/2017/Zygmunt-Szymla.pdf>

w otoczeniu przyrody, potencjał turystyczny, korzystne warunki do produkcji żywności wysokiej jakości, dostęp do roślin leczniczych itp.) znacząco podniosą jego atrakcyjność dla potencjalnych inwestorów.²⁴

Problemem tej kategorii obszarów, do których należy Gmina Leśniewice, jest także niezadowalająca dostępność terytorialna, w tym niedostateczne powiązania transportowe z innymi gminami w zakresie odpowiedniej jakości połączeń drogowych oraz siatki połączeń w transporcie zbiorowym. Wskazane problemy skutkują znaczącym i postępującym osłabieniem bazy ekonomiczno-finansowej, grożąc dalszym pogarszaniem się warunków życia i prowadzenia działalności gospodarczej.²⁵ Odpowiedzią na fragmentaryczne i geograficznie zogniskowane kryzysy obszarów powinna być dobrze zaplanowana rewitalizacja, jako narzędzie poprawy warunków życia, rozwoju gospodarczego i jakości środowiska na obszarach kryzysowych. **Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie.** Wyzwaniem dla polityki regionalnej jest zmniejszenie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego podregionów oraz przeciwdziałanie kumulacji problemów społeczno-gospodarczych, szczególnie na obszarach peryferyjnych, położonych z dala od dużych ośrodków miejskich i na styku województw.²⁶ W celu zapewnienia spójności terytorialnej znaczenie ma także zwiększenie poziomu dostępu do usług (edukacyjnych, zdrowotnych, z zakresu kultury, społecznych, transportowych, doradztwa biznesowego) i podstawowych dóbr warunkujących włączenie się mieszkańców tych obszarów w procesy rozwojowe w szczególności z wykorzystaniem potencjału społeczności lokalnych i sektora ekonomii społecznej i solidarnej. Wyzwanie stanowi również zapewnienie trwałych form współpracy partnerów krajowych i regionalnych oraz usprawnienie współpracy, koordynacji instytucji i podmiotów niepublicznych działających na rzecz rozwoju tych obszarów.²⁷

Gminy zagrożone trwają marginalizacją takie jak m.in. Gmina Leśniewice będą głównymi adresatami polityki regionalnej po roku 2020, taką koncepcję zakłada *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030*. Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), które należy ująć w krajowych, regionalnych i lokalnych strategiach rozwoju to m.in. obszary zmarginalizowane (obejmujące małe miasta i obszary wiejskie). Obszary zagrożone trwają marginalizacją to zróżnicowane przestrzennie pod względem poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, jak i funkcji gospodarczych skupiska gmin wiejskich i powiązanych z nimi funkcjonalnie małych miast, w których nastąpiła kumulacja negatywnych zjawisk społecznych i ekonomicznych. Na obszarach zagrożonych trwają marginalizacją zaplanowane działania powinny mieć na celu osiągnięcie wymiernych korzyści, do których zaliczyć należy: rozwój lokalnych firm, wzrost liczby lokalnych miejsc pracy, wzrost dochodów mieszkańców, wzrost bazy dochodowej samorządów terytorialnych, wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z miastami, stanowiącymi lokalne ośrodki wzrostu

²⁴ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

²⁵ Jw.

²⁶ Jw.

²⁷ Jw.

w celu lepszego dostępu mieszkańców do rynku pracy oraz integracja usług, a przez to bardziej efektywne nimi zarządzanie, poprawę jakości funkcjonowania instytucji publicznych w zakresie zarządzania rozwojem i zdolności do partnerstwa, dialogu oraz współpracy administracji lokalnej z innymi instytucjami publicznymi, ze społeczeństwem i partnerami gospodarczymi.²⁸

Zgodnie z zasadą koncentracji terytorialnej, na poziomie krajowym zostały zdefiniowane następujące *Obszary Strategicznej Interwencji (OSI)*:

- obszary zagrożone trwałą marginalizacją,
- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
- Polska Wschodnia
- Śląsk.²⁹

Zgodnie z założeniami polityki państwa, OSI określone na poziomie krajowym mogą liczyć na specjalne wsparcie z poziomu krajowego, np. w ramach krajowych Programów Operacyjnych i innych instrumentów, a w przypadku OSI Polska Wschodnia oznacza to kontynuację programu makroregionalnego dedykowanego pięciu województwom, w tym, województwu lubelskiemu. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze wspierane będą obligatoryjnie z poziomu kraju i regionu za pomocą specjalnie dedykowanych instrumentów.

Szansą rozwojową Gminy Leśniewice powinien być przemysł rolno-spożywczy, przetwórstwo, rozwój odnawialnych źródeł energii, rozwój turystyki, dobry poziom edukacji i troska o środowisko naturalne. Wzrost uprzemysłowienia mogą uzyskać niektóre branże gospodarki, tj. spożywcza, produkcji napojów (np. piwa), zielarska (produkcja herbat, naparów, suszu, napojów, kosmetyków, paraleków). Niestety Gmina Leśniewice podobnie jak inne obszary województwa lubelskiego wykazuje relatywnie niską innowacyjność gospodarki, która wymaga: dostosowania charakteru usług profesjonalnych i naukowo-technicznych do potrzeb gospodarki regionalnej, wspierania nowych inwestycji realizowanych przez polskie i zagraniczne firmy, które wymagają wprowadzenia nowych lub adaptacji istniejących nowoczesnych technologii, procesów, a także inicjujących własną działalność badawczo-rozwojową.³⁰

Zachowanie i właściwe zagospodarowanie przyrodniczo cennych obszarów może pozwolić na rozwój turystyki i rekreacji, w tym zwłaszcza turystyki kwalifikowanej, związanej z obserwacją i poznawaniem przyrody. Z funkcją turystyczną powiązany może być rozwój funkcji leczniczej i terapeutycznej. Obszary o wysokiej różnorodności biologicznej mogą być miejscem prowadzenia badań naukowych, których rezultaty będą miały znaczenie w rozwiązywaniu problemów

²⁸ „Diagnoza prospektywna Województwa Lubelskiego. Wnioski i rekomendacje do aktualizacji *Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego*”.

²⁹ Jw.

³⁰ Założenia aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 do 2030 r.

środowiskowych. Funkcja rolnicza i leśna powinna być rozwijana w kierunku produkcji żywności o wysokiej jakości oraz pozyskiwania wysokowartościowych roślin leczniczych i surowców odnawialnych. Możliwy jest także rozwój zbieractwa oraz upraw surowców farmaceutycznych.³¹ Posiadane przez Lubelszczyznę bogate zasoby środowiska naturalnego należy postrzegać w kategoriach „kapitału ekologicznego” będącego w dyspozycji społeczności lokalnych. Dbłość o środowisko przyrodnicze może być ujmowana także jako szansa na rozwój, a nie tylko, jako bariera, choć sprzeczności między przyrodą a gospodarką są w pewnych przypadkach nieuchronne.³²

³¹ Jw.

³² Jw.

**DANE Z DIAGNOZY GMINY
WARUNKUJĄCE ROZWÓJ
(streszczenie)**

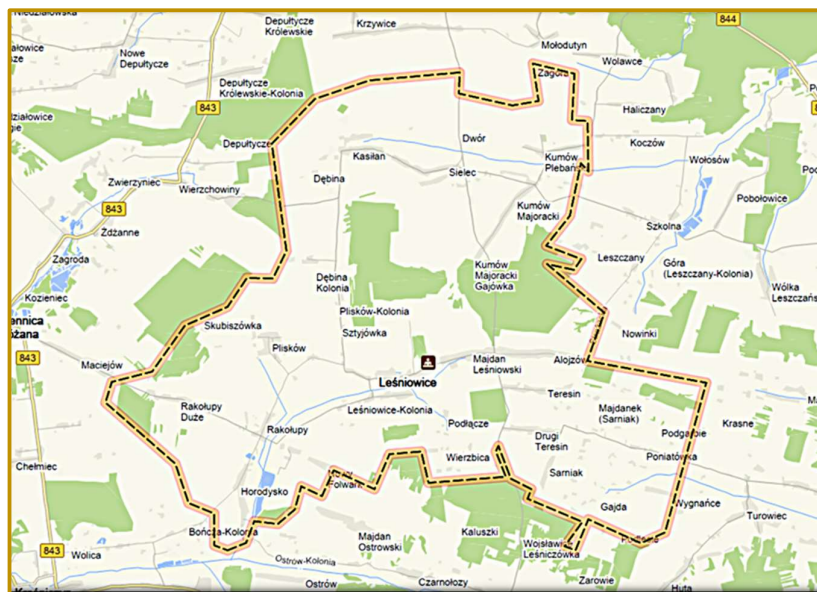

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, KLIMAT I INFRASTRUKTURA GMINY.

1.2. Położenie

- Aktualna powierzchnia gminy wynosi: **11785 ha**, co stanowi: **6,3%** z powierzchni powiatu. Gmina posiada charakter: **rolniczy**. Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gruntów: **9572 ha**, co stanowi **81,1%** powierzchni gminy, z czego na grunty orne przypada: **8376 ha (71,1%)**, sady **153 ha (1,3%)**, łąki i pastwiska razem **1031 ha (8,7%)**. Lasy i grunty zalesione zajmują: **1529 ha**, co stanowi **13%** pow. Gminy. Powierzchnia terenów inwestycyjnych należąca do gminy: **1,33 ha**, w tym uzbrojonych: 0 ha.
- **W skład administracyjny gminy wchodzi 23 miejscowości** i są to: Alojzów, Dębina, Horodysko, Janówka, Kasian, Kumów Plebański, Kumów Majoracki, Leśniowice, Leśniowice Kolonia, Majdan Leśniowski, Nowy Folwark, Politówka, Poniatówka, Plisków, Plisków Kolonia, Rakotupy, Rakotupy Duże, Rakotupy Małe, Sarniak, Sielec, Teresin, Wierzbica, Wygnańce.

MAPA GMINY LEŚNIOWICE NR. 1. MIEJSCOWOŚCI WW. TWORZĄ ONE 19 SOŁECTW.

Źródło mapy: Raport o stanie Gminy 2019.

- Gmina charakteryzuje się zabudową rozporoszoną. **Sieć osadnicza jest stosunkowo rozproszona** (pomiędzy grupami miejscowości są duże obszary rolne), jednakże wsie mają w większości charakter ulicówek, a ich grupy przechodzą w system łańcuchowy. Ma to duże znaczenie przy realizacji inwestycji liniowych. Dominującym typem struktury przestrzennej wsi na terenie Gminy Leśniowice jest ulicówka. Zabudowa poszczególnych miejscowości rozwija się bezpośrednio wzdłuż jednej z dróg, skupia się po obu jej stronach, jest zwarta i stosunkowo równomiernie rozmieszczona. Wsie tego typu mają kształt wydłużony, są wąskie, najczęściej posiadają tylko jedną ulicę, która jednocześnie jest miejscem koncentracji przestrzeni publicznej miejscowości.
- **Gmina graniczy z gminami:** od południa z gminą: **Wojśławice (należące do powiatu chełmskiego)**, od zachodu z gminami: Siennica **Różana oraz Kraśniczyn (należące do powiatu krasnostawskiego)**, od wschodu z gminami: **Kamień, Żmudź (należące do powiatu chełmskiego)** oraz od północy z gminą: **Chełm (należące do powiatu chełmskiego)**.
- **Przez teren gminy przebiegają** drogi powiatowe: **1835L, 1836L, 1839L, 1841L, 1863L, 1864L, 1865L, 1866L, 1862L, 1837L, 1859L**. **Brak na terenie:** dróg krajowych, dróg wojewódzkich i połączeń kolejowych.
- **Gmina położona jest geograficznie na terenie w południowo-wschodniej części województwa lubelskiego.** Większa część terenu Gminy leży w obrębie Działów Grabowieckich, tylko niewielka część w obrębie Obniżenia Dubieńskiego. Są to tereny rolnicze. Dookoła rozciągają się pola. Rolnicy uprawiają tu między innymi: pszenicę, jęczmień, mieszanki, koniczynę itp. Dużym walorem przyrodniczo – krajobrazowym jest kompleks lasów kumowskich sąsiadujących bezpośrednio z Leśniowicami oraz naturalne łąki.
- **Zasoby walorów przyrodniczych (ukształtowanie terenu, krajobraz).** Działy Grabowieckie wyróżniają się niezwykłą rzeźbą terenu, licznymi wąwozami i jarami wydrążonymi w podłożu lessowym oraz lasami o starych drzewostanach i urozmaiconym składzie gatunków (rosną tam m.in. sosny, świerki, modrzewie, brzozy, klony, buki pospolite, olsy czarne, leszczyny). Tereny te funkcjonują jako: Grabowiecko –Strzelecki Obszar Chronionego Krajobrazu o powierzchni 8 km² (południowo – wschodnia część Gminy w górnej części zlewni Wetnianki) oraz Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu o powierzchni 1 km² (we wschodniej części Gminy). Obecnie na terenie Gminy zlokalizowany jest jeden obszar Natura 2000 Kumów Majoracki. Poza obszarami chronionego krajobrazu ochronie prawnej podlega 5 pomników przyrody: dwa jesiony wyniosłe oraz wiąz polny w Sielcu, dąb szypułkowy w Kumowie Majorackim oraz płat roślinności kserotermicznej w leśnictwie Kumów.

- **Zasoby surowców naturalnych.** Na obszarze Gminy nie ma udokumentowanych zasobów surowców mineralnych. Zlokalizowano jedynie 8 lokalnych wyrobisk po eksploatacji piasku i jedno po eksploatacji kredy pizżącej. W miejscowości Horodysko prowadzone były poszukiwania gazu łupkowego. Nie są dostępne informacje nt. wyniku poszukiwań.
- **Zasób budynków użyteczności publicznej gminy.**
 - Budynek Urzędu Gminy Leśniewice,
 - Budynek Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Leśniewicach,
 - Budynek „Dom Spotkań na Pograniczu Kultur” w Kumowie Plebańskim,
 - Pozostałe budynki. Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021*.
 - Remizy strażackie.
 - Samorządowy Ośrodek Kultury w Leśniewicach, w skład którego wchodzi również Gminna Biblioteka Publiczna w Leśniewicach.
 - Świetlice wiejskie.

1.2. Klimat.

Obszar Gminy, leży w obrębie regionu klimatycznego **Region lubelski**, w klimacie kontynentalnym. Gmina Leśniewice znajduje się w klimacie regionu lubelskiego, który charakteryzuje się przewagą cech kontynentalnych z wysokimi amplitudami rocznymi temperatury, rosnącymi z zachodu na wschód (od 21° do 22,5°). Region lubelski wyróżnia się długim latem, długą i chłodną zimą i największą w kraju liczbą dni pogodnych. Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021*.

1.3. Sieć wodna.

Centralną rzeką gminy jest **Horodyska**, która ma długość na terenie gminy 8,5 km. Pozostałe rzeki to: Krzywólka, Wełnianka. **Zbiorniki wodne na terenie Gminy:** zbiornik wodny „Maczuły” w Horodysku, o powierzchni 26,6 ha. Na terenie Gminy funkcjonują **3 ujęcia wód podziemnych**, zaopatrujących w wodę wodociągi wiejskie. Są to: Kasifan, Leśniewice oraz Rakołupy Duże.

1.4. Gleby.

Gmina położona jest na obszarach kredowych, które z czasem, pod wpływem erozji, wykształciły ciekawą pagórkowatą rzeźbę terenu. Na podłożu tym wykształciły się żyzne gleby: w przeważającej części są to rędziny zaliczane do III i IV klasy bonitacyjnej, a w południowo-zachodniej części gleby brunatne na lessach. Niewielkie powierzchnie zajmują gleby bielcowe, a także gleby mułowo-torfowe występujące w dolinach rzecznych.

1.5. Infrastruktura techniczna na terenie Gminy.

1. **Wodociągi** w 2020 r. sieć wynosiła 87,2 km długość czynnej sieci rozdzielczej wraz z przyłączami. Liczba osób korzystającej z sieci 3496. Stan infrastruktury, ilość budynków mieszkalnych: 988 podłączonych jest do sieci wodociągowej. Infrastruktura wodociągowa wymaga modernizacji.
2. **Kanalizacja sanitarna.** Do roku 2020 r. wybudowano zaledwie 2,3 km. Stan infrastruktury: 242 osoby korzystają z sieci kanalizacji sanitarnej. Na terenie gminy jest 60 przydomowych oczyszczalni ścieków i kolejni mieszkańcy wyrażają chęć do realizacji takich rozwiązań. Na terenie gminy jest 865 zbiorników bezodpływowych. **Kanalizacja deszczowa** – stan infrastruktury: brak.
3. **Liczba oczyszczalni ścieków:** 1. **Stan infrastruktury:** niezadawalający, planowana jest modernizacja oczyszczalni ścieków (w 2021 w budżecie gminy przewidziane są środki na opracowanie dokumentacji projektowej przebudowy oczyszczalni).
4. **Zaopatrzenie w wodę pitną na terenie gminy jest zapewnione:** 95% mieszkańców. Stan infrastruktury na 2020 r. określa się jako dostateczny.
5. **Sieć elektryczna i źródła energii elektrycznej.** W dniu 1 kwietnia 2019 r. Gmina Leśniowice przystąpiła do Klastra Energii Odnawialnej Ziemi Chełmskiej, którego celem jest dążenie do samodzielności energetycznej gmin, polepszenia jakości powietrza, walka z ubóstwem energetycznym oraz zachęcenie Inwestorów do lokowania swoich biznesów na terenie gmin wchodzących do Klastra. To jedna z pierwszych takich inicjatyw samorządów w województwie lubelskim.
6. **Sieć gazowa.** Na terenie gminy nie ma sieci gazowej.
7. **Składowiska odpadów komunalnych, gospodarka odpadami.** Nieczynne składowisko w miejscowości Leśniowice, odpady komunalne wywożone są poza obszar Gminy. W gminie działa Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów został zlokalizowany na działce o powierzchni 1,03 ha, zabudowanej 8 budynkami niemieszkalnymi o łącznej pow. 1300 m². W w/w. budynkach znajdują się miejsca zbiórki poszczególnych frakcji odpadów komunalnych. Działka, na której leży punkt ma zapewniony dostęp bezpośredni do drogi publicznej poprzez istniejący zjazd z drogi gminnej – działki nr ewid. 103 obręb 0008 Leśniowice oraz wewnętrzną utwardzoną drogę dojazdową. Teren wokół budynków jest utwardzony, znajduje się tam plac manewrowy wraz z rampą. Podejmowane przez Gminę działania mają na celu ograniczenie kosztów odbioru odpadów ponoszonych przez mieszkańców, przy jednoczesnym zapewnieniu wysokich standardów selektywnej zbiórki odpadów oraz w celu uzyskania odpowiednich poziomów recyklingu.

- 8. W zakresie świadczonych usług telekomunikacyjnych.** Gmina Leśniewice jest jedną z niewielu gmin w powiecie, które nie zostały powszechnie telefonizowane. Usługi telekomunikacyjne pełni Telekomunikacja Polska S.A. Do infrastruktury telekomunikacyjnej podłączonych jest ok. 400 abonentów. Łączność zapewniają telefony komórkowe. Na terenie Gminy dostarczany jest dostęp do globalnej sieci Internet drogą radiową. W fazie inwestycji jest budowa sieci światłowodowej – głównie dzięki finansowaniu UE z Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej.
- 9. Stan cyfryzacji w Urzędzie Gminy.** W roku 2018 Gmina Leśniewice w partnerstwie z Gminami: Stoczek Łukowski, Borki, Józefów oraz Miasto Tomaszów Lubelski zakończyła realizację projektu pn. Dostawa sprzętu komputerowego, systemów informatycznych i oprogramowania dla ucyfrowienia usług publicznych Gminy Leśniewice w ramach projektu „Regionalne Partnerstwo dla ucyfrowienia usług publicznych i partycypacji społecznej” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, Działanie 2.1 Cyfrowe Lubelskie. Projekt ten był wspólnym przedsięwzięciem administracji samorządowej partnerów. Na chwilę obecną pracownicy nie posiadają laptopów z przeznaczeniem do spotkań on-line. Jak dotąd nie było takiej potrzeby. Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021*.

Gmina świadczy usługi poprzez sieć Internetową zamieszczona jest na specjalnie utworzonym do tego celu portalu Elektroniczne Biuro Obsługi Mieszkańca pod adresem <https://ebom.lesniewice.lubelskie.pl> w karcie Usługi i są to:

- podatki i opłaty,
- ochrona środowiska i gospodarka odpadami,
- usługi przestrzenne,
- inne sprawy urzędowe,

1.6. Infrastruktura: drogowa – kolejowa.

Na terenie Gminy występują drogi powiatowe i gminne, które łączą się z przebiegającymi poza granicami Gminy drogami wojewódzkimi: nr 843 Chełm – Zamość oraz nr 846 Krasnystaw - Hrubieszów. Pięć dróg łączy Gminę Leśniewice z sąsiednimi gminami, pozostałe obsługują ruch wewnętrzny. Bezpośrednią obsługę komunikacyjną wsi zapewniają drogi powiatowe.

- 1. Drogi gminne:** długość dróg **56,2 km**, w tym o nawierzchni: bitumicznej **38 km**, gruntowe **9 km**. Część dróg została wyremontowana, pozostałe drogi wymagają sukcesywnego remontu lub modernizacji. Gęstość sieci dróg utwardzonych w Gminie wynosi 57 km/100 km² i jest niższa od wskaźnika dla województwa, który wynosi 72,3 km/100 km². Wiele odcinków dróg nie posiada odpowiedniej nośności – bardzo

ważnego parametru technicznego, przy obecnym stałym wzroście przewozu towarów transportem kołowym. Brakuje również infrastruktury towarzyszącej, jak utwardzone pobocza, chodniki, odwodnienie czy ścieżki.

2. **Drogi powiatowe:** długość dróg **61,9 km** w tym o nawierzchni twardej **56,2 km** i gruntowe **5,7 km**. Drogi utwardzone w 30% wymagają wykonania remontów i modernizacji.
3. **Przystanki autobusowe:** 32 szt.
4. **Liczba parkingów:** 10 szt., o łącznej powierzchni 49 600 m².

Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021*.

1.7. Transport/ połączenia.

Brak bezpośrednich połączeń (BUS) z dużymi miastami: Lublinem, Zamościem, Rzeszowem, Warszawą. Dostępne jest połączenie BUS z Chełmem – czas dojazdu: 30 min. Mieszkańcy uskarżają się na brak połączeń z Krasnymstawem.

2. PRODUKCJA ROLNICZA.

Głównymi elementami środowiska przyrodniczego, które decydują o możliwościach rozwoju rolnictwa Gminy są: gleby, klimat, warunki wodne i rzeźba terenu. Gmina Leśniewice jest Gminą typowo rolniczą, w której rolnictwo i działalność z nim powiązana posiadają dominujące znaczenie dla funkcjonowania sfery gospodarczej i społecznej oraz dla warunków życia mieszkańców. Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021*.

Rolnictwo funkcjonuje w oparciu o indywidualne gospodarstwa rolne i stanowi główne źródło utrzymania dla ok. 72% zatrudnionych w rolnictwie. W posiadaniu rolników indywidualnych znajduje się ok. 92% ogółu użytków rolnych. Produkcji rolnej sprzyjają bardzo dobre warunki glebowe. Obszar Gminy zalegają gleby wytworzone głównie z lessów, który odznacza się korzystnymi właściwościami fizyczno-chemicznymi (przewodnością, przepuszczalnością i dzięki drobnoziarnistej budowie możliwością zatrzymania wody).

Na terenie Gminy z utworów lessowych wykształciły się przede wszystkim gleby brunatne wylugowane, czarnoziem i bielice. Położone w terenie płaskim i słabo urzeźbionym zaliczone głównie do II i III klasy bonitacyjnej. Gleby Leśniewic należą do tzw. drugiej grupy bonitacji glebowej – gleby (warunki glebowe) dobre dla rolnictwa.

Na terenie gminy działalność doradczą w zakresie rozwoju obszarów wiejskich prowadzi PZDR Chełm – LODR w Końskowoli. Na terenie Gminy funkcjonuje 939 indywidualnych gospodarstw rolnych. Wiodącym kierunkiem produkcji rolnej jest produkcja roślinna, w której specjalizuje się ok. 57% ogółu gospodarstw. Głównie uprawy stanowią zboża, w tym pszenica, jęczmień i żyto. Bogate są także uprawy rzepaku. W sadach Gminy Leśniowice spotkać możemy głównie jabłka (ok. 39%) oraz porzeczkę (ok. 34%) – dwa z najczęściej spotykanych w powiecie rodzajów uprawianych owoców. Z innych owoców spotkać możemy grusze, śliwy, maliny, wiśnie i agrest. W całym powiecie chełmskim relatywnie więcej uprawia się buraków cukrowych i roślin strączkowych, a także rzepaku, mniej natomiast ziemniaków, co wiąże się ze specyfiką bardzo dobrej rolniczej przestrzeni produkcyjnej i mniejszym znaczeniem hodowli. Poza uprawami zbożowymi, duże znaczenie dla lokalnej gospodarki rolnej posiadają uprawy ziemniaków. Głównie kierunki upraw i rodzaj zasiewów zdeterminowane są przez posiadane przez Gminę Leśniowice warunki glebowe. W Gminie istnieją korzystne warunki do rozwoju hodowli bydła, trzody chlewnej oraz drobiu. Bardzo duży udział w powierzchni Gminy posiadają łąki i pastwiska. Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniowice 2021*.

3. OCHRONA ŚRODOWISKA.

Lasy. Na obszarze Gminy przeważają agrocenozy polne (72% powierzchni), lasy zajmują zaledwie 12,5% powierzchni. Jest to wskaźnik prawie o połowę niższy od średniej dla województwa (22%) oraz niższy od wskaźnika dla powiatu chełmskiego (17%). Lasy pełnią głównie funkcję ekologiczną, a ponadto turystyczną i gospodarczą. W strukturze przeważają lasy państwowe (ponad 71% powierzchni leśnej). Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniowice 2021*.

Obszary chronione na terenie gminy (charakterystyka). Obszary prawnie chronione obejmują obszar 1150 ha stanowiąc 9,7% obszaru Gminy. Jest to wskaźnik znacznie niższy od średniej wojewódzkiej (23%) oraz krajowej (33%). Grabowiecko-Strzelecki Obszar Chronionego Krajobrazu o powierzchni 8 km² (południowo-wschodnia część Gminy w górnej części zlewni Wełnianki) oraz Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu o powierzchni 1 km² (we wschodniej części Gminy). Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniowice 2021*.

- **Pomniki przyrody (charakterystyka).** Poza obszarami chronionego krajobrazu ochronie prawnej podlega 5 pomników przyrody: dwa jesiony wyniosłe oraz wiąz polny w Sielcu, dąb szypułkowy w Kumowie Majorackim oraz płat roślinności kserotermicznej w leśnictwie Kumów.

- **Obszar Natura 2000.** Kumów Majoracki. **Obszary o szczególnych walorach przyrodniczych, prawnie chronionych oraz obiekty wpisane do rejestru zabytków i objęte ochroną konserwatorską:** Lasy ochronne na terenie Gminy zajmują ogólną powierzchnię 234,7 ha. Las Sielecki w całości jest lasem ochronnym, położony w odległości do 10 km od granic administracyjnych Miasta Chełma liczącego ponad 60 tys. mieszkańców. Do lasów ochronnych należą również lasy z uszkodzeniami drzewostanów przez przemysł. Do I strefy uszkodzonych drzewostanów (uszkodzenia słabe) należą: Las Majdański, Las Sielecki, Popówka, Płachsiocha, Kumów Leszczyński i Alojzowski, Las Grzybówka.

Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021*.

3.2. Czystość powietrza.

Na terenie Gminy Leśniewice nie były prowadzone badania czystości powietrza, jednak o stanie czystości powietrza w Gminie świadczyć może ogólna klasyfikacja obszaru powiatu chełmskiego. Zgodnie z informacjami zawartymi w „Raportie o stanie środowiska w województwie lubelskim w 2013r.”, teren Gminy Leśniewice usytuowany jest w strefie lubelskiej, która została zakwalifikowana do: klasy A – ze względu na niskie wartości stężeń dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, benzo(a)pirenu, ołowiu, arsenu, kadmu, niklu, pyłu PM_{2,5} i ozonu (wg poziomu docelowego) w kryterium ochrony zdrowia, klasy C – ze względu na duże zanieczyszczenie powietrza pyłem zawieszonym PM₁₀ mierzonym w kryterium ochrony zdrowia, klasy D2 – ze względu na przekroczenie wartości poziomu celu długoterminowego ozonu w kryterium ochrony zdrowia, klasy A – ze względu na niskie wartości stężeń dwutlenku siarki, tlenków azotu i ozonu (wg poziomu docelowego) w kryterium ochrony roślin, klasy D2 – ze względu na przekroczenie wartości poziomu celu długoterminowego ozonu w kryterium ochrony roślin. Na podstawie tej klasyfikacji możemy stwierdzić, że stan czystości powietrza atmosferycznego w Gminie Leśniewice jest dobry.

3.3. Hałas drogowy.

Na terenie Gminy głównym źródłem hałasu drogowego są pojazdy kołowe, jednak w tym rejonie nie były prowadzone badania natężenia hałasu komunikacyjnego. Obserwacje wykazują, że na całym obszarze Gminy nie wystąpiły przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu, jednak hałas emitowany przez poruszające się pojazdy powoduje (w subiektywnej skali natężenia hałasu) bardzo dużą uciążliwość dla mieszkańców terenów położonych przy trasach oraz stwarza dla nich wysokie zagrożenie.

3.4. Hałas przemysłowy.

Gmina Leśniewice jest gminą typowo rolniczą, nie notuje się więc przekroczeń hałasu związanych z zakładami przemysłowymi, natomiast drobne przekroczenia mogą wynikać z działalności drobnych zakładów usługowych. Przeprowadzone badania wykazują, że hałas przemysłowy stanowi niewielką część czynników wpływających na środowisko akustyczne. Miejskowe uciążliwości stwarzane są okresowo przez niewielkie obiekty produkcyjne i usługowe zlokalizowane w sąsiedztwie o zabudowie mieszkaniowej. Mieszkańcy zwracają uwagę na hałas od turbin wiatraków.

3.5. System odprowadzania i oczyszczania ścieków.

Sytuacja w dostępie do wody na obszarze Gminy Leśniewice jest znacznie lepsza niż w odbiorze ścieków. Na terenie Gminy znajduje się biologiczno-mechaniczna oczyszczalnia. Ma ona potencjał do obsługiwanego obszaru o wielkości 290 RLM. Ilość ścieków oczyszczanych łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi wynosi 5 dm³/rok. Z kanalizacji o długości 2,3 km korzysta ok. 5% mieszkańców Gminy. Obiekty użyteczności publicznej oraz gospodarstwa nie korzystające z sieci kanalizacyjnej wyposażone są w osadniki bezodpływowe lub szamba. Część gospodarstw na terenie Gminy posiada przydomowe oczyszczalnie ścieków. Dysproporcja w zużyciu wody i oczyszczaniu ścieków stanowi duże zagrożenie dla jakości gleb i wód podziemnych, będących rezerwuarem wody pitnej. Ze względu na budowę geologiczną wody podziemne są podatne na zanieczyszczenia przenikające z powierzchni ziemi. Jednak władze gminne są świadome istniejącego problemu i przygotowały koncepcję rozwiązania problemu ścieków na terenie Gminy tj. planowana jest przebudowa oczyszczalni ścieków oraz budowa sieci kanalizacyjnej, a w szczególnych przypadkach przydomowych oczyszczalni ścieków.

4. LUDNOŚĆ.

W 2020 r. liczba mieszkańców Gminy wynosiła: 3631 osób. Gęstość zaludnienia na terenie gminy wynosiła: 31 osób na 1 km².

Najludniejszym sołectwem gminy jest miejscowość **Sielec** z liczbą: **490 mieszkańców.** Najmniej licznym sołectwem gminy jest miejscowość: **Wygańce** z liczbą mieszkańców **46.** **Obserwuje się postępujący spadek liczby ludności na terenie gminy w latach 2014-2020.** Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021.*

5. BEZROBOCIE.

Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne w Powiatowym Urzędzie Pracy w Chełmie z terenu gminy Leśniewice wynosiła na koniec 2019 r. 182 osoby. W grupie osób bezrobotnych, znajduje się 62,6% kobiet oraz 37,4% mężczyzn. Obserwuje się tendencję spadkową bezrobocia. Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021*.

6. EDUKACJA.

Do 31 sierpnia 2019 r. na terenie gminy Leśniewice funkcjonowały cztery ośmioklasowe szkoły podstawowe i jedno gimnazjum prowadzone przez Leśniewskie Stowarzyszenie Oświatowo – Samorządowe. W związku z reformą oświaty, od 1 września 2019 r. na terenie gminy funkcjonują dwie szkoły podstawowe prowadzone przez Leśniewskie Stowarzyszenie Oświatowo – Samorządowe tj. Szkoła Podstawowa w Leśniewicach oraz Szkoła Podstawowa w Sielcu. Również z dniem 1 września 2019 roku Szkoła Podstawowa w Sielcu została przeniesiona do budynku po byłym gimnazjum. W okresie wakacyjnym obie szkoły przeszły gruntowne remonty, które miały na celu stworzenie dzieciom możliwie komfortowych warunków do nauki i pracy.

6.1. Szkoła Podstawowa w Leśniewicach.

- **Liczba uczniów:** 47 w oddziale „0”, **liczba oddziałów:** 2.
- **Liczba uczniów:** 138 w klasach 1-8, **liczba oddziałów:** 8.
- **Liczba nauczycieli:** 27.

Szkoła jest w stanie ogólnym dobrym, wymaga doposażenia, modernizacji w zależności od potrzeb. Szkoła ma do dyspozycji niepełnowymiarową salę gimnastyczną oraz plac zabaw. Szkoła Podstawowa w Leśniewicach proponuje wiele zajęć pozalekcyjnych.

6.2. Szkoła Podstawowa w Sielcu.

- **Liczba uczniów:** 28 w oddziale „0”, **liczba oddziałów:** 2.
- **Liczba uczniów:** 79 w klasach 1-8, **liczba oddziałów:** 8.
- **Liczba nauczycieli:** 23.

Szkoła dysponuje niepełnowymiarową salą gimnastyczną oraz 3 niepełnowymiarowymi boiskami trawiastymi i placem zabaw. Uczniowie z Sielca swoje zainteresowania mogą

rozwijać w ramach licznych zajęć pozalekcyjnych. Na terenie gminy jest bezpłatny dowóz do szkół dla wszystkich dzieci.

Szkoły dysponują wykwalifikowaną, stale doksztalającą się, zgodnie z potrzebami, kadrą pedagogiczną, różnorodnymi kołami zainteresowań w każdej ze szkół. Wydłużone są godziny pracy oddziałów przedszkolnych w obu szkołach. Szkoły są systematycznie doposażone w pomoce dydaktyczne (głównie w ramach programów rządowych, np. Aktywna Tablica, Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa, z rezerwy subwencji oświatowej na doposażenie szkolnych klasopracowni w pomoce do realizacji podstawy programowej z przedmiotów przyrodniczych). Prowadzona jest pomoc stypendialna i socjalna dla uczniów, którzy spełniają kryteria dochodowe zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Obserwuje się duże zaangażowanie uczniów w życie społeczności lokalnej, imprezy oraz akcje charytatywne, gminne np. kiermasze świąteczne, zbiórki żywności dla schroniska dla zwierząt, nakrętek, zabawek dla dzieci z domu dziecka, współpraca z Domem Opieki Społecznej w Nowinach, konkursy, imprezy o zasięgu gminnym i powiatowym.

Problemami na terenie Gminy są: systematycznie zmniejszająca się liczba dzieci, ubogi rynek pracy, ubóstwo, patologie, alkoholizm i przemoc w rodzinie, brak zajęć wakacyjnych, półkolonii, brak pełnowymiarowych obiektów sportowych przy szkołach, wzrastająca liczba dzieci przejawiających oznaki agresji i nieprzystosowania, migracja uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego do szkół miejskich lub specjalnych, niewystarczająca baza lokalowa w szkołach.

Średni roczny koszt utrzymania jednego dziecka w szkole i oddziale przedszkolnym w roku 2019 w gminie Leśniewice kształtował się na poziomie 5 753,61 zł. Wydatki gminy na oświatę wynosiły 3 659 296,68 zł, z czego 2 852 141,00 zł, czyli 78% pokryte zostało z subwencji oświatowej, przekazanej z budżetu państwa. Dodatkowo otrzymano i wydatkowano dotację celową z budżetu państwa na podręczniki, materiały edukacyjne i ćwiczeniowe w wysokości 21 608, 22 zł. Na terenie gminy nie funkcjonują szkoły ponadpodstawowe. Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021*.

7. OPIEKA ZDROWOTNA.

Opiekę medyczną na terenie gminy zapewnia: NZOZ „Medycy” Michał Dobrzański i Mirosław Limanowski w Leśniewicach. Świąteczną opiekę medyczną zapewnia dla mieszkańców gminy: Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Chełmie, ul. Szpitalna 53 B. Na terenie gminy nie ma ośrodka/ centrum zapewniającego usługi rehabilitacyjne. Mieszkańcy zwracają uwagę na brak dostępu do specjalistycznej opieki medycznej. Proces starzenia się społeczeństwa uzasadnia oczekiwania mieszkańców. Na terenie gminy jest jeden punkt apteczny w Leśniewicach.

8. POMOC SPOŁECZNA.

Zadania związane z ochroną poziomu życia osób i rodzin najuboższych na terenie Gminy realizuje **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśniewicach**. GOPS jest organizatorem i wykonawcą zadań własnych gminy oraz zadań zleconych z zakresu pomocy społecznej. Należy do nich: wypłata zasiłków stałych, pokrywanie świadczeń zdrowotnych, wypłata zasiłków celowych, okresowych, wsparcie finansowe na dożywianie dzieci i usługi opiekuńcze. GOPS realizuje projekty, które wspomagają rozwój opieki społecznej na terenie Gminy. Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadanie gminy polegające na ustalaniu uprawnień osób do bezpłatnej opieki zdrowotnej, finansowanej ze środków publicznych.

Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021*.

9. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.

Za bezpieczeństwo w gminie odpowiada Komisariat Policji w Żmudzi, 22-114 Żmudź, ulica Kasztanowa 36. Ochronę Przeciwpożarową na terenie Gminy zapewnia 14 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Jednostka z Leśniewic należy do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego.

10. ZABYTKI I KULTURA.

10.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków.

Wykaz zabytków nieruchomości z terenu gminy Leśniewice wpisanych do rejestru zabytków, dla których zgodnie z art. 22 pkt 4 i 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami: „Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy”. Według: Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 05-02-2018, poz. 576. Obwieszczenie nr 1/2018 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, z dnia 9 lutego 2018 r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości województwa lubelskiego i do rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego.

Lp.	Miejscowość	Zakres Wpisu Do Rejestru Zabytków	Nr Wpisu
1.	DĘBINA	„Zespół dworsko-parkowy: park i aleja wjazdowa, na działkach wskazanych w dec., w gran. wg zał. wyrys”	A/6
2.	KUMÓW	„Zespół kościelny: kościół paraf. pw. Nawiedzenia NMP wraz z wyposażeniem w zabytki ruchome, dzwonnica, kostnica, ogrodzenie kościoła z bramą, drzewostan, w gran. cmentarza kościelnego”	A/317
3.	KUMÓW	„Cmentarz Rzymsko-Katolicki w gran. wg zał. planu oraz kaplica Rzewuskich na cmentarzu paraf. wraz z zabytkowym wyposażeniem”	A/318
4.	SIELEC	„Pozostałości fortalicji składającej się z bastei, muru obronnego, ruin kaplicy, resztek umocnień ziemnych, figura NMP na kolumnie, w gran. wg zał. planu”	A/314
5.	SIELEC	„Założenie dworsko-parkowe: dwór, układ zieleni, starodrzew, figura NMP Assunty, w gran. wg zał. planu”	A/314
6.	HORODYSKO	„Grodzisko wczesnośredniowieczne”.	C/33
7.	LEŚNIOWICE d. Plisków	„Cmentarzisko kurhanowe (3 mogiły), wg opisu w decyzji”	C/48

Gminy Leśniowice posiada wiele atrakcyjnych i interesujących zabytków o charakterze historycznym i kulturalnym, w tym również zabytków archeologicznych. Najważniejsze z nich to:

- **Dworek Rodzinny Rzewuskich w Sielcu wraz z Parkiem Podworskim oraz Figurka Barokowa NMP Assunty.**
- **Baszta wraz z fragmentem muru obronnego, to pozostałość Zespołu Zamkowego wzniesionego w 1588 roku w stylu późnego renesansu polskiego.**
- **Kapliczka Ekumeniczna Świętej Anny.**
- **Cmentarz Prawosławny w Sielcu.**
- **Zespół dworsko-parkowy: park i aleja wjazdowa w miejscowości Dębina.**
- **Kościół Rzymskokatolicki pod wezwaniem Nawiedzenia NMP w miejscowości Kumów Plebański.**
- **Cmentarz przykościelny otoczony jest z trzech stron murem z bramą klasycystyczna z okresu budowy kościoła.**

- **Młyn.**
Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021*.

10.2. Zabytki nieruchome z terenu gminy Leśniewice znajdujących się w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków.

Wykaz zabytków, dla których zgodnie z art. 22 pkt 4 i 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami: „Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.” Zgodnie z art. 22 pkt 5: „W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte ... inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków”. Szczegółowo opisane w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021*.

10.3. Obiekty sakralne.

- Kościół Rzymskokatolicki pod wezwaniem Nawiedzenia NMP oraz cmentarz parafialny w miejscowości Kumów Plebański.
- Kościół rzymsko-katolicki pw. św. Jana Chrzciciela w Rakołupach.
- Cmentarz prawosławny i rzymskokatolicki w Rakołupach Dużych.
- Kościół polsko-katolicki w Majdanie Leśniewskim.
- Cmentarz polsko – katolicki w Majdanie Leśniewskim.
- Cmentarz Prawosławny w Sielcu.

10.4. Biblioteka, Dom Kultury, Dom spotkań „Na pograniczu kultur”.

W Gminie działalność kulturalna skupia się w: Samorządowym Ośrodku Kultury w Leśniewicach, w skład którego wchodzi: Gminna Biblioteka Publiczna w Leśniewicach oraz świetlica w Rakołupach. Stan infrastruktury kulturalnej należy ocenić jako niewystarczający, ponieważ budynek wymaga gruntownej modernizacji.

Samorządowy Ośrodek Kultury w Leśniewicach jest organizatorem bądź współorganizatorem następujących imprez kulturalnych. Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021r*. Gminna Biblioteka Publiczna w Leśniewicach znajduje się w strukturze Samorządowego Ośrodka Kultury w Leśniewicach. Biblioteka nie posiada udogodnień dla osób poruszających się na wózkach lub matek z małymi dziećmi. Biblioteka stara się aktywizować środowisko czytelnicze w gminie, organizując konkursy dla czytelników, zajęcia rękodzielnicze dla dzieci i młodzieży oraz zakupując co roku nowości wydawnicze.

Zapleczem organizacji kultury w Gminie są Koła Gospodarstw Wiejskich, w ilości 6, które zajmują się kultywowaniem tradycji. KGW wspierają promocję Gminy poprzez udział w konkursach, targach, jarmarkach świątecznych, prezentacjach twórczości. Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021r.* Zapleczem organizacji wydarzeń kulturalnych w Gminie są również Ochotnicze Straże Pożarne, w ilości 14, które wspierają działalność Ośrodka poprzez wsparcie organizacyjne wydarzeń kulturalnych – zabezpieczenie imprez plenerowych, pomoc w transporcie, organizację pokazów strażackich.

Ważnym miejscem rozwoju kultury jest **Dom spotkań „Na pograniczu kultur” w Kumowie Plebańskim**. W 2013 r. przeprowadzono remont wraz z zagospodarowaniem terenu oraz wyposażono obiekt na potrzeby rozwoju lokalnych działań kulturalnych i współpracy polsko-ukraińskiej. Od 2015 r. w Domu spotkań „Na pograniczu kultur” w Kumowie Plebańskim odbywają się również spotkania i warsztaty. Szczegółowo opisane w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021*.

10.5. Twórcy ludowi. Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021r.*

- **Maria Dziedzic – Rakotupy.** Robótki szydełkowe.
- **Halina Skowron – Sielec.** Twórczyni ręcznie robionej biżuterii.
- **Elżbieta Łuczkiwicz – Rakotupy.** Specjalizuje się w tradycyjnym regionalnym przyrządzaniu potraw, których przepisy są przekazywane w jej rodzinie od pokoleń.
- **Stanisław Kosiarz – Kumów Majoracki.** Rzeźbiarz.
- **Diana Joanna Cichocka – Kumów Majoracki.** Poetka.
- **Jarosław Smalej – Majdan Leśniewski.** Nauczyciel wychowania fizycznego oraz trener piłkarzy, o wszechstronnych zainteresowaniach i duszy artystycznej.
- **Maria Tołysz – Sielec.** Artystka od wielu lat tworzy wielokolorowe kompozycje z suszonych kwiatów.
- **Maria Nowosad – Majdan Leśniewski.** Pasjonuje się od wielu lat jedną z najpopularniejszych, a zarazem najbardziej efektownych technik haftu, czyli haftem krzyżkowym.

11. TURYSTYKA.

11.1. Osada Słowiańska w Horodysku.

W okolicy zbiornika „Maczuły” w Horodysku kryją się pozostałości niezwyklej osady z VI-VII wieku założonej przez Słowian. Archeolodzy odkryli w tym miejscu około 20 tysięcy zabytków datowanych od okresu neolitu po wczesne średniowiecze. Natrafiono m.in. na 7

grobów szkieletowych, z naczyniami i narzędziami krzemiennymi. Ponadto w miejscu tym odkryto pozostałości Grodziska, usytuowanego na wschód od południowego krańca wsi Horodysko, zbudowanego na zachodniej krawędzi wzgórza wznoszącego się ponad 25 m nad poziom rzeki Horodyska, biegnącej u jego podstaw. Umocnienia obronne grodu stanowiły dwa wały ziemne. Grodzisko z Horodyska jest najlepiej rozpoznany obiektem ochronnym z terenu powiatu chełmskiego. Szczegółowo opisane w *Diagnozie Gminy Leśniowice 2021*.

11.2. Ośrodek rekreacyjno-wypoczynkowy „Maczuły”.

Kąpielisko „Maczuły” położone jest w gminie Leśniowice nad zbiornikiem wodnym „Maczuły” w Horodysku. Kąpielisko obejmujące odcinek długości 58,25 m linii brzegowej czynne jest w okresie od 15 czerwca do 31 sierpnia. Na użytkowników czeka czysta, piaszczysta plaża. Na miejscu dostępna jest wypożyczalnia kajaków, rowerków wodnych, leżaków oraz rowerów. W pobliżu plaży znajdują się wiaty, wieża widokowa, miejsce wyznaczone na ognisko, boisko do piłki plażowej i ścieżka rowerowa oraz parking, a także punkt gastronomiczny. Odwiedzający znajdą tu ciąg pieszo rowerowy połączony z miejscami wypoczynkowymi, parkingi, wieżę widokowa, plażę, molo, boisko do piłki plażowej i wypożyczalnię sprzętu wodnego. W sezonie letnim na zbiorniku otwarte jest kąpielisko strzeżone. W okresie zimowym cykliczne spotkania odbywa lokalna grupa Morsów. Teren oświetlony jest lampami fotowoltaicznymi. Ośrodek charakteryzuje czysta woda i powietrze oraz malownicze położenie obok lasu i w oparciu o wzniesienie. Bezpieczny nieodpłatny parking samochodowy, udostępniony dla turystów rowerowych na dłuższy pobyt (powyżej 24 godzin).

11.3. Trasa rowerowa „Malowniczy Wschód”.

Trasa rowerowa „Malowniczy Wschód” łącząca cztery gminy powiatu chełmskiego jest wynikiem porozumienia samorządowców Leśniowic, Wojśławic, Żmudzi i Dorohuska. Obecnie należą do niej wszystkie gminy zrzeszone w Stowarzyszeniu Lokalna Grupa Działania „Ziemi Chełmskiej”. Na terenie gminy przebiegają:

- **Etap I, Szlakiem Rzewuskich:** Kumów Plebański – Sielec – Leśniowice ok. 15 km Kumów Plebański – Sielec 4,7 km. Nawierzchnia: żużlowa, utwardzona, asfaltowa.
- **Etap II, Tu dołek, tam górka:** Leśniowice – Wojśławice 21,2 km: Leśniowice – Rakołupy – Horodysko – zbiornik wodny Maczuły – Nowy Folwark (9,8 km). Nawierzchnia: asfaltowa, utwardzona.

11.4. Opis walorów przyrodniczych, które można wykorzystać w budowie oferty turystycznej.

Gmina Leśniewice położona jest w południowo-wschodniej części województwa lubelskiego. Północna jej część leży w obrębie Pagórów Chełmskich, które charakteryzują się licznymi wzgórzami kredowymi dochodzącymi do 290 m n.p.m., natomiast południowa część usytuowana jest w obrębie Działów Grabowieckich o niezwykle urozmaiconej rzeźbie terenu, z licznymi wąwozami i jarami wydrążonymi w podłożu lessowym oraz lasami o starym drzewostanie i urozmaiconym składzie gatunków. Obszary prawnie chronione zajmują powierzchnię 1150 ha stanowiąc 9,7% terenu gminy: Grabowiecko Strzelecki Obszar Chronionego Krajobrazu (w południowo-wschodniej części gminy, w górnej części zlewni Wełnianki) oraz Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu (we wschodniej części gminy). Poza obszarami chronionego krajobrazu ochronie prawnej podlega 5 pomników przyrody: dwa jesiony wyniosłe oraz wiąz polny w Sielcu, dąb szypułkowy w Kumowie Majorackim oraz płat roślinności kserotermicznej w leśnictwie Kumów. Szczegółowo opisane w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021*.

11.5. Infrastruktura noclegowo-gastronomiczna.

Obiekty agroturystyczne oraz noclegowe położone na terenie gminy:

Lp.	Nazwa	Miejscowość
1.	Dom spotkań "Na pograniczu kultur" w Kumowie Plebańskim	Kumów Plebański 1
2.	Gospodarstwo gościnne „Pod bocianim gniazdem”	Nowy Folwark 16

Baza gastronomiczna (restauracje, pizzerie): Spółdzielnia Socjalna „Słowianka” w Rakolupach.

12. SPORT.

12.1. Obiekty sportowe.

- Sale do prowadzenia zajęć sportowych i boiska przy szkołach podstawowych
- Wielofunkcyjne boisko Orlik w Leśniewicach.

- **Stadion gminny (wymagający modernizacji).**
- w 2021 roku rozpocznie się budowa pełnowymiarowej Sali Gimnastycznej przy szkole podstawowej w Leśniewicach.

12.2. Klub sportowy.

Klub sportowy „Astra” w Leśniewicach. Celem działalności klubu jest krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych oraz wychowywanie przez kulturę fizyczną i sport. Stowarzyszenie organizuje i współorganizuje zawody sportowe, turnieje, festyny sportowo-rekreacyjne umożliwiające udział wszystkich mieszkańców gminy, które w szczególności uwzględniają dzieci z rodzin o bardzo niskim statusie ekonomicznym oraz zagrożonych społecznym wykluczeniem. Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021r.*

13. GOSPODARKA.

W 2019 r. zarejestrowano w gminie 16 nowych przedsiębiorców. Najczęściej przedmiotem działalności było:

- zakładanie stolarki budowlanej,
- malowanie i szklenie,
- posadzkarstwo, tapetowanie i oblicowywanie ścian,
- roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieskalnych,
- wykonywanie pozostałych robót budowlanych wykończeniowych.

Ponadto w 2019 r. wyrejestrowano 7 przedsiębiorców, dokonano 33 zmian w prowadzeniu działalności, swoją działalność zawiesiło 14 przedsiębiorców, natomiast wznowiło 7. Na koniec roku 2019 zarejestrowanych było 80 aktywnych przedsiębiorców. Przedsiębiorczość wiejska może być uważana za jeden z głównych czynników zmniejszenia ubóstwa, migracji oraz tworzenia miejsc pracy w środowisku wiejskim. Zrównoważony rozwój gospodarczy i społeczny kraju nie może być osiągnięty bez rozwoju obszarów wiejskich. Wymaga to stworzenia warunków dla rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich oraz jego promocji. Współcześnie przedsiębiorczość warunkuje wzrost i rozwój gospodarczy oraz dobrobyt społeczeństw. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich może rozwiązać wiele poważnych wyzwań, takich jak bezrobocie, niskie dochody, ubóstwo itp., a także ma pozytywny wpływ na inne aspekty ludzkiego życia mieszkańców wsi. W związku z tym ciężar zatrudnienia wiejskich zasobów pracy powinny przejmować działalności nierolnicze. Z tego punktu widzenia szczególnie istotne jest wszechstronne wsparcie dla procesu tworzenia

pozarolniczych miejsc pracy na wsi.³³ Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021r.*

14. PARTNERSTWA GMINY.

14.1. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Ziemi Chełmskiej”.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Ziemi Chełmskiej” powstało podczas zebrania założycielskiego w dniu 26 maja 2008 roku. Pierwsze pomysły utworzenia LGD pojawiły się w połowie września 2007 roku. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Ziemi Chełmskiej” jest dobrowolnym, samorządowym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i osób prawnych. Celem Stowarzyszenia jest działalność na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i ich mieszkańców, wspieranie i upowszechnianie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, budowanie partnerstwa i dialogu na rzecz zrównoważonego rozwoju wsi oraz aktywizowanie społeczności lokalnych na obszarach wiejskich. Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021r.*

14.2. Partnerstwo trasy rowerowej „Malowniczy Wschód”.

Inicjatywa promująca funkcje turystyczne Gminy Leśniewice skupiła JST wokół trasy rowerowej *Malowniczy Wschód*. Partnerstwo połączyło na początku 4 gminy: Leśniewice, Żmudź, Dorohusk i Wojsławice, a następnie wszystkie gminy Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemi Chełmskiej”. Trasa w swoim głównym przebiegu ma obecnie długość 200 kilometrów. Przebieg w Gminie: szlak rozpoczyna się we wsi Kumów Majoracki. W Kumowie Plebańskim znajdują się zabytki sakralne, a obiektem szczególnie godnym uwagi na szlaku są ruiny renesansowego, bastejowego zamku w pobliskim Sielcu. Jest tam też interesujący zespół dworsko-parkowy i cmentarz prawosławny. Dalsza trasa prowadzi na południe, w kierunku Leśniewic. Na południe od miejscowości, w Horodysku, znajduje się zbiornik wodny zagospodarowany rekreacyjnie i stanowiska archeologiczne. Z tego miejsca trasa prowadzi do Wojsławic.

14.3. Porozumienie Lubelski Okręg Przemysłu Rolno-Spożywczego.

17 Samorządów podjęło współpracę i podpisało porozumienie na rzecz utworzenia Lubelskiego Okręgu Przemysłu Rolno-Spożywczego w dniu 29 września 2020 r. To inicjatywa łącząca Gminy (powiatów: krasnostawskiego, chełmskiego i włodawskiego) oraz 50 Interesariuszy (uczelnie, szkoły, organizacje pozarządowe, przedsiębiorców,

³³ Beata Skubiak, Uniwersytet Szczeciński, Czynniki i bariery rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, 2015.

rolników) w celu przygotowania terenów inwestycyjnych pod lokowanie podmiotów z branży rolno-spożywczej, biotechnologicznej oraz poprawie oferty edukacyjnej i badawczo-rozwojowej dla rozwoju zrównoważonego oraz konkurencyjnego rolnictwa, przetwórstwa i przemysłu rolno-spożywczego, a także oferty turystycznej. Staraniami Samorządowców, inicjatywa LOPRS znalazła się w zapisie Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego jako inicjatywa na obszarze OSI Żywicielskiego.

Lubelskiego Okręgu Przemysłu Rolno-Spożywczego (LOPRS) będą pełnić wiodącą rolę w pobudzaniu rozwoju gospodarki żywnościowej i zapewnią wykorzystanie endogenicznych potencjałów regionu m.in. bazy surowca pochodzenia roślinnego do produkcji rolno-spożywczej i walorów przyrodniczych. Celem przedsięwzięcia jest budowa trwałej przewagi konkurencyjnej obszaru objętego przedsięwzięciem i poprawa jakości życia mieszkańców. Celem szczegółowym jest stworzenie atrakcyjnych warunków do lokowania przedsiębiorstw z branży rolno-spożywczej, logistycznej, turystycznej i tworzenia atrakcyjnych miejsc pracy. Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021r.*

14.4. Pozostałe członkostwa.

Gmina Leśniewice jest również członkiem:

- Związku Gmin Wiejskich RP,
- Stowarzyszenia Samorządów Euroregion Bug,
- Stowarzyszenia Instytutu Rozwoju Samorządu Terytorialnego Województwa Lubelskiego (zmiana nazwy z Europejskie Centrum Integracji i Współpracy Samorządowej „Dom Europy”).

15. STOWARZYSZENIA I ZESPOŁY ŚPIEWACZE.

15.1. Stowarzyszenia.

- **Leśniewskie Stowarzyszenie Oświatowo-Samorządowe z siedzibą w Leśniewicach.** Stowarzyszenie opiera swoją działalność na pracy społecznej członków, realizuje cele i zadania określone w ustawie oraz przepisach wydanych na jej podstawie, koncentrując się na prowadzeniu działalności dydaktycznej, wychowawczej, opiekuńczej, kulturalnej i sportowej, zwłaszcza w zakresie inicjowania, wspierania oraz pomocy w przedsięwzięciach edukacyjno-kulturalnych, w szczególności na rzecz dzieci i młodzieży, a także wspieranie dzieci i młodzieży oraz rodzin w trudnej sytuacji życiowej. Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021r.*
- **Stowarzyszenie na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju Gminy Leśniewice „Brzoza”.** Celami Stowarzyszenia jest: inicjowanie i wspieranie rozwiązań w różnorodnych

dziedzinach związanych z lokalnym krajobrazem, tradycją, kulturą, ochroną środowiska naturalnego i zdrowia mieszkańców, ochrona wartości krajobrazowo-przyrodniczych i kulturowych, edukację, działania na rzecz demokracji lokalnej oraz rozwoju społeczności lokalnych oraz komunikacji społecznej, organizowanie spotkania poświęcone zagadnieniom ochrony wartości kulturowych i przyrodniczych. Stowarzyszenia zwykle wpisane do rejestru Starosty powiatu Chełmskiego.

15.2. Zespoły śpiewacze.

- „Kumowianki” z Kumowa. Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniowice 2021r.*
- „Rakołupianki” z Rakołup. Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniowice 2021r.*

16. ZWIĄZKI, PARAFIE.

- Na terenie gminy działa prężnie **Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło Gminne Nr 7 w Leśniowicach**. Koło Gminne Nr 7 działa od 2002 roku. Obecnie liczba członków koła liczy 29 osób.
- **Parafia Narodzenia Najświętszej Maryi Panny i św. Antoniego w Majdanie Leśniowskim** Szczegółowo opisane w *Diagnozie Gminy Leśniowice 2021*.
- **Parafia św. Jana Chrzciciela w Rakołupach**. Szczegółowo opisane w *Diagnozie Gminy Leśniowice 2021*.
- **Parafia Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Kumowie**. Szczegółowo opisane w *Diagnozie Gminy Leśniowice 2021*.
- **Świadkowie Jehowy – zbór Leśniowice** (Sala Królestwa Leśniowice 73B).

17. DOKUMENTY STRATEGICZNE.

Gmina dysponuje dokumentami: planistycznymi, programowymi, strategicznymi, z których kilka wymaga aktualizacji.

- Strategia rozwoju turystyki i współpracy transgranicznej gmin: Białopole, Dorohusk, Dubienka, Horodło, Kamień, Leśniowice, Wojsławice, Żmudź i gminy Huszcza,
- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Leśniowice,
- Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Leśniowice na lata 2016 - 2023,
- Zmiana nr III Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Leśniowice,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Program Rozwoju Gminy Leśniewice na lata 2015 - 2020,
- Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Leśniewice na lata 2015 - 2020,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Leśniewice na lata 2016 - 2025,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Leśniewice,
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Leśniewice.

Gmina nie posiada: Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego, Gminnego Programu Rewitalizacji oraz Gminnego Programu Ochrony Środowiska.

18. POLITYKA FINANSOWA.

Zgodnie z Ustawą z dnia 8.03.1990 r. ze zm. o samorządzie gminnym, głównym zadaniem własnym Gminy jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej, którą tworzy ogół mieszkańców jednostki podziału terytorialnego. Gmina prowadzi swoją gospodarkę finansową samodzielnie. Gospodarka Gminy jest jawna i prowadzona na podstawie uchwały budżetowej. Sposób prowadzenia gospodarki finansowej Gminy uzależniony jest od prowadzonej polityki budżetowej, założonych celów tej polityki, przyjętego modelu zarządzania Gminą i planowania jej budżetu oraz lokalnych uwarunkowań, specyficznych dla każdej jednostki samorządu terytorialnego. Podstawowym zadaniem władz samorządowych jest takie zbilansowanie dochodów i wydatków Gminy, które pozwala na pełne zaspokojenie potrzeb mieszkańców oraz stymulowanie społeczno-gospodarczego jej rozwoju przy jednoczesnej racjonalnej gospodarce finansowej i zapobieganiu nadmiernemu zadłużaniu jednostki.

Wybrane dane statystyczne.

Wybrane dane statystyczne	2017	2018	2019	Na tle powiatu 2019
Dochody ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca	4196	5399	5478	5113
Wydatki ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca	4096	5348	5358	4863
Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności	5	8	17	28

Struktura dochodów budżetu gminy według działów.

Struktura dochodów budżetu gminy według działów	2017	2018	2019
Ogółem	100,0	100,0	100,00
Rolnictwo i łowiectwo	4,2	3,1	3,8
Transport i łączność	2,2	3,4	6,7
Gospodarka mieszkaniowa	0,6	0,4	0,2
Administracja publiczna	0,3	0,2	0,3
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	-	0,0	0,0
Różna rozliczenia	31,3	29,8	31,3
Oświata i wychowanie	0,8	0,5	0,5
Pomoc społeczna	4,5	3,3	3,1
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	-	-	-
Edukacja opieka wychowawcza	0,6	0,4	0,3
Rodzina	32,9	25,5	26,8
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1,7	10,4	5,2
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	-	-	0,6
Kultura fizyczna	-	-	0,4
Dochody	19,3	15,9	17,2
Pozostałe	1,6	7,1	3,6

Struktura wydatków budżetu gminy według działów.

Struktura wydatków budżetu gminy według działów	2017	2018	2019
Ogółem	100,0	100,0	100,0
Rolnictwo i łowiectwo	4,4	3,2	4,3
Transport i łączność	5,6	9,7	10,8
Gospodarka mieszkaniowa	2,4	0,9	1,4
Administracja publiczna	10,9	9,8	10,8
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,6	0,6	0,7
Różna rozliczenia	-	-	-
Oświata i wychowanie	24,7	20,4	21,6
Pomoc społeczna	10,0	7,8	8,2
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	-	-	0,0

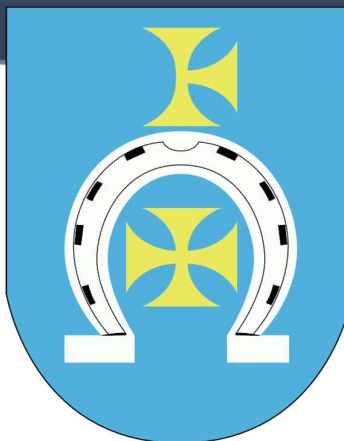
Edukacja opieka wychowawcza	0,9	0,6	0,4
Rodzina	33,7	25,8	27,5
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	3,2	10,2	7,6
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1,0	2,8	1,1
Kultura fizyczna	0,4	0,5	1,0
Działalność usługowa	0,2	0,1	0,1
Ochrona zdrowia	0,1	0,1	0,1
Pozostałe	1,9	7,5	4,4

Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021 r.*

ZESTAWIENIE WYNIKÓW ANALIZY SWOT

z DIAGNOZY GMINY 2021

Warsztaty Analizy SWOT odbyły się w dni 26 stycznia 2021 r. w siedzibie Spółdzielni Socjalnej „Słowianka” w Rakolupach Dużych. W konstruowaniu Analizy SWOT uwzględniono również wyniki ankietyzacji i analizy danych nt. gminy.

STREFA SPOŁECZNA

Mocne strony:

- **Kapitał społeczny:** angażowanie się członków KGW w życie kulturalne gminy; gościnność, aktywność OSP, działalność Domu Spotkań „Na pograniczu kultur” w Kumowie Plebańskim, działalność twórców ludowych i ich działalność artystyczna, **Bezpieczeństwo, Oferta zajęć pozaszkolnych:** sportowych, rozwój oferty kulturalnej, dodatkowe zajęcia dla dzieci (rozwijająca się oferta zajęć i klubów), **Zadawalający stan infrastruktury służącej edukacji,** oddziały przedszkolne przy szkołach, **Dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej, Spółdzielnie socjalne, Dostęp do internetu, Rozwój infrastruktury społecznej** np. baza sportowa (dobra, ale wymaga rozbudowy), **miejsca do spędzania wolnego czasu** (zbiornik wodny Maczuły), **oferta dla osób starszych i młodzieży** (podejmowanie działań na rzecz seniorów: Dzienny Dom Pobytu Seniora), **działalność samorządu na rzecz adopcji bezdomnych zwierząt.**

Słabe strony:

- **Niewystarczający rynek pracy, niekorzystna demografia, kwalifikacje mieszkańców nie dostosowane są do potrzeb rynku pracy, mała ilość i ograniczony dostęp do mieszkań socjalnych, niewystarczające zaangażowanie mieszkańców w rozwój gminy, narastające problemy społeczne** (bezrobocie, alkoholizm, wykluczenie społeczne), **niewystarczający poziom specjalistycznej opieki zdrowotnej, wysoki procent emigracji zarobkowej w grupie młodych ludzi, mała ilość organizacji pozarządowych, niewystarczający dostęp do nowych mieszkań, niezadawalający poziom edukacji** (wyniki testów na koniec szkoły podstawowej), **niski poziom współpracy pomiędzy mieszkańcami, stan infrastruktury sportowej** (wymagający modernizacji i rozbudowy).

Szanse:

- **Poszerzenie oferty rynku pracy** (nowe przedsiębiorstwa, nowi inwestorzy), **poprawa współpracy pomiędzy liderami organizacji pozarządowych, powołanie Rady Przedsiębiorczości Gminy Leśniewice, założenie nowych organizacji pozarządowych, które aktywizują mieszkańców do zaangażowania się w rozwój gminy, budowa infrastruktury społecznej** (w tym mieszkań socjalnych, nowych osiedli) **oraz dróg, chodników, ścieżek rowerowych, poprawa przedsiębiorczości** (wsparcie rozwoju

przedsiębiorczości), **wsparcie inicjatyw na rzecz tworzenia spółdzielni socjalnych, spółek gminnych, spółek w PPP, rozwój inwestycji** (przemysł rolno-spożywczy, przetwórstwo, obiekty typu: chłodnie, sortownie), **podnoszenie kwalifikacji mieszkańców, opracowanie Miejsowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego** (z uwzględnieniem miejsc pod: tereny inwestycyjne, budownictwo socjalne, budownictwo jednorodzinne, tereny rekreacyjne), rozwój gospodarki sieciowej (tworzenie zrzeszeń przedsiębiorców, zrzeszeń rolników, grup producenckich).

Zagrożenia:

- **Niekorzystna demografia i wzrost problemów związanych z organizacją darmowej opieki dla ludzi starszych, wyludnianie się poszczególnych miejscowości gminy, trwała marginalizacja społeczno-gospodarcza, peryferyzacja** (spowodowana ograniczonym rynkiem pracy i ograniczoną dostępnością transportową), **brak środków na inwestycje, demoralizacja i wzrastające bezrobocie** (brak odpowiednich kwalifikacji, utrata miejsc pracy z powodu skutków pandemii Covid-19 oraz przyspieszającej automatyzacji i cyfryzacji przemysłu).

STREFA GOSPODARCZA

Mocne strony:

- **Cyfryzacja** (dostęp do internetu), **kilka dużych gospodarstw rolnych, duża skala produkcji zboża, atrakcje turystyczne** (zbiornik wodny Maczuły, ścieżka rowerowa „Malowniczy Wschód”, walory przyrodnicze), **dziedzictwo kulturowe nawiązujące do słowiańszczyzny, udokumentowane unikalnymi na skalę europejską odkryciami archeologicznymi** (stanowiska archeologiczne), **wysoka skuteczność pozyskiwania funduszy zewnętrznych, działalność spółdzielni socjalnej Słowianka** (oferta gastronomiczna), **kondycja przedsiębiorstw, czyste środowisko naturalne, częściowo wyremontowana infrastruktura drogowa, położenie gminy** (krajobrazy).

Słabe strony:

- **Dostępność transportowa** (brak bezpośredniego dostępu do dróg ekspresowych, krajowych, wojewódzkich), **dostępność terenów inwestycyjnych, mała liczba pracodawców** (brak nowych inwestycji, atrakcyjnych miejsc pracy), **niski poziom przedsiębiorczości** (mała poza rolniczych działalności gospodarczych, brak przetwórstwa rolno-spożywczego, brak przemysłu rolno-spożywczego, brak zainteresowania młodych ludzi pracą w gospodarstwach rolnych), **niski poziom wynagrodzeń za pracę, brak sieci gazowej** (gazyfikacji), **brak kanalizacji** (sieci kanalizacyjnej i dostosowanej do potrzeb mieszkańców i przedsiębiorców oczyszczalni ścieków), **brak planu zagospodarowania**

przestrzennego, brak umiędzynarodowienia (internacjonalizacji) oferty gospodarczej gospodarstw i przedsiębiorstw oraz gminy), **ograniczona i mało zróżnicowana oferta noclegowa i gastronomiczna** (minus oferty turystycznej gminy), **brak atrakcyjnej dla turystów infrastruktury turystycznej** (np. niewykorzystanie w pełni potencjału zbiornika wodnego Maczuły w Horodysku, brak infrastruktury typu: wieża widokowa, park linowy), **powolny proces scalania gruntów** (niewielu dużych gospodarzy), **stan infrastruktury drogowej** (drogi, ścieżki rowerowe, chodniki, oświetlenie), **problemy ze zbytem produktów rolnych pochodzenia rolniczego, niski poziom innowacji, brak dostępu do szybkiego Internetu, brak koncepcji rozwoju i promocji Wioski Słowiańskiej.**

Szanse:

- **Edukacja rolników** (zarządzanie, ekonomia, produkcja ekologiczna), **Współpraca z sąsiednimi gminami** (na rzecz tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi przetwórstwa i przemysłu rolno-spożywczego oraz w zakresie rozwoju usług i produktów turystycznych), **poprawa dostępności terenów inwestycyjnych, poprawa dostępności transportowej, promocja gospodarcza** (terenów inwestycyjnych), **współpraca międzynarodowa gminy i wsparcie eksportu, poprawa infrastruktury komunalnej** (kanalizacja, gazyfikacja), **poprawa stanu dróg, chodników, budowa atrakcji turystycznej i infrastruktury rekreacyjno-prozdrowotnej** (we współpracy z innymi gminami oraz organizacjami pozarządowymi, rolnikami i przedsiębiorcami), **dywersyfikacja produkcji rolnej** (nowe uprawy: konopie, zioła), **opracowanie: Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy, Gminnego Planu Rewitalizacji 2022-2030, zrzeszanie się rolników** (spółdzielnie, grupy producenckie, klastry), **poprawa (zróżnicowanie) bazy noclegowej i gastronomicznej, opracowanie koncepcji wiosek tematycznych** (poszerzających ofertę turystyczną gminy), **współpraca z organizacjami turystycznymi** (powołanie Rady Rozwoju Turystyki we współpracy z innymi gminami), **rozwój rolnictwa ekologicznego, budowa współpracy międzynarodowej szkół podstawowych** (podniesienie poziomu nauczania).

Zagrożenia:

- **Brak środków na inwestycje, niekorzystna struktura rynku pracy** (większość mieszkańców w wieku poprodukcyjnym), **niekorzystne przepisy prawa** (wysokie koszty prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej), **ograniczone rynki zbytu** (pokłosie pandemii Covid-19), **wzrost liczby osób wykluczonych zawodowo, które nie dopasowały się do rynku pracy.**

STREFA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Mocne strony:

- **Dostęp do boisk, siłowni na świeżym powietrzu i innych terenów publicznych** (place zabaw zlokalizowane przy budynkach szkolnych), **zbiornik wodny Maczuły** (jednak brakuje infrastruktury towarzyszącej umożliwiającej rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej), **gmina o dominującej funkcji rolniczej, obszary o cennych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, wyremontowane świetlice wiejskie, sieć internetowa, miejsca parkingowe, infrastruktura wodociągowa, częściowo wyremontowane drogi, dostęp do przystanków.**

Słabe strony:

- **Stan infrastruktury drogowej** (wymaga dalszych inwestycji), **brak sieci kanalizacyjnej, zły stan oczyszczalni ścieków, brak gazyfikacji, brak ścieżek rowerowych, brak chodników i nowoczesnego oświetlenia, brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych, wodociągi wymagające remontu, zły stan infrastruktury poprawiającej retencję i zabezpieczającej uprawy rolne od suszy i powodzi, położenie** (peryferyjne, bez dostępu do dróg ekspresowych, krajowych i wojewódzkich), **brak efektywnej gospodarki mieszkaniowej** (brak mieszkań dla młodych małżeństw).

Szanse:

- **Organizacja i uzbrojenie terenów inwestycyjnych** (w tym grunty należące do Wspólnot Wiejskich), **poprawa jakości dróg, budowa ciągów ruchu dla rowerzystów i pieszych** (ścieżki rowerowe, chodniki, oświetlenie), **budowa sieci kanalizacyjnej i modernizacja oczyszczalni ścieków, budowa sieci gazyfikacyjnej, termomodernizacja /remont Domu Kultury, modernizacja stadionu sportowego, budowa dodatkowej infrastruktury rekreacyjnej i noclegowej wokół zbiornika Maczuły, budowa systemu retencji** (koniecznego z powodu zmieniającego się klimatu i susz), **rewitalizacja zabytków i zdegradowanych obszarów gminy, rozwój usług turystycznych (atrakcji, noclegów, gastronomii), rozwój elektromobilności** (budowa stacji doładowania samochodów elektrycznych).

Zagrożenia:

- Powolny proces scalania gruntów i tworzenia dużych, konkurencyjnych gospodarstw, brak środków na inwestycje, marginalizacja społeczno-gospodarcza, peryferyzacja.

STREFA TECHNICZNA

Mocne strony:

- Wyremontowane świetlice wiejskie i remizy OSP, dobry stan przystanków autobusowych, stan infrastruktury edukacyjnej (szkoły), Dzienny Dom Seniora, nieliczne instalacje OZE.

Słabe strony:

- Brak sieci kanalizacyjnej, zły stan oczyszczalni ścieków, wymagająca remontu sieć wodociągowa, stan techniczny dróg, kładek, mostków, brak ścieżek rowerowych, chodników, stan techniczny Domu Kultury, zły stan zabytków, stan techniczny stadionu sportowego (wymaga modernizacji), termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, nie wszystkie remizy, świetlice są wyremontowane.

Szanse:

- Budowa infrastruktury kanalizacyjnej i modernizacja oczyszczalni ścieków, niezbędne remonty sieci wodociągowej, poprawa stanu dróg, budowa ścieżek rowerowych i chodników, inwestycje w OZE (panele fotowoltaiczne), zagospodarowanie zbiornika wodnego Maczuły, rozpoczyna się budowa pełnowymiarowej sali gimnastycznej, przygotowanie gminy do obsługi pojazdów elektrycznych (stacja doładowania pojazdów elektrycznych), budowa PSZOK, budowa ścieżki spacerowej od spółdzielni Słowianka do zbiornika wodnego Maczuły.

Zagrożenia:

- Brak środków na inwestycje, przedłużające się konsultacje społeczne proponowanych działań, niekorzystne prawo.

STREFA ŚRODOWISKOWA

Mocne strony:

- Stan czystości powietrza i wody, segregacja odpadów, czystość/ troska o porządek w gminie, brak zakładów, które szkodzą środowisku naturalnemu, powierzchnia lasów (13% powierzchni gminy z ciekawymi formami przyrodniczymi), brak źródeł uporczywego hałasu.

Słabe strony:

- Brak odpowiedniej gospodarki ściekowej, wiele gospodarstw posiada przestarzałe instalacje emitujące CO₂ i inne trujące gazy do atmosfery, niewiele przeprowadzonych termomodernizacji w obiektach publicznych oraz prywatnych gospodarstwach, zaśmiecanie lasów (w dużej mierze przez mieszkańców lub osoby z miejscowości ościennych), brak stacji doładowania samochodów elektrycznych.

Szanse:

- Założenie instalacji OZE w domkach jednorodzinnych, termomodernizacje (szczególnie obiektów publicznych), wymiana oświetlenia ulicznego na przyjazne środowisku, edukacja ekologiczna, promocja różnych form aktywności, które potrzebują nieskażonej przyrody, automaty do zbiórki butelek typu PET.

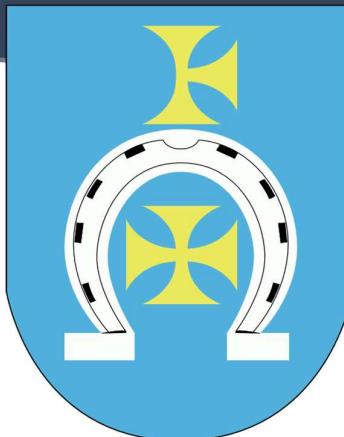
Zagrożenia:

- Lekceważenie obowiązującego prawa dt. ochrony środowiska i niedostosowanie się do nowych wymogów (np. brak wymiany pieców CO₂), brak środków na inwestycje, kataklizmy związane ze zmianami klimatycznymi (susze, anomalie pogodowe niszczące uprawy i przyrodę). Konflikt interesów pomiędzy mieszkańcami i inwestorami, w realizacji inwestycji, które znacząco i na stałe, negatywnie oddziałują na środowisko naturalne, a więc również na otoczenie mieszkańców.

ISTOTNE DANE Z BADANIA ANKIETOWEGO

(z Diagnozy Gminy 2021)

W związku z prowadzonym procesem diagnostycznym Gminy Leśniowice (styczeń-luty 2021), przeprowadzono ankietyzację, w której mógł wziąć udział każdy mieszkaniec gminy. Ankieta diagnostyczna (załącznik nr. 1. Do Diagnozy Gminy Leśniowice 2021), była dystrybuowana wśród mieszkańców, przez wyznaczonego w tym celu pracownika Gminy Leśniowice oraz umieszczona w internecie, na stronie www Gminy (z możliwością pobrania dokumentu), jak również dostępna podczas konsultacji w dniu 26 stycznia 2021 r. Mieszkańcy Gminy zostali poproszeni o wypełnienie ankiety, której celem była ocena stanu istniejącego oraz perspektywy rozwoju Gminy, w celu *przygotowania Strategii Rozwoju Gminy Leśniowice w latach 2021-2027 z perspektywą do 2030 roku*. Wyniki ankietyzacji będą wykorzystane wraz z pozostałymi danymi diagnostycznymi, do formułowania celów rozwoju oraz wyboru obszarów działań priorytetowych Gminy.

Władzom gminy, w sposób szczególny zależało, aby mieszkańcy skorzystali z szansy i okazji wypowiedzenia się w tak ważnych zagadnieniach, jakimi są kierunki rozwoju i przedsięwzięcia realizowane na terenie Gminy, służące całemu społeczeństwu. Zarządzający Gminą chcą, aby dokumenty planistyczne m.in. Strategia Rozwoju Gminy powstawały w szerokich konsultacjach społecznych i były wspólnym dziełem, w którym każdy mieszkaniec ma swój udział, i w którym odnajduje swoje potrzeby. Wówczas założone cele, działania będą systematycznie i skutecznie realizowane w perspektywie najbliższych lat.

Odesłano/ złożono: 71 ankiet.

WNIOSKI Z ANALIZY – PYTANIE NR. 1.

W pytaniu nr. 1. Ankietowani zostali poproszeni o ocenę warunków: życia, prowadzenia działalności rolniczej i gospodarczej w Gminie oraz możliwości jej rozwoju. Żaden z parametrów nie został oceniony na poziomie bardzo dobrym, jednak najbliższej tej oceny, biorąc pod uwagę liczbę wskazań z oceną bardzo dobry, znajdują się: stan środowiska naturalnego, walory krajobrazowe, dostęp do edukacji przedszkolnej, szkół podstawowych oraz jakość rządzenia i funkcjonowania administracji publicznej w gminie.

Na poziomie dobrym z wysokimi lokatami oceny dobry znajdują się: bezpieczeństwo publiczne, stan środowiska naturalnego, dostęp do infrastruktury komunalnej - wodociągowej, walory krajobrazowe, stan i jakość dróg, dostępność i jakość opieki społecznej, dostępność i jakość edukacji przedszkolnej, dostępność i jakość szkolnictwa na poziomie szkół podstawowych, zagospodarowanie przestrzeni publicznej (parkingi, place zabaw), jakość rządzenia oraz funkcjonowanie administracji publicznej w gminie.

Na poziomie dobrym, ale wymagającym szczególnej uwagi i troski o doskonalenie, znajdują się: dostęp do bazy gastronomicznej, dostęp do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, ciekawego spędzania czasu, poziom oferty i wydarzeń kulturalnych, dostęp do infrastruktury kulturalnej i rozrywki. Na poziomie średnim oceniono (najwyżej, według ilości wskazań ankietowanych):

poziom wykształcenia mieszkańców, dostęp do instytucji, placówek usługowych, atrakcje turystyczne, atrakcyjność gminy dla turystów, aktywność środowiska lokalnego.

Na poziomie średnim znalazły się również inne parametry, których ocena powinna zwrócić uwagę w planowaniu celów, działań na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 roku, ponieważ bez zaangażowania i poprawy, mogą ulec pogorszeniu. Do tych parametrów należą: dostępność i jakość opieki zdrowotnej, dostęp do usług publicznych świadczonych przez internet, rozwój rolnictwa i branży rolno-spożywczej, oferta mieszkaniowa, dostępność terenów przeznaczonych pod inwestycje, dostęp do internetu, rozwój innowacji w przedsiębiorstwach, warunki dla rozwoju przedsiębiorczości, dostęp do transportu publicznego.

Na poziomie złym (z przeważającą ilością wskazań opinii negatywnej) oceniono 5 parametrów. Obszary opisane poniższymi parametrami, wymagają interwencji i poprawy. W grupie deficytowych uwarunkowań rozwojowych znalazły się: dostępność do bazy noclegowej, współpraca biznesu oraz rolników z uczelniami, centrami transferu wiedzy, dostępność i jakość szkolnictwa na poziomie średnim. Na terenie gminy nie znajduje się szkoła średnia. Stan rynku pracy (możliwość zatrudnienia się, oferty pracy na terenie gminy), pomoc w eksportowaniu towarów i usług, dostęp do infrastruktury komunalnej (brak kanalizacji).

WNIOSKI Z ANALIZY – PYTANIE NR. 2.

W pytaniu nr. 2. Ankietowanie oceniali główne problemy społeczne, które występują na terenie gminy. Pandemia Corowid-19, która rozpoczęła się w 2020 roku nie pozostaje obojętna na wyniki badania, ponieważ odsłoniła problemy, które społeczeństwo starało się od siebie odsuwać. Świadomość skali występowania problemów społecznych, pozwala w sposób bardziej precyzyjny zaproponować rozwiązania w obszarze misji, wizji, celów i działań strategicznych.

Ankietowani oceniali problemy w skali czterostopniowej: wysokie zagrożenie, średnie zagrożenie, niskie zagrożenie, brak problemu. Ocenie poddano 12 problemów. Pozostawiono również miejsce na wpisanie dodatkowego, nie ujętego w ankiecie problemu. Nikt z Ankietowanych nie wskazał dodatkowego problemu. Poniżej zaprezentowano oceniane problemy społeczne.

Wysokie zagrożenie zdaniem Ankietowanych stanowi grupa problemów związanych rynkiem pracy, poziomem dochodów mieszkańców (poziomem ekonomicznym) oraz z demografią i wyludnianiem się gminy. Do głównych problemów, które mieszkańcy ocenili w stopniu wysokiego zagrożenia należą: brak atrakcyjnych miejsc pracy, wyludnianie się gminy, wzrost liczby osób starszych.

Równocześnie Ankietowani na średnim poziomie zagrożenia ocenili grupę problemów, których pogłębienie w latach 2021-2027 z perspektywą do roku 2030, w sposób bezpośredni przełoży się na zwiększenie marginalizacji społeczno-gospodarczej gminy. Stąd w dyskursie na temat rozwoju gminy, ta grupa problemów jest bardzo ważna i polaryzuje sposób myślenia o planowanych inwestycjach i rozwiązaniach. Do tej grupy należą: poziom bezrobocia, bieda, wzrost osób niepełnosprawnych i chorych, alkoholizm, brak wykwalifikowanych pracowników, narkomania.

Niskie zagrożenie problemami dostrzegają mieszkańcy w obszarze przestępczości, różnych form przemocy. Taki obraz gminy powinien znaleźć odniesienie w komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej gminy. Potrzeba bezpieczeństwa jest podstawową potrzebą człowieka. Wysoki stopień poczucia bezpieczeństwa odwzorowują wyniki ankiety. Do niskiego zagrożenia Ankietowani zaliczyli: przestępczość w grupie młodocianych, zagrożenie przestępczością, przemoc w rodzinie.

Przemiany społeczne i gospodarcze zachodzące w gminie są ze sobą ściśle powiązane. Trudno bowiem mówić o rozwoju gospodarczym, nie analizując problemów, przed którymi stają społeczności zamieszkujące określony obszar. To właśnie lokalne społeczności wpływają na zmiany gospodarcze na danym obszarze. Bez ich potencjału nie byłby możliwy żaden rozwój w ujęciu gospodarczym. Stąd problemy w różnych obszarach należy traktować w sposób holistyczny i planując rozwój, zwracać uwagę na poziom spraw: społecznych, gospodarczy, funkcjonalno-przestrzennych, technicznych i ochrony środowiska.

WNIOSKI Z ANALIZY – PYTANIE NR. 3.

Kolejne pytanie dotyczyło priorytetów rozwojowych, które mają lub mogłyby mieć największy wpływ na rozwój Gminy w latach 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 oraz rozwiązań istniejących problemów, pokonania barier rozwojowych. Ankietowani zostali poproszeni, aby w grupie 25 propozycji priorytetowych działań rozwojowych wybrać maksymalnie 6, które w ich opinii powinny stanowić osnowę misji, wizji, celów i działań na kolejną dekadę. Niektórzy z Ankietowanych zaznaczyli więcej niż 6 priorytetów, co oznacza ogromne potrzeby gminy w wielu obszarach. Poniżej wymieniono wszystkie propozycje, wśród których mieszkańcy mogli wskazać priorytety.

W grupie 6 priorytetów, które otrzymały najwięcej wskazań ze strony Ankietowanych znajdują się:

1. Promocja i wsparcie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (np. fotowoltaiki),
2. Budowa nowych i modernizacja istniejących dróg oraz ciągów pieszo-rowerowych,
3. Rozwój rolnictwa, w tym nowoczesnych gospodarstw rolnych i przemysłu przetwórczego,
4. Rozwój infrastruktury technicznej w tym kanalizacji, modernizacja sieci wodociągowej,
5. Poprawa dostępu do opieki zdrowotnej,
6. Sprowadzenie do gminy dużego inwestora w branży rolno-spożywczej, przetwórczej oraz zwiększenie dostępności do programów mających na celu zmniejszenie bezrobocia i patologii.

Wysoką ilość wskazań uzyskały ponadto: budowa i modernizacja obiektów sportowych, kultury, rozwój systemu segregacji odpadów w celu obniżenia cen, rozwój turystyki, w tym infrastruktury oraz bazy noclegowej i gastronomicznej, udogodnienia dla przedsiębiorców (ulgi, przygotowanie terenów inwestycyjnych, w tym opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego), modernizacja i doposażenie przedszkoli, szkół, rozwój sieci internetowej.

Wybór priorytetów rozwoju przez Ankietowanych jest zgodny z modelem zrównoważonego rozwoju. Mieszkańcy zwrócili uwagę na potrzebę poprawy warunków życia oraz obszarów związanych z prowadzeniem działalności rolniczej, a także poza rolniczej (udogodnienia dla inwestorów i przedsiębiorców). Systematyczna poprawa życia mieszkańców oraz budowa przewagi konkurencyjnej we współpracy z partnerami (innymi JST, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami, gospodarzami) stanowi determinant rozwojowy, który odnosi się również dla planowania rozwoju Gminy Leśniowice. Promocja i wsparcie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, rozwój infrastruktury technicznej w tym kanalizacji, modernizacja sieci wodociągowej budowa nowych i modernizacja istniejących dróg oraz ciągów pieszo-rowerowych to priorytety w obszarze: ochrony środowiska, a także funkcjonalno-przestrzennym i technicznym. Priorytetami w obszarze spraw społecznych są przede wszystkim: poprawa dostępu do opieki zdrowotnej (w dużej mierze specjalistycznej opieki), a także zwiększenie dostępności do programów mających na celu zmniejszenie bezrobocia i patologii (następstwo ograniczonego rynku pracy i mentalności).

W obszarze gospodarczym mieszkańcy wskazują przede wszystkim dwa priorytety: sprowadzenie do gminy dużego inwestora w branży rolno-spożywczej, przetwórczej oraz rozwój rolnictwa, w tym nowoczesnych gospodarstw rolnych i przemysłu przetwórczego.

WNIOSKI Z ANALIZY – PYTANIE NR. 7.

Bezpośrednio z pytaniem nr. 3, wiąże się tematyka pytań nr. 7. oraz nr. 8. W tych pytaniach Ankietowani byli poproszeni o wskazanie postrzegania wizerunku gminy w chwili obecnej oraz o oczekiwania w perspektywie roku 2030. Priorytety rozwojowe wskazane w pytaniu nr. 3. są moderowane z jednej strony poprzez postrzeganie gminy przez mieszkańców, a z drugiej strony przez ich pragnienia, dążenia. W pytaniu nr. 7. Oceniano gminę w 7 ujęciach, w skali: bardzo wysoka, wysoka, średnia/przeciętna, niska, bardzo niska.

Najlepiej oceniono gminę (ocena wysoka) jako: miejsce, w którym można się czuć bezpiecznie, miejsce, z którym mieszkańcy są silnie związani. Na poziomie średnia/ przeciętna oceniono gminę jako: atrakcyjne miejsce do zamieszkania, atrakcyjniejsze miejsce niż sąsiednie gminy, atrakcyjne miejsce do wypoczynku, gmina położona w atrakcyjnym miejscu regionu. Na poziomie niskim oceniono atrakcyjność gminy jako rynku pracy.

WNIOSKI Z ANALIZY – PYTANIE NR. 8.

Oceniając docelowy wizerunek Gminy, mieszkańcy zwrócili uwagę na potrzeby młodego pokolenia. Świadomość marginalizacji społeczno-gospodarczej i pogłębiających się problemów związanych z niekorzystną demografią oraz nieatrakcyjnym rynkiem pracy są ważnym przesłaniem, które istotne jest w planowaniu rozwoju Gminy Leśniowice w latach 2021-2027 z kontynuacją do roku 2030. Ankietowani mogli zaznaczyć jedną odpowiedź spośród 4 propozycji. Kilko wskazało dwie opcje (zdaniem Ankietowanych, obie są równoważne). Ankietowani mogli również uzupełnić swoją propozycją. Jeden z Ankietowanych wykorzystał tę możliwość i napisał, że docelowo gmina powinna

być miejscem, z którego mieszkańcy są dumni i mogą na miejscu zdobyć interesującą oraz dobrze płatną pracę.

Mieszkańcy wskazują na wizję gminy przedsiębiorczej, atrakcyjnej dla inwestorów i tworzącej atrakcyjne miejsca pracy. Wizja gminy przedsiębiorczej, atrakcyjnej dla inwestorów i tworzącej atrakcyjne miejsca pracy, to również pokłosie kryzysu wywołanego pandemią Covid-19. Piętrzące się problemy społeczne, ekonomiczne, gospodarcze, powodują potrzebę adaptacji do nowych warunków. Obecna sytuacja, nieplanowana i znacznie utrudniająca zarządzanie gminą, stanowi wyzwanie, z którym najszybciej można sobie poradzić poprzez integrację zasobów, współpracę, innowacje i internacjonalizację.

WNIOSKI Z ANALIZY – PYTANIE NR. 4.

W pytaniu numer 4, Ankietowani byli poproszeni, o wymienienie trzech najważniejszych inwestycji/przedsięwzięć, które ich zdaniem powinny być priorytetowo realizowane na terenie Gminy. Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021 r.* W wyniku kolejnych etapów opracowania dokumentu strategii rozwoju gminy, wymienione przez Ankietowanych propozycje działań/przedsięwzięć będą omawiane i konsultowane, aby ostatecznie mógł powstać odpowiedni harmonogram priorytetów rozwojowych Gminy Leśniewice w latach 2021-2027 z perspektywą do roku 2030.

WNIOSKI Z ANALIZY – PYTANIE NR. 5.

Przedmiot piątego pytania dotyczył potrzeb gminy związanych z odnowieniem, modernizacją, nadaniem nowych funkcji obiektom, które powinny znaleźć swoje właściwe miejsce w modelu funkcjonalno-przestrzennym gminy (poprzez rewitalizację, termomodernizację itp. procesy). Mieszkańcy wskazali, które ich zdaniem obiekty, miejsca powinny być przywrócone do funkcjonowania (przy realizacji celów społeczno-gospodarczych). Zaproponowane zestawienie będzie poddane dalszym konsultacjom i uwzględnione zgodnie z wypracowaną wizją, misją oraz celami, w projekcie strategii rozwoju Gminy. Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021 r.*

WNIOSKI Z ANALIZY – PYTANIE NR. 6.

Pytanie numer sześć, umożliwiło Ankietowanym odnotowanie atutów gminy wokół których powinna być kontynuowana odpowiednia grupa aktywności, która przekuje posiadane przez gminę mocne strony na kolejne sukcesy. Rozbudowaną i pogłębioną analizę mocnych i słabych stron prezentuje osobno Analiza SWOT, która jest również częścią niniejszej diagnozy.

W tym pytaniu Ankietowani mogli również wynotować słabe strony gminy, które powinny być szczególnie ważną informacją w kreśleniu koncepcji, wizji rozwoju Gminy Leśniewice na najbliższą dekadę.

Szczegółowy opis w *Diagnozie Gminy Leśniewice 2021*

WNIOSKI Z DIAGNOZY OKREŚLAJĄCE PARADYGMATY ROZWOJU GMINY

Pierwszy etap prac nad Strategią Rozwoju Gminy Leśniewice w latach 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 (diagnoza strategiczna) prowadził do zebrania wielu informacji na temat JST. Poszczególne dane mają różną wagę dla dalszego procesu budowania dokumentu strategicznego. Konieczne jest podjęcie tematów horyzontalnych związanych z rozwojem gospodarczym zmianami cywilizacyjnymi na obszarze Gminy Leśniewice, jej otoczeniem bliższym (sąsiadującymi gminami) oraz otoczeniem dalszym (gminami powiatu chełmskiego, gminami inicjatywy Lubelskiego Okręgu Przemysłu Rolno-Spożywczego (LOPRS)).

Nie należy rozpatrywać rozwoju Gminy Leśniewice w oderwaniu od rozwoju OSI Żywieckiego, ośrodków miejskich (Hrubieszowa, Krasnegostawu) czy metropolitarnych (Lublina). Samorządy skupione w inicjatywie LOPRS, podejmujące współpracę w 2020 r., wyznaczyły obszary rozwoju o podobnych uwarunkowaniach, powiązane terytorialnie, gospodarczo i społecznie. W dalszej kolejności, gminy chcą zaproponować mechanizmy współdziałania jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych oraz uczelni, szkół, przedsiębiorców, inwestorów w zakresie formułowania zintegrowanych planów działań na rzecz utworzenia i rozwoju LOPRS. Oznacza to realizowanie zasady pomocniczości, której odzwierciedleniem w praktyce będzie zwiększenie władzy i odpowiedzialności samorządów inicjatywy LOPRS oraz społeczności lokalnych za rozwój podległego im obszaru.

1. WNIOSKI: STREFA SPOŁECZNA.

Skuteczna współpraca ww. zakresie jest podstawą trwałego i zrównoważonego rozwoju w długim okresie i przełamania wyzwań rozwojowych, widocznych w szczególności w sferach demograficznej i przestrzennej. Wiele peryferyjnych obszarów wiejskich, takich jak Gmina Leśniewice (bez dostępu do dróg ekspresowych, krajowych, wojewódzkich oraz linii kolejowych, położonych na nieuprzemysłowionym terenie) doświadczają silnych procesów depopulacyjnych i zatrzymanie mieszkańców, w szczególności młodzieży, wymagać będzie skoordynowanych działań dostosowanych do specyfiki danego obszaru, przede wszystkim zaoferowania im odpowiedniej jakości przestrzeni do życia. Podstawą polityki rozwoju Gminy Leśniewice będą działania w zakresie podnoszenia jakości kapitału ludzkiego oraz wzmacnianie kapitału społecznego, który na obszarach wiejskich ma specyficzną strukturę i właściwości.

Atuty gminy, które trzeba wykorzystać w aktualizacji szans rozwojowych.

- Mocne strony w obszarze społecznym, powinny umożliwić zrealizowanie szans rozwojowych, które wskazują mieszkańcy oraz stwarzają nowe warunki (m.in. dostęp

do środków z UE). Angażowanie się członków KGW w życie kulturalne gminy oraz aktywność OSP, to zasoby, które należy wspierać i rozwijać.

- Do ważnych cech charakterystycznych gminy należy: gościnność, bezpieczeństwo, stan środowiska naturalnego. Współcześnie z powodu Pandemii Covid-19 społeczeństwo jeszcze bardziej docenia wysoki poziom bezpieczeństwa. Deficyt bezpośrednich kontaktów, powoduje, że wzrasta potrzeba osobistych spotkań. Gościnność, którą charakteryzuje się gmina można wykorzystać zarówno w budowaniu wewnętrznego kapitału społecznego gminy, jak i w budowie oferty turystycznej, a także w tworzeniu relacji z inwestorami, wykorzystując przy tym wysoko oceniany stan środowiska naturalnego.
- Istotnymi miejscami infrastruktury społecznej gminy są: Dom Spotkań „Na pograniczu kultur” w Kumowie Plebańskim, Dzienny Dom Senior+ w Teresinie, Samorządowy Ośrodek Kultury w Leśniewicach, w skład którego wchodzi Gminna Biblioteka Publiczna w Leśniewicach. Ponadto do dyspozycji mieszkańców są: świetlice wiejskie i remizy OSP, boisko Orlik. Mieszkańcy zwracają uwagę na rozwój bazy sportowej oraz ofertę zajęć sportowych, którą oceniają bardzo dobrze. Klub sportowy „Astra” w Leśniewicach stanowi sportową wizytówkę Gminy Leśniewice. Oczywiście są w tym zakresie nowe potrzeby, które wynikają z rozwoju świadomości społeczności lokalnej.
- Obok kultury fizycznej (Klub „Astra” w Leśniewicach) w Gminie Leśniewice rozwija się oferta kulturalna. Samorządowy Ośrodek Kultury w Leśniewicach, w tym Biblioteka cieszą się uznaniem lokalnej społeczności. Różnorodność oferty gwarantują: KGW, zespoły śpiewacze, twórcy ludowi i ich działalność artystyczna. Problemem analogicznym dla tego typu działalności są środki finansowe i czas. Stąd w nadchodzącej perspektywie Gmina powinna zwrócić szczególną uwagę na rozwiązania, które umożliwią zwiększenie środków finansowych na kulturę, działalność twórców ludowych, a równocześnie gmina zaproponuje ramy współpracy wszystkich osób i podmiotów wokół budowy Regionalnego Centrum Kultury Słowiańskiej.
- Mieszkańcy podkreślają zadawalający stan infrastruktury służącej edukacji oraz bardzo wysoko oceniają dodatkowe zajęcia dla dzieci (rozwijająca się oferta dla dzieci) i funkcjonujące oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych. Edukacja na obszarach wiejskich ma znaczenie fundamentalne i przesądza o perspektywie dalszego rozwoju.
- W ocenie mieszkańców mocną stroną gminy jest dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej i podejmowanie działań na rzecz seniorów oraz dobry poziom opieki socjalnej. To dobrze rokuje, uwzględniając trendy demograficzne.
- Do sukcesów gminy należy bez wątpienia rozwój ekonomii społecznej. Spółdzielnia Socjalna Słowianka jest pierwszym zrealizowanym projektem, ale jak wynika z diagnozy, nie ostatnim. Władze gminy pracują obecnie nad powstaniem kolejnej spółdzielni.
- Najbardziej rozpoznawalnym miejscem do spędzania wolnego czasu jest zbiornik wodny Maczuły, wokół którego rozwija się oferta dla mieszkańców i turystów. Zbiornik

wymaga dalszego zagospodarowania, aby mógł stanowić istotną atrakcję turystyczną w skali powiatu i okolicznych gmin.

- W okolicy zbiornika wodnego „Maczuły” w Horodysku kryją się pozostałości niezwyklej osady z VI-VII wieku założonej przez Słowian. Archeolodzy odkryli w tym miejscu około 20 tysięcy zabytków datowanych od okresu neolitu po wczesne średniowiecze. Natrafiono m.in. na 7 grobów szkieletowych, z naczyniami i narzędziami krzemiennymi. Znaleźiska to m.in. ceramika naczyniowa, monety i ozdoby. Mieszkańcy i gmina pragną, wykorzystując motyw wykopalisk, zbudować Wioskę Słowiańską z atrakcyjną, nowoczesną ofertą edukacyjno-rekreacyjną.
- Zarówno przez mieszkańców jak i okoliczne gminy, zauważalna jest działalność samorządu na rzecz adopcji bezdomnych zwierząt.
- W przestrzeni gminy mieszkańcy doceniają poprawiający się komfort życia w gminie tj. dostęp do wodociągów, coraz lepszy stan dróg, zagospodarowanie przestrzeni publicznej (place zabaw, skwerki, parkingi).
- Aktywność władz samorządowych i jakość rządzenia są również wysoko oceniane przez lokalną społeczność.
- W najbliższej perspektywie mieszkańcy dostrzegają potrzebę dalszej poprawy: bazy gastronomicznej, sportowej, rekreacyjnej, kulturalnej, doceniając już to, co zostało zrobione w ostatnich latach.

Słabe strony gminy, obszary problemowe.

- Głównym, fundamentalnym problemem Gminy Leśniowice jest niewystarczający rynek pracy (brak atrakcyjnych miejsc pracy) oraz towarzyszące temu zjawisko wyludniania się gminy. Trzecim identyfikowanym obszarem problemowym jest wzrost liczby osób starszych.
- Obserwowane m.in. w Gminie Leśniowice stopniowe pogarszanie się struktury wieku, jest konsekwencją osiągnięcia wieku poprodukcyjnego przez roczniki wyżu urodzeń po II wojnie światowej. Dodatkowym, niepokojącym zjawiskiem jest występująca depopulacja, czego przyczyną jest przede wszystkim emigracja osób młodych do miast, zagranicę. Mieszkańcy Gminy Leśniowice powinni mieć dostęp do porównywalnej z miastami struktury usług publicznych. Z uwagi na rozproszenie zabudowy osadniczej, konieczne będzie zaoferowanie niestandardowych rozwiązań i wykorzystania nowych technologii.
- Podstawowym wyzwaniem jest dostęp do bardzo dobrego poziomu edukacji. Wskaźniki zdawalności egzaminów ósmoklasisty, liczba laureatów konkursów przedmiotowych i konkursów tematycznych, współpraca z uczelniami, przedsiębiorstwami, organizacjami pozarządowymi oraz wprowadzenie potrzebnych zajęć np. z programowania, a także internacjonalizacja relacji (nawiązanie współpracy ze szkołami zagranicą), to wyzwania, które ma przed sobą Gmina Leśniowice.

- Według prognoz demografów, w 2035 roku na 10 pracujących na wsi przypadać będzie już 6 emerytów. Alarmujące jest coraz silniejsze odchodzenie od modelu rodziny wielodzietnej i wielopokoleniowej oraz kształtowanie się nowych wzorców rodziny, relacji kulturowych. Procesy te silnie wpływają na rynek pracy na obszarze Gminy Leśniowice i okolicznych samorządów. Pandemia Covid-19 spotęgowała, przyspieszyła istotne przekształcenia społeczno-gospodarcze.
- W grupie problemów, które wymagają szczególnej uwagi znajduje się poziom bezrobocia, zagrożenie biedą, wzrost osób niepełnosprawnych, a także alkoholizm. Odpowiedzią na te niepokojące zjawiska powinny być odpowiednie działania na poziomie samorządu lokalnego, powiatowego, wojewódzkiego oraz rządu.
- Do słabych stron Gminy Leśniowice należą kwalifikacje mieszkańców, które nie są wystarczające na obecne potrzeby rynku pracy. Chcąc ograniczyć liczbę osób biernych zawodowo, należy we współpracy z Powiatowym i Wojewódzkim Urzędem Pracy oraz instytucjami otoczenia biznesu oraz uczelniami, nawiązać ścisłą współpracę w latach 2021-2030.
- Nie najwyższej oceniany poziom edukacji (wyniki testów na koniec szkoły podstawowej) jest sygnałem do działania na rzecz poprawy efektywności kształcenia w gminie. Samorząd prowadząc jednostki: przedszkola, szkoły podstawowe, powinien zatroszczyć się o poziom nauczania, ponieważ rzetelna edukacja, to wzrost kapitału ludzkiego w gminie i lepsze zaplecze rozwojowe. Na terenie gminy nie ma szkoły średniej. Uczniowie muszą korzystać z oferty w innych gminach, miastach. Należy mieć w tym obszarze na względzie, dobrą komunikację z innymi JST, ponieważ dojazd do szkół średnich to gwarancja, że młodzi ludzie nie wyprowadzą się z gminy w wieku lat 15, aby zamieszkać w internacie, na stacji, a w konsekwencji, nie wrócić już do rodzinnych stron.
- Do słabych stron gminy mieszkańcy zaliczają również małą ilość i ograniczony dostęp do mieszkań socjalnych oraz niewystarczający dostęp do nowych mieszkań. Należy zapoznać się z docelowym zapotrzebowaniem na mieszkania i ująć to zarówno w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz planie inwestycyjnym gminy. Obszar Gminy Leśniowice charakteryzuje się istotnie dobrymi warunkami życia pod względem poczucia bezpieczeństwa i więzi sąsiedzkich, co w powiązaniu z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi oraz istotnie większą powierzchnią do powstawania mieszkań, jest istotnym walorem.
- Pandemia Covid-19 spotęgowała deficyty w ochronie zdrowia. Stąd mieszkańcy w obszarach problemowych wskazują niewystarczający poziom specjalistycznej opieki zdrowotnej. Szczególna interwencja władz gminy powinna mieć na uwadze działania na rzecz poprawy usług Szpitala Powiatowego w Chełmie oraz interwencję w NFZ ww. sprawie.
- Niepokojącym zjawiskiem jest utrwalający się podział na osoby zaangażowane i niezaangażowane w rozwój małej ojczyzny. Niewystarczające zaangażowanie mieszkańców w rozwój gminy, skutkuje małą ilością organizacji pozarządowych oraz

niewystarczającą ofertą spędzania wolnego czasu. Obserwowany niski poziom współpracy pomiędzy liderami społecznymi stanowi wyzwanie, które może rozwiązać powołanie Gminnej Rady Przedsiębiorczości.

- Na poziomie krajowym i regionalnym przyjęto wiele strategii rozwoju obszarów wiejskich. Dokumenty te w większości właściwie przedstawiają diagnozę sytuacji i formułują słuszne cele rozwoju. Jednak operacjonalizacja i realizacja wskazanych zamierzeń, działań trwa długo, stąd należy już dzisiaj wybrać kilka priorytetowych działań, które należy wdrożyć w perspektywie 3-10 lat. Działania te, chociaż nie rozwiążą wszystkich problemów Gminy Leśniewice, znacznie poprawią jakość życia mieszkańców i pozwolą ograniczyć negatywne zjawisk.

Szanse, które warto zrealizować, posilując się posiadanymi atutami, endogenicznymi potencjałami, trendami i dostępnymi źródłami finansowymi.

- Przez lata funkcjonowało powszechne przekonanie, że wiejska przestrzeń nie stanowi wartości materialnej, stąd mieszano dowolnie funkcje przestrzenne miejscowości, zaśmiecano przestrzeń elementami infrastruktury nie przejawiając troski o walory otoczenia. Przeciwdziałanie tym niekorzystnym zjawiskom realizuje się od lat w ramach regionalnych programów odnowy wsi i rewitalizacji. Gmina Leśniewice w związku ze zmianą ustawy, musi do roku 2023 opracować „Gminny Program Rewitalizacji”. Jednak sam dokument nie wystarczy, aby odnieść sukces należy także zwiększać więzi społeczności mieszkańców, tworzyć poczucie odpowiedzialności za zamieszkiwany obszar, dostarczać wsparcia merytorycznego i finansowego. Kwestią, która wymaga ochrony, jest dziedzictwo kulturowe. Zachodzące procesy globalizacji, ale także mieszanie się społeczeństwa jako konsekwencja migracji, prowadzą do zanikania bądź utraty tradycji, zwyczajów czy obrzędów wiejskich, stanowiących istotną wartość. Obecne w strukturze społecznej gminy: Stowarzyszenia, Związki, KGW, OSP, kapele i twórcy ludowi, to kapitał społeczny, który warto pielęgnować i rozwijać. Bogactwem obszarów wiejskich są ukształtowane przez stulecia kultura, tradycja, architektura, zwyczaje, rzemiosło, obyczaje czy rytuały, a także życie rodzinne i kontakty sąsiedzkie oraz udział w życiu społeczności lokalnej. To dziedzictwo w pewnym uproszczeniu razem składa się na tożsamość społeczności wiejskiej Gminy Leśniewice. Pozytywne efekty wykorzystania tego dziedzictwa w celach gospodarczych można zaobserwować chociażby w postaci produktów regionalnych, rzemiosła i sztuki uwzględniających elementy tradycji wiejskiej. Elementy te warto kultywować w nowoczesnej formie zachowań przedsiębiorczych na obszarach wiejskich np. Muzeum Sztuki Ludowej.
- Mieszkańcy Gminy Leśniewice powinni mieć dostęp do porównywalnej z miastami struktury usług publicznych. Z uwagi na rozproszenie zabudowy osadniczej, konieczne będzie zaoferowanie niestandardowych rozwiązań i wykorzystania nowych technologii. Podstawowym wyzwaniem jest dostęp do bardzo dobrego poziomu

edukacji. Wskaźniki zdawalności egzaminów ósmoklasisty, liczba laureatów konkursów przedmiotowych i konkursów tematycznych, współpraca z uczelniami, przedsiębiorstwami, organizacjami pozarządowymi oraz wprowadzenie potrzebnych zajęć np. z programowania, a także internacjonalizacja relacji (nawiązanie współpracy ze szkołami zagranicą), to wyzwania, które ma przed sobą Gmina Leśniewice.

- Podnoszenie kwalifikacji mieszkańców (szkolenia, kursy, certyfikaty, doradztwo), to warunek rozwoju gospodarki opartej na wiedzy. Wsparcie rozwoju kwalifikacji wpłynie na poprawę poziomu przedsiębiorczości (wsparcie rozwoju przedsiębiorczości).
- Poszerzenie oferty rynku pracy (nowe przedsiębiorstwa, nowi inwestorzy), rozwój inwestycji (przemysł rolno-spożywczy, przetwórstwo, obiekty typu: chłodnie, sortownie), to wyzwanie, a zarazem unikalna szansa na realny rozwój gminy. Współpraca z innymi JST, uczelniami, Instytucjami Otoczenia Biznesu to narzędzia, z których trzeba skorzystać. Warunkiem rozwoju rynku pracy i inwestycji jest opracowanie Miejsowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego z uwzględnieniem miejsc pod: tereny inwestycyjne, budownictwo socjalne, budownictwo jednorodzinne, tereny rekreacyjne oraz opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji.
- Szansą gminy i całego OSI ŻYWICIELSKIEGO jest rozwój gospodarki sieciowej (tworzenie zrzeszeń przedsiębiorców, zrzeszeń rolników, grup producenckich) oraz poprawa współpracy pomiędzy liderami organizacji pozarządowych (np. poprzez powołanie Rady Przedsiębiorczości Gminy Leśniewice, założenie nowych organizacji pozarządowych, które zaktywizują mieszkańców do zaangażowania się w rozwój gminy).
- Szansą na budowa infrastruktury społecznej (w tym mieszkań socjalnych, nowych osiedli) oraz dróg, chodników, ścieżek rowerowych będzie efektywne absorbowanie środków zewnętrznych oraz PPP. Ważne w tym obszarze będzie wsparcie inicjatyw na rzecz tworzenia spółdzielni socjalnych, spółek gminnych, spółek w PPP.

Zagrożenia w obszarze społecznym trzeba uwzględnić w planowaniu poszczególnych rozwiązań, aby nie pogłębiły one słabych stron i nie osłabiły szans rozwojowych.

- Utrzymujący się trend niekorzystnej demografia i wzrost problemów związanych z organizacją darmowej opieki dla ludzi starszych oraz wyludnianie się poszczególnych miejscowości gminy, to realna bariera doprowadzająca do niedorozwoju gminy.
- Trwała marginalizacja społeczno-gospodarcza, ekonomiczna, połączona z peryferyzacją (wynikającą m.in. z ograniczonego rynku pracy i ograniczonej dostępności transportowej), może doprowadzić to daleko idących konsekwencji m.in. braku mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz braku środków na inwestycje,

- Równie istotnym zagrożeniem jest demoralizacja i wzrastające bezrobocie (brak odpowiednich kwalifikacji, utrata miejsc pracy z powodu skutków pandemii Covid-19 oraz przyspieszającej automatyzacji i cyfryzacji przemysłu).

2. WNIOSKI: STREFA GOSPODARCZA.

Atuty gminy, które trzeba wykorzystać w aktualizacji szans rozwojowych.

- Ważnym atutem gminy jest postępująca cyfryzacja (dostęp do Internetu i usług świadczonych przez Internet). Mieszkańcy zwracają uwagę na potrzebę poprawy sieci, ale w odniesieniu do innych gmin Województwa Lubelskiego, gmina wykonała milowy krok w tym obszarze.
- Chociaż rolnictwo jest nieodłączną częścią Gminy Leśniewice (gmina o charakterze rolniczym), jak również strategiczną gałęzią gospodarki Województwa Lubelskiego, to w zakresie źródeł dochodów należy dążyć do wielofunkcyjnego rozwoju obszaru gminy (we współpracy z innymi JST z OSI ŻYWICIELSKIEGO). Większość mieszkańców już dzisiaj czerpie dochody z działalności pozarolniczej (pracując w firmach krajowych lub emigrując sezonowo do pracy zagranicą lub prowadząc pozarolniczą działalność gospodarczą). Warto podkreślić, że w Gminie Leśniewice w latach 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 potrzebny jest rozwój również innych niż rolnictwo sektorów działalności gospodarczej. Dynamika rozwoju w dużej mierze będzie zależać od możliwości dywersyfikacji struktury gospodarczej i szeroko rozumianych innowacji, tworzonych dzięki współpracy różnych środowisk.
- Na terenie gminy jest już kilka dużych gospodarstw rolnych oraz zauważalna jest odpowiednio duża skala produkcji zboża (w odniesieniu do produkcji rolniczej całego powiatu).
- Dużym wsparciem rozwoju gospodarczego jest częściowo wyremontowana infrastruktura drogowa, ponieważ stanowi ona krwiobieg gospodarki.
- Mieszkańcy wysoko oceniają skuteczność pozyskiwania funduszy zewnętrznych przez Władze Gminy, co dobrze rokuje kolejnym inwestycją.
- Do atutów w strefie rozwoju gospodarczego gminy należy utworzenie i działalność Spółdzielni Socjalnej Słowianka (oferta gastronomiczna). Kolejne spółdzielnie będą wzmacniały rozwój gospodarczy gminy.
- Do mocnych stron gminy należą atrakcje turystyczne takie jak: zbiornik wodny Maczuły, ścieżka rowerowa „Malowniczy Wschód”, grodzisko (wykopaliska archeologiczne) w Horodysku (potencjał do rozwoju Wioski Tematycznej) oraz walory przyrodnicze (krajobrazy, czyste środowisko naturalne). Rozwój turystyki i pozarolniczych miejsc pracy, wymaga jednak kooperacji z innymi JST, uczelniami, organizacjami, przedsiębiorcami, ponieważ w bliskiej odległości są i powstają nowe atrakcje turystyczne, które z czasem będą coraz bardziej konkurencyjne w stosunku do obecnej oferty gminy.

Słabe strony gminy, obszary problemowe.

- Dostępność transportowa (brak bezpośredniego dostępu do dróg ekspresowych, krajowych, wojewódzkich) i dostępność terenów inwestycyjnych, stanowi poważny problem rozwojowy gminy. Dostępność transportu to nie tylko zbiorowy transport publiczny, ale także transport specjalistyczny, indywidualny i prywatny. Niestety ze względu na rosnący popyt na tego rodzaju usługi związany z rosnącą liczbą osób niesamodzielnych, starszych w społeczeństwie Gminy Leśniowice, podaż usług transportu jest niewystarczająca. Brakuje rozwiązań systemowych, jednolitych dla całego powiatu. Podobnie sytuacja przedstawia się w przypadku dostępności transportu prywatnego, choć jak pokazują badania w przypadku osób starszych i osób z niepełnosprawnościami samochód to najlepszy środek komunikacji, dający szansę na niezależność. Niezbędne jest inicjowanie przedsięwzięć i projektów rozwiązujących w sposób systemowy problemy mobilności osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych, a także młodzieży dojeżdżającej do szkół średnich.
- Istotne bariery funkcjonalno-przestrzenne i techniczne ograniczające rozwój inwestycji oraz przedsiębiorczości na terenie gminy to: brak Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego, brak dużych terenów inwestycyjnych należących do gminy, brak sieci gazowej (gazyfikacji), brak kanalizacji (sieci kanalizacyjnej i dostosowanej do potrzeb mieszkańców i przedsiębiorców oczyszczalni ścieków), powolny proces scalania gruntów (niewielu dużych gospodarzy), stan infrastruktury drogowej (drogi, ścieżki rowerowe, chodniki, oświetlenie).
- Do deficytów, słabych stron rozwoju gospodarczego gminy należy: mała liczba pracodawców (brak nowych inwestycji, atrakcyjnych miejsc pracy), niski poziom przedsiębiorczości (mała ilość poza rolniczych działalności gospodarczych, brak przetwórstwa rolno-spożywczego, brak przemysłu rolno-spożywczego, brak zainteresowania młodych ludzi pracą w gospodarstwach rolnych), niski poziom wynagrodzeń za pracę, problemy ze zbytem produktów rolnych pochodzenia rolniczego, niski poziom innowacji.
- Zidentyfikowany brak umiędzynarodowienia (internacjonalizacji) oferty gospodarczej gospodarstw i przedsiębiorstw oraz gminy, spowalnia w sposób znaczący możliwości wielofunkcyjnego rozwoju.
- Szczególną uwagę zwraca ograniczona i mało zróżnicowana oferta noclegowa oraz gastronomiczna (minus oferty turystycznej gminy), a także brak atrakcyjnej dla turystów infrastruktury turystycznej (np. niewykorzystanie w pełni potencjału zbiornika wodnego Maczuły, ścieżki rowerowej Malowniczy Wschód oraz grodziska (wykopalisk „Wioski Słowiańskiej” w Horodysku),
- Słabość gospodarcza otoczenia zewnętrznego (powiatu chełmskiego), które nie sprzyja zakładaniu i prowadzeniu małych i średnich przedsiębiorstw. Odpowiedzialny za to może

być niski poziom integracji i koordynacji programów wsparcia oraz ich silna sektorowość, nastawienie w programach aktywizacji bezrobocia na ilość, nie na jakość.

- Brakuje również planowych, efektywnych działań promujących ofertę gospodarczą gminy.
- Niewystarczający poziom współpracy z kołami łąwieckimi.

Szanse, które warto zrealizować, posilując się posiadanymi atutami, endogenicznymi potencjalami, trendami i dostępnymi źródłami finansowymi.

- O atrakcyjności Gminy Leśniewice jako przestrzeni atrakcyjnej dla rolników, przetwórców, przedsiębiorców, przesądzi w latach 2021-2030: poprawa dostępności terenów inwestycyjnych (ich uzbrojenie, infrastruktura drogowa) oraz poprawa dostępności transportowej i infrastruktury komunalnej (kanalizacja, gazyfikacja, sieć internetowa), opracowanie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy, opracowanie Gminnego Planu Rewitalizacji 2022-2030 i promocja gospodarcza gminy.
- Współczesne rozwiązania technologiczne umożliwiają lokalizację działalności gospodarczej na peryferyjnych obszarach, ale konieczne jest dostarczenie odpowiedniej jakości łączy internetowych, infrastruktury informatycznej oraz właściwego wsparcia specjalistów z branży IT. Stąd dalszy rozwój sieci internetowej i wydajnego dostępu do Internetu jest dla mieszkańców gminy bardzo istotny. Trzeba także spojrzeć na kompetencje cyfrowe mieszkańców Gminy Leśniewice i zadbać o dostosowanie tychże kompetencji do oczekiwań rynku. W najgorszej sytuacji są osoby starsze, które wymagają specyficznego, z uwagi na wiek, szkolenia, aby móc korzystać z powstałej infrastruktury. Pandemia Covid-19 zweryfikowała przygotowanie samorządów, rządu do realizacji: zdalnego nauczania, e-usług zdrowotnych, e-biznesu itp. W przyszłości analogiczne lub inne wydarzenia mogą doprowadzić do eliminacji szans rozwojowych. Stąd obszar cyfryzacji należy potraktować priorytetowo w perspektywie 2030 r.
- Ze względu na słabą jakość doradztwa rolniczego, szansą rozwoju gospodarczego będzie realna poprawa dostępu do profesjonalnego, nastawionego na produkcję i zbyt doradztwa oraz edukacja rolników (w zakresie: zarządzania, ekonomii, produkcji ekologicznej, szkółkarstwa, hodowli ziół).
- Współpraca z sąsiednimi gminami oraz JST na obszarze OSI ŻYWICIELSKIEGO, na rzecz tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi przetwórstwa i przemysłu rolno-spożywczego.
- Współpraca z sąsiednimi gminami w zakresie rozwoju usług i produktów turystycznych oraz budowa dodatkowych atrakcji turystycznych i infrastruktury rekreacyjno-prozdrowotnej, szkolenia w zakresie zakładania agroturystyki, tworzenie warunków do rozwoju bazy noclegowej i gastronomicznej we współpracy z innymi gminami oraz organizacjami pozarządowymi, rolnikami i przedsiębiorcami, zagwarantuje powstawanie pozarolniczych miejsc pracy oraz rozwój lokalnego rynku pracy.
- Dla rozwoju rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego oraz przemysłu, ważną będzie dywersyfikacja produkcji rolnej (nowe uprawy: konopie, ziola), zrzeszanie się rolników

- (spółdzielnie, grupy producenckie, klastry), rozwój rolnictwa ekologicznego, budowanie nowych kanałów dystrybucji oraz współpraca międzynarodowa gminy i wsparcie eksportu.
- Nawiązanie ścisłej współpracy z kołami łowieckim (szczególnie w zakresie ograniczenia szkód rolniczych).

Zagrożenia w obszarze gospodarczym trzeba uwzględnić w planowaniu poszczególnych rozwiązań, aby nie pogłębiły one słabych stron i nie osłabiły szans rozwojowych.

- Brak środków na inwestycje spowodowany ograniczeniami budżetu gminy i możliwościami absorbowania wsparcia ze źródeł zewnętrznych może być jednym z najpoważniejszych zagrożeń rozwoju gminy.
- Na rozwój gospodarczy będzie oddziaływać również niekorzystna struktura rynku pracy (większość mieszkańców z czasem będzie w wieku poprodukcyjnym), wynikająca m.in. z demografii oraz wyludniania się gminy, a także wzrost liczby osób wykluczonych zawodowo, które nie dopasowały się do rynku pracy.
- Dodatkowym zagrożeniem są niekorzystne przepisy prawa (wysokie koszty prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej).
- Poważnym zagrożeniem są również ograniczone rynki zbytu (pokłosie pandemii Covid-19).

3. WNIOSKI: STREFA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA.

Ład przestrzenny jako paradygmat zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego został zaakcentowany przede wszystkim w Prawie ochrony środowiska (Dz. U. nr 129. poz. 902, z 27 IV 2001 r.), ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. nr 162. poz. 1568, z 23 VII 2003 r.) oraz zdefiniowany w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 r. (Dz. U. z 2003 r. nr 80, poz. 717 z późniejszymi zmianami).

Atuty gminy, które trzeba wykorzystać w aktualizacji szans rozwojowych.

- Do mocnych stron funkcjonalno-przestrzennych należą obszary o cennych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, które stanowią potencjał do kształtowania przestrzeni przyjaznej mieszkańcom, turystom.
- Ważny funkcjonalnie dla mieszkańców i oceniany na wysokim poziomie jest dostęp do boisk, siłowni na świeżym powietrzu oraz innych terenów publicznych (place zabaw zlokalizowane przy budynkach szkolnych, parkingi).
- Stefa zbiornika wodnego Maczuły wskazywana jest jako atutu i potencjał gminy (jednak brakuje infrastruktury towarzyszącej umożliwiającej rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej). W połączeniu ze znajdującymi się nieopodal wykopaliskami

archeologicznymi w Horodysku i ścieżką Malowniczy Wschód – to potencjał endogeniczny, który należy wykorzystać m.in. do budowy oferty turystycznej, agroturystycznej, edukacyjno-rekreacyjnej.

- Gmina jest obszarem o dominującej funkcji rolniczej, położonym na OSI ŻYWICIELSKIM Województwa Lubelskiego, co umożliwia ukierunkowanie rozwoju na poprawę konkurencyjności gospodarstw rolnych, rozwój przedsiębiorczości wykorzystującej surowce rolne, rozwój współpracy w sektorze rolno-spożywczym oraz umacnianie marki produktów żywnościowych pochodzących z OSI ŻYWICIELSKIEGO.
- Ze względu na posiadany potencjał rolniczy oraz turystyczny, gmina może kreować wielofunkcyjny rozwój, uwzględniając zasady zrównoważonego ładu przestrzennego w planowaniu i opracowaniu Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego oraz Gminnym Programie Rewitalizacji.
- Wyremontowane świetlice wiejskie umożliwiają rozwój społeczny, który ze względu na ograniczony dostęp do specjalistycznych obiektów (kina, teatry), prowadzony jest właśnie w takich obiektach. Plusem jest adaptacja poszczególnych obiektów, zgodnie z zapotrzebowaniem mieszkańców na miejsca spotkań: Dom Spotkań w Kumowie, Spółdzielnia Socjalna „Słowianka”.
- Atrybutem gminy jest wygospodarowanie przestrzeni dla seniorów tj. Dom Senior+ Słowikowo w Teresinie.
- W obszarze infrastruktury drogowej następuje progres, który dostrzegają mieszkańcy. Częściowo wyremontowane drogi i dostęp do nowych przystanków, to niewątpliwy atut gminy.
- Mocną stroną gminy jest również dobrze rozwinięta sieć internetowa oraz wodociągowa.

Słabe strony gminy, obszary problemowe.

- Do podstawowych problemów jest brak odpowiednich dokumentów planistycznych tj. Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego oraz Gminnego Programu Rewitalizacji.
- Brak terenów inwestycyjnych należących do gminy, w sposób znaczący obniża jej atrakcyjność inwestycyjną.
- Kluczowym problemem w strefie funkcjonalno-przestrzennej jest ograniczona dostępność transportowa – brak dróg ekspresowych, krajowych, wojewódzkich, linii kolejowych. W takiej lokalizacji gmina musi w sposób szczególny zadbać o komfort życia mieszkańców i infrastrukturę przyjazną turystom, przedsiębiorcom.
- Stan infrastruktury drogowej (wymaga dalszych inwestycji),
- Brak ścieżek rowerowych, chodników i nowoczesnego oświetlenia wpływa na postrzeganie atrakcyjności gminy. JST leżące na peryferiach, z dala od dużych miast i tras szybkiego ruchu mogą się rozwijać, pod warunkiem dynamicznego rozwoju infrastruktury

wpływającej na poprawę życia mieszkańców oraz działań mających na celu poprawę komfortu korzystania z oferty gminy przeznaczonej dla turystów.

- Modernizacji wymagają wodociągi, których sieć jest rozprowadzona po całej gminie.
- Zły stan infrastruktury poprawiającej retencję i zabezpieczającej uprawy rolne od suszy i powodzi, wpływa niekorzystnie na konkurencyjność rolnictwa.
- Słupy wysokiego napięcia na terenie całej gminy wymagają modernizacji i zamiany na system podziemny.

Szanse, które warto zrealizować, posilując się posiadanymi atutami, endogenicznymi potencjałami, trendami i dostępnymi źródłami finansowymi.

- Opracowanie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego oraz Gminnego Programu Rewitalizacji. Rozwój Gminy Leśniewice od wielu lat zmierza do poprawy standardów zamieszkania, wyposażenia w elementy infrastruktury technicznej i społecznej oraz rosnącej dostępności usług. Można jednak zaobserwować także niebezpieczeństwa zachodzących zmian w postaci zaburzenia ładu przestrzennego, utraty walorów krajobrazowych i tradycyjnego charakteru wsi, zawłaszczenia przestrzeni na użytek prywatny i komercyjny. Problemem staje się narastające rozproszenie zabudowy w obrębie miejscowości, co w kontekście zachodzących dodatkowo zjawisk depopulacyjnych, powoduje negatywne konsekwencje dla m.in. kosztów budowy i utrzymywania infrastruktury. Odkładanie opracowywania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, m.in. z powodu chęci uniknięcia skutków finansowych działalności planistycznej (w tym wiążących się z wykupem gruntów pod drogi i inne, wiążące się z urbanizacją cele publiczne, a także z ich późniejszą realizacją), w konsekwencji wiąże się z rezygnacją z odpowiedzialności za kształtowanie przestrzeni. Ustalenie lokalizacji następuje na podstawie decyzji o warunkach zabudowy, czego efektem jest często niekontrolowany rozwój budownictwa mieszkaniowego i utrata ładu przestrzennego, tym bardziej, że w wielu przypadkach wykorzystywane są narzędzia zarezerwowane dla lokalizacji zabudowy zagrodowej, nie poddające się kontroli przy wykorzystaniu obecnych instrumentów prawnych.
- Organizacja i uzbrojenie terenów inwestycyjnych (w tym zlikwidowanie Wspólnot Wiejskich), poprawa jakości dróg, budowa ciągów ruchu dla rowerzystów i pieszych (ścieżki rowerowe, chodniki, oświetlenie) wpłynie na poprawę atrakcyjności gminy.
- Inwestycje i programy wynikające z partnerstw, których Gmina Leśniewice jest stroną m.in. Ścieżka Rowerowa Malowniczy Wschód, Porozumienie Lubelski Okręg Przemysłu Rolno-Spożywczego, LGD Ziemi Chełmskiej.
- Budowa sieci kanalizacyjnej i modernizacja oczyszczalni ścieków, sieci gazyfikacyjnej, w sposób znaczący poprawi komfort życia mieszkańców i wpłynie na ochronę środowiska naturalnego.
- Budowa dodatkowej infrastruktury rekreacyjnej i noclegowej wokół zbiornika wodnego Maczuły oraz budowa atrakcji wokół wykopalisk archeologicznych

w Horodysku (Wioska Słowiańska) umożliwi wielofunkcyjny rozwój gminy w kierunku turystyki łączącej funkcje edukacyjno-rekreacyjne.

- Budowa systemu retencji (koniecznego z powodu zmieniającego się klimatu i susz) poprawi konkurencyjność lokalnego rolnictwa.
- Transport publiczny jest, obok infrastruktury komunikacyjnej, drugim elementem kształtującym dostępność obszaru Gminy Leśniewice i zakres mobilności ich mieszkańców. Popyt na transport publiczny zgłaszają przede wszystkim osoby w wieku poprodukcyjnym, podczas gdy osoby pracujące częściej korzystają z samochodów prywatnych. Niestety brak dogodnego dojazdu może też być powodem całkowitej rezygnacji z podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania i wyjazdem z Gminy kolejnych młodych ludzi.
- Rewitalizacja zabytków i zdegradowanych obszarów gminy.

Zagrożenia w strefie funkcjonalno-przestrzennej trzeba uwzględnić w planowaniu poszczególnych rozwiązań, aby nie pogłębiły one słabych stron i nie osłabiły szans rozwojowych.

- Powolny proces scalania gruntów i tworzenia dużych, konkurencyjnych gospodarstw.
- Brak środków na inwestycje.
- Marginalizacja społeczno-gospodarcza, przy równoczesnej peryferyzacji komunikacyjno-transportowej.

4. WNIOSKI: STREFA TECHNICZNA.

Atuty gminy, które trzeba wykorzystać w aktualizacji szans rozwojowych.

- Sukcesywnie poprawia się jakość infrastruktury technicznej na obszarze Gminy Leśniewice, chociaż wciąż poziom jej odstaje od warunków miejskich. Wskaźniki ilościowe nie zawsze też pokazują prawidłowy obraz rzeczywistości i właściwych potrzeb, w sytuacji, gdy np. istniejące drogi o dobrej nawierzchni nie mają właściwych parametrów obciążeniowych, to uniemożliwia przewiezienie cięższych ładunków, a tym samym lokalizowanie w gminie większych zakładów produkcyjnych. Innym problemem są inwestycje w postaci zaawansowanych technologicznie, drogich w utrzymaniu dróg (z chodnikami, ze ścieżkami rowerowymi, oświetleniem), albo nowoczesnej oczyszczalni, hali sportowej. Istotnym problemem jest brak kanalizacji i gazyfikacji. Punktem wyjścia przy budowie infrastruktury technicznej, sportowej zawsze powinna być analiza potrzeb z punktu widzenia inwestorów oraz mieszkańców, a także koszty utrzymania tejże infrastruktury w przyszłości. Kwestie te nabierają szczególnego znaczenia w przypadku Gminy Leśniewice, która ze względu na lokalizację oraz znacznym rozproszeniu zabudowy, musi dobrze kalkulować podejmowane inwestycje.
- Dzięki rozwojowi energetyki odnawialnej na obszarze gminy, zarówno rolnicy, jak i gospodarstwa domowe nie tylko zapewnić mogą sobie znaczące oszczędności

- w domowych budżetach, ale także stworzyć nowe miejsca pracy, przyczynić się do redukcji CO₂ i innych gazów cieplarnianych oraz wesprzeć rozwój innowacyjnych gałęzi przemysłu.
- Wyremontowane świetlice wiejskie i remizy OSP, stanowią bazę do różnych aktywności mieszkańców.
 - Dobry stan przystanków autobusowych sprzyja poprawie komunikacji, ale nie rozwiązuje problemu coraz słabszych połączeń z miastami.
 - Stan infrastruktury edukacyjnej (szkoły) to atut gminy. Szkoły wymagają doposażenia, ale ich stan techniczny można ocenić jako dobry.
 - Budowa nowej hali sportowej (rozpoczęcie 2021).

Słabe strony gminy, obszary problemowe.

- Brak sieci kanalizacyjnej i zły stan oczyszczalni ścieków, to inwestycje, które powinny być przeprowadzone w trybie priorytetowym. Oprócz komfortu życia mieszkańców, poprawie ulegnie również stan ochronnych środowiska naturalnego w zakresie gospodarowania wodami i ściekami.
- Wymagająca remontu sieć wodociągowa, skłania do zaplanowania koniecznych inwestycji.
- Stan techniczny części dróg wymaga dalszych modernizacji, remontów, budowy.
- Brak ścieżek rowerowych, chodników, wpływa na atrakcyjność gminy i powinien być zauważony w planowaniu inwestycji.
- Stan techniczny Domu Kultury uniemożliwia realizację powierzonych mu funkcji i wymaga gruntownego remontu, termomodernizacji.
- Stan techniczny pracowni przedmiotowych i boiska szkolnego w Szkole, w Sielcu wymaga inwestycji. W kolejnych latach należy również doposażyć szkołę w Leśniewicach. Decyzje o modernizacji i doposażeniu szkół, powinny być jednak uprzedzone gruntowną analizą ilości uczniów (zapotrzebowania na placówki edukacyjne w przyszłości).
- Nie wszystkie remizy OSP, świetlic są wyremontowane, dlatego wymagają termomodernizacji.
- Zły stan zabytków wymaga ustalenia kierunków działań, które zostaną opisane w Gminnym Programie Rewitalizacji.
- W związku z rozwojem elektro mobilności, zauważalny jest brak stacji doładowania pojazdów elektrycznych.
- Słaba baza noclegowa (brak pola namiotowego, parkingu strzeżonego dla kamperów).
- Punkt selektywnej zbiórki odpadów wymaga modernizacji.

Szanse, które warto zrealizować, posilując się posiadanymi atutami, endogenicznymi potencjałami, trendami i dostępnymi źródłami finansowymi.

- Zaplanowanie i budowa infrastruktury kanalizacyjnej oraz modernizacja oczyszczalni ścieków, należy do priorytetów inwestycyjnych gminy.
- Niezbędne remonty sieci wodociągowej,

- Poprawa stanu dróg, budowa ścieżek rowerowych i chodników, budowa ścieżki spacerowej od spółdzielni Słowianka do zbiornika wodnego Maczuły.
- Termomodernizacja obiektu, w którym znajduje się Dom Kultury oraz sukcesywna termomodernizacja remiz, świetlic wiejskich.
- Budowa infrastruktury koniecznej do zorganizowania Wioski Słowiańskiej.
- Inwestycje w OZE (panele fotowoltaiczne), to nie tylko oszczędności w budżetach domowych, ale równocześnie, realne działania na rzecz ochrony środowiska.
- Inwestowanie w rozwój bazy edukacyjnej jako gwarant rozwoju gospodarczego.
- Dalsze zagospodarowanie zbiornika wodnego Maczuły, budowa pełnowymiarowej sali gimnastycznej (2021) poprawi ofertę sportową i turystyczną gminy.
- Przygotowanie gminy do obsługi pojazdów elektrycznych (stacja doładowania pojazdów elektrycznych), to wymóg prawny związany z polityką UE.
- Przebudowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów, umożliwi poprawę programu selektywnej zbiórki odpadów i wpłynie na poprawę ochrony środowiska naturalnego gminy.
- Wdrożenie Gminnego Programu Rewitalizacji i przywrócenie funkcji społeczno-gospodarczym m.in. zabytkom, terenom zagrożonym trwałą marginalizacją społeczno-gospodarczą.

Zagrożenia w strefie technicznej trzeba uwzględnić w planowaniu poszczególnych rozwiązań, aby nie pogłębiły one słabych stron i nie osłabiły szans rozwojowych.

- Do kluczowego zagrożenia w realizacji inwestycji należy brak środków na inwestycje, dlatego oprócz środków własnych, dotacji z UE, gmina powinna przewidzieć możliwości skorzystania z PPP i nawiązać współpracę z innymi gminami.
- Przedłużające się konsultacje społeczne proponowanych działań, brak zgody na inwestycje ze strony mieszkańców, radnych, może skutecznie blokować proces rozwojowy.
- Niekorzystne prawo (czynnik niezależny od JST).

5. WNIOSKI: STREFA OCHRONY ŚRODOWISKA.

Należy pamiętać, że troska o środowisko naturalne jest obowiązkiem i w planowaniu strategicznym stanowi obligatoryjny warunek zrównoważonego rozwoju. Intensywny rozwój gospodarczy oraz nieprzemyślana polityka wprowadziły istotne zagrożenia dla środowiska przyrodniczego oraz przestrzeni wiejskiej. Konieczne jest podjęcie działań w kierunku ochrony naturalnego, wiejskiego krajobrazu. Odpowiedzialne zarządzanie i korzystanie z zasobów wodnych, leśnych, krajobrazowych, musi znaleźć odzwierciedlenie w strategii rozwoju Gminy Leśniewice. Ochrona środowiska i tradycyjnego wiejskiego krajobrazu, to dzisiaj nie tylko wymóg sprostania oczekiwaniom społecznym, ale także konieczność wypełniania zobowiązań

prawa krajowego i międzynarodowego. To również szansa na szybki i zrównoważony rozwój obszarów. Ochrona tych wartości ma zasadnicze znaczenie chociażby dla produkcji zdrowej, ekologicznej żywności czy turystyki, ale także jakości życia społeczności lokalnych. Postępujące uprzemysłowienie rolnictwa, nieprzemyślana zmiana użytkowania gruntów wpływają negatywnie na krajobraz i prowadzą do utraty ważnego zasobu obszarów wiejskich.

Atuty gminy, które trzeba wykorzystać w aktualizacji szans rozwojowych.

- Do największych atutów gminy należy stan czystości powietrza i wody oraz walory przyrodnicze.
- Segregacja odpadów, czystość/ troska o porządek w gminie wpływa na komfort życia mieszkańców.
- Brak zakładów, które szkodzą środowisku naturalnemu, brak źródeł uporczywego hałasu stanowią wyróżnik gminy, który jako atut należy wykorzystać w dobie pandemii Covid-19. Wiele osób ze względu na bezpieczeństwo i ochronę zdrowia decyduje się na „ucieczkę na wieś”. Należy wykorzystać ten trend w planowaniu kierunków działań w zakresie planowania przestrzennego i miejsc pod nowe budynki jednorodzinne, letniskowe.
- Powierzchnia lasów (13% powierzchni gminy) z ciekawymi formami przyrodniczymi, może być wykorzystana jako atrakcja edukacyjno-rekreacyjna – wzorem ścieżek edukacyjnych, ścieżek zdrowia w innych częściach kraju.

Słabe strony gminy, obszary problemowe.

- Brak odpowiedniej gospodarki ściekowej (brak kanalizacji i oczyszczalnia wymagająca modernizacji) stanowią duży deficyt w obszarze ochrony środowiska. Gospodarowanie wodą, ściekami stanowi podstawowy obszar, który wymaga nakładów inwestycyjnych.
- Niestety wiele gospodarstw posiada przestarzałe instalacje emitujące CO₂ i inne trujące gazy do atmosfery. Potrzebne są działania edukacyjne oraz alternatywne źródła energii, ciepła, aby poprawić ten obszar w rozwoju gminy.
- Niewiele przeprowadzonych termomodernizacji w obiektach publicznych oraz prywatnych gospodarstwach powoduje, że nadal potrzebne są środki na inwestycję mające na celu poprawę jakości powietrza w gminie, w okresie zimowym.
- Uwarunkowania klimatyczne gminy grożą suszami i czasowymi powodziąmi, dlatego konieczne są inwestycje w systemy retencjonowania wody.
- Chemizacja prowadzona w rolnictwie powoduje zapotrzebowanie na profesjonalne szkolenia rolników oraz zachęcanie ich do podjęcia przejścia na uprawy ekologiczne.
- Zaśmiecanie lasów (w dużej mierze przez mieszkańców lub osoby z miejscowości ościennych) wymaga stanowczej reakcji gminy i działań we współpracy z Nadleśnictwem.
- Oświetlenie gminy wymaga zmiany (na przyjazne środowisku).
- Niska świadomość inwestorów w obszarze ochrony środowiska, zachowanie jego walorów przyrodniczych.

Szanse, które warto zrealizować, posiłkując się posiadanymi atutami, endogenicznymi potencjałami, trendami i dostępnymi źródłami finansowymi.

- Założenie instalacji OZE w domkach jednorodzinnych i w budynkach użyteczności publicznej.
- Termomodernizacje (szczególnie obiektów publicznych) oraz budynków prywatnych.
- Budowa sieci kanalizacyjnej i modernizacja oczyszczalni ścieków.
- Modernizacja Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.
- Wymiana oświetlenia ulicznego na przyjazne środowisku.
- Edukacja ekologiczna, zaangażowanie we współpracę: szkół, uczelni, LODR, Nadleśnictwa.
- Promocja różnych form aktywności, które potrzebują nieskażonej przyrody we współpracy z innymi JST.
- Umieszczenie w gminie automatów do zbiórki butelek typu PET.
- Budowa stacji doładowania pojazdów elektrycznych.
- Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa zarządzania ochroną środowiska w poszczególnych sołectwach.
- tworzenie użytków ekologicznych oraz innych form ochrony przyrody, zachęcanie mieszkańców do podejmowania takich działań.

Zagrożenia w strefie ochrony środowiska, które trzeba uwzględnić w planowaniu poszczególnych rozwiązań, aby nie pogłębiły one słabych stron i nie osłabiły szans rozwojowych.

- Lekceważenie obowiązującego prawa dt. ochrony środowiska i niedostosowanie się do nowych wymogów (np. brak wymiany pieców CO₂).
- Brak środków na inwestycje.
- Kataklizmy związane ze zmianami klimatycznymi (susze, anomalie pogodowe niszczące uprawy i przyrodę).

**PRIORYTETY DZIAŁAŃ – WNIOSEK Z BADAŃ PRZEPROWADZONYCH
W GRUPIE MIESZKAŃCÓW.**

Do priorytetowych działań rozwojowych zdaniem mieszkańców powinny należeć następujące przedsięwzięcia:

1. Promocja i wsparcie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (m.in. fotowoltaiki).
2. Budowa nowych i modernizacja istniejących dróg oraz ciągów pieszo-rowerowych.
3. Rozwój rolnictwa, w tym nowoczesnych gospodarstw rolnych i przemysłu przetwórczego, rolno-spożywczego.

4. Rozwój infrastruktury technicznej w tym kanalizacji, modernizacja sieci wodociągowej.
5. Poprawa dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej.
6. Sprowadzenie do gminy dużego inwestora w branży rolno-spożywczej, przetwórczej oraz zwiększenie dostępności do programów mających na celu zmniejszenie bezrobocia i patologii.

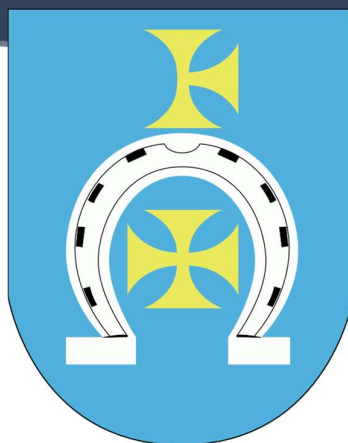
Ważnymi przedsięwzięciami rozwojowymi zdaniem mieszkańców powinny być:

1. Budowa i modernizacja obiektów sportowych, kultury.
2. Rozwój systemu segregacji odpadów w celu obniżenia cen.
3. Rozwój turystyki, w tym infrastruktury oraz bazy noclegowej i gastronomicznej.
4. Udogodnienia dla przedsiębiorców (ulgi, przygotowanie terenów inwestycyjnych, w tym opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego).
5. Modernizacja i doposażenie przedszkoli, szkół.
6. Rozwój sieci internetowej.

Pozostałe działania wynikające z ww. analizy, diagnozy należy dostosować do wyznaczonej w strategii rozwoju: misji, wizji, kierunków, celów strategicznych i operacyjnych. **Mieszkańcy** wskazali, że docelowa **wizja gminy powinna mieć na celu wizerunek gminy przedsiębiorczej, atrakcyjnej dla inwestorów i tworzącej atrakcyjne miejsca pracy**, przy równoczesnym akcentowaniu wizerunku JST jako przestrzeni ekologicznej, dbającej o środowisko naturalne. Wizja gminy przedsiębiorczej, atrakcyjnej dla inwestorów i tworzącej atrakcyjne miejsca pracy, to również pokłosie kryzysu wywołanego pandemią Covid-19. Piętrzące się problemy społeczne, ekonomiczne, gospodarcze, powodują potrzebę adaptacji do nowych warunków. Obecna sytuacja, nieplanowana i znacznie utrudniająca zarządzanie gminą, stanowi wyzwanie, z którym najszybciej można sobie poradzić poprzez integrację zasobów, współpracę, innowacje i internacjonalizację.

MISJA I WIZJA

MISJA

Misją Gminy Leśniewice jest inteligentny rozwój tj. intensywne podnoszenie poziomu jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców, poprzez zapewnienie zrównoważonego, trwałego, wielofunkcyjnego i innowacyjnego rozwoju gospodarczego gminy, w tym rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego, opartego na endogenicznych potencjałach, zdolnościach innowacyjnych kapitałów tj. ludzkiego, społecznego, materialnego oraz kulturowego, a także poprzez tworzenie warunków nowoczesnego funkcjonowania i rozwoju osobistego, zawodowego z jednoczesnym poszanowaniem zasad ładu przestrzennego, zgodnie z ideą zielonej transformacji, a także wysokiej ekokultury.

Gmina Leśniewice dąży do bycia atrakcyjną przestrzenią dla mieszkańców, przedsiębiorców i turystów poprzez poprawę dostępności transportowej i komunikacyjnej, rewitalizację, gospodarcze wykorzystanie dziedzictwa kultury oraz współpracę w obszarze OSI Żywicielskiego (wyznaczonego w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego).

Misja Gminy Leśniewice w powyższym brzmieniu zwraca uwagę na sześć kluczowych wartości, które będą przyświecać realizacji opracowanej Strategii:

1. Oparcie zrównoważonego, trwałego, wielofunkcyjnego i innowacyjnego rozwoju społeczno-gospodarczego na współpracy w obszarze OSI Żywicielskiego (wyznaczonego w dokumencie Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku) w ramach inicjatywy utworzenia Lubelskiego Okręgu Rolno-Spożywczego.
2. Inteligentne korzystanie z posiadanych, endogenicznych potencjałów z uwzględnieniem kształtowania atrakcyjnej, wielofunkcyjnej przestrzeni zgodnie z zasadami ładu przestrzennego (rozwój rolnictwa, przemysłu rolno-spożywczego, przetwórstwa, turystyki, edukacji, ekologii), z jednoczesnym zachowaniem zasad ładu przestrzennego, zgodnie z ideą zielonej transformacji, a także wysokiej ekokultury.
3. Rozwój infrastruktury transportowej i komunikacji ograniczający trwałą marginalizację oraz peryferyzację gminy.
4. Wzmocnienie i rozwój kapitału społecznego (wzmocnienie tożsamości Gminy, troska o dziedzictwo kultury ludowej, Słowiańskiej, o edukację) poprzez gospodarcze wykorzystanie dziedzictwa kultury.

5. Wdrażanie innowacji, cyfryzacja w trosce o poprawę komfortu życia mieszkańców.
6. Przywrócenie funkcji społeczno-gospodarczych obiektom i terenom zdegradowanym poprzez rewitalizację.
7. Budowanie przestrzeni bezpiecznej i przyjaznej mieszkańcom.

Tak zdefiniowana misja integruje działania twarde i miękkie służące rozwijaniu idei inteligentnej gminy. Wykorzystanie w sposób inteligentny i innowacyjny posiadanych potencjałów, a także powiązań funkcjonalno-przestrzennych wymagać będzie efektywnego, wielopoziomowego zarządzania Gminą Leśniewice realizowanego z poczuciem odpowiedzialności obywatelskiej za inteligentny i zrównoważony rozwój gospodarczy, społeczny oraz przestrzenny. Efektywność zarządzania Gminą można podnosić poprzez wzmocnienie partycypacji społecznej, aktywne włączenie mieszkańców w proces zarządzania, wspieranie i rozwój innowacji społecznych oraz gospodarczych, w tym szczególnie tych, które bazują na potencjałach i specjalizacjach Gminy.

Tworzenie innowacji gospodarczych i społecznych wymaga współpracy międzysektorowej, realizowanej przez wybranych liderów i partnerów. W tym celu istotne będzie wykorzystanie posiadanych zasobów instytucjonalnych oraz budowa/pozyskanie nowych. Wzmocnienie i rozwój kapitału ludzkiego oraz społecznego Gminy Leśniewice będzie odbywać się poprzez przyciąganie do Gminy inwestycji oraz zasobów ludzkich ulokowanych zarówno w jej dalszym, jak i bliższym otoczeniu. Stąd też istotne znaczenie posiadać będzie umiejętna promocja i marketing gospodarczy Gminy Leśniewice, uzupełniony o eksponowanie wartości poznawczych i kulturowych (marketing turystyczny, marketing terytorialny).

Idea inteligentnej gminy zakłada wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych wspierających m.in. integrację społeczną oraz zrównoważony rozwój. Technologie te powinny służyć także komunikacji wewnątrz Gminy, jak i wspierać budowanie pozytywnego obrazu Gminy na zewnątrz. Ten pozytywny obraz powinien być budowany w oparciu o przekaz, mówiący, że Gmina Leśniewice to przestrzeń dostępna transportowo i komunikacyjnie, przyjazna dla mieszkańców, gospodarzy, przedsiębiorców, turystów, pasjonatów. Gmina Leśniewice jest bezpieczna, zwraca uwagę na rozwój nowoczesnej edukacji, rozwiązań ekologicznych, infrastruktury społecznej oraz innowacyjnych usług publicznych. Taki przekaz będzie budował obraz Gminy Leśniewice m.in. jako miejsca atrakcyjnego osiedleńczo, gospodarczo i turystycznie.

Należy podkreślić, że szczególne znaczenie dla budowania wizerunku Gminy Leśniewice będzie miała: oferta atrakcyjnych miejsc pracy, rozwój przedsiębiorczości, infrastruktura, dostępność transportowa, komunikacja, oferta edukacyjno-kulturalno-sportowa, sposób i jakość świadczenia usług publicznych oraz poziom atrakcji turystycznych.

Jakość i dostępność usług publicznych w dużej mierze świadczyć będzie o tym, w jakim stopniu zarządzający Gminą kierują się przyjętą misją. Utrzymanie wysokiej efektywności zarządzania Gminą Leśniewice i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań rozwojowych zależeć będzie w dużej mierze od potencjału kadrowego zarządzających gminą. Dlatego należy podejmować działania zmierzające do wspierania, rozwijania i pozyskiwania kapitału ludzkiego zasilającego kadrę zarządzającą Gminą.

Należy także podkreślić, że inteligentne i efektywne, wielopoziomowe zarządzanie Gminą będzie realizowane przy wsparciu innowacyjnych systemów i rozwiązań, które pomagają m.in.

w komunikowaniu się mieszkańców i inwestorów oraz turystów z zarządzającymi Gminą, załatwianiu spraw urzędowych na odległość, wizualizacji koncepcji zagospodarowania przestrzennego Gminy czy aktywnym udziale mieszkańców w zarządzaniu Gminą.

WIZJA

Wizja formułowana w ramach strategii, jest swego rodzaju projekcją przyszłości, do jakiej dążyć będzie samorząd i społeczność lokalna Gminy Leśniewice. Wizja rozwoju opisuje pożądany stan docelowy w perspektywie kilku – kilkunastu lat. Wizja odpowiada zamierzeniom i aspiracjom oraz oczekiwaniom, wynikającym z możliwości rozwoju i wykorzystania potencjału gminy i regionu. Gmina ma trwale rozwijać się dzięki elastyczniejszej, kreatywnej i adaptacyjnej odporności na nadchodzące zmiany społeczno-gospodarcze, w tym mające charakter kryzysów strukturalnych, implikowane zarówno przez ponadlokalne uwarunkowania już znane jak: zmiany klimatyczne, polityki transformacji energetycznej, infrastrukturalne, społeczne itp., cyfryzacja, robotyzacja, sztuczna inteligencja, big data, Internet Rzeczy, pandemia Covid-19 i restrykcje ją ograniczające, jak i przez ponadlokalne uwarunkowania trudne dziś do przewidzenia. Gmina musi być zdolna odnaleźć swoje miejsca, nisze, rynki itp. nawet w silnie zmieniających się uwarunkowaniach gospodarczych; - wielofunkcyjna branżowo.

Mieszkańcy wskazali, że docelowa wizja Gminy Leśniewice powinna mieć na celu wizerunek gminy przedsiębiorczej, atrakcyjnej dla inwestorów i tworzącej atrakcyjne miejsca pracy, przy równoczesnym akcentowaniu wizerunku jako przestrzeni ekologicznej, dbającej o środowisko naturalne i atrakcyjnej dla mieszkańców.

Wizja gminy przedsiębiorczej, atrakcyjnej dla inwestorów i tworzącej miejsca pracy, to również pokłosie kryzysu wywołanego pandemią Covid-19. Piętrzące się problemy społeczne, ekonomiczne, gospodarcze, powodują potrzebę adaptacji do nowych warunków. Obecna sytuacja, nieplanowana i znacznie utrudniająca zarządzanie gminą, stanowi wyzwanie, z którym najszybciej można sobie poradzić poprzez integrację zasobów, współpracę, innowacje i internacjonalizację.

Konstruując treść wizji, brano pod **uwagę potencjały Gminy** i obecne trendy (wskazane m.in. w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego), na których zbudowana została Strategia.

Do paradygmatów rozwojowych wizji Gminy Leśniewice należy zaliczyć:

1. **Rolnictwo jest nieodłączną częścią Gminy Leśniewice** (gmina o charakterze rolniczym, jak również strategiczną gałęzią gospodarki Województwa Lubelskiego. Na terenie gminy jest już kilka dużych gospodarstw rolnych oraz zauważalna jest odpowiednio duża skala produkcji zboża (w odniesieniu do produkcji rolniczej całego powiatu), dostęp do bazy surowca pochodzenia rolniczego.
2. **Współpraca w ramach inicjatywy na rzecz utworzenia Lubelskiego Okręgu Przemysłu Rolno-Spożywczego.**
3. **Kapitał społeczny** (angażowanie się członków KGW w życie kulturalne gminy oraz aktywność OSP. Obecne w strukturze społecznej gminy: Stowarzyszenia, Związki, KGW,

OSP, zespoły śpiewacze i twórcy ludowi, to kapitał społeczny, który warto pielęgnować i rozwijać).

4. **Klimat wyróżniający gminę od wewnątrz** (gościnność, bezpieczeństwo, walory przyrodnicze, krajobrazy, czyste środowisko naturalne, potencjał do kształtowania przestrzeni przyjaznej mieszkańcom, turystom. Zarówno przez mieszkańców jak i okoliczne gminy, zauważalna jest działalność samorządu na rzecz adopcji bezdomnych zwierząt).
5. **Infrastruktura społeczna gminy przyjazna mieszkańcom:** Dom Spotkań „Na pograniczu kultur” w Kumowie Plebańskim, Dzienny Dom Senior+ Słowikowo, Samorządowy Ośrodek Kultury w Leśniewicach, w skład którego wchodzi Gminna Biblioteka Publiczna w Leśniewicach. Mieszkańcy mają do dyspozycji: świetlice wiejskie i remizy OSP, boisko Orlik. Wyremontowane świetlice wiejskie umożliwiają rozwój społeczny, który ze względu na ograniczony dostęp do specjalistycznych obiektów (kina, teatru), prowadzony jest właśnie w takich obiektach.
6. **Oferta sportowa i kulturalna** (Klub sportowy „Astra” w Leśniewicach stanowi sportową wizytówkę Gminy Leśniewice. Rozwija się oferta kulturalna. Samorządowy Ośrodek Kultury w Leśniewicach, w tym Biblioteka cieszą się uznaniem lokalnej społeczności. Różnorodność oferty gwarantują: KGW, zespoły śpiewacze, twórcy ludowi i ich działalność artystyczna).
7. **Dziedzictwo kultury ludowej, Słowiańskiej** (bogactwem gminy są ukształtowane przez stulecia kultura, tradycja, architektura, zwyczaje, rzemiosło, obyczaje czy rytuały, a także życie rodzinne i kontakty sąsiedzkie oraz udział w życiu społeczności lokalnej. To dziedzictwo w pewnym uproszczeniu razem składa się na tożsamość społeczności gminy).
8. **Infrastruktura służąca edukacji i dodatkowe zajęcia dla dzieci** (dobry stan szkół oraz rozwijająca się oferta dla dzieci, a także funkcjonujące oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych stanowią potencjał rozwojowy).
9. **Dostęp do usług publicznych** (dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej, dobry poziom opieki socjalnej, podejmowane działania na rzecz seniorów).
10. **Rozwój ekonomii społecznej** (Spółdzielnia Socjalna Słowianka jest pierwszym zrealizowanym projektem).
11. **Oferta spędzania wolnego czasu, oferta turystyczna oparta na edukacji, rekreacji, poprawie zdrowia i kondycji psycho-fizycznej** (zbiornik wodny Maczuły, wykopaliska archeologiczne w Horodysku, ścieżka rowerowa „Malowniczy Wschód”, powierzchnia lasów (13% powierzchni gminy) z ciekawymi formami przyrodniczymi).
12. **Poprawiający się komfort życia w gminie – gmina stawiająca na inteligentny rozwój** tj. dostęp do wodociągów, internetu, coraz lepszy stan cyfryzacji, dostęp do dróg dobrej jakości, zagospodarowanie przestrzeni publicznej (plac zabaw, skwerki, parkingi).
13. **Aktywność władz samorządowych i jakość rządzenia** są również wysoko oceniane przez lokalną społeczność.
14. **Wsparcie rozwoju gospodarczego poprzez rozwój infrastruktury** (poprzez częściowo wyremontowaną infrastrukturę drogową oraz skuteczność pozyskiwania funduszy zewnętrznych przez Władze Gminy, zwiększając się szanse na kolejne inwestycje publiczne i prywatne).
15. **Rozwój energetyki odnawialnej na obszarze gminy** (zarówno rolnicy, jak i gospodarstwa domowe nie tylko zapewnić mogą sobie znaczące oszczędności w domowych budżetach,

przyczyniają się do redukcji CO₂ i innych gazów cieplarnianych oraz wspierają rozwój innowacyjnych gałęzi przemysłu).

- 16. Proekologiczna polityka gminy** (segregacja odpadów, czystość/ troska o porządek w gminie, która wpływa na komfort życia mieszkańców. W planach budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków, modernizacja wodociągów, termomodernizacja obiektów publicznych).

OKREŚLENIE WIZJI GMINY LEŚNIEWICE DO ROKU 2030.

Gmina Leśniewice to nowoczesna, inteligentna przestrzeń, zapewniająca wzrost inwestycji gospodarczych opartych na wiedzy, dziedzictwie kultury, zasobach materialnych i niematerialnych oraz wspierająca rozwój innowacji społecznych poprzez wysoką jakość usług, zapewniających poprawę komfortu życia mieszkańców. Gmina Leśniewice tworzy warunki, do rozwoju przedsiębiorczości, innowacji i internacjonalizacji, jest atrakcyjna dla inwestorów i przyczynia się do powstawania atrakcyjnych miejsc pracy, przy równoczesnej ochronie walorów przyrodniczych i wysokiej ekokulturze. Gmina priorytetowo traktuje troskę o środowisko naturalne zgodnie z zasadami planowania ładu przestrzennego.

Wspólnota mieszkańców i Samorząd Lokalny, we współpracy z uczelniami, organizacjami pozarządowymi, innymi JST dba o wysoki poziom edukacji i kwalifikacje mieszkańców. Wykorzystując swoje endogeniczne potencjały oraz naturalne uwarunkowania i zawarte partnerstwa Gmina Leśniewice prowadzi działania dynamizujące rozwój oferty inwestycyjnej i turystycznej, a także kapitału społecznego oraz zmierza do zwiększania zaangażowania mieszkańców w rozwój gminy.

ELEMENTY WIZJI:

- Gmina Leśniewice stanie się przestrzenią inteligentnego, wielofunkcyjnego, zrównoważonego rozwoju, atrakcyjną do życia i pracy, a poprzez to atrakcyjnym osiedleńczo miejscem. Gmina Leśniewice, wykorzystując swoje endogeniczne potencjały oraz naturalne uwarunkowania i zawarte partnerstwa będzie prowadzić

działania dynamizujące rozwój kapitału społecznego oraz działania zmierzające do zwiększania aktywności gospodarczej oraz poprawy komfortu życia mieszkańców, zgodnie z zasadami ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju, współpracując z mieszkańcami i partnerami (samorządami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi).

- Gmina Leśniowice będzie prowadzić działania ukierunkowane na: rozwój i poprawę dostępności infrastruktury transportowej, komunikacji, a także dostępności terenów inwestycyjnych i tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy poprzez wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich, rozwój ekonomii społecznej i przedsiębiorczości, dostęp do wiedzy oraz współpracę z: samorządami, rolnikami, przedsiębiorcami, uczelniami, organizacjami pozarządowymi.
- Gmina Leśniowice skupi się na podnoszeniu jakości usług publicznych, w sposób szczególny na podniesieniu poziomu edukacji oraz wzroście współpracy z mieszkańcami, tworząc warunki inteligentnego rozwoju opartego na cyfryzacji.
- Gmina zacieśni współpracę w ramach inicjatywy na rzecz utworzenia Lubelskiego Okręgu Przemysłu Rolno-Spożywczego, która powinna przyczynić się do wzmocnienia kapitału ludzkiego na obszarze Gminy (podniesienie poziomu edukacji i kwalifikacji mieszkańców), a także do rozwoju zrównoważonego rolnictwa i gospodarki (m.in. wykorzystanie bazy surowca pochodzenia roślinnego w przetwórstwie, przemyśle rolno-spożywczym oraz rozwój produktów i usług turystycznych, rozwój energetyki OZE, internacjonalizacji oferty lokalnych gospodarzy i przedsiębiorców).
- Gmina Leśniowice będzie postrzegana jako inteligentne, atrakcyjne miejsce do życia tj. przestrzeń przedsiębiorcza, przyjazna dla mieszkańców, turystów, inwestorów, tworząca atrakcyjne miejsca pracy, przy równoczesnym funkcjonowaniu jako przestrzeń o wysokiej ekokulturze, dbającej o środowisko naturalne, respektującej zasady ładu przestrzennego. Podniesienie poziomu atrakcyjności osiedleńczej Gminy (modernizacja dróg, budowa chodników, oświetlenia, ścieżek rowerowych, modernizacja obiektów sportowych, kultury oraz rewitalizacja obiektów i terenów zdegradowanych), pomoże przezwyciężyć bariery rozwojowe i da szansę na przyciągnięcie ludności w wieku produkcyjnym, co powinno przełożyć się pozytywnie na strukturę wiekową mieszkańców Gminy.
- Gmina Leśniowice będzie miejscem, w którym każdy senior będzie czuł się dobrze poprzez zapewnienie kompleksowej opieki medycznej i dostęp do odpowiednio przygotowanej oferty kulturalno-rekreacyjnej.
- Gmina Leśniowice skupi się na rozwoju atrakcyjnej oferty turystycznej opartej o dziedzictwo kultury, walory przyrodnicze i wykopaliska archeologiczne oraz bogactwo kultury ludowej tworzącej element konstytuujący tożsamość gminy.
- Gmina zacieśni współpracę z kołami łowieckimi.

ELEMENTY WYRÓŻNIAJĄCE – FUNDAMENT MARKI MIEJSCA, TOŻSAMOŚĆ.

1. Rozwój rolnictwa ekologicznego, zdrowej i smacznej żywności oraz produktów turystycznych (w ramach inicjatywy Lubelskiego Okręgu Przemysłu Rolno-Spożywczego).
2. Rozwój ekonomii społecznej (zakładanie spółdzielni socjalnych).
3. Inteligentny rozwój oparty na cyfryzacji (szczególnie wysoki poziom edukacji i kwalifikacji mieszkańców).
4. Rozwój oferty kultury na poziomie regionalnym opartej na kulturze ludowej, tradycji, dziedzictwie kultury Słowiańskiej.
5. Tworzenie klimatu sprzyjającego osiedlaniu się nowych mieszkańców (poprawa infrastruktury drogowej, estetyka otoczenia, dostęp do usług publicznych, oferta czasu wolnego, internacjonalizacja), bezpieczeństwo.

CELE, KIERUNKI I PROPOZYCJE DZIAŁAŃ

CEL STRATEGICZNY

*Celem rozwoju **GMINY LEŚNIEWICE** w perspektywie 2021-2027 do roku 2030 jest trwała poprawa komfortu życia mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego, terytorialnego oraz kształtowanie strategicznych zasobów rolnych i poprawa stanu środowiska naturalnego, jak również systematyczna poprawa atrakcyjności inwestycyjnej gminy, konkurencyjności przedsiębiorstw, oparta na dotychczasowych oraz nowych przewagach konkurencyjnych, zapewniająca atrakcyjne miejsca pracy, poprzez wzmocnienie powiązań funkcjonalnych, innowacyjny rozwój gospodarki oparty o endogeniczne potencjały, wzmocnianie kapitału społecznego i podnoszenie poziomu wiedzy oraz kwalifikacji mieszkańców, a także realizację innowacyjnych, inteligentnych, zintegrowanych przedsięwzięć z partnerami krajowymi i zagranicznymi, w zgodzie z zasadami zrównoważonego i wielofunkcyjnego rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich oraz zasadami ładu przestrzennego.*

I. KIERUNEK ROZWOJU GMINY: Utworzenie we współpracy z kluczowymi partnerami Lubelskiego Okręgu Przemysłu Rolno-Spożywczego.

CEL OPERACYJNY 1. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych rozwój zrównoważonego rolnictwa (w tym rolnictwa ekologicznego).

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- 1.1.** Edukacja oraz promowanie innowacyjnych i ekologicznych metod upraw i nawożenia.
- 1.2.** Infrastruktura i wsparcie ekologicznych rozwiązań tj. zrównoważony i zintegrowany rozwój infrastruktury oczyszczania ścieków (sieć, oczyszczalnia).
- 1.3.** Zwiększenie konkurencyjności gminy poprzez wdrożenie rozwiązań efektywnego zwiększenia odnawialnych źródeł energii (OZE) w przestrzeni publicznej i prywatnej.
- 1.4.** Rozwój zrównoważonego rolnictwa, ekstensywnego, w tym rolnictwa ekologicznego.

- 1.5. Organizacja przestrzenna rolnictwa indywidualnego, gospodarstw rolnych (scalanie gruntów).
- 1.6. Rozwój rolniczego handlu detalicznego na terenie gminy.
- 1.7. Zintegrowany, spójny rozwój atrakcyjnej oferty agroturystycznej i turystyki wiejskiej.
- 1.8. Wykorzystanie zasobów naturalnych, historycznych i kulturowych, środowiska w rozwoju różnych form turystyki wiejskiej.
- 1.9. Rozwój materialnej bazy turystycznej.

CEL OPERACYJNY 2. Rozwój przedsiębiorczości wykorzystującej surowce rolne tj. branży rolno-spożywczej oraz przetwórstwa.

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- 2.1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw przetwórstwa rolno-spożywczego i inwestycji w przemyśle rolno-spożywczym przyjaznych środowisku naturalnemu.
- 2.2. Zrównoważony i zintegrowany rozwój infrastruktury oraz obiektów przechowalniczych.
- 2.3. Rozwój branż obsługujących sektor spożywczy.

CEL OPERACYJNY 3. Rozwój współpracy i sieci powiązań producentów oraz przetwórców na terenie Gminy (docelowo na obszarze inicjatywy Lubelskiego Okręgu Przemysłu Rolno-Spożywczego).

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- 3.1. Efektywne wzmocnienie powiązań i współpracy branży rolno-spożywczej oraz przetwórstwa rolno-spożywczego.
- 3.2. Profesjonalizacja działalności organizacji zrzeszających rolników sprzyjająca zwiększaniu efektywności poszczególnych działów rolnictwa.
- 3.3. Współpraca z sektorem badawczo-rozwojowym oraz z sektorem produkcyjnym i przetwórczym.
- 3.4. Opracowanie i wdrożenie projektu modelowego rozwiązania mobilizującego sektor producentów do współpracy i poprawy efektywności gospodarstw rolnych.
- 3.5. Rozwój edukacji, e-learningu oraz zintegrowanych kwalifikacji w obszarze nauk przyrodniczych i rolniczych.

CEL OPERACYJNY 4. Budowa marki tradycyjnych i lokalnych produktów żywnościowych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- 4.1.** Tworzenie marki produktowej tj. oferty tradycyjnych i lokalnych produktów żywnościowych oraz narzędzi promocji produktów tradycyjnych i regionalnych pochodzących z terenu gminy oraz LGD Ziemi Chełmskiej i inicjatywy Lubelski Okręg Przemysłu Rolno-Spożywczego.
- 4.2.** Wykreowanie marki produktów żywnościowych pochodzących z gminy (Spółdzielnia Socjalna „Słowianka”).
- 4.3.** Rozwój kanałów dystrybucji i środków promocji.

II. KIERUNEK ROZWOJU GMINY: Zrównoważony i zintegrowany rozwój infrastruktury uwzględniający zasady ładu przestrzennego oraz kapitał ekologiczny gminy.

CEL OPERACYJNY 1. Wielofunkcyjny i zrównoważony rozwój spójny z trendami społecznymi i ochroną środowiska naturalnego.

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- 1.1.** Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości poprzez zintegrowane metody wielopoziomowego zarządzania gminą, planowanie strategiczne oraz zarządzanie marketingowe.
- 1.2.** Rozwój usług i lokalnej infrastruktury komunalnej.
- 1.3.** Poprawa jakości życia i tożsamości mieszkańców gminy na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją.
- 1.4.** Rozwój terenów inwestycyjnych.
- 1.5.** Rozwój infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą.
- 1.6.** Rozwój infrastruktury alternatywnego transportu przyjaznego środowisku naturalnemu.
- 1.7.** Wspieranie lokalnych społeczności w działaniach na rzecz ich otoczenia.

III. KIERUNEK ROZWOJU GMINY: Innowacyjny rozwój gospodarczy wykorzystujący endogeniczne potencjały gminy oraz komercjalizację wiedzy.

CEL OPERACYJNY 1. Innowacyjne wykorzystanie kapitału ekologicznego i dziedzictwa kulturowego w rozwoju usług wolnego czasu.

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- 1.1. Kreowanie produktów turystycznych wykorzystujących nowe trendy w turystyce, łączących funkcje edukacyjne, kulturowe i rekreacyjne.
- 1.2. Rozwijanie oferty wydarzeń wykorzystujących unikalne zasoby lokalne.
- 1.3. Zrównoważony rozwój infrastruktury sprzyjającej propagowaniu różnych form turystyki.
- 1.4. Rozwój zintegrowanej i innowacyjnej przedsiębiorczości bazującej na lokalnej tradycji i dziedzictwie kulturowym oraz usługach edukacyjnych.
- 1.5. inicjowanie działań na rzecz partnerstwa publiczno-prywatnego na terenie gminy.

IV. KIERUNEK ROZWOJU GMINY: Poprawa komfortu życia mieszkańców i tożsamości gminy poprzez rozwijanie kapitału społecznego.

CEL OPERACYJNY 1. Rozwój kapitału społecznego gminy.

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- 1.1. Wsparcie procesów uczenia się i podnoszenia kwalifikacji mieszkańców gminy.
- 1.2. Wprowadzanie nowych technologii informacyjno – komunikacyjnych oraz współpraca z pracodawcami w procesie profilowania kształcenia na terenie gminy.
- 1.3. Popularyzacja profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia.

CEL OPERACYJNY 2. Rozwój usług społecznych i tworzenie warunków do aktywizacji osób starszych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ

2.1. Rozwój usług społecznych z zakresu opieki i aktywizacji osób starszych.

CEL OPERACYJNY 3. Promowanie przedsięwzięć na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej na terenie gminy.

KIERUNKI DZIAŁAŃ

3.1. Promowanie przedsięwzięć na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej.

3.2. Prowadzenie polityki prorodzinnej na terenie gminy.

3.3. Rozwój relacji społecznych i innowacji społecznych.

3.4. Profilaktyka uzależnień oraz rozwiązywanie problemów społecznych.

3.5. Rozwój ekonomii społecznej i solidarnej na terenie gminy.

CEL OPERACYJNY 4. Ochrona materialna i niematerialna zasobów kulturowych i środowiskowych Gminy.

KIERUNKI DZIAŁAŃ

4.1. Rewitalizacja społeczno-kulturowa obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją.

4.2. Ochrona i kształtowanie zasobów wodnych na terenie gminy.

4.3. Ochrony powietrza i edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju.

4.4. Ochrona wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych.

I. KIERUNEK ROZWOJU GMINY

Utworzenie we współpracy z kluczowymi partnerami Lubelskiego Okręgu Przemysłu Rolno-Spożywczego³⁴.

SR WL, SOR, KSRR, SZRWRIR	Cel: Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych		
CEL SRWL: 1.1.; 2.3.; 2.4.; 3.4.	CEL OPERACYJNY 1. POPRAWA KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARSTW ROLNYCH.		
KIERUNEK DZIAŁAŃ SR WL, SOR, KSRR, SZRWRIR	CEL SZCZEGÓŁOWY	DZIAŁANIA NA TERENIE GMINY	STREFA
Ochrona gleb poprzez promowanie innowacyjnych, bardziej ekologicznych sposobów nawożenia oraz rozwój infrastruktury oczyszczania ścieków na obszarach wiejskich	<p>1.1. Edukacja oraz promowanie innowacyjnych i ekologicznych metod upraw i nawożenia.</p> <p>1.2. Infrastruktura i wsparcie ekologicznych rozwiązań tj. zrównoważony i zintegrowany rozwój infrastruktury oczyszczania ścieków (sieć, oczyszczalnia).</p>	<p>1.1.1. Kompleksowa i wielokierunkowa współpraca z KOWR oraz Uniwersytetem Przyrodniczym i IUNG w Puławach oraz MHR sp. z o.o. w ramach edukacji z zakresu rozwoju ekologicznego rolnictwa.</p> <p>1.2.1. Realizacja projektów promujących ekologiczne sposoby nawożenia upraw oraz ich przechowywania, sortowania i przechowywania.</p> <p>1.2.2. Wsparcie organizacyjno-doradcze budowy przydomowych oczyszczalni ścieków (pomoc przy pozyskaniu dofinansowania).</p>	GOSPODARKA I OCHRONA ŚRODOWISKA

³⁴ Nazwa robocza – docelowo może mieć inne brzmienie po konsultacjach i ustaleniach z innymi JST i partnerami

		<p>1.2.3. Budowa oczyszczalni ścieków komunalnych w Leśniewicach wraz z budową i modernizacją sieci kanalizacji (na terenie całej gminy). Wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.</p> <p>1.2.4. Modernizacja sieci wodociągowej (na terenie całej gminy).</p>	
<p>Zwiększenie wykorzystania OZE</p>	<p>1.3. Zwiększenie konkurencyjności gminy poprzez wdrożenie rozwiązań efektywnego zwiększenia odnawialnych źródeł energii (OZE) w przestrzeni publicznej i prywatnej.</p>	<p>1.3.1. Obniżanie kosztów prowadzenia gospodarstw rolnych, podmiotów gospodarczych oraz innych podmiotów na terenie gminy poprzez odnawialne źródła energii.</p> <p>1.3.2. Wprowadzenie konkurencyjnych rozwiązań gospodarczych – wsparcie inwestycji w odnawialne źródła energii. Montaż instalacji OZE – kolektory słoneczne, fotowoltaika, pompy ciepła itp. na terenie Gminy.</p> <p>1.3.3. Termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej i dostosowanie do potrzeb mieszkańców remiz OSP (Kumów Majoracki i kumów Plebański, Majdan Leśniewski, Rakołupy Duże).</p> <p>1.3.4. Termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej i dostosowanie do potrzeb mieszkańców świetlic wiejskich: Rakołupy Wieś, Sielec, Kasiłan (właściwie w Dębinie. Gmina kupiła projekt świetlicy i opracowuje dokumentację techniczną).</p> <p>1.3.5. Termomodernizacja Domu Senior+ Słowikowo w Teresinie.</p> <p>1.3.6. Termomodernizacja i dostosowanie do potrzeb mieszkańców byłej szkoły Podstawowej w Rakołupach,</p>	<p>OCHRONA ŚRODOWISKA</p> <p>I</p> <p>FUNKCJONALNO PRZESTRZENNA</p>

		<p>w której działa Spółdzielnia socjalna „Słowianka” (Rakołupy).</p> <p>1.3.7. Przygotowanie miejsca pod odnawialne źródła energii z zachowaniem procedury konsultacji społecznych.</p> <p>1.3.8. Modernizacja linii wysokiego napięcia (na rozwiązania ziemne, na terenie całej gminy).</p> <p>1.3.9. Budowa stacje doładowania elektrycznych pojazdów.</p>	
Rozwój rolnictwa specjalistycznego, w tym ekologicznego	1.4. Rozwój zrównoważonego rolnictwa, ekstensywnego, w tym rolnictwa ekologicznego.	<p>1.4.1. Kompleksowy rozwój zrównoważonego rolnictwa, w tym rolnictwa ekologicznego z zapleczem techniczno-organizacyjnym.</p> <p>1.4.2. Wsparcie edukacji ekologicznej w gospodarstwach rolnych i zakładach przetwórczych – poprzez organizację szkoleń, kursów, konferencji we współpracy z LODR.</p> <p>1.4.3. Wsparcie w pozyskiwaniu środków na rozwój rolnictwa ekologicznego – organizacja spotkań z doradcami, praktykami oraz prywatnymi inwestorami.</p> <p>1.4.4. Wsparcie rozwoju dystrybucji żywności ekologicznej – organizacja kiermaszów, degustacji i innych wydarzeń.</p> <p>1.4.5. Rozwój współpracy z kołami łowieckimi poprzez organizowanie zebrań, inicjowanie dialogu, wizyty terenowe, spotkania.</p>	OCHRONA ŚRODOWISKA
Poprawa struktury wielkościowej i organizacyjnej gospodarstw rolnych	1.5. Organizacja przestrzenna rolnictwa indywidualnego - gospodarstw rolnych (scalanie gruntów).	1.5.1. Współpraca z ARiMR w zakresie kampanii informacyjnej, organizacyjnej oraz wsparcie merytoryczne w zakresie zmian struktury wielkościowej i organizacyjnych gospodarstw rolnych.	FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA

		<p>1.5.2. Planowanie ładu przestrzennego poprzez wdrożenie zrównoważonego planowania przestrzennego uwzględniającego społeczne i ekonomiczne funkcje rolnictwa na terenie gminy.</p>	
Rozwój rolniczego handlu detalicznego	<p>1.6. Rozwój rolniczego handlu detalicznego na terenie gminy.</p>	<p>1.6.1. Tworzenie przestrzeni umożliwiającej rozwój rolniczego handlu detalicznego we współpracy z LGD i KGW (sprzedaż tradycyjna oraz e-platforma).</p>	GOSPODARKA
Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej	<p>1.7. Zintegrowany, spójny rozwój atrakcyjnej oferty agroturystycznej i turystyki wiejskiej.</p> <p>1.8. Wykorzystanie zasobów naturalnych, historycznych i kulturowych, środowiska w rozwoju różnych form turystyki wiejskiej.</p>	<p>1.7.1. Tworzenie warunków do rozwoju atrakcji agroturystycznych m.in. opracowanie w zakresie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania ładem przestrzennym.</p> <p>1.7.2. Innowacyjna i aktywna promocja gminy – we współpracy z partnerami publicznymi i prywatnymi m. in. gospodarstw agroturystycznych i ich oferty.</p> <p>1.8.1. Zagospodarowanie zbiornika wodnego Maczuły (budowa atrakcji turystycznych typu osada Słowiańska oraz miejsc noclegowych typu pole namiotowe, kemping).</p> <p>1.8.2. Rozwój współpracy międzynarodowej z gminami partnerskimi i tworzenie różnych form wsparcia w wymianie międzynarodowej.</p> <p>1.8.3. Utworzenie innowacyjnego produktu turystycznego tj. sieci wiosek tematycznych łączącego funkcje edukacyjne, rekreacyjne, prozdrowotne.</p> <p>1.8.4. Zagospodarowanie wolnych przestrzeni na terenie gminy pod miejsca spotkań mieszkańców, turystów (ławeczki, place zbaw, skwerki).</p> <p>1.8.5. Utworzenie Regionalnego Centrum Kultury Słowiańskiej.</p>	<p>GOSPODARKA</p> <p>FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA</p> <p>SPOŁECZNA GOSPODARKA</p>

	<p>1.9. Rozwój materialnej bazy turystycznej.</p>	<p>1.8.6. Utworzenie ścieżki edukacyjnej wykorzystującej i promującej dziedzictwo kultury słowiańskiej.</p> <p>1.8.7. Utworzenie ścieżki (szlaku) zdrowia wykorzystującej i promującej walory przyrodnicze.</p> <p>1.8.8. Współpraca z innymi JST w ramach budowy i zarządzania zintegrowanym produktem turystycznym – powołanie <i>koordynatora ds. zarządzania zintegrowanym produktem turystycznym</i>.</p> <p>1.8.9. Współpraca z KGW oraz OSP, a także nowymi właścicielami gospodarstw agroturystycznych, stadnin koni w ramach angażowania kapitału społecznego w powstawanie atrakcyjnej oferty wydarzeń kulturalnych.</p> <p>1.8.10. Rozwój usług ekosystemowych, wykorzystujących medycynę naturalną (ziołolecznictwo, kąpiele w sianie, hipoterapie itp.)</p> <p>1.8.11. Organizacja, cyklicznego wydarzenia promującego kulturę Słowiańską np. Regionalna Biesiada Słowiańska (we współpracy z <i>Polską Organizacją Turystyczną</i>).</p> <p>1.9.1. Uwzględnienie w zintegrowanym i zrównoważonym planie zagospodarowania przestrzennego obszarów pod budowę obiektów noclegowych typu: hotele, pensjonaty, kempingi, domy wycieczkowe, schroniska młodzieżowe.</p> <p>1.9.2. Tworzenie warunków i zachęt do prowadzenia działalności w zakresie gastronomii: zakłady</p>	<p>FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNA</p> <p>SPOŁECZNA</p> <p>GOSPODARCZA</p>
--	--	--	--

		gastronomiczne, punkty gastronomiczne, restauracje, bary, cukiernie. 1.9.3. Tworzenie warunków i zachęt do budowy bazy towarzyszącej, umożliwiającej korzystanie z walorów przyrodniczych: kładek widokowych, parków linowych, ogrodów botanicznych/zielarskich, SPA, sklepy z pamiątkami, wypożyczalnia rowerów.	
SR WL, SR WL, SOR, KSRR, SZRWRiR	Cel: Rozwój przedsiębiorczości w zakresie przetwórstwa żywności		
SR WL 1.2.; 1.3.	CEL OPERACYJNY 2. ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI WYKORZYSTUJĄCEJ SUROWCE ROLNE TJ. BRANŻY ROLNO-SPOŻYWCZEJ ORAZ PRZETWÓRSTWA.		
KIERUNEK DZIAŁAŃ SR WL, SOR, KSRR, SZRWRiR	CEL SZCZEGÓŁOWY	DZIAŁANIA NA TERENIE GMINY	STREFA
Rozwój przedsiębiorstw przetwórstwa rolno-spożywczego	2.1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw przetwórstwa rolno-spożywczego i inwestycji w przemyśle rolno-spożywczym przyjaznych środowisku naturalnemu.	2.1.1. Tworzenie odpowiednich warunków inwestycyjnych, dla inwestorów z branży przetwórstwa rolno-spożywczego m.in. ulgi, obsługa informacyjna, pomoc w zakupie gruntów, wysoki poziom edukacji. 2.1.2. Promocja gospodarcza gminy (szczególnie poprzez SoMe, blogi tematyczne, videoblogi, udział w targach i konferencjach). 2.1.3. Opracowanie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego.	GOSPODARKA

Rozwój infrastruktury i obiektów przechowalniczych	2.2. Zrównoważony i zintegrowany rozwój infrastruktury oraz obiektów przechowalniczych.	2.2.1. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych wyznaczonych w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego (w ramach <i>Specjalnej Strefy Aktywności Gospodarczej utworzonej we współpracy z innymi gminami OSI Żywicielskiego</i>) w tym budowa dróg dojazdowych i pozostałych mediów. 2.2.2. Promocja terenów inwestycyjnych na portalach: https://magazyny.pl/ oraz https://e-logistyka.pl/	GOSPODARKA
Rozwój branż wykorzystujących surowce rolne na cele nieżywnościowe (np. kosmetyki, farmaceutyka)	2.3. Rozwój branż obsługujących sektor spożywczy.	2.3.1. Tworzenie warunków do rozwoju branż wykorzystujących surowce rolne na cele nieżywnościowe - biogospodarka (np. farmaceutyka, biopaliwa). 2.3.2. Utworzenie gminnej bazy surowców naturalnych oraz produktów rolnych dla inwestorów. 2.3.3. Promocja gminy jako bazy surowca pochodzenia roślinnego w kraju i za granicą z wykorzystaniem innowacyjnych narzędzi marketingu internetowego.	GOSPODARKA
SR WL, SR WL, SOR, KSRR, SZRWRiR	Cel: Rozwój współpracy w sektorze rolno-spożywczym		
SR WL 1.2.; 3.1.	CEL OPERACYJNY 3. ROZWÓJ WSPÓŁPRACY I SIECI POWIĄZAŃ PRODUCENTÓW ORAZ PRZETWÓRCÓW NA TERENIE GMINY (DOCELOWO NA OBSZARZE INICJATYWY LUBELSKIEGO OKRĘGU PRZEMYSŁU ROLNO-SPOŻYWCZEGO).		
KIERUNEK DZIAŁAŃ SR WL, SOR, KSRR, SZRWRiR	CEL SZCZEGÓŁOWY	DZIAŁANIA NA TERENIE GMINY	STREFA
Wzmacnianie współpracy i sieci powiązań producentów rolnych i przedsiębiorstw przetwórstwa rolno-spożywczego	3.1. Efektywne wzmacnianie powiązań i współpracy branży rolno-spożywczej oraz przetwórstwa rolno-spożywczego.	3.1.1. Program wsparcia organizacyjno-prawnego sieciowania gospodarstw, producentów i przedsiębiorców we współpracy z LODR i KOWR (pomoc w zakładaniu grup producenckich, spółdzielni, klastrów).	GOSPODARKA

		<p>3.1.2. Utworzenie lokalnej bazy rolników, producentów rolno-spożywczych i przetwórców.</p> <p>3.1.3. Systematyczna i kompleksowa współpraca z LODR i KOWR, ARiMR w ramach kierunkowego wsparcia nowatorskich rozwiązań organizacyjnych na potrzeby współpracy podmiotów branży rolno-spożywczej i przetwórstwa rolno-spożywczego oraz rozwoju eksportu.</p> <p>3.1.4. Współpraca z korporacjami, instytucjami publicznymi, które prowadzą dystrybucję produktów żywnościowych i pomoc w tworzeniu krótkich łańcuchów dostaw.</p>	
Rozwój i profesjonalizacja działalności organizacji zrzeszających rolników sprzyjającej zwiększeniu efektywności poszczególnych działów rolnictwa	3.2. Profesjonalizacja działalności organizacji zrzeszających rolników sprzyjająca zwiększeniu efektywności poszczególnych działów rolnictwa.	<p>3.2.1. Organizowanie merytorycznego wsparcia w budowaniu wiedzy, umiejętności oraz nowych kompetencji producentów i przetwórców rolno-spożywczych, rolników w zakresie: zarządzania, certyfikacji, marketingu, finansów, informatyki, negocjacji, sprzedaży oraz logistyki.</p> <p>3.2.2. Tworzenie warunków do współpracy organizacji zrzeszających rolników poprzez organizowane przez gminę spotkania, konkursy, wyjazdy studyjne, wystawy i inne wydarzenia – we współpracy z organizacjami zrzeszającymi producentów i rolników w skali regionalnej i ogólnopolskiej.</p>	GOSPODARKA
Wzmocnienie współpracy sektora badawczo-rozwojowego z sektorem produkcyjnym i przetwórczym	3.3. Współpraca z sektorem badawczo-rozwojowym oraz z sektorem produkcyjnym i przetwórczym.	3.3.1. Wsparcie transferu wiedzy i innowacji do biznesu i gospodarstw rolnych – we współpracy z uczelniami oraz instytucjami z kraju i zagranicy – współpraca z CTT lubelskich Uczelni.	GOSPODARKA

Stworzenie warunków dla lokalizacji siedziby oraz podmiotów Narodowego Holdingu Spożywczego	3.4. Opracowanie i wdrożenie projektu modelowego rozwiązania mobilizującego sektor producentów do współpracy i poprawy efektywności gospodarstw rolnych.	3.4.1. Opracowanie i wdrożenie projektu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju gminy we współpracy z JST w zakresie rozwoju branży przetwórstwa rolno-spożywczego – w zakresie współpracy z m.in. Narodowym Holdingiem Spożywczym (Polską Grupą Spożywczą). 3.4.2. Utworzenie wspólnie z innymi JST – Lubelskiego Okręgu Przemysłu Rolno-Spożywczego i stworzenie warunków rozwoju branży na terenie gminy i powiatu krasnostawskiego i chełmskiego oraz powiatów włączonych w to przedsięwzięcie.	FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA GOSPODARKA
Kształtowanie centrum kompetencji w obszarze nauk przyrodniczych i rolniczych	3.5. Rozwój edukacji, e-learningu oraz zintegrowanych kwalifikacji w obszarze nauk przyrodniczych i rolniczych.	3.5.1. Tworzenie warunków do rozwoju edukacji, e-learningu oraz zintegrowanych kwalifikacji w obszarze nauk przyrodniczych i rolniczych we współpracy ze szkołami podstawowymi i średnimi oraz lubelskimi Uczelniami (organizacja staży i praktyk).	SPOŁECZNA
SR WL, SR WL, SOR, KSRR, SZRWRIR	Cel: Promocja produktów żywnościowych		
SR WL 1.2.; 2.3.; 3.4.	CEL OPERACYJNY 4. BUDOWA MARKI TRADYCYJNYCH I LOKALNYCH PRODUKTÓW ŻYWNOŚCIOWYCH.		
KIERUNEK DZIAŁAŃ SR WL, SOR, KSRR, SZRWRIR	CEL SZCZEGÓŁOWY	DZIAŁANIA NA TERENIE GMINY	STREFA
Działania na rzecz tworzenia oferty i promowania produktów tradycyjnych i regionalnych	4.1. Tworzenie marki produktowej tj. oferty tradycyjnych i lokalnych produktów żywnościowych oraz narzędzi promocji produktów tradycyjnych i regionalnych pochodzących z terenu gminy oraz LGD Ziemi Chełmskiej i inicjatywy	4.1.1. Wsparcie organizacyjne we współpracy z LGD Krasnostaw PLUS współpracy rolników i producentów rolnych z np. <i>Klastrem Dolina Ekologicznej Żywności</i> – w celu uruchomienia na szeroką skalę produkcji zdrowej, ekologicznej żywności (wzorem	GOSPODARKA

	Lubelskiego Okręgu Przemysłu Rolno-Spożywczego.	<p><i>Stowarzyszenia Krakowski Kredens</i>³⁵⁾ oraz zintegrowana promocja.</p> <p>4.1.2. Wsparcie rozwoju ekonomii społecznej i solidarnościowej na poziomie gminy we współpracy z GOPS, KGW oraz stowarzyszeniami i organizacjami społecznymi, pozarządowymi w celu produkcji i promocji produktów lokalnych.</p> <p>4.1.3. Opracowanie planu komunikacji i promocji produktów pochodzących z gminy wspólnie ze stowarzyszeniami i KGW oraz producentami – ze szczególnym wykorzystaniem narzędzi internetowych.</p> <p>4.1.4. Założenie podmiotu w PPP do sprzedaży produktów oznaczonych lokalną marką w sieci internetowej.³⁶</p>	
Wykreowanie lubelskiej marki produktów żywnościowych	4.2. Wykreowanie marki produktów żywnościowych pochodzących z gminy (Spółdzielnia Socjalna „Słowianka”).	<p>4.2.1. Opracowanie strategii marki lokalnych produktów i tradycyjnych Spółdzielni Socjalnej „Słowianka”.</p> <p>4.2.2. Pozyskiwanie środków finansowych na realizację działań związanych z wykreowaniem marki lokalnych produktów żywnościowych.</p> <p>4.2.3. Organizacja przestrzeni i wydarzeń promujących markę lokalnych produktów żywnościowych.</p> <p>4.2.4. Współpraca z organizacjami wspierającymi eksport produktów lokalnych i tradycyjnych w celu internacjonalizacji ich dystrybucji.</p> <p>4.2.5. Współpraca z rolnikami, producentami oraz przetwórcami w celu certyfikacji produktów, pakowania,</p>	GOSPODARKA

³⁵ Wzór: <https://www.krakowskikredens.pl/>

³⁶ WZÓR: Sklep z żywnością ekologiczną <https://marketbio.pl/> lub <https://targpietruszkowy.pl/>

		<p>przedsiębiorczości we współpracy z instytucjami otoczenia biznesu oraz instytucjami finansowymi.</p> <p>1.1.4. Wsparcie organizacyjne i doradcze w tworzeniu warunków do rozwoju e-gospodarki na terenie gminy.</p> <p>1.1.5. Współpraca z przedsiębiorcami w zakresie pomocy organizacyjno-prawnej w zakresie zarządzania zmianą i niwelowania skutków kryzysu gospodarczego.</p> <p>1.1.6. Współpraca z innymi JST, administracją Samorządu Województwa Lubelskiego oraz stroną rządową w zakresie wzrostu aktywności zawodowej mieszkańców – budowa Zintegrowanego Systemu Szkolnictwa Zawodowego i Kwalifikacji Zawodowych (we współpracy z Powiatem Chełmskim).</p>	<p>GOSPODARKA</p> <p>SPOŁECZNA</p>
Rozwój usług i lokalnej infrastruktury komunalnej	1.2. Rozwój usług i lokalnej infrastruktury komunalnej.	<p>1.2.1. Opracowanie planu gazyfikacji gminy i realizacja inwestycji sieci gazociągowej we współpracy z dostawcami.</p> <p>1.2.2. Modernizacja sieci wodociągowej.</p> <p>1.2.3. Budowa oczyszczalni ścieków komunalnych wraz z budową i modernizacją sieci kanalizacji.</p> <p>1.2.4. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków (pomoc przy pozyskaniu dofinansowania).</p> <p>1.2.5. Modernizacja Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów (Leśniewice).</p>	<p>TECHNICZNA</p>
Odnowa wsi/ Obszary zagrożone trwałą marginalizacją.	1.3. Poprawa jakości życia i tożsamości mieszkańców gminy na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją.	<p>1.3.1. Termomodernizacja i dostosowanie Domu Kultury do potrzeb mieszkańców oraz turystów (Majdan Leśniewski).</p> <p>1.3.2. Rewitalizacja centrum Leśniewic oraz obszarów wyznaczonych w Gminnym Programie Rewitalizacji.</p>	<p>TECHNICZNA</p>

		<p>1.3.3. Przebudowa stadionu sportowego z boiskiem oraz z infrastrukturą towarzyszącą w Leśniewicach.</p> <p>1.3.4. Modernizacja boiska szkolnego w Sielcu.</p> <p>1.3.5. Modernizacja i dostosowanie do nowych potrzeb edukacyjnych, doposażenie pracowni przedmiotowych Szkoły Podstawowej w Leśniewicach.</p> <p>1.3.6. Modernizacja i dostosowanie do nowych potrzeb edukacyjnych, doposażenie pracowni przedmiotowych Szkoły Podstawowej w Sielcu.</p> <p>1.3.7. Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych, w tym obszarów zabytkowych.</p> <p>1.3.8. Rewitalizacja terenu wokół kapliczki św. Anny (w tym modernizacja źródła) i udostępnienie obiektu mieszkańcom oraz turystom (Sielec).</p> <p>1.3.9. Rewitalizacja jeziora w Leśniewicach i udostępnienie obiektu mieszkańcom oraz turystom (miejsce rekreacji i wypoczynku).</p>	<p>SPOŁECZNO - GOSPODARZA</p>
<p>Organizacja terenów inwestycyjnych</p>	<p>1.4. Rozwój terenów inwestycyjnych.</p>	<p>1.4.1. Utworzenie nowych terenów inwestycyjnych zgodnie z opracowanym Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego. Organizacja oferty inwestycyjnej. (przejęcie gruntów od Wspólnot Wiejskich, współpraca z właścicielami prywatnych gruntów inwestycyjnych).</p> <p>1.4.2. Pozyskanie środków finansowych i uzbrojenie terenów inwestycyjnych na terenie gminy (docelowo w ramach <i>Strefy Aktywności Gospodarczej Lubelskiego Okręgu Przemysłu Rolno-Spożywczego</i>).</p>	<p>FUNKCJONALNO -PRZESTRZENNA</p>

		1.4.3. Promocja terenów inwestycyjnych wspólnie z partnerskimi JST.	
Rozwój lokalnych układów drogowych zapewniających dostęp do miejsc koncentracji podstawowych usług, a także infrastruktury sprzyjającej elektromobilności.	<p>1.5. Rozwój infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą.</p> <p>1.6. Rozwój infrastruktury alternatywnego transportu przyjaznego środowisku naturalnemu.</p> <p>1.7. Wspieranie lokalnych społeczności w działaniach na rzecz ich otoczenia.</p>	<p>1.5.1. Budowa i modernizacja dróg dojazdowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą na terenie całej gminy. Wykaz dróg poniżej tabeli.</p> <p>1.5.2. Budowa oświetlenia Gminy przyjaznego środowisku naturalnemu (typu LED).</p> <p>1.6.1. Budowa ścieżek rowerowych wraz z budową oświetlenia drogi rowerowej oraz wykonaniem stałej organizacji ruchu dla poprawy bezpieczeństwa: Maciejów-Zalew Maczuły; Leśniowice-Rakołupy; Leśniowice-Majdan-Wierzbica; w ciągu drogi Chełm-Wojśławice; Gmina Siennica Różana-Gmina Leśniowice.</p>	<p>FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNA</p> <p>TECHNICZNA</p>

III. KIERUNEK ROZWOJU GMINY:
Innowacyjny rozwój gospodarczy wykorzystujący endogeniczne potencjały gminy oraz komercjalizację wiedzy.

SR WL, SOR, KSRR, SZRWRIR	Cel: Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych i rozwój usług wolnego czasu.
SR WL 3.1.; 3.4.; 4.2	CEL OPERACYJNY 1. INNOWACYJNE WYKORZYSTANIE KAPITAŁU EKOLOGICZNEGO I DZIEDICTWA KULTUROWEGO W ROZWOJU USŁUG WOLNEGO CZASU.

KIERUNEK DZIAŁAŃ SR WL, SOR, KSRR, SZRWRIR	CEL SZCZEGÓŁOWY	DZIAŁANIA NA TERENIE GMINY	STREFA
<p>Kreowanie punktowych produktów turystycznych wykorzystujących nowe trendy w turystyce, łączących funkcje edukacyjne, kulturowe i rekreacyjne. Rozwijanie oferty wydarzeń wykorzystujących unikalne zasoby lokalne (np. wydarzenia historyczne, tradycje, obiekty kultury, walory środowiskowe).</p>	<p>1.1. Kreowanie produktów turystycznych wykorzystujących nowe trendy w turystyce, łączących funkcje edukacyjne, kulturowe i rekreacyjne.</p>	<p>1.1.1. Opracowanie lokalnego, kompleksowego i spójnego programu (we współpracy ze stowarzyszeniami, przedsiębiorcami) rozwoju punktowych produktów turystycznych (realizowanych w danym punkcie, które charakteryzują się występowaniem jednej wiodącej atrakcji (usługi) i dodatkowo kilku usług towarzyszących skupionych w jednym miejscu (obieckie) mającym z punktu widzenia kartograficznego charakter punktowy (muzeum, zabytek, centrum konferencyjne, hotel, pomnik przyrody). 1.1.2. Wspieranie rozwoju usług turystycznych poprzez innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych takich jak: przewodnictwo, usługi gastronomiczne, usługi hotelarskie, informacja turystyczna oraz promocja gminy poprzez: mapy turystyczne, pamiątki, sprzęt turystyczny, a szczególnie internet. 1.1.3. Opracowanie zasad współpracy z przedsiębiorcami, JST oraz rolnikami w budowaniu i promocji usług wolnego czasu (w zakresie kultury, usług związanych z aktywną rekreacją, odnową biologiczną, turystyką zdrowotną, gastronomią, rozrywką, e-usługami) oraz pomoc w założeniu fundacji lub stowarzyszeń pozyskującej środki na rozwój kultury w gminie.</p>	<p>SPOŁECZNA</p> <p>GOSPODARCZA</p>
<p>Rozwijanie oferty wydarzeń wykorzystujących unikalne zasoby lokalne (np.</p>	<p>1.2. Rozwijanie oferty wydarzeń wykorzystujących unikalne zasoby lokalne.</p>	<p>1.2.1. Organizacja i promocja wydarzeń charakteryzujących się dużą spójnością tematyczną,</p>	

wydarzenia historyczne, tradycje, obiekty kultury, walory środowiskowe).		organizacyjną oraz konkretnym umiejscowieniem w czasie i przestrzeni np. pokazy, prezentacje, wystawy, festiwale, imprezy sportowe. 1.2.2. Promocja działalności kół gospodyń wiejskich wśród – wsparcie w projektach ogólnopolskich (m.in. organizowanych przez Fundację <i>Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej - Counterpart Fund</i>). ³⁷	SPOŁECZNA
Rozwój infrastruktury sprzyjającej propagowaniu różnych form turystyki aktywnej	1.3. Zrównoważony rozwój infrastruktury sprzyjającej propagowaniu różnych form turystyki.	1.3.1. Budowa wież widokowych, kładek z infrastrukturą otaczającą (parkingi, lunety, siedziska, grillowiska, mała gastronomia itp.) 1.3.2. Przygotowanie nowych tras dla turystyki pieszej, rowerowej, konnej, kajakowej, motocyklowej na terenie gminy we współpracy z <i>Lubelską Regionalną Organizacją Turystyczną</i> oraz <i>Ligą Ochrony Przyrody</i> .	GOSPODARCZA
Wspieranie przedsiębiorczości bazującej na lokalnej tradycji i dziedzictwie kulturowym (np. rękodzieło) i usługach edukacyjnych	1.4. Rozwój zintegrowanej i innowacyjnej przedsiębiorczości bazującej na lokalnej tradycji i dziedzictwie kulturowym oraz usługach edukacyjnych.	1.4.1. Inicjowanie i wspieranie współpracy sieciowej przedsiębiorców i instytucji z branży turystycznej bazującej na lokalnej tradycji i dziedzictwie kulturowym (np. rękodzieło) i usługach edukacyjnych. 1.4.2. Wykreowanie i budowa produktu turystycznego (wokół tradycji kulinarnych, walorów przyrodniczych, dziedzictwa kultury) na <i>OSI Żywicielskim</i> , w tym opracowanie koncepcji rozwoju produktu turystycznego wspólnie z innymi JST (partnerami gminy). 1.4.3. Prowadzenie skutecznych działań promocyjnych zachęcających turystów do korzystania z pakietu usług oferowanych w ramach rozwijanego produktu	SPOŁECZNA GOSPODARCZA

³⁷ Źródło: <http://ksow.pl/projekty-partnerow-2019-r/lokalne-regionalne-i-tradycyjne-szansa-dla-kol-gospodyn-wiejskich.html>

	<p>1.5. . Inicjowanie działań na rzecz partnerstwa publiczno-prywatnego na terenie gminy.</p>	<p>turystycznego – szczególnie z wykorzystaniem przestrzeni internetu.</p> <p>1.4.4. Regulacje w zakresie dbałości o estetykę krajobrazu na terenie gminy.</p> <p>1.4.5. Wspieranie działalności gospodarczej związanej z dziedzictwem (tzw. branże dziedzictwa) poprzez: ulgi, granty, pożyczki, zwolnienia podatkowe.</p> <p>1.4.6. Założenie podmiotów ekonomii społecznej (mogą to być spółdzielnia socjalna, spółka non-profit, zakład aktywności zawodowej – ZAZ, centrum integracji społecznej – CIS) – samodzielnie lub z inną JST oraz organizacjami pozarządowymi.</p>	
--	--	---	--

IV. KIERUNEK ROZWOJU GMINY:
Poprawa komfortu życia mieszkańców i tożsamości gminy poprzez rozwijanie kapitału społecznego.

SR WL, SOR, KSRR, SZRWRIR	Cel: Rozwijanie kapitału ludzkiego.		
SR WL 2.4.; 3.3.; 4.1.	CEL OPERACYJNY 1. ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO GMINY.		
KIERUNEK DZIAŁAŃ SR WL, SOR, KSRR, SZRWRIR	CEL SZCZEGÓŁOWY	DZIAŁANIA NA TERENIE GMINY	STREFA

<p>Wspieranie działań na rzecz uczenia się przez całe życie, służących poprawie umiejętności i zmianom kwalifikacji</p>	<p>1.1. Wsparcie procesów uczenia się i podnoszenia kwalifikacji mieszkańców gminy.</p>	<p>1.1.1. Promowanie zintegrowanych kwalifikacji.³⁸ 1.1.2. Rozwijanie współpracy i więzi partnerskich z pracodawcami i związkami zawodowymi pod kątem kształcenia w miejscu pracy; zachęcanie różnego rodzaju placówek do działania w ramach systemu edukacji oraz stymulowanie współpracy między nimi w zakresie wdrażania rozwiązań sprzyjającym zmianom kwalifikacji mieszkańców gminy. 1.1.3. Promowanie nauki języków obcych i informatyki na terenie gminy w różnych grupach wiekowych. 1.1.4. Pomocnicze i zajęcia wyrównawcze oraz zapewnia pomoc dzieciom najbardziej narażonym na niepowodzenia, zapewnianie opieki psychologicznej).</p>	<p>SPOŁECZNA GOSPODARCZA</p>
<p>Rozwijanie szkolnictwa zawodowego, w tym w zakresie współpracy szkół i placówek oświatowych z otoczeniem społeczno – gospodarczym, podnoszenia kompetencji nauczycieli, unowocześniania bazy dydaktycznej</p>	<p>1.2. Wprowadzanie nowych technologii informacyjno – komunikacyjnych oraz współpraca z pracodawcami w procesie profilowania kształcenia na terenie gminy.</p>	<p>1.2.1. Wsparcie i promocja innowacyjnych szkół, profili zajęć dodatkowych związanych z wykorzystaniem nowych technologii. 1.2.2. Współpraca z przedsiębiorcami i szkołami średnimi w tworzeniu dualnych form kształcenia. 1.2.3. Rozwój i unowocześnienie bazy dydaktycznej. 1.2.4. Wprowadzanie nowych form i metod nauczania oraz nowych materiałów dydaktycznych w celu zachęcania uczniów do większej aktywności oraz przygotowania ich do samodzielnego podejmowania decyzji w sprawie własnego kształcenia i do uczestnictwa w życiu społecznym.</p>	<p>SPOŁECZNA GOSPODARCZA</p>

³⁸ <https://www.kwalifikacje.gov.pl/>

<p>Popularyzacja profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia, w tym intensyfikacja działań na rzecz rozwoju kultury fizycznej i sportu</p>	<p>1.3. Popularyzacja profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia.</p>	<p>1.3.1. Popularyzacja profilaktyki zdrowotnej we współpracy z przedszkolami, szkołami i organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie gminy. 1.3.2. Organizacja programów i rozwiązań społecznych promujących zdrowy tryb życia we współpracy z klubami sportowymi, OSP oraz szkołami (wdrożenie procesu planowanych zmian do toku działania już istniejących organizacji). 1.3.3. Wsparcie działań na rzecz rozwoju kultury fizycznej i sportu (programów szkolenia sportowego, zakupu sprzętu sportowego, pokrycie kosztów organizowania zawodów sportowych lub uczestnictwa w tych zawodach, pokrycie kosztów korzystania z obiektów sportowych dla celów szkolenia sportowego, sfinansowanie stypendiów sportowych).</p>	<p>SPOŁECZNA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA</p>
<p>SR WL, SOR, KSRR, SZRWRIR</p>	<p>Cel: Poprawa dostępności do usług społecznych.</p>		
<p>SR WL 3.4.; 4.1.</p>	<p>CEL OPERACYJNY 2. ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH I TWORZENIE WARUNKÓW DO AKTYWIZACJI OSÓB STARSZYCH.</p>		
<p>KIERUNEK DZIAŁAŃ SR WL, SOR, KSRR, SZRWRIR</p>	<p>CEL SZCZEGÓŁOWY</p>	<p>DZIAŁANIA NA TERENIE GMINY</p>	<p>STREFA</p>
<p>Rozwój usług społecznych z zakresu opieki i aktywizacji osób starszych, w tym w tym form środowiskowych (zdeinstytucjonalizowanych)</p>	<p>2.1. Rozwój usług społecznych z zakresu opieki i aktywizacji osób starszych.</p>	<p>2.1.1. Wspieranie programów aktywizujących osoby starsze, umacnianie więzi międzypokoleniowych, a szczególnie podkreślenie roli seniora w rodzinie. 2.1.2. Aktywizacja osób społecznie wykluczonych – wsparcie powstawania podmiotów ekonomii społecznej (spółdzielnie socjalne, zakłady aktywności zawodowej, przedsiębiorstwa społeczne).</p>	<p>SPOŁECZNA</p>

		2.1.2. Współpraca z instytucjami i stowarzyszeniami w zakresie oferowania mobilnej opieki senioralnej oraz opieki nad osobami niepełnosprawnymi.	
SR WL, SOR, KSRR, SZRWRIR	Cel: Włączenie społeczne.		
SR WL 4.1., 4.3., 4.6.	CEL OPERACYJNY 3. PROMOWANIE PRZEDSIĘWZIĘĆ NA RZECZ AKTYWIZACJI SPOŁECZNEJ I ZAWODOWEJ NA TERENIE GMINY.		
KIERUNEK DZIAŁAŃ SR WL, SOR, KSRR, SZRWRIR	CEL SZCZEGÓŁOWY	DZIAŁANIA NA TERENIE GMINY	STREFA
Promowanie przedsięwzięć na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej, w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych	3.1. Promowanie przedsięwzięć na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej.	3.1.1. Współorganizacja przedsięwzięć pomagających w aktywizacji zawodowej osób starszych i niepełnosprawnych na terenie gminy. 3.1.2. Organizacja usług rehabilitacyjnych (zatrudnienie specjalisty lub współpraca z placówką/zakładem, który będzie świadczył na miejscu takie usługi dla mieszkańców). 3.1.3. Współpraca z innymi JST oraz Starostwem Powiatowym w celu utworzenia <i>Mobilnej Agencji Osób Niepełnosprawnych</i> obsługującej powiat chełmski.	SPOŁECZNA
Stwarzanie warunków umożliwiających godzenie obowiązków zawodowych z rodzinnymi	3.2. Prowadzenie polityki prorodzinnej na terenie gminy.	3.2.1. Tworzenie warunków do realizacji projektów z zakresu nowoczesnego budownictwa jedno i wielorodzinnego z infrastrukturą usługową (kompleksowo wyposażone w punkty usługowe, powierzchnie handlowe i rekreacyjne, m.in. w PPP	FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA

<p>Kształtowanie i wzmocnienie postaw obywatelskich, prospołecznych (np. wolontariat), innowacyjnych, w tym rozwój innowacji społecznych</p>	<p>3.3. Rozwój relacji społecznych i innowacji społecznych.</p>	<p>3.3.1. Promowanie różnych form pomocy sąsiedzkiej, wolontariatu, dobroczynności i pomocy charytatywnej na terenie gminy (m.in. opieki nad zwierzętami). 3.3.2. Promocja działań zwiększających przedsiębiorczość oraz różne formy samozatrudnienia. 3.3.3. Organizacja działań mających na celu kształcenie ustawiczne dla mobilności osób dorosłych na rynku pracy we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Chełmie.</p>	<p>SPOŁECZNA</p>
<p>Profilaktyka uzależnień oraz przeciwdziałanie agresji i przemocy wśród dzieci oraz młodzieży.</p>	<p>3.4. Profilaktyka uzależnień oraz rozwiązywanie problemów społecznych.</p>	<p>3.4.1. Prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień, przeciwdziałanie agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży. 3.4.2. Rozwijanie edukacji publicznej i działań w profilaktyce uzależnień na terenie gminy we współpracy z GOPS, szkołami, organizacjami pozarządowymi.</p>	<p>SPOŁECZNA</p>
<p>Wspieranie sektora ekonomii społecznej</p>	<p>3.5. Rozwój ekonomii społecznej i solidarnej na terenie gminy.</p>	<p>3.5.1. Utworzenie Spółdzielni Socjalnej o profilu gospodarczym oraz doposażenie sprzętowe Gminy (m.in. kupno ciągnika wielozadaniowego) w Leśniewicach. 3.5.2. Rozwój ekonomii solidarnej, aktywizacja zawodowa i integracja społeczna, w tym reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p>	<p>SPOŁECZNA</p>

SR WL, SOR, KSRR, SZRWRIR	Cel: Ochrona walorów środowiska.		
SR WL 1.1.,2.1.,2.3.,2.4.	CEL OPERACYJNY 4. OCHRONA MATERIALNA I NIEMATERIALNA ZASOBÓW KULTUROWYCH I ŚRODOWISKOWYCH GMINY.		
KIERUNEK DZIAŁAŃ SR WL, SOR, KSRR, SZRWRIR	CEL SZCZEGÓŁOWY	DZIAŁANIA NA TERENIE GMINY	STREFA
Ochrona materialnych i niematerialnych zasobów dziedzictwa kulturowego	4.1. Rewitalizacja społeczno-kulturowa obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją.	4.1.1. Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2022-2030. 4.1.2. Rewitalizacja społeczna i kulturowa obszarów gminy wskazanych w Gminnym Programie Rewitalizacji.	SPOŁECZNA
Wspieranie działań na rzecz ochrony i kształtowania zasobów wodnych	4.2. Ochrona i kształtowanie zasobów wodnych na terenie gminy.	4.2.1. Promocja działań poprawiających ochronę jakości wód. 4.2.2. Działania wspierające małą retencję. 4.2.3. Działania wspierające partnerstwo publiczno-prywatne w zakresie ochrony materialnej i niematerialnej zasobów kulturowych i środowiskowych gminy.	OCHRONA ŚRODOWISKA
Wspieranie działań na rzecz ochrony powietrza	4.3. Ochrony powietrza i edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju.	4.3.1. Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju i ochrony przyrody. 4.3.2. Wsparcie w rozwoju wymiany ogrzewania domków jednorodzinnych na instalacje typu kolektory słoneczne. 4.3.3. Usuwanie wyrobów zawierających azbest z budynków na terenie Gminy.	OCHRONA ŚRODOWISKA
Ochrona wartości przyrodniczych i krajobrazowych	4.4. Ochrona wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych.	4.4.1. Kształtowanie ładu przestrzennego w sposób zintegrowany i zrównoważony. 4.4.2. Promocja dobrych praktyk w zakresie ładu przestrzennego i estetyki miejsc publicznych.	OCHRONA ŚRODOWISKA FUNKCJONALNO PRZESTRZENNA

4.4.3. Umieszczenie w gminie automatów do zbiórki butelek typu PET.

LISTA INWESTYCJI DROGOWYCH – DROGI GMINNE i drogi wewnętrzne – gruntowe

OZNACZENIE	MIEJSCOWOŚĆ	NUMER DZIAŁKI / NUMER DROGI	DŁUGOŚĆ CAŁKOWITA	DŁUGOŚĆ DO PRZEBUDOWY
1.	Kasiń-Dębina	104964L	1,817	1,817
2.	Kasiń Mały-Kasiń	104965L	0,820	0,820
3.	Sielec (Dolna)	104966L	1,640	1,640
4.	Sielec-Kumów Plebański	104967L	2,290	2,290
5.	Rakołupy Małe-Plisków	104968L	2,260	2,260
6.	Kumów Maj.-(Orodowa)	104969L	1,250	1,118
7.	Rakołupy Duże-Kolonia Bończa	104970L	1,250	1,250
8.	Dębina „C” -Kasiń	104971L	1,380	1,000
9.	Ostrów Kol.-Horodysko	104972L	1,600	1,600
10.	Plisków-Rakołupy	104973L	2,764	0,894
11.	Alojzów-Wygnance	104974L	3,183	3,183
12.	Plisków Kol. – Leśniewice	104975L	1,655	1,655
13.	Sarniak	104976L	4,080	4,080

14.	Janówka-Wierzbica	104977L	4,920	3,863
15.	Sarniak	104978L	2,990	2,215
16.	Wierzbica	104979L	2,111	0,595
17.	Poniatówka-Wygnance	104980L	1,560	0,300
18.	Teresin-Sarniak-Poniatówka	104981L	7,580	7,580
19.	Wygnance	104982L	1,700	0,870
20.	Kumów Plebański (cmentarz)	122493L	0,470	0,470
21.	Kumów Majoracki (do lasu)	122492L	0,300	0,300
22.	Sielec	122495L	1,634	1,634
23.	Wierzbica (Włączenie odcinka drogi do drogi gminnej do granicy gminy Leśniewice)	122507L	0,850	0,450
24.	Leśniewice (Włączenie odcinka do drogi powiatowej do stacji wodociągowej)	122508L	1,550	1,290
25.	Leśniewice Kol.	122500L	0,850	0,450
26.	Leśniewice -Kumów Plebański(brzezinki)	122502L	1,000	1,000
27.	Sarniak	122501L	1,100	1,100
28.	Leśniewice (Włączenie odcinka z droga gminną do drogi powiatowej)	122509L	0,900	0,600
29.	Sielec	396	1,616	1,616
30.	Sarniak	286		0,650
31.	Teresin	94		1,080

32.	Wygnance	225		0,550
33.	Kasińca	121		0,360
34.	Poniatówka	406		0,760
35.	Sielec	211		1,350
36.	Sielec	1070		1,560
37.	Kumów Majoracki	631/1		0,880
38.	Leśniewice	88		0,600
39.	Leśniewice	30		0,200
40.	Leśniewice	303		0,110
41.	Leśniewic	298		0,400
42.	Leśniewice	15		0,200
43.	Wierzbica	124		0,200
44.	Wierzbica	187-188/2		0,800
45.	Leśniewice Kolonia	168/6		1,000
46.	Nowy Folwark	174		0,560
47.	Rakołupy	167		0,340
48.	Rakołupy	150		1,200
49.	Rakołupy	293		0,550
50.	Rakołupy Duże	247		1,200
51.	Majdan Leśniewski	539		0,740
52.	Majdan Leśniewski	275	0,530	0,400
53.	Majdan Leśniewski	544		0,520
54.	Wygnance	51		0,550
55.	Sarniak	269		0,750
56.	Poniatówka	339		0,480

57.	Poniatówka	324		0,200
58.	Rakołupy	167		0,320
59.	Rakołupy Małe	81		0,050
60.	Rakołupy Duże	293		0,550
61.	Rakołupy Duże	150		1,090
62.	Rakołupy Duże	142		0,200

MODEL PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNY

Model rozwoju funkcjonalno-przestrzenny Gminy Leśniewice w latach 2021-2027 z perspektywą do 2030 jest zrównoważonym modelem rozwoju obejmującym w sposób spójny i komplementarny wszystkie strefy tzn.

- **Strefę społeczną,**
- **Strefę gospodarczą,**
- **Strefę funkcjonalno-przestrzenną,**
- **Strefę techniczną,**
- **Strefę ochrony środowiska.**

Gmina Leśniewice po procesie diagnozy stanu obecnego, będzie wdrażać wielofunkcyjny sposób organizacji poszczególnych stref rozwoju, wykorzystując endogeniczne potencjały tj. rolnictwo, bazę surowca, kapitał społeczny, kapitał ekologiczny, walory przyrodnicze, atrakcje turystyczne, bazę sportową, w budowaniu trwałej przewagi konkurencyjnej podmiotów gospodarczych na terenie gminy oraz dążąc do systematycznej poprawy warunków życia swoich mieszkańców.

Gmina Leśniewice skupi się na tworzeniu warunków sprzyjających powstawaniu atrakcyjnych miejsc pracy, aby w efektywny sposób przeciwstawić się kluczowym zagrożeniom, takim jak wyludnienie i niekorzystna demografia. Ważnym elementem działań podjętych w ramach zrównoważonego modelu rozwoju będzie współpraca i zintegrowane inwestycje z partnerami takimi jak: inne samorzady lokalne, Zarząd Województwa, Rząd, gospodarze (właściciele gospodarstw rolnych), grupy producenckie, przedsiębiorcy, organizacje społeczne, koła łowieckie.

ATUTY GMINY LEŚNIEWICE

stwarzające najlepsze możliwości rozwojowe, które będą wpływać na budowę przewagi konkurencyjnej oraz współpracę z innymi gminami, mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi, rolnikami.

1. **Rolnictwo jest nieodłączną częścią Gminy Leśniewice** (gmina o charakterze rolniczym).
2. **Współpraca w ramach inicjatywy na rzecz utworzenia Lubelskiego Okręgu Przemysłu Rolno-Spożywczego.**
3. **Kapitał społeczny.**
4. **Klimat wyróżniający gminę** (gościnność, bezpieczeństwo, walory przyrodnicze, krajobrazy, czyste środowisko naturalne).
5. **Infrastruktura społeczna gminy przyjazna mieszkańcom.**
6. **Oferta sportowa i kulturalna.**

7. **Dziedzictwo kultury ludowej, Słowiańskiej** (bogactwem gminy są ukształtowane przez stulecia kultura, tradycja, architektura, zwyczaje, rzemiosło, obyczaje czy rytuały).
8. **Infrastruktura służąca edukacji i dodatkowe zajęcia dla dzieci.**
9. **Dostęp do usług publicznych** (dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej, dobry poziom opieki socjalnej, podejmowane działania na rzecz seniorów).
10. **Rozwój ekonomii społecznej** (Spółdzielnia Socjalna Słowianka).
11. **Oferta spędzania wolnego czasu, oferta turystyczna oparta na edukacji, rekreacji, poprawie zdrowia i kondycji psycho-fizycznej** (zbiornik wodny Maczuły, wykopaliska archeologiczne w Horodysku, ścieżka rowerowa „Malowniczy Wschód”, powierzchnia lasów z ciekawymi formami przyrodniczymi).
12. **Poprawiający się komfort życia w gminie** tj. dostęp do wodociągów, internetu, coraz lepszy stan cyfryzacji, dostęp do dróg dobrej jakości, zagospodarowanie przestrzeni publicznej (plac zabaw, skwerki, parkingi).
13. **Aktywność władz samorządowych i jakość rządzenia.**
14. **Wsparcie rozwoju gospodarczego poprzez rozwój infrastruktury.**
15. **Rozwój energetyki odnawialnej na obszarze gminy.**
16. **Proekologiczna polityka gminy** (segregacja odpadów, czystość/ troska o porządek w gminie, która wpływa na komfort życia mieszkańców. W planach budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków, modernizacja wodociągów, termomodernizacja obiektów publicznych).

WYZWANIA ROZWOJOWE,
które należy uwzględnić w działaniach podejmowanych przez Gminę Leśniowice w latach 2021-2027 z perspektywą do 2030, aby nie pogłębiały się słabe strony, zagrożenia.

- Według prognoz demografów, w 2035 roku na 10 pracujących na wsi przypadać będzie już 6 emerytów. Alarmujące jest coraz silniejsze odchodzenie od modelu rodziny wielodzietnej i wielopokoleniowej oraz kształtowanie się nowych wzorców rodziny, relacji kulturowych. Procesy te silnie wpływają na rynek pracy na obszarze Gminy Leśniowice i okolicznych samorządów. Pandemia Covid-19 spotęgowała, przyspieszyła istotne przekształcenia społeczno-gospodarcze.
- Utrzymujący się trend niekorzystnej demografii i wzrost problemów związanych z organizacją darmowej opieki dla ludzi starszych oraz wyludnianie się poszczególnych miejscowości gminy, to realna bariera doprowadzająca do niedorozwoju gminy.
- Trwała marginalizacja społeczno-gospodarcza, ekonomiczna, połączona z peryferyzacją (wynikającą m.in. z ograniczonego rynku pracy i ograniczonej dostępności transportowej),

może doprowadzić to daleko idących konsekwencji m.in. braku mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz braku środków na inwestycje,

- Równie istotnym zagrożeniem jest demoralizacja i wzrastające bezrobocie (brak odpowiednich kwalifikacji, utrata miejsc pracy z powodu skutków pandemii Covid-19 oraz przyspieszającej automatyzacji i cyfryzacji przemysłu).
- Na poziomie krajowym i regionalnym przyjęto wiele strategii rozwoju obszarów wiejskich. Dokumenty te w większości właściwie przedstawiają diagnozę sytuacji i formułują słuszne cele rozwoju. Jednak operacjonalizacja i realizacja wskazanych zamierzeń, działań trwa długo, stąd należy już dzisiaj wybrać kilka priorytetowych działań, które należy wdrożyć w perspektywie 3-10 lat. Działania te, chociaż nie rozwiążą wszystkich problemów Gminy Leśniewice, znacznie poprawią jakość życia mieszkańców i pozwolą ograniczyć negatywne zjawiska.
- Brak środków na inwestycje spowodowany ograniczeniami budżetu gminy i możliwościami absorbowania wsparcia ze źródeł zewnętrznych może być jednym z najpoważniejszych zagrożeń rozwoju gminy.
- Na rozwój gospodarczy będzie oddziaływać również niekorzystna struktura rynku pracy (większość mieszkańców z czasem będzie w wieku poprodukcyjnym), wynikająca m.in. z demografii oraz wyludniania się gminy, a także wzrost liczby osób wykluczonych zawodowo, które nie dopasowały się do rynku pracy.
- Dodatkowym zagrożeniem są niekorzystne przepisy prawa (wysokie koszty prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej).
- Poważnym zagrożeniem są również ograniczone rynki zbytu (pokłosie pandemii Covid-19).
- Powolny proces scalania gruntów i tworzenia dużych, konkurencyjnych gospodarstw.
- Marginalizacja społeczno-gospodarcza, przy równoczesnej peryferyzacji komunikacyjno-transportowej.
- Do kluczowego zagrożenia w realizacji inwestycji należy brak środków na inwestycje, dlatego oprócz środków własnych, dotacji z UE, gmina powinna przewidzieć możliwości skorzystania z PPP i nawiązać współpracę z innymi gminami.
- Przedłużające się konsultacje społeczne proponowanych działań, brak zgody na inwestycje ze strony mieszkańców, radnych, może skutecznie blokować proces rozwojowy.
- Niekorzystne prawo (czynnik niezależny od JST).
- Lekceważenie obowiązującego prawa dt. ochrony środowiska i niedostosowanie się do nowych wymogów (np. brak wymiany pieców CO₂).
- Kataklizmy związane ze zmianami klimatycznymi (susze, anomalie pogodowe niszczące uprawy i przyrodę).
- Uporczywym problemem są szkody łowieckie.

Planowanie zrównoważonego ładu przestrzennego i opracowanie *Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego* oraz Gminnego Programu Rewitalizacji umożliwi **Gminie Leśniewice** systematyczne i planowe zagospodarowanie terenu gminy zgodnie z zasadami zrównoważonego modelu przestrzenno-funkcjonalnego oraz zasadami ochrony przyrody.

Obecny układ funkcjonalny gminy kształtują wzajemne związki i współzależności, w układzie pionowym: miasto powiatowe, gmina, wieś i w układzie poziomym między poszczególnymi jednostkami i zespołami jednostek osadniczych, dotychczas jednostki osadnicze w gminie występowały w następujących związkach, układach zależności:

- Leśniowice – miejscowość gminna, ośrodek administracyjno - usługowy,
- Sielec – jednostka osadnicza o większym programie usług, głównie obsługi rolnictwa.
- Kumów Majoracki z Plebańskim – jednostka osadnicza o zwiększonym zakresie usług dla ludności,
- Rakołupy – jednostka osadnicza o zwiększonym zakresie usług dla ludności.
- Pozostałe wsie funkcjonują jako wsie podstawowe.

Układ komunikacyjny gminy Leśniowice tworzą drogi o znaczeniu powiatowym i gminnym. Stan nawierzchni dróg powiatowych w większości jest zły i nieprzystosowany do występujących obciążeń ruchem. Drogi powiatowe stanowią uzupełnienie sieci dróg wojewódzkich, a ich zadanie polega na zapewnieniu mieszkańcom gminy właściwej obsługi komunikacyjnej, zarówno w powiązaniach wewnętrznych gminy jak i w powiązaniu z obszarami sąsiednich gmin i miejscowości. Bezpośrednią obsługę komunikacyjną wsi i kolonii zapewniają drogi gminne. Drogi gminne spełniają rolę dojazdów do skupisk zabudowy zagrodowej, wiążąc je z siecią dróg powiatowych.

Wskaźnik gęstości sieci dróg utwardzonych w gminie Leśniowice wynosi 57,0 km/100 km² i jest niższy od wskaźnika gęstości w województwie lubelskim, który wynosi 72,30 km/100 km². Gęstość sieci dróg powiatowych utwardzonych w gminie wynosi 47,70 km/100 km² i jest wyższa od wskaźnika gęstości dróg powiatowych w województwie lubelskim, który wynosi 36,0 km / 100 km². Natomiast wskaźnik gęstości dróg gminnych utwardzonych wynosi 9,3 km/100 km² i jest niższy niż w województwie lubelskim, który wynosi 23,3 km/100 km².

W celu usprawnienia obsługi komunikacyjnej gminy Leśniowice i poprawienia jej dostępności oraz zminimalizowanie uciążliwości, należy przyjąć następujące zasady i kierunki działania: systematyczna budowa, modernizacja sieci dróg na terenie gminy, budowa dróg gminnych pozwoli mieszkańcom na właściwe wykorzystanie środków transportu oraz polepszy dostęp rolników do posiadanych gruntów ornych i użytków zielonych, realizacja ścieżek rowerowych.

Utrzymuje się obecne formy osadnictwa i zabudowy mieszkaniowej: zabudowę zagrodową i jednorodziną na obszarze gminy oraz istniejącą zabudowę wielorodzinną w miejscowości gminnej- Leśniowice i miejscowościach: Dębina i Sielec – priorytet budowy systemów kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków. W okresie perspektywicznym i kierunkowym preferuje się rozwój zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej:

- lokalizacja na obszarze gminy w siedzibach sołectw i miejscowościach przy drogach gminnych i powiatowych oraz istniejącej i projektowanej infrastruktury – wodociąg wiejski, kanalizacja sanitarna, gaz przewodowy,
- w miejscowości gminnej Leśniowice zabudowa jednorodzinna o niskiej intensywności zabudowy (maksymalna wysokość – 3 kondygnacje, ewentualnie małe domy mieszkalne) preferowana zabudowa parterowa,

- dopuszcza się tworzenie siedlisk zabudowy zagrodowej, jednorodzinnej, usług i drobnego przemysłu z wyłączeniem inwestycji, które nie podlegają postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w oparciu o przepisy ustawy - „Prawo ochrony środowiska”.

W strefach budowlanych możliwa jest:

- adaptacja istniejących siedlisk,
- realizacja zabudowy jednorodzinnej,
- wydzielenie działek zabudowy jednorodzinnej,
- adaptacja istniejącej zabudowy zagrodowej niezwiązanej z produkcją rolną – dla potrzeb rekreacji i wypoczynku oraz usług w oparciu o przepisy ustawy - „Prawo ochrony środowiska”,
- realizacja wiejskich zespołów rekreacyjno-sportowych (boiska rekreacyjno-sportowe, tereny imprez i zgromadzeń),
- zaleca się kształtowanie nowego budownictwa na terenie gminy w nawiązaniu do tradycji lokalnych (poddasza użytkowe, dachy strome, dopuszczenie werand, ganków, przeszkleń, użycie tradycyjnych materiałów budowlanych),
- realizacja obiektów usług publicznych i komercyjnych, działalności produkcyjnej, przemysłu o uciążliwości ograniczonej do granic własności w oparciu o przepisy ustawy - „Prawo ochrony środowiska”,
- w ramach zabudowy zagrodowej zaleca się rozwój agroturystyki tj. organizacji miejsc wypoczynku w istniejącej i projektowanej zabudowie zagrodowej,
- przyjmuje się adaptację wszystkich istniejących siedlisk, niezależnie od położenia w stosunku do terenów budowlanych, dopuszcza się realizację inwestycji mieszkaniowych i usługowych wzdłuż istniejących i projektowanych dróg powiatowych i gminnych (posiadających uzbrojenie techniczne), jeśli dotyczą produkcji i obsługi rolnictwa,
- istniejąca zabudowa rozproszona związana z działalnością rolną (na terenach rolnych i leśnych), do zachowania i utrzymania, winna być wyłączona z terenów przeznaczonych pod zalesienia.

Istniejący ośrodek administracyjno-usługowy w miejscowości Leśniewice – ośrodek gminy – siedziba władz Samorządowych do utrzymania na okres perspektywy i kierunku: jako ośrodek usługowy dla ludności i drobnego przemysłu, przetwórstwa płodów rolnych, produkcji materiałów budowlanych oraz gminne centrum usługowo - turystyczne. Ośrodkami wspomagającymi są: Sielec (główna funkcja usługowa), Kumów Plebański i Rakołupy (główna funkcja usługowo - turystyczna). Pozostałe miejscowości – głównie produkcja żywności i usługi podstawowe oraz związane z rozwojem funkcji wypoczynku – agroturystyka, turystyka. Lokalizacja ośrodków usługowych zapewnia dogodną obsługę mieszkańców gminy z rejonów ciężenia. Tereny usług ponadlokalnych w miejscowości gminnej Leśniewice.

Dopuszcza się możliwość zmiany przeznaczenia i użytkowania obiektów i terenów na funkcje usług dla potrzeb społeczności lokalnej – wiejskiej np. niewykorzystanych obiektów usług rolniczych i likwidowanych usług oświaty (z wyłączeniem inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska

i zdrowia ludzi). Należy rozwijać sieć handlową i usługową zgodnie z europejskimi tendencjami, z pozyskiwaniem kapitału zagranicznego.

Obiekty istniejących usług nie kolidujące z projektowanym zainwestowaniem należy adaptować i modernizować. W budżetach gminy zwiększać nakłady na kulturę fizyczną i sport oraz kulturę i sztukę.

Celem strategicznym rozwoju rolnictwa jest poprawa opłacalności produkcji, a w konsekwencji wzrost standardu życia ludności rolniczej. Rozwój rolnictwa będzie w dużym stopniu decydował o poziomie społeczno-gospodarczym gminy. Rolnictwo pozostanie na obszarze gminy podstawową gałęzią gospodarki, stanowiącą główne źródło utrzymania dla jej mieszkańców.

Z analizy stanu istniejącego i jego diagnozy wynika, że głównym celem, zmierzającym do osiągnięcia celu strategicznego będzie gruntowna restrukturyzacja i modernizacja, prowadząca do wielofunkcyjnego rozwoju wsi i obszarów wiejskich. Warunkować ten proces będzie stabilna, przewidywalna oraz konsekwentnie realizowana polityka rolna.

Proces rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich wymagać będzie następujących działań:

1. Poprawy struktury obszarowej gospodarstw rolnych.
2. Zmniejszenie bezpośredniego zatrudnienia w rolnictwie; wymagać to będzie utworzenia na terenach wiejskich nowych miejsc pracy poza rolnictwem – w drobnym przetwórstwie rolno – spożywczym, przechowalnictwie, rzemiośle, usługach, obsłudze turystyki, agroturystyce.
3. Podniesienie poziomu produkcji i rentowności poprzez:
 - rozwój wysokotowarowych gospodarstw specjalistycznych,
 - organizację zagospodarowania produktów rolnych,
 - ukierunkowanie produkcji poprzez dostosowanie do istniejących warunków przyrodniczych i ekonomicznych.
4. Rozwoju przetwórstwa rolnego, wykorzystującego własne zasoby surowcowe poprzez:
 - rozwój małych i średnich zakładów przetwórczych,
 - wykorzystanie i zagospodarowanie wolnych obiektów produkcyjnych i usługowych.
5. Poprawy cywilizacyjnych standardów jakości życia mieszkańców.
6. Radykalnego podniesienia poziomu wykształcenia mieszkańców wsi, jako warunku transformacji rolnictwa, unowocześnienia gospodarstw i rozwoju działalności pozarolniczej.
7. Ochrony gleb wysokiej jakości.

Gmina położona jest w południowym obszarze produkcyjnym rolnictwa oraz w rejonie I - głównym rejonie produkcji żywności, zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego. Jest to rejon o najkorzystniejszych warunkach glebowo - rolniczych, wskazany do intensyfikacji rolnictwa. Wiodącym celem w skali kraju jest wykreowanie „zagłębia żywnościowego”. Gmina położona jest w obszarze rozwoju rolnictwa konwencjonalnego. Na obszarach objętych ochroną prawną winno się preferować rolnictwo ekologiczne.

Celem głównym rozwoju leśnictwa jest zrównoważone gospodarowanie zasobami leśnymi, prowadzące do poprawy stanu zasobów leśnych. Osiągnięcie tego celu można zrealizować poprzez:

1. Zwiększenie lesistości gminy.
2. Kompleksową ochronę zasobów leśnych w warunkach ich gospodarczego i rekreacyjnego wykorzystania.
3. Konieczną ochronę gruntów leśnych przed przeznaczeniem ich na cele nieleśne.
4. Zalesienie gruntów marginalnych i zagrożonych marginalizacją.
5. Dokonanie weryfikacji gruntów przewidzianych pod zalesienie w ramach regulacji granicy polno – leśnej.
6. Realizacja zalesień w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów leśnych i gruntów do zalesienia.

Preferuje się rozwój usług produkcyjnych i drobnego przemysłu rolno – spożywczego w Leśniewicach, Sielcu, Dębinie, Teresinie, Kumowie Plebańskim i Kasianie, drobnej wytwórczości pozarolniczej (rzemiosło usługowe) w Leśniewicach, Sielcu, Dębinie, Teresinie, wyrobów betonowych i budowlanych w Poniatówce - wykorzystując dobry rozwój istniejących w tych branżach podmiotów gospodarczych i zakładów osób fizycznych.

Należy dążyć do przekształcania obiektów usług rolniczych na cele przemysłu, składów, baz i usług nieuciążliwych dla środowiska po opracowaniu oceny oddziaływania na środowisko. Do efektywniejszego wykorzystania dla potrzeb usług w gminie przeznaczają się zainwestowanie bazy Gminnej Spółdzielni „SCh”. Tereny rozwoju funkcji przemysłowej i produkcyjnej winny stanowić w gminie strefy potencjalnej aktywności gospodarczej nieuciążliwej dla środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi.

Nasylenie terenu gminy w bogate walory przyrodnicze i nieskażone środowisko naturalne, predysponują gminę do rozwijania bazy obsługi wypoczynku i turystyki – łącznie z działalnością kulturalno – imprezową. Rozwój funkcji wypoczynku i turystyki powinien następować poprzez wykorzystanie możliwości terenowych podanych w dotychczasowych opracowaniach urbanistycznych w gminie i podanych w „Studium Zagospodarowania Przestrzennego” i docelowym Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (2015 r.) obszar gminy Leśniewice został zaliczony do otwartych krajobrazów, a w części centralnej do strefy bogatego przyrodniczego, harmonijnego krajobrazu rolniczego. Strefy bogatego przyrodniczo, harmonijnego krajobrazu rolniczego o walorach wypoczynkowych (zostały wyodrębnione w PZPWL z 2002 r. i jako formy planistyczne ochrony krajobrazu – zostały utrzymane w nowym planie) stanowią udaną, pod względem wizualnym i użytkowym, przestrzenną syntezę wartości estetycznych, wypoczynkowych i rolniczych środowiska i stwarzają najlepsze, w obrębie rolniczej przestrzeni produkcyjnej, warunki dla rozwoju agroturystyki.

W „Studium Zagospodarowania Przestrzennego” zostały wyznaczone obszary, na których rozmieszczone mogą zostać urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW zwane dalej obszarami lokalizacji turbin wiatrowych. Wraz z ww. obszarami wyznaczone zostały strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu – o poziomie hałasu przekraczającym 40 dB i 45 dB. Strefy te stanowią strefy oddziaływania akustycznego 40 dB i 45 dB od planowanych turbin wiatrowych i determinują one ograniczenia w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.

Ostateczne ustalenie lokalizacji turbin wiatrowych odbywać się będzie w zakresie obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW – obszary lokalizacji turbin wiatrowych i dokonane zostanie na etapie sporządzania Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego.

Ład przestrzenny jest dobrem publicznym i jako taki optymalizuje jakość życia, wydajność ekonomiczną, zmniejsza dysfunkcje, ogranicza konflikty przestrzenne i przede wszystkim nie dopuszcza do degradacji środowiska przyrodniczego i kulturowego. W planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ład przestrzenny jest ładem zintegrowanym, składającym się z co najmniej pięciu zasad:

- świadomego projektowania przestrzeni,
- wypracowania odpowiednich wzorów przestrzennych,
- ochrony charakterystycznych układów przestrzennych,
- kształtowania przestrzeni zgodnie z tradycją i kulturą,
- przeciwdziałania tendencjom dysharmonii przestrzennej.

Zasada zapewnienia ładu przestrzennego oraz zrównoważonego rozwoju jest wyrażona w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym³⁹. Stanowi podstawę ustalania zagospodarowania i zabudowy terenu, dotyczy podstawowych wartości zagospodarowania przestrzennego.⁴⁰

Filary zrównoważonego rozwoju, które są tożsame z celami planowania przestrzennego⁴¹:

- dostosowanie przestrzeni zabudowy do potrzeb rozwoju gminy,
- zapewnienie równego traktowania użytkowników przestrzeni w skali gminy i szerzej w układzie międzygminnym,
- kompleksowe przygotowanie terenu do modernizacji istniejącej infrastruktury,
- zapewnienie rozwoju w zakresie urbanizacji, gospodarki i ochrony środowiska dla potrzeb przyszłych pokoleń,
- ochrona klimatu, zasobów surowcowych i środowiska przyrodniczego (powietrza, wody, gleby),
- ochrona dóbr kultury materialnej,
- ograniczenie szkodliwych emisji do atmosfery,
- oszczędzanie energii poprzez wykorzystywanie odnawialnych źródeł (energia słoneczna, wiatrowa, wodna itp.),

³⁹ Brak miejscowych planów jest silnie oddziałującym hamulcem rozwoju inwestycji, potęgowanym skomplikowanymi procedurami nękającymi inwestorów. Drastyczny niedorozwój planów miejscowych ogranicza możliwości pozyskania terenów budowlanych, co z kolei zgodnie z prawem popytu i podaży winduje ceny działek, a w konsekwencji podnosi koszty budowy i ceny budowanych obiektów.

⁴⁰ Definicja ładu przestrzennego jest wyrażona w u.p.z.p. Ład przestrzenny to takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość, a także uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Definicja ta wywodzi się z poglądów urbanistów

⁴¹ Idea zrównoważonego rozwoju podstawą planowania przestrzennego, Bolkowski Jerzy, BzG 3/2008.

- utylizacja odpadów i wdrażanie technologii produkcji przemysłowej i rolniczej przyjaznych otoczeniu,
- zaspokojenie potrzeb zdrowotnych, kulturalnych i socjalnych mieszkańców,
- zachowanie ładu przestrzennego (urbanistycznego i architektonicznego) zgodnie ze współczesnymi standardami światowymi.

Potrzeba opracowania Miejsowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP) wynika z Diagnozy Gminy Leśniewice 2021. MPZP to dokument, w którym wypis i wyrys będzie zawierał wszystkie uwarunkowania zrównoważonego rozwoju. Na mapy stanowiące integralną część planów zagospodarowania przestrzennego winny być naniesione obszary chronione, co uwolni inwestorów od obowiązku prowadzenia postępowania środowiskowego. Wszystkie analizy i uzgodnienia związane z lokalizacją inwestycji powinny być wykonane w ramach planowania przestrzennego, a nie w ramach procesu inwestycyjnego. Rozstrzygnięcia gminy mają przy tym największą siłę oddziaływania na sytuację prawną i faktyczną podmiotów zainteresowanych ustaleniami planistycznymi (właściciele nieruchomości, inwestorów, deweloperów, przedstawiciele organizacji społecznych i innych). Dotyczy to w najszerszym stopniu Miejsowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego⁴², który jako akt prawa miejscowego stanowi podstawowe źródło informacji o przeznaczeniu i zasadach zagospodarowania terenu oraz bezpośrednio oddziałuje na sferę prawną uczestników procesu planistycznego. Powszechnie obowiązująca moc tego aktu wiąże właścicieli gruntów i inne podmioty, które na tej podstawie mogą zrekonstruować sferę swoich praw i obowiązków w zakresie dysponowania przestrzenią. Kształtowanie przestrzeni Gminy Leśniewice w sposób szczególny powinno uwzględniać kwestie społeczne, jakość życia mieszkańców oraz otoczenie bliższe i dalsze gminy. Działania podejmowane na szczeblu lokalnym powinny zmierzać m.in. do:

- wspierania inicjatyw rozwojowych mających na celu podniesienie jakości życia lokalnych społeczności,
- wspierania lokalnego rynku pracy,
- promowania postaw przedsiębiorczych poprzez pomoc przy zakładaniu przedsiębiorstw działających na rynku lokalnym,
- budowy lub poprawy jakości istniejącej infrastruktury technicznej,
- poprawy stanu środowiska przyrodniczego,
- umiejętnego wykorzystania walorów i uwarunkowań znajdujących na obszarze gminy.⁴³

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) definiuje sześć celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, które to cele, „wraz odpowiednimi instrumentami powinny zapewnić realizację wizji przestrzennego zagospodarowania Polski 2030” przedstawionej

⁴²https://architektura.info/prawo/ustawa_o_planowaniu_i_zagospodarowaniu_przestrzennym/rozdzial_1_przepisy_ogolne

⁴³ Anetta Waśniewska, Akademia Morska w Gdyni, Wybrane społeczno-gospodarcze uwarunkowania rozwoju gmin w Polsce, Studia i prace wydziału nauk ekonomicznych i zarządzania nr 40, t. 1, 2015.

w projekcie, i które „nie mogą być taktowane rozłącznie” ponieważ „są ze sobą ściśle powiązane i dopełniają się wzajemnie”:

1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.
2. Poprawa spójności wewnętrznej kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.
3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.
6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.⁴⁴

Tak więc zagadnienie ładu przestrzennego oprócz wysokiego miejsca w zbiorze zadań własnych gminy oraz podstawy do działań w sferze przestrzennej (obok rozwoju zrównoważonego) ma stać się jednym z sześciu celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju. W nowych jakościowo uwarunkowaniach systemowych, w ciągłym procesie przewidywania i projektowania przyszłości, rozwiązywania sytuacji konfliktowych, w ciągłej grze o kształt przestrzeni proces równoważenia rozwoju, regulowany przez formułowanie zasad i kierunków określających politykę ładu zintegrowanego, będzie łączył w sobie:

- ład społeczny identyfikujący strategiczne cele i środki oraz przedsięwzięcia zmierzające do poprawy jakości życia społeczeństwa,
- ład ekonomiczny określający strategiczne cele i środki generujące efektywny rozwój społeczno-gospodarczy,
- ład ekologiczny formułujący uwarunkowania i strategiczne cele ochrony i racjonalnego kształtowania środowiska przyrodniczego, zmierzające do utrwalania rozwoju ekologicznie zrównoważonego (ekorozwoju),
- ład przestrzenny określający strategiczne cele i kryteria kształtowania oraz harmonizowania struktur przestrzennych wyrażające zasady i kierunki gospodarowania przestrzenią geograficzną.⁴⁵

W Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Leśniewice szczególną uwagę należy zwrócić na wskazane w Diagnostyce Gminy Leśniewice 2021:

⁴⁴ Grzegorz A. Buczek, *XX Krajowa Konferencja Rzecznawców Majątkowych*, Gospodarowanie przestrzenią „nad” i „pod” gruntem, 28-30 września 2011 r. Katowice.

⁴⁵ Jw.

- dotychczasowe przeznaczenie terenów i ich zagospodarowanie,
- ukształtowanie przestrzeni (walory przyrodnicze, zasoby ekologiczne), które utworzy harmonijną całość,
- warunki i jakość życia mieszkańców w zastanym układzie (miejsca edukacji, aktywności, infrastruktura, obiekty użyteczności publicznej),
- strefy aktywności turystycznej, sportowej, kulturalnej,
- kompozycja funkcjonalno-estetycznej całego obszaru,
- projekt musi także zwracać uwagę na stan środowiska naturalnego, tereny rolnicze i leśne, jakość i ilość zasobów wodnych,
- projekt powinien również odpowiadać wymogom ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego, w tym także zabytków i ważnych dóbr kultury współczesnej.
- poza tym MPZP musi uwzględniać całą infrastrukturę gminy, od komunikacji poczynając, a na gospodarce energetycznej czy wodno-ściekowej kończąc. Projekt musi brać pod uwagę stan prawny gruntów.⁴⁶

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Leśniewice da odpowiedź na pytania:

- jakie są zasady gospodarowania na konkretnych obszarach; jakie jest przeznaczenie terenów; na jakich zasadach chroniony jest i kształtowany układ przestrzenny; jakie są zasady ochrony przyrody, dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej (ochrona środowiska, zabytków, pomników, miejsc pamięci czy założeń krajobrazowych o wysokiej wartości estetycznej); jakie są wymagania dotyczące kształtowania przestrzeni publicznych, czyli miejsc szczególnie ważnych dla wszystkich mieszkańców, które sprzyjają nawiązywaniu kontaktów społecznych,
- jakie są wytyczne dotyczące kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu (jakie mogą być gabaryty budynków na wyznaczonym obszarze, jak blisko siebie mogą stać kolejne budynki, jaka jest intensywność zabudowy, jakie są dominanty wysokościowe),
- w jaki sposób mogą być zagospodarowane tereny o szczególnej ochronie (np. te, narażone na ryzyko powodzi lub osunięć ziemi); na jakich zasadach można łączyć i dzielić nieruchomości objęte planem miejscowym; gdzie obowiązuje zakaz zabudowy, a gdzie są znaczne ograniczenia; jak będzie modernizowana czy rozbudowywana infrastruktura techniczna i systemy komunikacji (czyli m.in. które będą prowadzone nowe trasy, które drogi będą przebudowywane, gdzie będzie budowana oczyszczalnia ścieków); w jaki sposób i na jaki czas można tymczasowo użytkować konkretny teren,
- jakiej wysokości opłaty można się spodziewać w związku ze wzrostem wartości nieruchomości dzięki planowi miejscowemu (przy sprzedaży nieruchomości władza miejscowości pobiera jednorazową opłatę od właściciela, który ją zbywa, przy czym opłata nie może być wyższa niż 30% wzrostu wartości nieruchomości).⁴⁷

⁴⁶ <https://www.morizon.pl/blog/miejscowy-plan-zagospodarowania-przestrzennego/>

⁴⁷ Jw.

W planie miejscowym mogą być także określone: granice terenów chronionych, granice obszarów, które wymagają połączenia lub podzielenia; granice terenów przeznaczonych pod budowę obiektów handlowych; granice terenów rekreacyjno-wypoczynkowych i miejsca organizacji imprez masowych; granice pomników zagłady i ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej na tym obszarze.

W niniejszej Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030, zgodnie z Diagnozą Gminy Leśniewice 2021, wskazuje się w modelu funkcjonalno-przestrzennym na kierunki kształtowania funkcjonalno-przestrzennego terenu gminy, które wynikają z potrzeb mieszkańców, przedsiębiorców, rolników, organizacji pozarządowych i turystów. Walory przyrodnicze, jak i zasoby kulturowe krajobrazu, są szczególnym czynnikiem wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, do których należy Gmina Leśniewice. Pełne i harmonijne wykorzystanie zasobów kulturowych obszaru gminy stanowi podstawową przesłankę rozwoju lokalnego opartego na czynnikach endogenicznych. Jednym z najważniejszych problemów kształtowania krajobrazu obszarów wiejskich jest zachowanie tożsamości kulturowej. Rozwiązanie tego problemu nie może sprowadzać się wyłącznie do ochrony zewnętrznego wizerunku wsi i jej walorów widokowych czy powierzchniowych zabiegów estetyzacji. Ważne jest określenie elementów wyróżniających Gminę Leśniewice, które pomogą nie tylko w identyfikacji danej przestrzeni, ale również w przyszłych działaniach i inwestycjach podporządkowanych całościowej wizji rozwoju uwzględniającej specyficzny charakter obszaru. Elementy charakterystyczne mają zatem być inspiracją do tworzenia obiektów nowych, uwzględniających współczesne standardy, jednak spójnych z tym, co zostało już wcześniej stworzone.⁴⁸

Podstawą dobrych rozwiązań projektowych jest zrozumienie szczególnych związków osób z zamieszkiwaną przez nich przestrzenią. Dziedzictwo materialne wsi to jej układ pól uprawnych i siedliska oraz rozplanowanie zagród, forma, materiał i konstrukcja zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej, a także detal architektoniczny. Szczególne znaczenie w kontekście rozplanowania przestrzennego Gminy Leśniewice ma umiejscowienie takich obiektów jak: plac, kościół, cmentarz, kapliczka, dwór, park. W przypadku zasobów krajobrazowych niezmiernie istotnym walorem jest ekspozycja krajobrazowa zabudowy, rozłogu pól i poszczególnych obiektów w otaczającej przestrzeni. O specyfice krajobrazu kulturowego gminy stanowi również skład gatunkowy zieleni przydomowej, alejowej czy zadrzewień śródpolnych, a także zasoby niematerialne, tj. lokalne tradycje kulinarne, obyczaje, zawody i umiejętności. Współczesne procesy społeczne i gospodarcze oraz towarzyszące im zjawiska przestrzenne na obszarach wiejskich należy rozpatrywać w kontekście ogólnych tendencji rozwojowych, ukierunkowanych przez różne siły ekonomiczne, społeczne i polityczne.⁴⁹

Odpowiedzią na przemiany cywilizacyjne stała się idea odnowy wsi, polegająca na poszukiwaniu koncepcji rozwojowych zgodnych ze specyfiką przyrodniczą, społeczną, gospodarczą

⁴⁸ Magdalena Szczepańska, Agnieszka Wilkaniec, Rola zasobów krajobrazu kulturowego obszarów wiejskich w procesie odnowy wsi i rozwoju lokalnego na przykładzie Długiej Gośliny w województwie wielkopolskim, *Studia Obszarów Wiejskich* 2017, tom 45, s. 85–104 <https://doi.org/10.7163/SOW.45.5>

⁴⁹ Jw.

i kulturową obszarów wiejskich, opartych na lokalnych zasobach i przy udziale lokalnych społeczności. Za priorytetowy cel odnowy wsi należy uznać poszukiwanie jej odrębności i niepowtarzalności architektoniczno-przestrzennej.⁵⁰ Jedną z zasadniczych cech przemian przestrzenno-funkcjonalnych, która wynika z *Diagnozy Gminy Leśniowice 2021* jest wzrost jakości życia, związany m.in. z podniesieniem standardu:

- zamieszkania,
- zatrudnienia,
- dostępu do zróżnicowanej bazy usług,
- rekreacji,
- komunikacji indywidualnej i zbiorowej,
- estetyki miejsca i przestrzeni,
- ochrony walorów przyrodniczych.
-

STREFY REKOMENDOWANE DO MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO (CHARAKTERYSTYKA, LOKALIZACJA, PRZYBLIŻONY ROZMIAR, UWARUNKOWANIA).

1. OBSZAR STRATEGICZNEJ INTERWENCJI zostanie opisany w *Gminnym Programie Rewitalizacji*, który powstanie do 2023 roku.

Charakterystyka: W obowiązującym *Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Leśniowice na lata 2016-2023*, który został opracowany w roku 2017, synteza wyników uzyskanych z przeprowadzonej diagnozy oraz badań ilościowych i jakościowych obecnej sytuacji w Gminie Leśniowice, doprowadziły do wyodrębnienia obszaru rewitalizacji na terenie gminy, który cechuje się największą kumulacją negatywnych zjawisk i problemów, jak również znacznym potencjałem rozwojowym. Obok kryterium wysokiego stopnia degradacji przy wyborze obszaru rewitalizacji istotnym czynnikiem była identyfikacja możliwie szerokiego spektrum możliwości realizacji potencjalnych działań naprawczych, zarówno działań tak zwanych miękkich, jak i twardych, mogących także oddziaływać w jak najszerszym zasięgu, stwarzając realną możliwość kreowania pozytywnych zmian. Obejmuje powierzchnię: 23,33 km², co stanowi 19,80% powierzchni całej Gminy, liczba mieszkańców: 618 osoby, co stanowi 16,55% wszystkich mieszkańców Gminy. Składa się on z 3 podobszarów: Podobszar 1 – Leśniowice, Majdan Leśniowski, Podobszar 2 – Sarniak, Wierzbica, Poniatówka, Wygnańce, Alojzów, Teresin, Podobszar 3 – Kasiń.

Uwarunkowania: Teren Podobszaru 1 jest głównym centrum administracyjnym całej Gminy z siedzibą władz samorządowych, Radą Gminy, Wójtem i Urzędem Gminy. W bliskim sąsiedztwie Urzędu Gminy siedziby posiadają również: Urząd Stanu Cywilnego, Samorządowy Ośrodek Kultury, Gminny Zakład Komunalny (zlikwidowany z dniem 1.01.2017 r.), Gminny

⁵⁰ Jw.

Ośrodek Pomocy Społecznej. Na podobszarze 1 działa również Ochotnicza Straż Pożarna i Koło Gospodyń Wiejskich. Podobszar 1 należy do Parafii Rzymskokatolickiej w Majdanie Leśniewskim oraz Parafii Rzymskokatolickiej w Kumowie Plebańskim. Dodatkowo Samorządowy Ośrodek Kultury w Leśniewicach sprawuje funkcję organizacyjną i koordynacyjną całokształtu kultury w gminie. Funkcjonuje tutaj Gminna Biblioteka Publiczna w Leśniewicach z Filią w Sielcu. Teren Podobszaru 2 obejmuje – sołectwa Poniatówka, Wygnańce, Sarniak, Wierzbica, Alojzów oraz Teresin. Podobszar 3 stanowi uszczegółowienie diagnozy przeprowadzonej dla Gminy Leśniewice na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

2. STREFA BUDOWNICTWA MIESZKANIOWEGO.

Charakterystyka: budownictwo jednorodzinne i zagrodowe.

Lokalizacja: wzdłuż głównych ulic sołectw gminy.

Charakterystyka: budownictwo wielorodzinne, połączone z funkcją usługową.

Lokalizacja: Leśniewice, Sielec oraz Kasiań.

Uwarunkowania: dostęp do infrastruktury drogowej gminnej i powiatowej, sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, elektryfikacji, sieci internetowej. Podnoszenie jakości życia i zamieszkania, kształtowanie, porządkowanie i uzupełnianie struktury przestrzennej.

3. STREFA ROLNICTWA, ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO, SZKÓŁKARSTWA (M.IN. ROŚLIN OZDOBNYCH, ZIOŁ, TRAW NASIENNYCH).

Charakterystyka: tradycyjna produkcja rolna, rolnictwo ekologiczne (owoce, warzywa, zboża), uprawa ziół i roślin leczniczych, szkółkarstwo drzew owocowych, krzewów i roślin ozdobnych. Obejmuje grunty orne, łąki, pastwiska, sady zlokalizowane na terenie całej gminy.

Lokalizacja: cała gmina.

Uwarunkowania: Dostęp do dobrej jakości dróg dojazdowych do gruntów rolnych i możliwość wywozu płodów w różnych warunkach atmosferycznych. Optymalne wykorzystanie jakości danej gleby, ochrona przed degradacją jakości gleb, ochrona przyrodnicza, wzrost wiedzy rolników i ich świadomości dotyczącej zrównoważonego rozwoju. Dywersyfikacja produkcji rolnej. Zachowanie rolniczego/wiejskiego charakteru gminy.

4. STREFA AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ (BUDOWY MAŁYCH ZAKŁADÓW PRZEMYSŁOWYCH, PRZETWÓRSTWA ROLNO-SPOŻYWCZEGO, OBIEKTÓW PRZECHOWALNICZYCH (CHŁODNI, MAGAZYNÓW)

Charakterystyka: obszary pełniące kluczową rolę dla rozwoju gospodarczego gminy, zlokalizowane wzdłuż dróg powiatowych, w większości na terenach uzbrojonych, w sąsiedztwie istniejących podmiotów gospodarczych.

Lokalizacja: Leśniewice, Kasiań, Sielec.

Uwarunkowania: dostęp do drogi powiatowej i terenu uzbrojonego, zapewnienie odpowiedniej infrastruktury dla osób korzystających ze strefy (pracownicy, interesanci, kontrahenci), zwiększanie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej gminy, porządkowanie, uzupełnianie i kreowanie nowej struktury przestrzennej, zwiększenie miejsc pracy,

koncentracja obszarów wzdłuż obecnych ciągów komunikacyjnych, minimalizowanie negatywnych skutków chaotycznej organizacji przestrzeni dla ludzi, infrastruktury i środowiska, łatwy dostęp dla pracowników.

5. STREFY PRZEZNACZONE POD DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWO-REKREACYJNO-WYPOCZYNKOWO-SPORTOWĄ

Charakterystyka:

- **Zbiornik wodny Maczuły**
Lokalizacja: Nowy Folwark, Horodysko.
Przybliżona powierzchnia: 31.30 ha
- **Tereny pod agroturystykę w miejscowościach położonych przy zbiorniku wodnym Maczuły**
Lokalizacja: Horodysko
- **Tereny pod agroturystykę w miejscowościach położonych przy Grabowiecko-Strzeleckim Obszarze Chronionego Krajobrazu**
Lokalizacja: Sarniak, Poniatówka
- **Spółdzielnia Socjalna "Słowianka"**
Lokalizacja: Rakołupy Duże
- **Teren wypoczynkowo-rekreacyjny wokół Domu Spotkań w Kumowie**
Lokalizacja: Kumów Plebański
- **Tereny pod ofertę usługowo-sportową**
Lokalizacja: Leśniewice, Majdan Leśniewski, Horodysko (Maczuły)

Uwarunkowania: Zapewnienie dostępu z dróg gminnych i powiatowych, stworzenie infrastruktury sprzyjającej rozwojowi danych działalności. Stworzenie warunków do powstawania nowych podmiotów świadczących niniejsze usługi, sieciowanie podmiotów działających w tej branży. Zwiększenie dostępności terenów zielonych, zorganizowanie ruchu na obszarach chronionych, pełne wykorzystanie potencjału przyrodniczego do stworzenia atrakcyjnej oferty aktywnego spędzania czasu wolnego (sport, rekreacja, wypoczynek, turystyka), a tym samym tworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej. Poprawa jakości zamieszkania oraz atrakcyjności osadniczej. dopełnienie opisu charakterystyki: obszary atrakcyjne pod względem przyrodniczym i krajobrazowym, pełniące głównie rolę rekreacyjno-społeczną i turystyczną.

6. STREFY POD DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWO-HANDLOWĄ I EKONOMIĘ SPOŁECZNĄ.

Charakterystyka: Obecnie istniejący budynek piętrowy, przeznaczony na mieszkania socjalne znajduje się poza centrum gminy, wyposażony jest w niezbędne media, wymagający termomodernizacji. Znajduje się tam 6 lokali socjalnych.

Lokalizacja: Kumów Majoracki.

Przybliżona powierzchnia: pow. zabud. 142 m²

Uwarunkowania: Dobry dostęp do dróg gminnych i powiatowych. Zapewnienie dostępu do istniejących sieci i mediów, wzmacnianie mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej poprzez zapewnienie pomocy socjalnej.

7. STREFA TURYSTYCZNA.

Charakterystyka: Istniejąca infrastruktura turystyczna zlokalizowana jest głównie wokół zbiornika wodnego Maczuły. Wymaga rozbudowy, zwiększenia jakości i zakresu proponowanych usług. Podejmowane są działania budowania świadomości i powiązania zbiornika wodnego z wykopaliskami archeologicznymi oraz komercyjnego wykorzystania wartości wykopalisk. Ścieżka rowerowa *Malowniczy Wschód* prowadzi przez znaczną część gminy, jednak jest słabo rozpromowana. Rozbudowy wymaga ilość tras turystycznych pieszych i rowerowych oraz towarzyszącej temu infrastruktury. Niewykorzystane pozostają walory turystyczne obszarów chronionych.

Lokalizacja: Zbiornik wodny Maczuły, wykopaliska archeologiczne w Horodysku, ścieżka rowerowa *Malowniczy Wschód*, Grabowiecko-Strzelecki Obszar Chronionego Krajobrazu, Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu.

Uwarunkowania: Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury do pełnego korzystania z obiektów turystycznych, zarówno pod względem rozrywkowym jak i edukacyjnym. Zachowanie, ochrona i zrównoważone wykorzystanie systemu przyrodniczego. Zwiększenie ilości i dostępności terenów atrakcyjnych turystycznie, przeciwdziałanie degradacji środowiska przyrodniczego dla zapewnienia harmonijnego rozwoju życia mieszkańców gminy i funkcjonowania turystów, maksymalne wykorzystanie potencjału turystycznego do realizacji programów z zakresu rekreacji i wypoczynku. Zwiększenie atrakcyjności gminy pod względem turystycznym i inwestycyjnym.

8. STREFA ROZWOJU INFRASTRUKTURY DROGOWEJ, KANALIZACYJNEJ, GAZOWEJ, INTERNETOWEJ

Charakterystyka: Budowa, przebudowa dróg gminnych, powiatowych, przebudowa oraz budowa sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków, budowa sieci gazowej i internetowej. Stan istniejącej infrastruktury drogowej jest zadowalający, wymaga jednak modernizacji. Przebudowy i rozbudowy wymaga sieć kanalizacji sanitarnej oraz sieć internetowa.

Lokalizacja: cała gmina.

Uwarunkowania: Zapewnienie dostępu do sieci kanalizacyjnej (lub przydomowych oczyszczalni ścieków) oraz sieci internetowej przez każdego mieszkańca gminy, poprawa jakości życia, zwiększenie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej gminy. Ochrona środowiska, minimalizowanie negatywnych skutków dla ludzi i infrastruktury.

9. STREFA USŁUG DLA SENIORÓW

Charakterystyka: Udostępnienie infrastruktury na cele związane z realizacją działań skierowanych do seniorów. Obecnie lokale takie znajdują się w centrum gminy, czyli Leśniewicach (lokal na piętrze budynku, nieprzystosowany dla osób niepełnosprawnych

ruchowo) oraz w specjalnie na ten cel zmodernizowanego budynku po byłej szkole w Teresinie (przystosowany dla osób niepełnosprawnych).

Lokalizacja: Dzienny Dom Senior+ Słowikowo w Teresinie oraz lokal w Leśniowicach udostępniony dla Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło Gminne Nr 7 w Leśniowicach.

Uwarunkowania: Lokale dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych, łatwo dostępne z dróg publicznych. Zapewnienie możliwości zwiększenia aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców, korzystania z usług prozdrowotnych. Minimalizowanie skutków biernej starości.

10. STREFA OCHRONY WALORÓW PRZYRODNICZYCH I KULTUROWYCH, LASY

Lokalizacja: Zespół dworsko-parkowy: park i Aleja Kasztanowa w miejscowości Dębina, starodrzew przy zespole dworsko-parkowym w Sielcu oraz strefa ochrony zgodna z informacjami na str. 56-57 Diagnozy.

Uwarunkowania: Zapewnienie dostępności z dróg publicznych, ustawienie infrastruktury sprzyjającej ochronie przyrody. Zachowanie, ochrona i zrównoważone wykorzystanie systemu przyrodniczego. Zwiększenie ilości i dostępności terenów zieleni, przeciwdziałanie degradacji środowiska leśnego dla zapewnienia harmonijnego rozwoju życia mieszkańców gminy, wykorzystanie obszarów leśnych oraz ich najbliższego sąsiedztwa dla realizacji programów z zakresu rekreacji i wypoczynku (także sportu czy turystyki) oraz ochrony zdrowia i edukacji (ścieżki edukacyjne, szlaki turystyczne). Współpraca z sąsiednimi gminami w zakresie sieciowania usług, posiadającymi również atrakcyjne walory przyrodnicze.

11. STREFA SPORTU I REKREACJI

Charakterystyka: Zbiornik wodny Maczuły, boiska przyszkolne, gminny stadion sportowy, boisko wielofunkcyjne Orlik, sala sportowa. Stan techniczny infrastruktury wymaga modernizacji

i rozbudowy. Na terenie gminy funkcjonuje klub sportowy oraz grupy nieformalne korzystające z istniejącej infrastruktury.

Lokalizacja: Horodysko, Leśniowice, Majdan Leśniowski, Sielec, Kumów Plebański.

Uwarunkowania: Zapewnienie dostępności z dróg publicznych, parkingi przy obiektach. Dostępność obiektów dla wszystkich mieszkańców. Wzmocnienie potrzeby dbania o zdrowy styl życia, kształtowanie nawyków spędzania czasu na świeżym powietrzu, wzrost poziomu zdrowia mieszkańców gminy oraz integracji społecznej. Wzrost konkurencyjności sportowej i społecznej względem innych gmin oraz atrakcyjności osiedleńczej oraz inwestycyjnej gminy.

12. STREFA EDUKACJI

Charakterystyka: szkoły podstawowe wraz z oddziałami przedszkolnymi. Położone w miejscowościach przy drogach powiatowych, posiadają zadowalającą infrastrukturę do prowadzenia edukacji. Dojazd uczniów do szkoły zapewnia gmina.

Lokalizacja: Leśniewice, Sielec.

Uwarunkowania: Dostosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych, zapewnienie bezpiecznej infrastruktury do przeprowadzania zajęć, modernizacja oraz dostosowywanie do zmieniających się technologii. Zapewnienie dostępu mieszkańcom gminy do wysokiego poziomu edukacji, stworzenie konkurencyjnych i atrakcyjnych warunków do nauki, zwiększenie subwencji przyznawanych gminie.

13. STREFA USŁUG ADMINISTRACYJNYCH, FINANSOWYCH, PUBLICZNYCH

Charakterystyka: Centrum gminy tworzą Leśniewice, znajduje się tam: Urząd Gminy Leśniewice, Urząd Stanu Cywilnego, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Bank Spółdzielczy, Poczta Polska, NZOZ, biblioteka, dom kultury. Instytucje zlokalizowane są w niedużej odległości od siebie, położone przy drodze publicznej, dobry dostęp do parkingów. Stan techniczny niektórych z nich wymaga modernizacji (dom kultury, biblioteka).

Lokalizacja: Leśniewice.

Uwarunkowania: Dostęp z drogi powiatowej, dostosowanie przestrzeni do potrzeb osób niepełnosprawnych, zapewnienie wysokiego poziomu obsługi interesantów poprzez odpowiedni poziom infrastruktury technicznej. Budowanie roli miejscowości/gminy jako lokalnego lidera usług i handlu. Porządkowanie i uzupełnianie struktury przestrzennej. Zwiększanie potencjału gospodarczego, w tym wzmacnianie istniejących funkcji usługowych komercyjnych. Podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie dostępu do usług. Promocja dziedzictwa kulturowego.

Wspólnie z innymi JST oraz powiatem, Gmina podejmie starania w zakresie poprawy dostępu do specjalistycznej opieki medycznej oraz zapewnienia właściwej opieki geriatrycznej seniorom. Dużego znaczenia dla Gminy w ramach nowego, zrównoważonego modelu rozwoju będzie odgrywała edukacja oraz komercjalizacja wiedzy (współpraca B+R). W związku z tym, wiele zaprojektowanych działań w niniejszej Strategii skupia się na:

- Poprawie bazy wychowawczo-edukacyjnej,
- Dostęp do innowacji,
- Poprawie współpracy z Uczelniami Wyższymi i Instytutami Badawczymi,
- Integracji,
- Inkluzji,
- Budowaniu Kapitału Społecznego,
- Wdrażaniu innowacji.

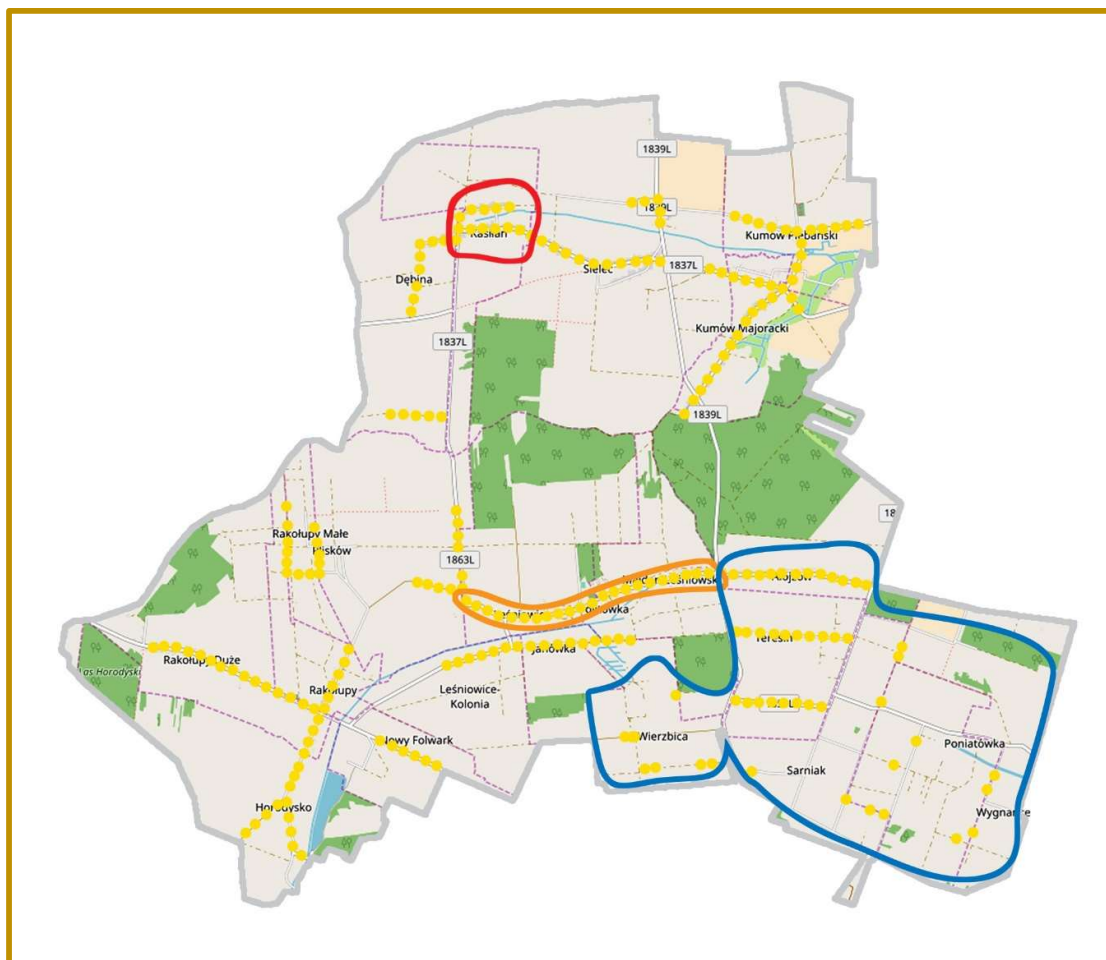
MAPA GMINY LEŚNIOWICE NUMER 3. STREFY REKOMENDOWANE DO MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO – MODEL FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY.

OPIS:

KOLOR POMARAŃCZOWY NIEBIESKI CZERWONY – nr. 1. – OBSZAR STRATEGICZNEJ INTERWENCJI zostanie opisany w *Gminnym Programie Rewitalizacji*, który powstanie do 2023 roku.

KOLOR ŻÓŁTY – nr. 2. – STREFA BUDOWNICTWA MIESZKANIOWEGO

KOLOR BIAŁY – CAŁA GMINA – nr. 3. – STREFA ROLNICTWA, ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO, SZKÓŁKARSTWA (M.IN. ROŚLIN OZDOBNYCH, ZIÓŁ, TRAW NASIENNYCH)

W zrównoważonym i zintegrowanym modelu przestrzenno-funkcjonalnym (aktualizowanym MPZP) ważne miejsce zajmie **tworzenie warunków do rozwoju zrównoważonego rolnictwa, ekstensywnego rolnictwa, zakładaniu gospodarstw szkółkarskich (ziół, konopi itp.) oraz wsparcie w internacjonalizacji kanałów dystrybucji tj. eksportowania wyprodukowanych towarów.**

MAPA GMINY LEŚNIEWICE NUMER 4. STREFY REKOMENDOWANE DO MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO – MODEL FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY.

OPIS:

KOLOR ŻÓŁTY – nr. 4 – STREFA AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ (BUDOWY MAŁYCH ZAKŁADÓW PRZEMYSŁOWYCH, PRZETWÓRSTWA ROLNO-SPOŻYWCZEGO, OBIEKTÓW PRZECHOWALNICZYCH (CHŁODNI, MAGAZYNÓW)

KOLOR NIEBIESKI – nr. 5 - STREFA POD DZIAŁALNOŚĆ REKREACYJNĄ, USŁUGOWĄ, WYPOCZYNKOWĄ

KOLOR FIOLETOWY – nr. 6 – STREFA POD DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWO-HANDLOWĄ I EKONOMIĘ SPOŁECZNĄ., KUMÓW

KOLOR GRANATOWY – nr. 7 – STREFA TURYSTYCZNA – „ŚCIEŻKA MALOWNICZY WSCHÓD”

KOLOR BIAŁY – CAŁA GMINA – nr. 8. – STREFA ROZWOJU INFRASTRUKTURY DROGOWEJ, KANALIZACYJNEJ, GAZOWEJ, INTERNETOWEJ

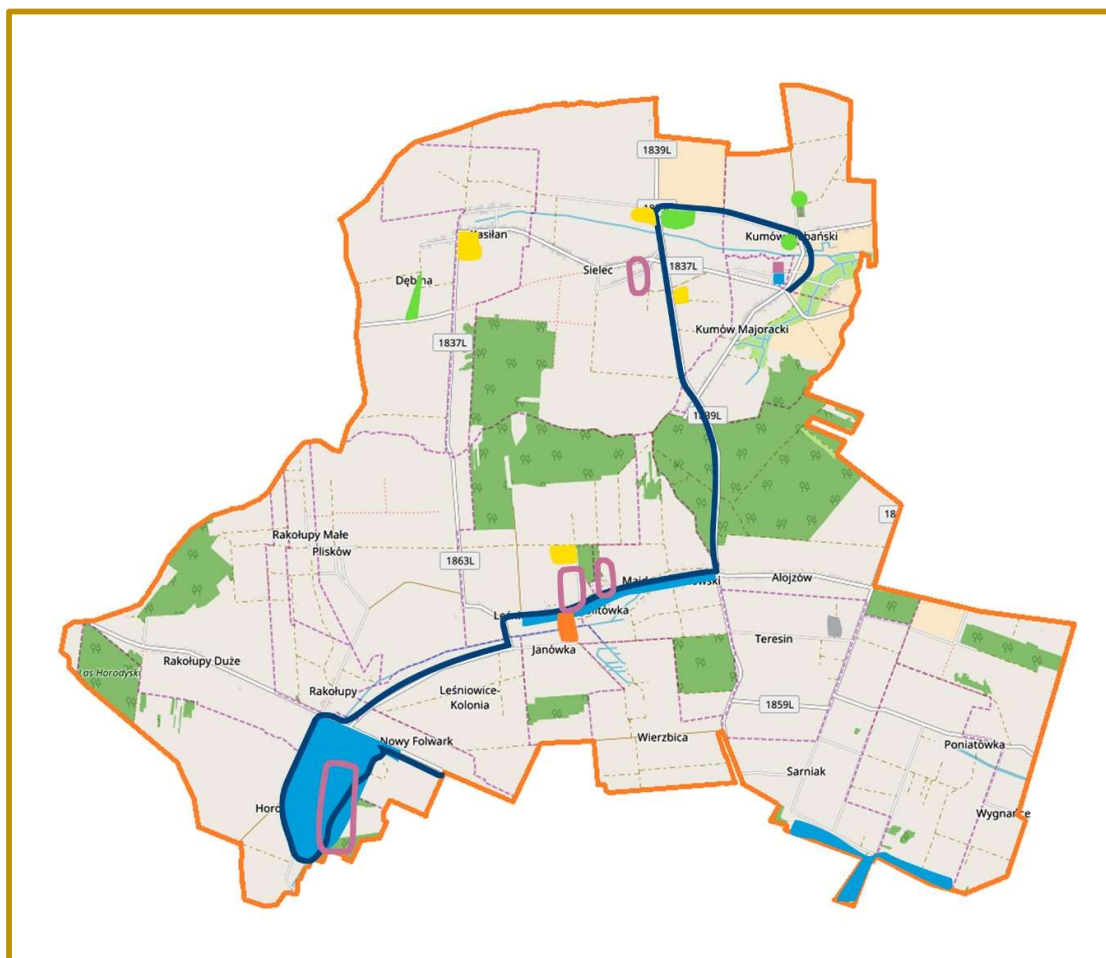
KOLOR SZARY – nr. 9 – STREFA USŁUG DLA SENIORÓW

KOLOR ZIEŁONY – Nr. 10 - OCHRONY WALORÓW PRZYRODNICZYCH I KULTUROWYCH, LASÓW

KOLOR RÓŻOWY – nr. 11 – STREFA SPORTU I REKREACJI – zbiornik Maczuły oraz obszar przy STREFIE EDUKACJI nr. 12 tj. boiska szkolne, sala gimnastyczna, stadion.

KOLOR BRĄZOWY – nr. 12 – STREFA EDUKACJI – szkoła, oddziały przedszkolne.

KOLOR POMARAŃCZOWY – nr. 13 – STREFA USŁUG ADMINISTRACYJNYCH, FINANSOWYCH (PUBLICZNYCH).

Współpraca ponadlokalna i międzynarodowa Gminy (zrzeszanie się, przystępowanie do porozumień i partnerstw), **przyczyni się realizacji zintegrowanych projektów z partnerami krajowymi i zagranicznymi, co znacznie przyspieszy rozwój gospodarczy gminy oraz przyczyni się do poprawy konkurencyjności.**

W latach 2021-2030 Gmina w ramach zrównoważonego planowania ładu przestrzennego oraz działaniach mających na celu wykorzystanie endogenicznych potencjałów, będzie tworzyć warunki do rozwoju turystyki wiejskiej, turystyki aktywnej, agroturystyki oraz srebrnej (senioralnej) gospodarki. Wdrożenie zaprojektowanych działań umożliwi poprawę rynku pracy tj. wzbogaci ją o atrakcyjne miejsca pracy. W tym obszarze konieczne będą inwestycje takie jak:

- Budowa atrakcji turystycznych
- Budowa miejsc noclegowych i gastronomicznych
- Budowa kampingów

- Organizacja schronisk sezonowych
- Budowa ścieżek edukacyjnych
- Budowa ścieżek rowerowych
- Wyznaczanie szlaków: konnych, rowerowych, pieszych
- Organizacja wiosek tematycznych i infrastruktury rozwoju kultury (związanych z tradycjami, dziedzictwem kulturowym, działalnością twórców ludowych)
- Promocja oferty turystycznej

Istotnym narzędziem realizacji rozwoju Gminy, zgodnym z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz modelem funkcjonalno-przestrzennym będzie skuteczny rozwój ekonomii społecznej i solidarnej. Poprzez zaangażowanie kapitału ludzkiego, powstanie realna perspektywa absorpcji dodatkowych źródeł finansowania, które znacznie urealnią realizację działań zaprojektowanych w niniejszej Strategii.

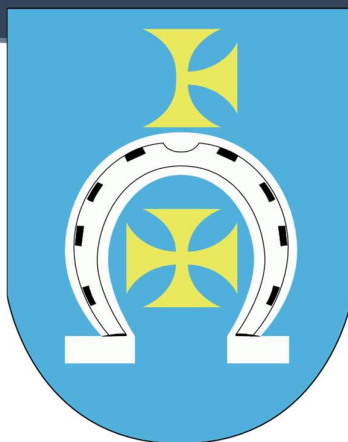
Nowym elementem rozwoju Gminy Leśniewice, wynikającym z wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich będzie tworzenie wielu profili funkcjonowania społeczno-gospodarczego, w celu zdyktowania tempa realizacji założonych celów. Wdrożenie zasad wielopoziomowego zarządzania i partycypacji społecznej, umożliwią zaangażowanie mieszkańców, przedsiębiorców, rolników, producentów w poszczególne projekty/ działania, partnerstwa.

Zrównoważony rozwój endogenicznych potencjałów Gminy umożliwią również działania związane z ochroną środowiska, które są integralną częścią niniejszej Strategii. Poprawa jakości środowiska naturalnego łączy się również z odpowiednimi działaniami w obszarze retencji, która staje się istotnym elementem nie tylko gminy, ale całego powiatu. Stąd współpraca z innymi gminami oraz zaplanowanie i realizacja wspólnego planu retencji, będzie istotną inicjatywą w ponadlokalnych relacjach gminy z innymi JST. Narzędzia cyfryzacji takie jak: e-usługi, e-edukacja, e-urząd – znacznie ułatwią realizację uzgodnionych w tej Strategii działań.

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

określone w Strategii Rozwoju
Województwa Lubelskiego

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa lubelskiego określa przestrzenne ramy planowanych działań rozwojowych w regionie. Stanowi on płaszczyznę koordynacji przedsięwzięć w dwóch przenikających się układach funkcjonalnych, tj. układzie naturalnym i układzie antropogenicznym. Uwzględniając stan zagospodarowania oraz występujące zasoby i potencjały Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego wskazuje podstawowe elementy struktury funkcjonalno-przestrzennej, dla których różnicuje się priorytety rozwojowe oraz wskazuje działania służące utrzymaniu i wzmocnieniu ich funkcji podstawowych (wiodących). Obszary wskazane do integrowania i koncentrowania działań na rzecz rozwijania powiązań funkcjonalnych w układach ponadlokalnych stanowią podstawę ukierunkowania wsparcia regionalnego w ramach obszarów strategicznej interwencji (OSI).⁵¹

Obszary strategicznej interwencji określone w Strategii Rozwoju Województwa wraz z zakresem planowanych działań na poziomie krajowym wskazują, że Gmina Leśniowice położona jest na Obszarze Zagrożonym Trwałą Marginalizacją. Gmina Leśniowice wskazana jest jako JST na terenie Obszaru funkcjonalnego rozwoju gospodarki żywnościowej (roślinnej rolniczej przestrzeni produkcyjnej) w diagnozie do Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego oraz na obszarze OSI Żywielskiego w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 r.

Obszar funkcjonalny rozwoju gospodarki żywnościowej obejmuje tereny Wyżyny Lubelskiej i Wyżyny Wołyńskiej charakteryzujące się dużą koncentracją gleb o najwyższej przydatności dla produkcji żywności oraz szczególnie przydatnych dla rozwoju rolnictwa towarowego.⁵² W obszarze tym występuje koncentracja gospodarstw specjalizujących się w uprawie roślin o wysokich wymaganiach glebowych, tj. zbóż (pszenica), buraków cukrowych, rzepaku, chmielu, tytoniu, owoców, warzyw, ziół oraz w hodowli bydła i trzody chlewnej. Pełni on kluczową funkcję w skali kraju w produkcji takich roślin jak: chmiel (70% upraw krajowych), tytoń (36,0%), rośliny strączkowe jadalne (48,3%), maliny (80,4%), porzeczki (36,5%). Dodatkowo w części obszaru funkcjonują duże plantacje ziół (w rejonie gmin Fajstawice, Łopiennik, Trawniki), a także zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego.⁵³

Województwo Lubelskie, w tym Gmina Leśniowice zмага się z problemami rozwojowymi o charakterze strukturalnym, obligującymi Samorząd Województwa Lubelskiego do szukania i wprowadzania zdecydowanych rozwiązań mających na celu nadanie nowych, silnych impulsów rozwojowych całej gospodarce, dynamizację rynku pracy, aktywizację zawodową i mobilizację społeczną społeczną mieszkańców oraz przeciwdziałanie peryferyzacji regionu. Przedstawione przez Komisję Europejską projekty wniosków ustawodawczych w zakresie *Polityki Spójności na lata 2021-2027* definiują 5 nowych celów Polityki Spójności. Są to:

1. Bardziej inteligentna Europa poprzez innowacje, cyfryzację, transformację gospodarczą oraz wsparcie.

⁵¹ Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

⁵² „Diagnozy prospektywnej województwa lubelskiego. Wnioski i rekomendacje do aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego”(2019).

⁵³ Jw.

2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetyki, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, przystosowania się do zmiany klimatu oraz zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem.
3. Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności i udoskonaleniu regionalnych połączeń teleinformatycznych ze strategiczną infrastrukturą transportową i sieciami cyfrowymi.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym dzięki wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych i inwestująca w wysokiej jakości zatrudnienie, edukację, umiejętności, integrację społeczną i równy dostęp do opieki zdrowotnej.
5. Europa bliżej obywateli dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych w ramach inicjatyw lokalnych, poprzez wspieranie oddolnych strategii rozwoju.⁵⁴

Obszary strategicznej interwencji o znaczeniu regionalnym stanowią wyraz podjętej decyzji dotyczącej potrzeby szczególnego wsparcia realizacji wybranych kierunków działań SRWL na określonych obszarach województwa. Przyjmując model zrównoważonego rozwoju, w tym policentryczny rozwój sieci osadniczej, w SRWL 2030 wskazuje się Obszary Strategicznej Interwencji. W ramach ich delimitacji wskazuje się:

- terytorium (subregion) na którym samorząd województwa lubelskiego zakłada zastosowanie mechanizmów terytorialnych,
- tematyczne obszary planowanej interwencji z uwzględnieniem wsparcia z poziomu krajowego, regionalnego i lokalnego,
- przedsięwzięcia priorytetowe dla rozwoju poszczególnych subregionów funkcjonalnych.

Realizując jedno z podstawowych założeń krajowej polityki regionalnej, które zakłada zapewnienie zrównoważonego rozwoju całego kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowymi i przestrzennym, a także uwzględniając wyraźne zróżnicowanie poszczególnych terytoriów pod względem stanu rozwoju oraz występujących barier i potencjałów, w SRWL przyjęto podstawowe ramy delimitacji OSI subregionalnych.

Gmina Leśniowice położona jest na OSI Żywicielskim, którego priorytetem rozwoju jest wykorzystanie zasobów naturalnych wyżyny lubelskiej dla rozwoju konkurencyjnego rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego. Zasięgiem OSI obejmuje: Obszar Funkcjonalny Rozwoju gospodarki żywnościowej, tzw. strategicznego obszaru żywicielskiego oraz Przygraniczny Obszar Funkcjonalny (waloryzacja w PZPWL).

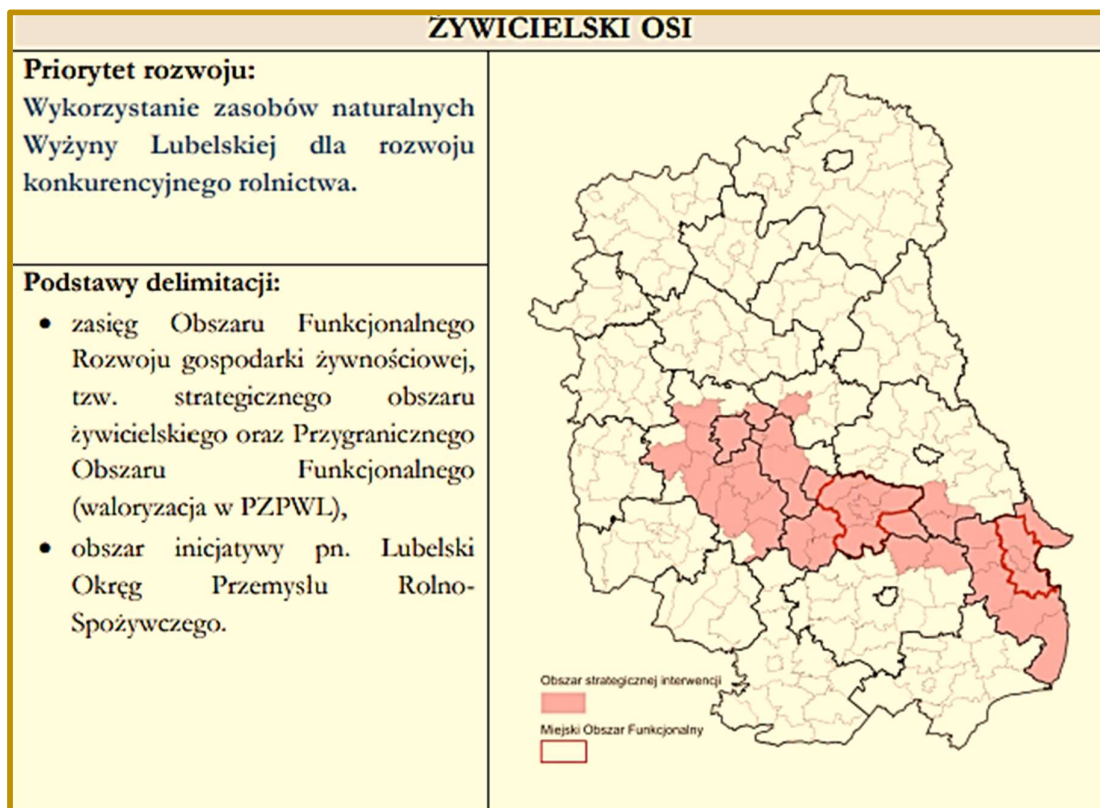
Docelowo zasięg OSI obejmuje MOF: Krasnegostawu i Hrubieszowa: 19 gmin należących do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, tj. Dołhobyczów, Fajstawice, Gorzków, Grabowiec,

⁵⁴ Założenia aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Horodło, Izbica, Kraśniczyn, Leśniowice, Łopiennik Górny, Mircze, Rudnik, Siennica Różana, Skierbieszów, Stary Zamość, Trzeszczany, Uchanie, Werbkowice, Wojstawice, Żółkiewka oraz 2 gminy nienależące do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, tj. Krzczonów, Rybczewice.

Opis OSI ŻYWICIELSKI – PrtScr ze Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030.

Kierunki interwencji / tematyczne obszary wsparcia Żywicielskiego OSI w kontekście realizacji celów SRWL:

1. Kształtowanie strategicznych zasobów żywnościowych:
 - Poprawa warunków wodnych, w tym retencjonowanie, melioracje i nawodnienia,
 - Ochrona gleb, w tym racjonalizacja stosowania chemicznych nawozów oraz środków ochrony roślin,
 - Rozwój lokalnych specjalizacji rolnych m.in. w oparciu o odtworzenie historycznie ukształtowanych lub wykorzystanie nowych, niszowych kierunków produkcji,
 - Poprawa struktury wielkościowej i organizacyjnej gospodarstw rolnych,
 - Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej jako istotnego elementu regionalnej oferty turystycznej.

2. Rozwój przedsiębiorczości wykorzystującej surowce rolne:
 - Rozwój przedsiębiorstw i podmiotów (m.in. spółdzielni) przetwórstwa rolno-spożywczego,
 - Rozwój infrastruktury i obiektów przechowalniczych.
3. Rozwój współpracy w sektorze rolno-spożywczym:
 - Stworzenie warunków dla lokalizacji siedziby oraz podmiotów Krajowej Grupy Spożywczej,
 - Wzmacnianie powiązań funkcjonalnych i zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej,
4. Poprawa drogowych powiązań komunikacyjnych
Przedsięwzięcia priorytetowe:
 - Realizacja drogi ekspresowej S17,
 - Przebudowa drogi krajowej nr: DK74,
 - Rozbudowa dróg wojewódzkich nr: DW816, DW837, DW838, DW842, DW843, DW844 (w tym budowa obwodnicy m. Hrubieszów), DW846, DW850.
 - Poprawa kolejowych powiązań transportowych:
 - Realizacja szlaku kolejowego relacji Warszawa – Lwów
 - Budowa linii kolejowej nr 54 (Trawniki – Krasnystaw Miasto),
 - Wzmocnienie międzynarodowej funkcji LHS, w tym poprzez rozbudowę i zagospodarowanie stacji Hrubieszów.
5. Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej:
 - Wspieranie działań i współpraca z właściwymi podmiotami na rzecz budowy i rozbudowy przejść granicznych (kolejowych i drogowych, pieszych, rowerowych) oraz dostosowania ich do obsługi ruchu turystycznego.
 - Wspieranie działań na rzecz ochrony zasobów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego na obszarach przygranicznych oraz rozwój zintegrowanej turystyki transgranicznej.

Współpraca ponadlokalna Gminy Leśniewice, skupiona wokół porozumienia na rzecz utworzenia w ramach OSI Żywieckiego – Lubelskiego Okręgu Przemysłu Rolno-Spożywczego będzie realizowana poprzez szereg zintegrowanych i zrównoważonych przedsięwzięć. W tym celu gminy oraz powiaty przystąpią do opracowania Ponadlokalnej Strategii Rozwoju.

Do **kierunków interwencji / tematycznych obszarów współpracy ponadlokalnej**, w których weźmie udział Gmina będą należały przedsięwzięcia:

1. **Utworzenie Strefy Aktywności Gospodarczej** pn. Lubelski Okręg Przemysłu Rolno-Spożywczego obejmującej tereny inwestycyjne JST powiatów: krasnostawskiego, chełmskiego i hrubieszowskiego oraz włodawskiego, wspierającej rozwój gospodarki żywnościowej Województwa Lubelskiego.
2. Poprawa i rozbudowa sieci dróg powiatowych tworzących sprzyjające warunki komunikacyjne dla **lokalizacji podmiotów z branży przetwórstwa i przemysłu rolno-spożywczego** na terenie gmin powiatu

krasnostawskiego (docelowo dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą oraz mieszkańców na terenie Strefy Aktywności Gospodarczej pn. Lubelski Okręg Przemysłu Rolno-Spożywczego).

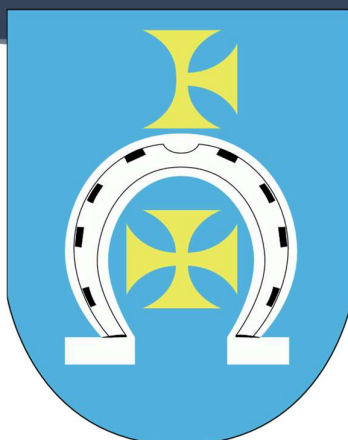
3. Budowa **alternatywnej sieci** transportu uzupełniającego połączenia komunikacyjne poprzez budowę i modernizację ścieżek rowerowych na terenie powiatów krasnostawskiego, chełmskiego, hrubieszowskiego i włodawskiego (docelowo dla pracowników podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, mieszkańców i turystów, na terenie Strefy Aktywności Gospodarczej pn. Lubelski Okręg Przemysłu Rolno-Spożywczego).
4. Poprawa atrakcyjności terenów inwestycyjnych gmin powiatów: krasnostawskiego, chełmskiego, hrubieszowskiego i włodawskiego poprzez **likwidację białych plam na mapie gazownictwa** regionu.
5. **Plan Inwestycyjny dla Pokoleń 2030** – efektywne zarządzanie terenami inwestycyjnymi i kapitałem ekologicznym poprzez opracowanie **Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego** i współpracę samorządów terytorialnych położonych przy głównych korytarzach transportowych (na obszarze docelowej Strefy Aktywności Gospodarczej pn. Lubelski Okręg Przemysłu Rolno-Spożywczego).
6. **Lubelska Spiżarnia – EcoPrzestrzeń** Lokalnych Tradycji Kulinarnych, wzmacniająca **współpracę i przedsiębiorczość** na obszarach wiejskich oraz tożsamość regionu lubelskiego.
7. Budowa **Sieci Wsparcia Rozwoju Rolnictwa** Specjalistycznego i Precyzyjnego „**Rolnictwo Przyszłości 4.0**” (docelowo dla gmin i powiatów Lubelskiego Okręgu Przemysłu Rolno-Spożywczego).
8. **Kompleksowa zmiana funkcjonalna** istotnych przestrzeni i obiektów poprawiająca komunikację i dostęp do nowoczesnych narzędzi rozwijających relacje B+R+JST (docelowo Strefy Aktywności Gospodarczej pn. Lubelski Okręg Przemysłu Rolno-Spożywczego).
9. Strategia **Marki Gospodarczej** „Lubelski Okręg Przemysłu Rolno-Spożywczego” i **promocja oferty** współpracujących ze sobą gmin oraz powiatów: krasnostawskiego, chełmskiego, hrubieszowskiego i włodawskiego.
10. Budowa ponadlokalnej sieci współpracy „**Lubelskie Porty Zdrowia i Kultury Fizycznej**” popularyzującej zdrowy tryb życia i kulturę fizyczną (docelowo w grupie mieszkańców, pracowników i pracodawców na terenie Strefy Aktywności Gospodarczej pn. Lubelski Okręg Przemysłu Rolno-Spożywczego).
11. Budowa **infrastruktury społecznej** przyczyniającej się do rozwoju społeczno-gospodarczego oraz zmniejszania nierówności w dostępie do usług społecznych (docelowo instytucjonalna opieka dla dzieci do lat 3 na obszarze Strefy Aktywności Gospodarczej pn. Lubelski Okręg Przemysłu Rolno-Spożywczego).

12. Poprawa **efektywności energetycznej** z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii obiektów użyteczności publicznej na terenie **powiatu chełmskiego** dostosowująca do zmian klimatu i poprawy stanu środowiska naturalnego.
13. Budowa **farm fotowoltaicznych** wspierających rozwój niskoemisyjnych i zeroemisyjnych mocy wytwórczych z uwzględnieniem nowoczesnych rozwiązań OZE (docelowo w Strefie Aktywności Gospodarczej pn. Lubelski Okręg Przemysłu Rolno-Spożywczego).
14. **Ochrona powietrza i ograniczenie ubóstwa energetycznego** poprzez montaż paneli fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych na budynkach mieszkalnych.
15. Budowa **zbiorników małej retencji**, o kluczowej funkcji **dla rozwoju gospodarki żywnościowej** poprawiających bezpieczeństwo upraw rolnych oraz mienia publicznego i prywatnego.
16. Budowa **infrastruktury aktywizującej postęp** społeczno-gospodarczy i rozwój **gospodarki żywnościowej** na obszarze Strefy Aktywności Gospodarczej pn. Lubelski Okręg Przemysłu Rolno-Spożywczego poprzez poprawę atrakcyjności warunków osiedleńczych i inwestycyjnych.

**OBSZARY STRATEGICZNEJ
INTERWENCJI KLUCZOWE
DLA GMINY**

Do końca 2023 roku gminy mogą prowadzić rewitalizację na dwa sposoby: na podstawie ustawy o rewitalizacji, na podstawie ustawy o samorządzie gminnym. Program, który powstaje w reżimie ustawy o rewitalizacji – Gminny Program Rewitalizacji – m.in. umożliwi samorządowi wykorzystywanie narzędzi ustawowych.

OSI stanowią wybór strategiczny, którego konsekwencją jest skierowanie interwencji publicznej na dany obszar lub obszary. Oznacza to konieczność określenia przez Gminę w Gminnym Programie Rewitalizacji, jakiego rodzaju działania będą realizowane na poszczególnych obszarach. Konsekwencją wskazania OSI będzie ukierunkowanie części instrumentów zaplanowanych w strategii na te obszary i zapewnienie im finansowania. Wtedy mieszkańcy, potencjalni inwestorzy i wszyscy uczestnicy procesów rozwojowych będą mieli pełną informację na temat planowanych działań.

W obowiązującym *Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Leśniewice na lata 2016-2023*, który został opracowany w roku 2017, synteza wyników uzyskanych z przeprowadzonej diagnozy oraz badań ilościowych i jakościowych obecnej sytuacji w Gminie Leśniewice, doprowadziły do wyodrębnienia obszaru rewitalizacji na terenie gminy, który cechuje się największą kumulacją negatywnych zjawisk i problemów, jak również znacznym potencjałem rozwojowym. Obok kryterium wysokiego stopnia degradacji przy wyborze obszaru rewitalizacji istotnym czynnikiem była identyfikacja możliwie szerokiego spektrum możliwości realizacji potencjalnych działań naprawczych, zarówno działań tak zwanych miękkich, jak i twardych, mogących także oddziaływać w jak najszerszym zasięgu, stwarzając realną możliwość kreowania pozytywnych zmian. Składa się on z 3 podobszarów: Podobszar 1 – Leśniewice, Majdan Leśniewski, Podobszar 2 – Sarniak, Wierzbica, Poniatówka, Wygnańce, Alojzów, Teresin, Podobszar 3 – Kasiń.

OSI kluczowe dla Gminy Leśniewice obejmować powinno docelowo również: strefy przeznaczone pod działalność usługowo-rekreacyjno-wypoczynkowo-sportową: zbiornik wodny Maczuły, tereny pod agroturystykę w miejscowościach położonych przy zbiorniku wodnym Maczuły, tereny pod agroturystykę w miejscowościach położonych przy Grabowiecko-Strzeleckim Obszarze Chronionego Krajobrazu, tereny i budynek działalności Spółdzielni Socjalnej "Słowianka", teren wypoczynkowo-rekreacyjny wokół Domu Spotkań w Kumowie Plebańskim, tereny pod ofertę usługową, sportową, kulturalną i edukacyjną.

Do OSI powinna być włączona strefa rozwoju infrastruktury drogowej, kanalizacyjnej, gazowej, internetowej. Konieczna interwencja dotyczy budowy, przebudowy dróg gminnych i powiatowych, przebudowy oraz budowy sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków, budowy sieci gazowej i internetowej. Stan istniejącej infrastruktury drogowej jest zadowalający, wymaga jednak modernizacji.

Opracowując Gminny Program Rewitalizacji, należy uwzględnić bariery rozwojowe – zagrożenia, które mogą doprowadzić do niedorozwoju gminy.

MONITOROWANIE DZIAŁAŃ I REZULTATÓW

Monitorowanie działań i ich efektów w wymiarze przestrzennym oraz propozycje wskaźników ich osiągnięcia jest istotnym elementem **Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030**, ponieważ pokazuje metodę osiągnięcia rezultatów zapisanych w misji, wizji i celach. Podejmowane działania w latach 2021-2027 z perspektywą do 2030, mają budować lokalną przewagę konkurencyjną Gminy Leśniewice i przynieść pozytywne rozwiązania, które zostały założone w proponowanych działaniach.

Celem monitorowania działań z zakresu realizacji **Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030** jest postawienie prawidłowej diagnozy stanu rozwoju gminy w roku 2030. Ewaluacja i jej raportowanie, umożliwi w oparciu o dane wewnętrzne gminy oraz informacje zewnętrzne (dane z GUS), uzyskanie rzeczowej informacji zwrotnej na temat efektów działań podejmowanych w latach 2021-2030. Zapisane w Strategii działania, w swojej złożoności będą realizowane przez różne podmioty (nie tylko gminę), dlatego trzeba dostrzec, że będą miejscem krzyżowania się działań różnych polityk: krajowej, regionalnej, wiejskiej. W monitorowaniu działań i ich efektów, kluczową sprawą będą te przedsięwzięcia, które muszą być zrealizowane na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją. Oprócz Gminy Leśniewice na OSI krajowym zagrożonym trwałą marginalizacją społeczno-gospodarczą, znajdują się wszystkie gminy powiatu chełmskiego. Stąd monitorowanie efektów działań we wszystkich JST będzie bardzo ważne i uzasadnione są te działania, które mają zacieśnić współpracę na całym obszarze.

Wnioski z monitoringu realizacji **Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030**, powinny być bazą dla tworzenia kolejnych, długookresowych strategii, sygnalizować pojawiające się trudności oraz być źródłem wiedzy na temat zachodzących i projektowanych zmian dla społeczności lokalnej.

Etapem budowy systemu monitorowania realizacji Strategii jest integracja danych z różnych istniejących systemów i zasobów oraz ich ciągłe dostosowanie do potrzeb lokalnych – zwłaszcza w zakresie skali/poziomu zbierania wiarygodnych danych. Monitorowanie realizacji Strategii będzie odbywać się w połączeniu z istniejącymi instytucjami i narzędziami opisującymi oraz monitorującymi politykę rozwoju. Dla skutecznej realizacji Strategii oraz zapewnienia jej obiektywnej i pełnej informacji (*evidence based policy*), wykorzystane zostaną instytucje wspomagające procesy monitorowania wprowadzone przez politykę regionalną (*Regionalne Obserwatoria Terytorialne i Krajowe Obserwatorium Terytorialne*) i ewaluacji (*Krajowa Jednostka Ewaluacji oraz regionalne jednostki ewaluacyjne*). Instytucje te tworzą system współpracy i zapewniają przepływ informacji między najważniejszymi podmiotami publicznymi biorącymi udział w planowaniu i realizacji polityki rozwoju w celu monitorowania i oceny całości interwencji publicznej mającej wpływ terytorialny, w tym na rozwój obszarów wiejskich.

W systemie monitorowania rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 więcej uwagi zostanie poświęcone monitorowaniu tendencji i zjawisk w obszarach funkcjonalno-przestrzennym, społecznym i gospodarczym. Z uwagi na istnienie w zasobach instytucji publicznych, ale poza statystyką publiczną, różnych źródeł informacji, zbiorów danych, wskaźników, rejestrów danych przestrzennych, w tym zwłaszcza danych istotnych dla gmin i obszarów wiejskich (gromadzonych na różnych poziomach i w różnych skalach przestrzennych), kluczowym zadaniem w procesie budowy systemu monitorowania realizacji Strategii jest stałe dążenie do

systematyzowania, porządkowania i łączenia lub koordynowania tych zasobów oraz nadanie operacyjnego charakteru.

Uzupełnieniem systemu monitorowania realizacji **Strategii**, przydatnym zarówno na poziomie krajowym i lokalnym są dodatkowe narzędzia zwiększające wiedzę o gminie oraz obszarach wiejskich i umożliwiające podejmowanie optymalnych decyzji, co do sposobów rozwoju to m.in. *Lokalny Wskaźnik Rozwoju Społecznego (Local Human Development Index – LHDI)*, pokazujący nierówności w rozwoju terytorialnym na szczeblu powiatów. Wskaźnik, bazując na trzech podstawowych zmiennych dotyczących: zdrowia, edukacji i zamożności obywateli, może stanowić pomoc dla władz samorządowych w ustalaniu priorytetów działania w kontekście obecnych i przyszłych problemów społecznych. Badanie LHDI jest przygotowywane cyklicznie, jednak nie częściej niż raz na dwa lata ze względu na charakter składowych wskaźnika – zdrowie, edukację i inwestycje – które dają efekty dopiero po dłuższym czasie.

Wielopoziomowe Zarządzanie JST i obszarami funkcjonalnymi wymagać będzie w latach 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 podejścia uwzględniającego złożone relacje zachodzące w ramach obszarów funkcjonalnych, dlatego Gmina Leśniewice musi wdrożyć zasady strategicznego zarządzania. W ramach zarządzania *Strategią* całościowa ewaluacja działań będzie prowadzona w układzie standardowym i będzie się składać z trzech faz:

- **Ewaluacja ex ante**, na koniec każdego roku kalendarzowego – koncentrująca się na ocenie strategii lub jej znaczącej aktualizacji według kryterium trafności i odpowiedniości oraz kryterium wewnętrznej spójności i zgodności programowej (np. *Raport o stanie Gminy*).
- **Ewaluacja mid-term**, w trakcie realizacji strategii – przeprowadzana w układzie kadencyjnym w ostatnim roku każdej kolejnej kadencji samorządu, koncentrująca się na ocenie czy i na ile przyjęta strategia jest faktycznie realizowana oraz jakie są jej efekty krótko- i średnioterminowe, według kryterium skuteczności działań, a także efektywności, koordynacji i zgodności działań z zasadami i założeniami ustalonymi w dokumencie strategii.
- **Ewaluacja ex post**, po zakończeniu realizacji strategii – w zakresie podobnym do ewaluacji mid-term, poszerzonym o ocenę (przewidywanych) efektów długoterminowych związanych z osiągnięciem założonej wizji, misji oraz celów strategicznych, operacyjnych oraz działań .

Ocena wszystkich działań zawartych w Strategii zostanie dokonana przez Zespół ds. opracowania i wdrożenia **Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030** przy współudziale wszystkich grup docelowych oraz w oparciu o opracowanie ewaluacji *ex-post*, czyli na zakończenie obowiązywania dokumentu. Będzie brała pod uwagę pięć następujących kryteriów ewaluacyjnych:

- **Skuteczność** (ang. *effectiveness*) – kryterium pozwalające ocenić, w jakim stopniu osiągnięte zostały cele dokumentu zdefiniowane na etapie planowania.

- **Efektywność** (ang. *efficiency*) – kryterium pozwalające ocenić poziom „ekonomiczności” zrealizowanych projektów, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów.
- **Użyteczność** (ang. *utility*) – kryterium pozwalające ocenić do jakiego stopnia oddziaływanie Strategii odpowiada zdiagnozowanym problemom.
- **Trafność** (ang. *relevance*) – kryterium pozwalające ocenić do jakiego stopnia zdefiniowane cele strategiczne i priorytety odpowiadają na potrzeby interesariuszy obszaru funkcjonalnego.
- **Trwałość** (ang. *sustainability*) – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem **Strategii** będą nadal widoczne po zakończeniu jej realizacji.

Podstawą monitorowania realizacji **Strategii Rozwoju Gminy Leśnowice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030** będzie zestaw wskaźników obrazujących oczekiwane rezultaty realizacji strategii na poziomie działań, które wynikają z misji, wizji, celu strategicznego i celów operacyjnych.⁵⁵

Podstawy ewaluacji w latach 2021-2030

Lp.	WSKAŹNIK	Opisowa prognozowana na wartość pośrednia wskaźnika w roku 2025	Opisowa prognozowana na wartość docelowa wskaźnika w roku 2030	2023	2025	2027	2029
1.	Współczynnik aktywności zawodowej – całościowa liczba osób pracujących w podmiotach publicznych i prywatnych na terenie gminy w stosunku do liczby mieszkańców.	Zwiększenie co dwa lata	Zbliżenie do poziomu średniej krajowej najlepszych gmin	%	%	%	%
2.	Liczba mieszkańców ogółem	Zwiększenie co dwa lata	Zbliżenie do poziomu średniej krajowej najlepszych gmin	%	%	%	%
3.	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	Zwiększenie co dwa lata	Zbliżenie do poziomu średniej krajowej najlepszych gmin	%	%	%	%
4.	Liczba nowych meldunków	Zwiększenie % co dwa lata	Zbliżenie do poziomu średniej krajowej	%	%	%	%

⁵⁵ Wskaźniki odpowiadają wskaźnikom określonym w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.

			najlepszych gmin				
5.	Udział nakładów inwestycyjnych sektora prywatnego w inwestycjach na terenie Gminy ogółem (w stosunku do wszystkich razem)	Zbliżenie poziomu do wybranych poziomów bogatszych JST w regionie	Zbliżenie poziomu do wybranych poziomów bogatszych JST w regionie	%	%	%	%
6.	Liczba bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym	Zmniejszanie poziomu	Zmniejszanie poziomu	osób , %	osób , %	osób , %	osób , %
7.	Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem	Utrzymanie trendu spadkowego	Utrzymanie trendu spadkowego	osób , %	osób , %	osób , %	osób , %
8.	Udział powierzchni objętej obowiązującymi planami zintegrowanego i zrównoważonego zagospodarowania przestrzennego w powierzchni całkowitej Gminy ogółem	Utrzymanie trendu wzrostu	Utrzymanie trendu wzrostu	%	%	%	%
9.	Udział zrewitalizowanej powierzchni objętej planami rewitalizacji w powierzchni całkowitej Gminy ogółem	Zwiększenie powierzchni	Zwiększenie Powierzchni	%	%	%	%
10.	Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	Wypracowanie trendu wzrostu	Utrzymanie trendu wzrostu	%	%	%	%
11.	Nakłady inwestycyjne (w cenach bieżących) na 1 mieszkańca	Wypracowanie trendu wzrostu i zbliżenie poziomu regionu i do poziomu średniej krajowej	utrzymanie trendu wzrostu i zbliżenie poziomu regionu i do poziomu średniej krajowej	zł	Zł	zł	Zł
12.	Odsetek osób dorosłych uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu (w wieku 25–64 lata)	odwrócenie trendu spadkowego i zbliżenie wartości wskaźnika do poziomu 7,7 – 10,0% i zbliżenie do poziomu	odwrócenie trendu spadkowego i zbliżenie wartości wskaźnika do poziomu 7,7 – 10,0% i zbliżenie do poziomu	%	%	%	%

		średniej krajowej	średniej krajowej				
13	Wskaźnik trwałości działalności przedsiębiorstw – trzy lata od założenia działalności gospodarczej (osoba fizyczna)	wypracowanie trendu wzrostu	utrzymanie trendu wzrostu	%	%	%	%
14	Wydatki majątkowe Gminy na 1 mieszkańca	wypracowanie trendu wzrostu	utrzymanie trendu wzrostu	zł	Zł	zł	Zł
15	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem budżety gminy	utrzymanie trendu wzrostu	utrzymanie trendu wzrostu	%	%	%	%
16	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON na 1 tys. mieszkańców	utrzymanie trendu wzrostu	utrzymanie trendu wzrostu	szt.	szt.	szt.	szt.
17	Odsetek osób w wieku 16-74 lata korzystających z Internetu w kontaktach prywatnych z administracją publiczną w celach prywatnych w ciągu ostatnich 12 miesięcy	utrzymanie trendu wzrostu zbliżenie poziomu do poziomu średniej krajowej	utrzymanie trendu wzrostu zbliżenie poziomu do poziomu średniej krajowej	%	%	%	%
18	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	utrzymanie trendu wzrostu zbliżenie poziomu do poziomu średniej krajowej	utrzymanie trendu wzrostu zbliżenie poziomu do poziomu średniej krajowej	szt.	szt.	szt.	szt.
19	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje z RPO	utrzymanie trendu wzrostu zbliżenie poziomu do poziomu średniej krajowej	utrzymanie trendu wzrostu zbliżenie poziomu do poziomu średniej krajowej	szt.	szt.	szt.	szt.
20	Liczba gospodarstw otrzymujących dotacje z PROW i innych programów UE	utrzymanie trendu wzrostu zbliżenie poziomu do poziomu średniej krajowej	utrzymanie trendu wzrostu zbliżenie poziomu do poziomu średniej krajowej	szt.	szt.	szt.	szt.
21	Długość sieci kanalizacji sanitarnej Liczba przydomowych Oczyszczalni ścieków	budowa trendu wzrostu	utrzymanie trendu wzrostu	km	km	km	km

				szt.	szt.	szt.	szt.
22	łączna powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych	budowa trendu wzrostu	utrzymanie trendu wzrostu	ha	Ha	ha	Ha
23	Całkowita długość nowych dróg należących do Gminy	budowa trendu wzrostu	utrzymanie trendu wzrostu	km	Km	km	Km
24	Całkowita długość przebudowanych dróg należących do gminy	budowa trendu wzrostu zbliżenie poziomu do poziomu liderów obszarów wiejskich	utrzymanie trendu wzrostu zbliżenie poziomu do poziomu liderów obszarów wiejskich	km	Km	km	Km
25	Całkowita długość nowych ścieżek rowerowych należących do Gminy	budowa trendu wzrostu zbliżenie poziomu do poziomu liderów obszarów wiejskich	utrzymanie trendu wzrostu zbliżenie poziomu do poziomu liderów obszarów wiejskich	km	Km	km	Km
26	Liczba obiektów kulturalnych/zabytków (zmodernizowanych/zrewitalizowanych)	budowa trendu wzrostu	utrzymanie trendu wzrostu	szt.	szt.	szt.	szt.
27	Liczba nowych gospodarstw ekologicznych, ekstensywnych,	budowa trendu wzrostu	utrzymanie trendu wzrostu	szt.	szt.	szt.	szt.
28	Liczba osób korzystająca z infrastruktury w zakresie opieki senioralnej lub infrastruktury rehabilitacyjnej (osoby)	budowa trendu wzrostu	budowa trendu wzrostu	os.	os.	os.	os.
29	Liczba nowych atrakcji turystycznych	budowa trendu wzrostu zbliżenie poziomu do poziomu liderów	utrzymanie trendu wzrostu zbliżenie poziomu do poziomu liderów	szt.	szt.	szt.	szt.

		obszarów wiejskich	obszarów wiejskich				
30	Liczba miejsc noclegowych oraz osób korzystających	budowa trendu wzrostu	utrzymanie trendu wzrostu	szt./os.	szt./os.	szt./os.	szt./os.
31	Liczba punktów gastronomicznych	budowa trendu wzrostu	utrzymanie trendu wzrostu	szt.	szt.	szt.	szt.
32	Liczba nowych, zainstalowanych instalacji OZE w domach jednorodzinnych (i na budynkach publicznych)	budowa trendu wzrostu	utrzymanie trendu wzrostu	szt.	szt.	szt.	szt.
33	Liczba obiektów poddanych termomodernizacji (ogółem)	budowa trendu wzrostu	utrzymanie trendu wzrostu	szt.	szt.	szt.	szt.
34	Liczba projektów ponadlokalnych, Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych z innymi JST	budowa trendu wzrostu	utrzymanie trendu wzrostu	szt./zł	szt./zł	szt./zł	szt./zł
35	Liczba projektów inwestycyjnych dofinansowanych z UE zrealizowanych przez gminę	budowa trendu wzrostu	utrzymanie trendu wzrostu	szt./zł	szt./zł	szt./zł	szt./zł
36	Liczba wydarzeń kulturalnych	budowa trendu wzrostu	utrzymanie trendu wzrostu	szt.	szt.	szt.	szt.
37	Liczba osób korzystających z obiektów kultury	budowa trendu wzrostu	utrzymanie trendu wzrostu	os.	os.	os.	os.
38	Liczba podmiotów powstałych poprzez ekonomię społeczną i solidarną	budowa trendu wzrostu	utrzymanie trendu wzrostu	szt.	szt.	szt.	szt.
39	Liczba podmiotów wdrażających innowacje, B+R, cyfryzację	budowa trendu wzrostu	utrzymanie trendu wzrostu	szt.	szt.	szt.	szt.
40	Liczba eksporterów	budowa trendu wzrostu	utrzymanie trendu wzrostu	szt.	szt.	szt.	szt.
41	Liczba usług ekosystemowych	budowa trendu wzrostu	utrzymanie trendu wzrostu	szt.	szt.	szt.	szt.

SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

Tak jak zaznaczono w modelu przestrzenno-funkcjonalnym, przyjęto, że *Strategia Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030* ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmiany zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych uwarunkowań społecznych oraz gospodarczych, w tym wykreowania nowych projektów – możliwa będzie jej śródkresowa aktualizacja.

W proces wdrażania *Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030* powinno zostać zaangażowane szerokie grono partnerów i interesariuszy (w dokumencie założono równoprawny udział interesariuszy publicznych, prywatnych i społecznych w tym procesie). Szczególną uwagę w procesie wdrażania *Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030*, należy priorytetowo potraktować przedsięwzięcia wpisane w poszczególne cele rozwojowe spójne z działaniami *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030*, *Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego* oraz *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030*.

W dokumentach planistycznych Gmina Leśniewice powinna skoncentrować się na:

- kształtowaniu ładu przestrzennego – ***Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego*** – uwzględniający nowe tereny inwestycyjne, tereny pod produkcję rolną, mieszkalnictwo jednorodzinne, infrastrukturę techniczną, usługi i handel, rekreację, OZE.
- na poprawie funkcjonowania administracji publicznej i współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej. W szczególności dotyczy to wzmocnienia powiązań wiejsko-wiejskich i wiejsko-miejskich w takich obszarach tematycznych, jak ***Ponadlokalna Strategia Rozwoju***, m.in. w zakresie poprawy jakości świadczenia usług publicznych, przywrócenia usług transportu publicznego, rozwoju kapitału ekologicznego, zintegrowanych inwestycji, współpracy ze społeczeństwem.
- projektowanie ***Planów Operacyjnych Działań Kluczowych*** – wynikających z opracowanej ***Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030***.
- opracowaniu ***Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2021-2027 (2030)*** – zgodnie z wytycznymi nowych programów finansujących działania związane z rewitalizacją społeczno-gospodarczą.
- opracowaniu ***Gminnego Programu Ochrony Zdrowia i Rozwoju Usług dla Seniorów***.
- opracowania ***Strategii Marketingu Terytorialnego*** wspólnie z innymi partnerami (w ramach partnerstwa Lubelskiego Okręgu Przemysłu Rolno-Spożywczego).
- opracowanie ***Strategii Rozwoju Turystyki*** – we współpracy z partnerami publicznymi: JST, powiatami, organizacjami.
- aktualizacja posiadanych dokumentów programowych i planistycznych dotyczących ochrony środowiska naturalnego i ochrony zabytków.

Zdecydowana większość działań realizujących cel strategiczny *Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030*, wpływać będzie pozytywnie na rozwój obszarów wiejskich, są to m.in. **zacieśnianie współpracy pomiędzy Gminą oraz sąsiadującymi z nią gminami, a także Miastem Krasnymstaw, Miastem Chełm co zwiększy dynamikę rozwoju gospodarki lokalnej i regionalnej, m.in. dzięki łączeniu zasobów i współfinansowaniu usług.** Tego typu rozwiązania wpłyną na obniżenie kosztów stałych funkcjonowania mniej zaludnionych, czy też peryferyjnych obszarów gminy. Rodzaj, zakres i wymiar interwencji dedykowanej w poszczególnych przypadkach zależeć będzie bezpośrednio od potrzeb i potencjałów terytorialnych.⁵⁶

System realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030* służyć będzie wdrożeniu celów postawionych w planowaniu strategicznym do 2030 r. Realizacja kompleksowej interwencji publicznej wiąże się ze sprawnie funkcjonującymi podmiotami publicznymi na różnych poziomach zarządzania – określeniem ich zadań, wzajemnych relacji czy odpowiedzialności związanych z zarządzaniem rozwojem.

Zasadnicze elementy systemu realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 obejmują:*

- **podmioty zaangażowane w realizację,**
- **mechanizmy służące określeniu podejmowanych przez samorząd przedsięwzięć ukierunkowanych na osiągnięcie wspólnych celów** wyznaczonych w stosunku do określonego terytorium, sposobu finansowania, realizacji oraz koordynacji,
- **instrumenty realizacji – dokumenty programowe** (programy operacyjne - krajowe i regionalne), programy rozwoju, w tym programy wieloletnie oraz projekty strategiczne i polityki publiczne.
- **formy wsparcia finansowego - pomoc zwrotna i bezzwrotna,**
- **źródła finansowania.**⁵⁷

Otoczenie instytucjonalne *Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030* stanowią podmioty, których rola i zadania umożliwiają efektywną realizację polityki rozwoju lokalnego. Dotyczy to samorządów województw oraz samorządów terytorialnych niższego szczebla (gminnych i powiatowych), a także innych partnerów działających na rzecz rozwoju regionalnego i lokalnego.

Główne zadania i odpowiedzialność podmiotów w procesie programowania, realizacji, finansowania oraz oceny efektów *Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030* wynikają z przepisów ustawowych oraz ich ewentualnych zmian.

Kluczową rolę w polityce regionalnej odgrywa samorząd województwa. *Samorząd Województwa* pełni podstawową rolę w procesie programowania rozwoju, zarządzania nim i realizacji działań rozwojowych na poziomie regionalnym oraz koordynowania działań rozwojowych na poziomie województwa. W związku z tym samorząd województwa:

⁵⁶ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

⁵⁷ Jw.

- prowadzi politykę rozwoju województwa i określa, na podstawie diagnozy potrzeb formułowanych z udziałem społeczności i środowisk lokalnych w województwie (partnerstwo międzysektorowe) strategię rozwoju województwa (spójną z krajowymi celami polityki rozwoju, w tym celami polityki regionalnej) oraz zarządza realizacją, w tym monitorowaniem tej strategii w województwie,
- opiniuje rozwiązania w zakresie polityki regionalnej, przyjmowane na poziomie krajowym i europejskim oraz upowszechnia dobre praktyki w zakresie współpracy w obszarach powiązanych funkcjonalnie i instrumentów terytorialnych,
- bierze udział w opracowaniu KSRR oraz jej ewentualnych zmianach,
- uczestniczy w opracowaniu dokumentów strategicznych niezbędnych do wdrażania w Polsce europejskiej polityki spójności oraz przygotowuje i zarządza programami na szczeblu regionalnym, z uwzględnieniem odpowiedzialności finansowej, a także negocjuje, wspólnie z ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego, z KE treść RPO oraz jego zmian,
- animuje platformę współpracy z samorządami gminnymi i powiatowymi, i innymi partnerami działającymi na rzecz rozwoju regionu, poprzez angażowanie ich w proces programowania i realizacji polityki regionalnej na poziomie województwa, wspiera istniejące partnerstwa i inicjowanie/ powoływanie partnerstw dla obszarów powiązanych funkcjonalnie,
- koordynuje działania rozwojowe w ramach różnych polityk sektorowych realizowane na terenie województwa - przygotowuje, negocjuje i realizuje na poziomie regionalnym kontrakt programowy oraz kontrakt sektorowy, w tym współpracuje z JST i włącza je w realizację kontraktu, którego jest stroną,
- czuwa nad przebiegiem procesów realizacji polityki regionalnej, a w szczególności diagnozuje sytuację i potencjały/trendy rozwojowe (ścieżki rozwojowe) różnego typu obszarów (w tym OSI wskazane w KSRR), monitoruje sytuację w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego oraz ocenia skuteczność i efektywność dotychczas stosowanych interwencji rozwojowych kierowanych w ramach polityki regionalnej i polityk sektorowych do regionu (m.in. w ramach różnego typu obserwatoriów funkcjonujących na terenie województwa, jak ROT),
- zapewnianie efektywnego zagospodarowanie środków wycofanych z instrumentów inżynierii finansowej oraz instrumentów finansowych i pomocy zwrotnej w formie wsparcia zwrotnego, których jest dysponentem, poprzez stworzenie instytucji finansowych – regionalnych funduszy rozwoju,
- uczestniczy w pracach Podkomitetu ds. wymiaru terytorialnego i zapewnia wdrażanie rekomendacji przyjętych przez Podkomitet dotyczących skuteczności, efektywności i użyteczności wdrażanej interwencji i stosowanych instrumentów terytorialnych.⁵⁸

⁵⁸ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

Procesy rozwoju lokalnego tj. projektowania i wdrożenia **Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030** są uwarunkowane przede wszystkim działaniami Samorządu Gminy. Podstawowym zadaniem gminy jest realizowanie lokalnych, określonych ustawowo spraw publicznych. Zadaniem własnym gminy jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty. Oprócz zadań własnych gmina wykonuje zadania zleczone z zakresu administracji rządowej.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 określa większą odpowiedzialność samorządu gminnego i samorządu powiatowego za rozwój gospodarczy oraz społeczny. **W związku z powyższym Samorząd Gminy oraz samorząd powiatowy:**

- uczestniczy w wyznaczaniu kierunków rozwoju regionalnego poprzez udział odpowiednio w konsultacjach KSRR (w roku 2019) oraz w pracach nad strategią rozwoju województwa (w roku 2020) i dokumentach programowych, a także w ocenie efektów polityki regionalnej prowadzonej przez rząd i samorząd województwa,
- zapewnia spójność rozwoju Gminy Leśniewice i powiatu z celami strategicznymi określonymi na poziomie regionalnym poprzez odpowiednie dokumenty strategiczne określone ustawowo,
- uczestniczy w procesie przygotowywania i realizacji kontraktu programowego oraz kontraktu sektorowego,
- stymuluje i wspiera inicjatywy służące rozwojowi regionalnemu na szczeblu lokalnym poprzez współpracę z sąsiednimi gminami lub powiatami tworzącymi obszary powiązane funkcjonalnie oraz poprzez udział w przedsięwzięciach, które mają znaczenie ponadlokalne, w ramach porozumienia terytorialnego,
- wdraża własne projekty rozwoju lokalnego zgodne z priorytetami określonymi na poziomie regionalnym,
- animuje i wspiera współpracę między partnerami społeczno-gospodarczymi, stowarzyszeniami i organizacjami pozarządowymi, podmiotami prywatnymi w zakresie działań opartych o kapitał społeczny (np. usługi o charakterze publicznym).⁵⁹

Partnerzy działający mają realny wpływ na rzecz realizacji **Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030** oraz związane z tym procesy współpracy, partycypacji oraz komunikacji między poszczególnymi instytucjami publicznymi, partnerskimi samorządami, jak i ich relacje z innymi partnerami działającymi na rzecz rozwoju lokalnego. W sieć współpracy na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym powinny być zaangażowane podmioty o różnym statusie tj.

- przedstawiciele partnerów społecznych i gospodarczych,
- przedstawiciele stowarzyszeń i organizacji pozarządowych,
- przedstawiciele szkół podstawowych (oraz zaproszonych do współpracy: szkół średnich, środowiska akademickiego),

⁵⁹ Jw.

- podmioty prywatne (przedsiębiorcy, grupy producenckie, spółdzielnie itp.)

Udział przedstawicieli, na zasadzie partnerstwa, w realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030* dotyczy wszystkich etapów: od procesu planowania i programowania, poprzez zarządzanie i realizację, po monitorowanie i ocenę. Takie podejście pomaga zagwarantować, by działania rozwojowe były dostosowane do krajowych, regionalnych i lokalnych potrzeb oraz priorytetów.

Wzmacnianie współpracy w ramach realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030* musi odbywać się w oparciu o dialog społeczny, partycypację mieszkańców w zarządzaniu gminą oraz w ścisłej współpracy z nauką i biznesem.

Udział społeczeństwa w wielopoziomowym zarządzaniu pozwoli na lepsze dopasowanie działań samorządu do rzeczywistych potrzeb mieszkańców i innych użytkowników Gminy, a zaangażowanie przedsiębiorców jest konieczne z uwagi na to, że to oni właśnie w największym stopniu przyczyniają się do wzrostu i rozwoju gospodarczego. Biznes staje się również istotnym uczestnikiem działań rozwojowych dzięki uczestnictwu w partnerstwie publiczno-prywatnym (ppp). Dodatkowo zaangażowanie przedstawicieli partnerów społecznych, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców zapewni niezbędne wsparcie dla realizowanych działań.

Rozwijanie partnerstwa i partycypacji w działaniach na rzecz realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030* stanowi istotny element opracowanej strategii, wyrażający się w tworzeniu budżetu gminy i funduszu sołectkiego.⁶⁰

Do katalogu zadań partnerów działających na rzecz *Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030* zalicza się:

- współuczestniczenie w wyznaczaniu celów i kierunków rozwoju lokalnego poprzez udział w konsultacjach dokumentów strategicznych i programów tworzonych na poziomie regionalnym i lokalnym,
- udział w procesie realizacji (monitorowanie, ewaluacja) stopnia realizacji celów polityki rozwoju, tj. uczestniczenie w działaniach monitorujących na szczeblu lokalnym,
- przejmowanie części zadań wdrożeniowych na poziomie lokalnym na podstawie porozumienia lub umowy z samorządem województwa i Samorządem Gminy oraz wdrażanie przedsięwzięć w formule współpracy z podmiotami publicznymi (samorząd województwa, powiatu, gminy).⁶¹

⁶⁰ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

⁶¹ Jw.

**PLAN WDRAŻANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY LEŚNIOWICE 2021-2027
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030:**

1. Wdrażanie **Strategii Rozwoju Gminy Leśniowice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030** w wąskim znaczeniu stanowić będzie czynności zarządcze, skierowane na konkretyzację działań (uzgodnienie partnerów, lokalizacji, budżetu, harmonogramu realizacji), dlatego fundamentalną sprawą będzie powołanie **Koordynatora ds. wdrożenia i monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Leśniowice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 i Zespołu ds. wdrożenia Strategii Rozwoju Gminy**, który będzie odpowiedzialny przed **Samorządem Gminy** za poszczególne etapy całego procesu. Oznacza to przejmowanie przez koordynatora czynności organizatorsko-koordynacyjnych oraz motywacyjnych w stosunku do mieszkańców, rolników, przetwórców, przedsiębiorców, naukowców, studentów, inwestorów i pracowników Urzędu Gminy oraz jednostek mu podległych, a także współpracę z gminami oraz organizacjami w terenie.
2. Na etapie wdrażania **Strategii Rozwoju Gminy Leśniowice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030**, powinny powstać strategiczne programy funkcjonalne i operacyjne, w których nastąpi praktyczna konkretyzacja działań i zamierzeń zapisanych w **Strategii**, w celu ich realizacji w wyodrębnionych obszarach: organizacyjnym, marketingowym, inwestycyjnym, produkcyjnym, zasobów ludzkich, finansowym.
3. Wymienione w **Strategii Rozwoju Gminy Leśniowice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030** potencjalne źródła finansowania poszczególnych działań będą musiały zostać zweryfikowane, po zatwierdzeniu przez Województwo Lubelskie oraz Ministerstwo Funduszy Europejskich i Rozwoju Regionalnego poszczególnych programów wsparcia w perspektywie 2021-2027 (2030) oraz dopracowane z partnerami (m.in. innymi gminami, przedsiębiorstwami, rolnikami, przetwórcami, NGO), którzy podejmą się realizacji zaproponowanych w **Strategii Rozwoju Gminy Leśniowice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030** działań.
4. Samorząd Gminy nadzorujący wdrażanie **Strategii Rozwoju Gminy Leśniowice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030** powinien wypracować odpowiedni system wspierający zarządzanie procesem realizacji **Strategii** (uchwały, programy, procedury, regulaminy, zasady, zarządzenia itp.) oraz systemy informacyjne i kontrolne oraz dostosować kulturę organizacyjną – model zarządzania wielopoziomowego (zrównoważonego, spójnego, partycypacyjnego) do wyzwań i tempa realizacji poszczególnych działań.
5. Działania wymagające interwencji ze strony Państwa i Samorządu Województwa Lubelskiego takie jak inwestycje przemysłowe, infrastrukturalne, B+R oraz rewitalizacja społeczno-gospodarcza powinny być procedowane na zasadzie pierwszeństwa i wsparte lobbieniem oddolnym, aby realnie móc wdrożyć zamierzenia zapisane w **Strategii Rozwoju Gminy Leśniowice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030**.

6. Wszyscy Radni, kierownicy działów, dyrektorzy placówek, menedżerowie podejmujący decyzje dotyczące wdrażania **Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030** powinni bardzo dokładnie zapoznać się z całością opracowania.
7. **Strategię Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030** trzeba rewidować regularnie, aby przekonać się, czy jest ona nadal aktualna i odpowiednia do zmieniających się warunków raz na 2 lata.
8. Struktura organizacyjna (partnerstwo, konsorcjum, spółdzielnia, stowarzyszenie, spółka) partnerów działań na etapie wdrożenia **Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030** powinna być dopasowana do potrzeb (odpowiednie delegowanie uprawnień i odpowiedzialności związanych z wdrożeniem strategii).
9. Na etapie przystąpienia do realizacji konkretnych działań zapisanych w **Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030** należy zaplanować i zatwierdzić budżety poszczególnych działań z partnerami, aby móc je następnie kontrolować i rozliczyć.
10. Wdrażanie **Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030** jest procesem złożonym, na który wpływać będą różne czynniki: uprawnienia decyzyjne, motywacja, przepływ informacji, struktura organizacyjna. Do efektywnej implementacji niezbędne jest też, aby Samorząd Gminy Leśniewice wytworzył dobry klimat poparcia wdrażanych działań we współpracy z **Koordynatorem ds. wdrożenia i monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030, Zespół ds. wdrożenia Strategii Rozwoju Gminy** oraz instytucjami i organizacjami, które będą partnerem w realizacji poszczególnych działań.
Układ instytucjonalny wdrażania koncepcji stanowić będą:
 - Samorząd Gminy Leśniewice
 - Koordynator ds. wdrożenia i monitorowania **Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 i Zespół ds. wdrożenia Strategii Rozwoju Gminy**
 - Zespół koordynatorów lokalnych, w skład którego wejdą przedstawiciele partnerów: gmin, NGO, organizacji kultury i klubów sportowych, przedstawiciele rolników, producentów i przedsiębiorców.
11. Kluczową rolę w układzie instytucjonalnym wdrażania Strategii pełnić będzie Przewodniczący Rady Gminy i Wójt Gminy Leśniewice, podejmujący decyzję w sprawie przyjęcia działań oraz w sprawie programów wynikających ze **Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030**.
12. Na forum **Rady Gminy Leśniewice** będą prezentowane raz na dwa lata sprawozdania z monitoringu i oceny **Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030** oraz informacje o przygotowywanych aktualizacjach oraz opracowywaniu nowych rozwiązań.
13. Na **Koordynatorze ds. wdrożenia i monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 i Zespole ds. wdrożenia Strategii Rozwoju Gminy**

spoczywa odpowiedzialność za wykonanie decyzji Rady Gminy i Wójta w sprawie przyjęcia oraz realizacji poszczególnych działań opracowanych w *Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030. Koordynator ds. wdrożenia i monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 oraz Zespół ds. wdrożenia Strategii Rozwoju Gminy* odpowiedzialny będzie za projekty zintegrowane z gminami partnerskimi:

- zaplanowanie oraz przygotowanie dokumentacji związanej z projektami (szczegółowa specyfikacja dokumentacji, a także jej merytoryczna weryfikacja i odbiór);
 - przeprowadzenie procedur przetargowych (realizacja zamówień publicznych, w tym przygotowanie specyfikacji istotnych warunków zamówienia);
 - rozliczenie finansowe i nadzór finansowy (akceptacja dokumentów finansowych, sporządzanie wniosków o płatność, realizacja płatności);
 - promocję i konsultacje społeczne;
 - zarządzaniem projektami tj. przepływem informacji pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego. W razie potrzeby będą kontaktować się z organami zarządzającymi jednostkami samorządu terytorialnego.
14. Mając na uwadze zasady partycypacji społecznej i zrównoważonego rozwoju istotne jest powołanie przez Wójta Gminy gremium wspomagającego uruchamianie społecznego i obywatelskiego kapitału (zaangażowanie społeczne) w realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030*. Elementem układu instytucjonalnego wdrażania koncepcji powinno stać się ustanowienie **Rady Programowej Rozwoju Gminy Leśniewice (skupiającej przedstawicieli różnych środowisk i profesji oraz zaproszonych do współpracy ekspertów)**, której zadaniem byłoby:
- udzielanie opinii o realizacji strategicznych założeń rozwojowych i wdrażania poszczególnych działań.
 - formułowanie diagnoz stanu Gminy oraz inicjowanie aktualizacji Strategii i programów realizujących ją,
 - organizowanie udziału społeczności Gminy, w tym środowisk gospodarczych, rolniczych, naukowych w realizacji zadań strategicznego rozwoju. Rada ta powołana powinna być przez Wójta Gminy Leśniewice i skupić przedstawicieli instytucji samorządowych oraz administracyjnych oraz środowisk naukowych, zawodowych, gospodarczych oraz społecznych.
 - Do podstawowych elementów systemu planowania – narzędzi wdrażania *Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030* należeć będą:
 1. Opracowania operacyjne (plany realizacji) i ujęte w nich działania, programy zaimplementowane ze *Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030*,

2. Programy operacyjne (wypracowane przez partnerów poszczególnych działań),
 3. Programy operacyjne krajowe i regionalne, program pomocy ze strony rządu, środki finansowe samorządów, środki publiczne, kapitał prywatny, instrumenty pożyczkowe i kredytowe, Fundusze Norweskie, WFOŚiGW.
 4. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.
 5. Programy, projekty, inicjatywy realizowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego i instytucje, podmioty, które nadzoruje oraz programy, projekty, strategie realizowane przez: ARiMR, KOWR, KSOW, LODR, LPNT, PPNT, LGD, LGR, LIR, RIG, uczelnie, instytuty oraz IOB i instytucje pozarządowe – jako elementy przyczyniające się do realizacji celów strategicznych i operacyjnych ***Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 perspektywą do roku 2030.***
- Każde działanie wymienione w ***Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030*** zostanie opracowane przed wdrożeniem przez: ***Zespół ds. wdrożenia Strategii Rozwoju Gminy*** jako projekt składający się z następujących elementów: nazwa projektu, obszar objęty projektem, cele i priorytety, konkretne działania (zadania), harmonogram realizacji, łączne nakłady finansowe, nakłady finansowe w układzie rocznym, źródła finansowania, wskaźniki monitoringu i ewaluacji, sposób sprawozdawania oraz podmiot koordynujący i/lub realizujący program.
 - Monitorowanie i ocena realizacji koncepcji będzie powierzone ***Zespołowi ds. wdrożenia Strategii Rozwoju Gminy***, ponieważ ma służyć analizie zmian dotyczących wybranych wskaźników ilościowych i jakościowych. Jej celem będzie zapewnienie informacji na temat skuteczności i efektywności działań podejmowanych na rzecz realizacji ***Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030*** oraz umożliwienie modyfikacji programów i działań w przypadku występowania rozbieżności pomiędzy celami założonymi, a osiąganymi efektami. Monitorowanie realizacji koncepcji odbywać się będzie na pięciu płaszczyznach: celów strategicznych, celów operacyjnych i działań. Propozycje wskaźników dotyczących programów i działań zostaną nałożone na działania w każdym z dokumentów strategicznych, do których te działania będą się odnosić.

Realizacja zapisów ***Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030*** nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Strategia jest dokumentem ogólnym określającym preferowane kierunki rozwoju gminy i planowane kierunki inwestycji. Natomiast niniejszy dokument nie wskazuje skali i zakresu oraz planu konkretnych inwestycji, a także nie zawiera opracowanego budżetu. Gmina zakłada, że realizację celów i działań zawartych w ***Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030*** zapewnią dokumenty

wdrożeniowe (projekty operacyjne), które będą stanowić lub stanowią obecnie odrębne opracowania. Na etapie operacyjnym powstaną konkretne rozwiązania i zadania służące ich realizacji.

Wskazane w projekcie Strategii działania nie wyznaczają uszczegółowionych ram dla realizacji przedsięwzięć mogących powodować prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożenia dla środowiska i ryzyka dla zdrowia ludzi. Zgodnie z założeniami przyjętymi w projekcie dokumentu gospodarka Gminy prowadzona jest i będzie zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju tj. korzystania z zasobów naturalnych z myślą o przyszłych pokoleniach.

W zakresie wspierania zrównoważonego rozwoju oraz wdrażania prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska, realizacja zapisów niniejszej Strategii wspierać będzie efektywność podejmowanych interwencji w ramach dokumentów wyższego szczebla. **Misja, wizja, cel strategiczny, kierunki rozwoju, cele operacyjne i działania zawarte w *Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do roku 2030* są spójne z dokumentami wyższego szczebla tj.**

- Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju,
- Strategia Europa 2020,
- Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko,
- Dobra jakość życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety: siódmy program działań w zakresie środowiska (2014-2020),
- Pakiety klimatyczno-energetyczne do 2020 i 2030 r.,
- Biała Księga UE: Adaptacja do zmian klimatu: europejskie ramy działania,
- Unijna strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r.,
- Dokumenty europejskie i krajowe związane z polityką niskoemisyjną,
- Polityka ekologiczna państwa 2030,
- Polityka Energetyczne Polski do 2030,
- Program ochrony i zrównoważone użytkowania różnorodności biologicznej,
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030”, przedłożoną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (SZRWRiR 2030),
- Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030,
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego do 2030,
- Program ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2020 – 2023 z perspektywą do roku 2027,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Leśniewice na lata 2014-2020.

RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

RAMY FINANSOWE

Szeroki zakres zaplanowanej interwencji, odwołujący się do potrzeb i aspiracji mieszkańców a nie tylko zakresu kompetencyjnego samorządu Gminy Leśniewice oznacza, że działania realizowane na rzecz urzeczywistnienia przedstawionej wizji, celów, działań będą finansowane z różnorodnych źródeł. W obliczu założonego w dokumentach programowych UE (w tym m.in. w ramach Wieloletnich Ram Finansowych WRF) zmniejszonego wsparcia środkami z Polityki Spójności, większego znaczenia nabiera umiejętność łączenia środków z różnych źródeł, w tym wykorzystania środków krajowych i efektywnego wykorzystywania zasobów własnych regionu.

Bardzo istotne znaczenie dla finansowania Strategii ma katalog środków publicznych. Dzięki wdrożeniu mechanizmów koordynacyjnych może nastąpić znaczące uspołnienie i poprawa efektywności działań podejmowanych przez jednostki sektora publicznego z kierunkami określonymi w Strategii. W perspektywie 2021-2027 (2030) w ramach programów operacyjnych, współfinansowanych ze środków UE, kontynuowane będą dotychczasowe europejskie mechanizmy wdrażania polityki spójności: Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (są przejawem wymiaru terytorialnego polityki spójności, ZIT), Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS), a także inne mechanizmy współpracy wypracowane na poziomie regionalnym i subregionalnym.

Należy podkreślić, że dla zapewnienia stabilnych perspektyw rozwojowych Gminy Leśniewice konieczne jest podjęcie działań zmierzających do wzmocnienia bazy dochodowej samorządu lokalnego, a w szczególności zwiększenia, zróżnicowania źródeł dochodów oraz zaangażowania środków prywatnych do finansowania przedsięwzięć rozwojowych (partnerstwo publiczno-prywatne). Konieczna jest dalsza aktywna działalność sprzyjająca napływowi bezpośrednich inwestycji krajowych i zagranicznych do Gminy Leśniewice oraz powiatu chełmskiego (OSI Żywicielskiego).

Szacowanie kosztów inwestycji w 2020 r. z perspektywą ich realizacji w latach 2021-2027 do 2030 roku, z powodu kryzysu wywołanego pandemią jest bardzo niemiernodajne, dlatego budżety poszczególnych inwestycji będą planowane i przyjmowane przez Radę Gminy i Wójta Gminy Leśniewice w corocznych budżetach gminy oraz WPF. Decyzje dotyczące realizacji poszczególnych działań będą uzależnione od kondycji budżetu gminy i dostępnych środków zewnętrznych.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ROZWOJU GMINY LEŚNIEWICE W LATACH 2021-2027 (2030)

1. *Budżet Gminy Leśniewice.*

Środki własne należą do istotnych narzędzi finansowania rozwoju gminy. Niestety pandemia covid-19 i wieloletnie niedostatki w strukturze społeczno-gospodarczej spowodowały znaczne spadki w dochodach własnych gminy. Planowanie zrównoważonego rozwoju gminy, to umiejętność zabezpieczenia środków na działania w strefie: społecznej, funkcjonalno-przestrzennej, gospodarczej, technicznej oraz na rzecz ochrony środowiska.

Wysokość wydatkowanych środków na poszczególne przedsięwzięcia, zarówno inwestycyjne jak i pozainwestycyjne, wpłynie na aktywność gminy w procesie wdrożenia Strategii Rozwoju. Możliwość partycypacji Gminy Leśniewice w kosztach realizacji poszczególnych działań przewidzianych w niniejszej Strategii będzie zależna od wpływów do budżetu gminy i jego wysokości. Władze Gminy będą zabiegać o wzrost wpływów do budżetu, respektując obowiązujące zasady polityki finansowej dotyczącej samorządów lokalnych oraz powołując organizacje, przedsiębiorstwa (spółki z o.o.), które będą dysponowały własnym budżetem oraz będą pozyskiwać z własnej działalności i dotacji dodatkowe środki finansowe na rozwój Gminy Leśniewice.

2. Krajowe Programy Operacyjne.

Krajowe Programy Operacyjne, które będą uwzględniały cele polityki regionalnej i zostaną ukierunkowane na:

- innowacje, inteligentny wzrost - wsparcie wszystkich etapów tworzenia innowacji,
- rynek pracy i adaptacyjność, włączenie społeczne i walkę z ubóstwem, edukację,
- dobre rządzenie,
- poprawę jakości powietrza, niską energochłonność, czystą energię, ograniczenie ekstremalnych skutków zmian klimatu, czystą wodę, ochronę przed powodzią i suszą, różnorodność biologiczną i ochronę przyrody oraz gospodarkę o obiegu zamkniętym,
- bezpieczeństwo energetyczne,
- dostępność transeuropejską i międzyregionalną
- spójność terytorialną.

3. Program Ministerstwa Finansów dla miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją.

Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją tj. Gmina Leśniewice, jako OSI wymagające priorytetowej interwencji z poziomu krajowego, kierowanej na poziom subregionalny, ze względu na kumulację negatywnych zjawisk społeczno- gospodarczych, otrzymają:

- dopasowane instrumenty wsparcia na krajowym i regionalnym poziomie zarządzania rozwojem: *Program ponadregionalny*,
- obowiązkowe wsparcie w ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych inne obszary koncentracji działań polityki regionalnej na poziomie subregionalnym mogą być zidentyfikowane w strategiach rozwoju województw.

Dla tych kategorii OSI – w tym Gminy Leśniewice, ukierunkowane wsparcie będzie: zaprogramowane z poziomu regionalnego możliwe jako uzupełniająca interwencja z poziomu krajowego w ramach kontraktu programowego i kontraktów sektorowych oraz porozumień terytorialnych.

4. *Polski Fundusz Rozwoju.*

Polski Fundusz Rozwoju (PFR) to grupa instytucji finansowych i doradczych dla przedsiębiorców, samorządów i osób prywatnych. Oferta PFR obejmuje pakiety usług finansowych i pozafinansowych, skonstruowane pod konkretną potrzebę, co umożliwi tworzenie kompletnego rynku pozyskiwania kapitału i instrumentów wzrostu na każdym etapie rozwoju danego przedsięwzięcia.

Grupa PFR oferując instrumenty służące rozwojowi samorządów (głównie finansowanie infrastruktury, partnerstwo publiczno-prywatne, kredyty na rozwój edukacji), czy przedsiębiorstw (głównie kapitał na rozwój, gwarancje bankowe czy doradztwo i finansowanie eksportu) inwestuje w zrównoważony rozwój społeczny i wzrost gospodarczy kraju i służy wypełnianiu luki rynkowej w finansowaniu na zasadach komercyjnych oraz współpracy przy przygotowaniu i dystrybucji programów w obszarach, w których te luki w rynku występują. Realizuje m.in. programy: Gwarancje *de minimis* dla małych i średnich przedsiębiorstw, Start in Poland, Program Budowy Kapitału, Program Mieszkań na Wynajem, Narodowy Program Mieszkaniowy w zakresie budowy mieszkań na wynajem o umiarkowanych czynszach (w tym z opcją dojścia do własności) na zasadach rynkowych w ramach pakietu „Mieszkanie+”. W ofercie dla samorządów i sektora publicznego znajdują się: Finanse na wzrost, Płynność finansowa, Finansowanie infrastruktury, Finansowanie mieszkalnictwa i Obsługa Inwestora.

5. *Regionalny Fundusz Rozwoju.*

W województwie dla wykorzystania zasobu środków przeznaczonych do ponownego wykorzystania (integracja zasobów i koordynacja działań w sferze wykorzystywania instrumentów wsparcia zwrotnego na poziomie regionalnym) środki będące w obrocie w poprzedniej perspektywie finansowej) powstają Regionalne Fundusze Rozwoju (RFR). Perspektywa finansowa UE 2014–2020 przyniosła wzrost znaczenia finansowania zwrotnego dla rozwoju, a równocześnie następują sukcesywnie zwroty środków z istniejących w poprzedniej perspektywie finansowej działań zakładających wykorzystanie instrumentów finansowych. Środki te tworzą zasób, który może być wykorzystany do rozbudowy instrumentów zwrotnych w ramach poszczególnych województw. Wobec przewidywanego ograniczenia dostępności środków UE po 2020 r. konieczna jest budowa silnej lokalnej bazy finansowej w ramach województw, która pozwoli na efektywne współdziałanie z kapitałem prywatnym w realizacji regionalnej polityki rozwoju. Baza ta powinna uwzględniać działalność prowadzoną przez pośredników finansowych w danym regionie – celem uniknięcia wystąpienia efektu wypierania. RFR mogą ułatwić

i zdynamizować przebudowę gospodarki regionów. Należy je traktować jako istotny podmiot realizowania polityki rozwoju prowadzonej przez samorządy województw, głównie w obszarze innowacji, przedsiębiorczości, inwestycji na obszarach miejskich oraz redukcji energochłonności – adekwatnie do specyfiki i potencjałów rozwojowych regionów, w szczególności poprzez zapewnienie finansowania dla priorytetów rozwoju określonych w ramach strategii rozwoju województw. Dotychczas m.in. zarządzała nim LAWP.

6. *Mechanizmy zintegrowanego podejścia.*

Głównymi mechanizmami, które wzmocniają zintegrowane podejście do rozwoju oraz współpracę na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym w perspektywie 2021-2027 (2030) są:

- kontrakt programowy,
- kontrakt sektorowy,
- porozumienie terytorialne.

Porozumienie terytorialne jest mechanizmem polegającym na urzeczywistnieniu planowania i realizowania procesów rozwojowych, podejmowanych/inicjowanych z poziomu lokalnego. Mechanizm ten powinien służyć rozwojowi współpracy samorządów, na obszarach, gdzie zostały zidentyfikowane istotne dla rozwoju, więcej niż jednej JST (gminy/powiatu), potencjały społeczne/gospodarcze lub problemy, które ograniczają uruchomienie i wykorzystanie potencjałów.

Porozumienie terytorialne może być wykorzystywane do określenia zakresu i sposobu realizacji wybranych przedsięwzięć, stanowiących zadanie własne danej gminy/powiatu i istotnych dla sąsiadujących JST lub JST wyższego szczebla, kluczowych dla rozwoju obszaru objętego porozumieniem, a jednocześnie istotnych dla rozwoju ponadlokalnego. Celem porozumienia terytorialnego jest wsparcie JST szczebla lokalnego (samorządy gminne/samorządy powiatowe) przez inne samorządy gminne, samorządy powiatowe, samorząd województwa lub rząd - w realizacji zadań własnych, które mają znaczenie ponadlokalne. Wsparcie w ramach porozumienia terytorialnego może mieć – w zależności od potrzeb i zakresu zaangażowania stron rodzaj:

- **animacyjny** – wówczas strony porozumienia angażują się w dane zadanie bez przepływów finansowych między nimi lub
- **integrujący** – identyfikujący wiele działań z różnych dziedzin istotnych dla rozwoju danego obszaru, podejmowanych przez strony porozumienia lub podmioty z nimi w jakikolwiek sposób powiązane, lub
- **finansowy** – strony porozumienia określają zakres i zasady partycypacji w finansowaniu przedsięwzięcia stanowiącego zadanie własne dla jednej ze stron porozumienia.

Ze strony samorządowej w porozumieniu terytorialnym mogą uczestniczyć JST wyższych lub niższych szczebli. Nie ma ograniczeń, co do liczby stron porozumienia terytorialnego. Warunkiem udziału samorządu województwa w porozumieniu terytorialnym o charakterze finansowym, między JST (gminy/powiaty) a ministrem właściwym ds. rozwoju regionalnego i innym ministrem właściwym, jest partycypacja finansowa województwa w realizacji przedsięwzięć przewidzianych do realizacji. Wiodącą w porozumieniu terytorialnym jest co do zasady JST, dla której przedsięwzięcia objęte porozumieniem stanowią zadanie własne. Tym samym, jeśli porozumienie terytorialne dotyczy kilku przedsięwzięć stanowiących zadania różnych JST, zlokalizowanych na danym obszarze, może być kilka wiodących stron – każda w zakresie postanowień porozumienia odnoszących się do danego zadania.

Przy konstruowaniu zakresu porozumienia terytorialnego niezbędne jest uwzględnienie ustaleń lokalnych dokumentów strategicznych oraz zachowanie zgodności ze *Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego*. Samorząd województwa dba o spójność porozumienia terytorialnego z celami rozwoju województwa. Tam, gdzie stroną będzie minister właściwy ds. rozwoju regionalnego i inny minister właściwy, przed zawarciem porozumienia terytorialnego, strona rządowa zasięga opinii samorządu województwa na temat zgodności zakresu porozumienia ze *Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego*.

7. Regionalne Programy Operacyjne.

Istotnym instrumentem terytorialnym będzie Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego. Program tworzony jest dla każdego regionu z uwzględnieniem sytuacji społeczno-gospodarczej, planów rozwoju, potrzeb danego obszaru oraz zgodnie z zasadami realizacji wymiaru terytorialnego polityki spójności opracowanymi przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego i jest zgodny z zapisami *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030*. Podstawą realizacji programu będzie zawarcie kontraktu programowego pomiędzy ministrem ds. rozwoju regionalnego i zarządkiem województwa.

W RPO wsparcie obligatoryjnie otrzymają znajdujące się na terytorium danego województwa OSI wskazane w KSRR, tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Dodatkowo samorządy województw będą mogły wskazać inne obszary strategicznej interwencji zidentyfikowane na poziomie regionalnym. Wsparcie w RPO dla OSI wskazanych w KSRR powinno być komplementarne do wsparcia zaprojektowanego na poziomie krajowym. Wysokość środków na realizację RPO będzie wynikała z ustalonego przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego algorytmu podziału środków oraz z indywidualnych negocjacji w ramach kontraktu programowego.

8. Programy współpracy terytorialnej Interreg.

Podstawowym celem programów współpracy terytorialnej Interreg będzie pogłębianie integracji, poprzez otwieranie społeczeństw na różnice kulturowe oraz budowanie wzajemnego zaufania, a także współpracę instytucjonalną. W transgranicznym wymiarze

współpraca terytorialna, w tym na zewnętrznych lądowych granicach UE, będzie służyć łączeniu potencjałów i tworzeniu synergii pomiędzy istniejącymi i powstającymi potencjałami obszarów przygranicznych, dla których bazę wzrostu stanowić będą inwestycje krajowe oraz regionalne. Dotyczy to zarówno potencjałów miejskich (ośrodków wzrostu), centrów lokalnych czy regionalnych, jak i potencjałów dotychczas rozproszonych, na obszarach poza centrami (obszary wiejskie, leśne itp.). Działania w ramach tych programów powinny redukować bariery w funkcjonowaniu obszarów przygranicznych i w konsekwencji zmniejszać stopień peryferyzacji pogranicza.

W ponadnarodowym wymiarze współpraca terytorialna będzie m.in. pomagać w koordynacji działań zwiększających integrację przestrzenną i funkcjonalną europejskich regionów.

9. Programy rozwoju i inne instrumenty finansowane ze środków krajowych.

Wobec perspektywy ograniczenia środków UE na politykę spójności będzie rosła rola i znaczenie programów rozwoju oraz programów wieloletnich finansowanych ze źródeł krajowych. Projekty strategiczne istotne dla realizacji celów KSRR: *Racjonalny system finansowania JST, Narodowy Program Mieszkaniowy, Pakt dla obszarów wiejskich, SMUP, System Koordynacji KIS i RIS, Kompetencje w społeczeństwie informacyjnym, Dostępność Plus* czy *Centralny Port Komunikacyjny*.

W KSRR proponowane są też nowe inicjatywy. Dotyczą one w szczególności zwiększenia zachęt do tworzenia oddolnie innowacyjnych, eksperymentalnych rozwiązań: Akcelerator Projektów Pilotażowych, Innowacyjne partnerstwa terytorialne.

10. Partnerstwo Publiczno-Prywatne.

Partnerstwo publiczno- prywatne w szerokim rozumieniu w zdefiniowanym w aktach prawa UE oraz dokumentach instytucji UE, definiowane jest jako partnerstwo sektora publicznego i prywatnego mające na celu realizację przedsięwzięć lub świadczenie usług, tradycyjnie dostarczanych przez sektor publiczny. Współpraca ta opiera się na założeniu, iż każda ze stron jest w stanie wywiązać się z własnych, powierzonych jej zadań sprawniej niż druga strona. Strony w ten sposób uzupełniają się, zajmując się w ramach partnerstwa właśnie tą częścią wspólnego zadania, którą wykonują najlepiej. Dzięki podziałowi zadań, odpowiedzialności i ryzyka w ramach ppp osiąga się najbardziej efektywny ekonomicznie sposób tworzenia infrastruktury i dostarczania usług publicznych. Każda ze stron czerpie przy tym ze współpracy własne korzyści – proporcjonalne do swego zaangażowania. Wobec powyższego, wśród kluczowych elementów współpracy w ramach partnerstwa publiczno- prywatnego wymienić należy: współpracę sektora publicznego z sektorem prywatnym; umowny charakter (w ramach stosunku cywilnoprawnego); charakter celowy: realizacja przedsięwzięć (budowa infrastruktury, dostarczanie usług) tradycyjnie wykonywanych przez stronę publiczną; optymalny podział zadań; podział ryzyka; obustronną korzyść.

(Polityka Rządu w zakresie rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego "Polityka PPP" jest pierwszą rządową kompleksową wizją rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego w Polsce. Jej głównym celem jest zwiększenie skali i efektywności inwestycji realizowanych w formule PPP. Ustawa z 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym określa zasady współpracy podmiotu publicznego i partnera prywatnego w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego, którego przedmiotem jest wspólna realizacja przedsięwzięcia oparta na podziale zadań i ryzyk pomiędzy podmiotem publicznym i partnerem prywatnym).⁶²

11. Pozostałe źródła finansowania.

- Środki budżetu państwa w ramach programów rozwoju lub poprzez inne instrumenty będące w gestii poszczególnych ministrów lub wojewodów. Ponadto budżet państwa może zapewnić środki na współfinansowanie dla projektów realizowanych ze źródeł zagranicznych.
- Środków budżetów JST poprzez zapewnienie wymaganego współfinansowania dla projektów realizowanych ze źródeł zagranicznych oraz finansowania wkładu własnego w ramach programów rozwoju lub innych instrumentów finansowanych z budżetu państwa lub innych środków publicznych wdrażanych z poziomu krajowego.

W zależności od wyników negocjacji z Komisją Europejską oraz późniejszych rozstrzygnięć na forum krajowym w zakresie ukierunkowania środków polityki spójności, odpowiednia kwota środków zostanie przeznaczona na realizację programów operacyjnych mających oddziaływanie regionalne. Wszystkie wskazane źródła powinny tworzyć efektywny i spójny system finansowania polityki rozwoju regionalnego i lokalnego.

BUDOWA EFEKTYWNEGO SYSTEMU FINANSOWANIA INWESTYCJI ROZWOJOWYCH PRZEZ SAMORZĄD GMINY LEŚNIEWICE będzie wymagała w perspektywie 2021-2027 (2030) stosowania różnych form wsparcia adekwatnych do specyfiki realizowanych przedsięwzięć, oczekiwanych rezultatów z ich realizacji, a także statusu podmiotów, które są odpowiedzialne za realizację tych przedsięwzięć korzystających przy tym ze wsparcia ze środków publicznych. W ramach krajowego, jak i regionalnego systemu finansowania inwestycji wspierających rozwój społeczno-gospodarczy wyróżniać będzie się w latach 2021-2027 (2030) zarówno formy wsparcia bezzwrotnego, jak i zwrotnego. Do instrumentów finansowania bezzwrotnego zalicza się wsparcie w formie dotacji i subwencji czy finansowanie z krajowych funduszy celowych np. pochodzących ze środków NFOŚiGW. Natomiast wsparcie zwrotne stanowią przede wszystkim kredyty i pożyczki (udzielane na zasadach rynkowych oraz preferencyjnych), poręczenia i gwarancje, finansowanie typu *venture capital*, *seed capital*, jak również pomoc zwrotna.

⁶² <http://ipppl.pl/strona/partnerstwo-publiczno-prywatne-ppp>

Pomoc zwrotną jako jedną z możliwych form wsparcia wprowadzono w ustawie z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 oraz niektórych innych ustaw. Stanowi ona relatywnie nową formę wsparcia, łączącą w sobie elementy wsparcia dotacyjnego oraz podlegającego zwrotowi, przy czym proporcja między obiema formami może ulegać zmianie w trakcie realizacji danej inwestycji jak również w fazie operacyjnej, kiedy osiągnane są rezultaty danego przedsięwzięcia.

Zaletą instrumentów finansowania zwrotnego jest m.in. zwiększenie odpowiedzialności podmiotu odpowiedzialnego za realizację inwestycji w zakresie podejmowanych działań i ich skutków. W celu poprawy działania systemu finansowania inwestycji prorozwojowych ze środków publicznych sukcesywnie zwiększany będzie udział wsparcia w formie zwrotnej.

Finansowanie bezzwrotne, w tym w formie dotacji i subwencji będzie kierowane w szczególności na przedsięwzięcia niegenerujące dochodów, o niskiej stopie zwrotu z inwestycji lub też bardzo długim okresie zwrotu, jednocześnie wpisujące się w podstawowe zadania państwa lub właściwych samorządów. Dotyczyć to będzie również przedsięwzięć obciążonych dużym ryzykiem, które bez zaangażowania środków publicznych nie miałyby szansy na realizację.

Formułą realizacji inwestycji promowaną przez rząd wśród JST jest PPP. Służy ono przede wszystkim podwyższeniu efektywności wydatków publicznych dzięki wykorzystaniu know-how partnerów prywatnych i niezależnej kontroli założeń projektowych przez zaangażowane w proces instytucje finansowe. Przygotowanie wybranych projektów PPP rząd wspiera poprzez zapewnienie kompleksowego doradztwa o charakterze prawnym, finansowym i technicznym.

Ponieważ realizacja przedsięwzięć rozwojowych ***Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do 2030 roku*** musi odbywać się przy zachowaniu stabilności makroekonomicznej, w szczególności stabilności sektora finansów Samorządu Gminy, **należy mieć na uwadze konieczność prowadzenia polityki budżetowej uwzględniającej ograniczenia związane z obowiązującymi regułami fiskalnymi, w tym dążenie do osiągnięcia i utrzymania średniookresowego celu budżetowego (opracowywanego w *Wieloletnich Prognozach Finansowych*).**

Dlatego też, niezależnie od konieczności zwiększenia zaangażowania kapitału prywatnego w realizację celów rozwojowych ***Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice 2021-2027 z perspektywą do 2030 roku***, konieczne jest utrzymanie – w warunkach ograniczonego napływu środków polityki spójności - „przestrzeni fiskalnej” niezbędnej do realizacji zamierzeń ***Strategii***. Podstawowym uwarunkowaniem „przestrzeni fiskalnej” będzie stabilizująca reguła wydatkowa, a w pewnym stopniu również niektóre dodatkowe działania po stronie dochodowej.

Postanowienia SOR wskazują, że po 2020 r. ciężar finansowania inwestycji rozwojowych będzie przenoszony w większym stopniu na środki krajowe (zarówno publiczne, jak i prywatne). Znaczenie środków UE będzie relatywnie mniejsze, choć nadal istotne. Zadania sektora publicznego, które dotychczas realizowane były w znacznym stopniu przy współfinansowaniu z UE, będą w większym stopniu finansowane w oparciu o krajowe środki publiczne. Środki te pochodzą z budżetu centralnego oraz z budżetów samorządowych, które nabiorą większego znaczenia

w finansowaniu wysiłku rozwojowego. Powodem tego są zmiany w wieloletnim budżecie UE na lata 2021–2027.

Wskazuje to na konieczność efektywnego stymulowania inwestycji sektora prywatnego (ze środków krajowych oraz zagranicznych) oraz dalszego podnoszenia efektywności wydatków rozwojowych sektora publicznego. Wykorzystanie środków UE należy skoncentrować na projektach o najwyższej wartości dodanej i pozytywnych efektach.

Oceniając warunki prowadzenia polityki gospodarczej (w tym przede wszystkim polityki inwestycyjnej) w nadchodzących latach, zakłada się, że działania wdrażane w ramach SOR przyniosą pozytywne impulsy w postaci mobilizowania kapitału prywatnego (krajowego i zagranicznego). Doprowadzą one do zwiększenia jego aktywności inwestycyjnej. Kapitał prywatny będzie więc odgrywał kluczową rolę w osiągnięciu planowanej stopy inwestycji w gospodarce. Wymaga to jednakże działań realizowanych przez sektor publiczny (zarówno inwestycyjnych, jak i regulacyjnych) w zakresie poprawy „warunków brzegowych” determinujących ekonomiczną racjonalność i rentowność działalności podmiotów sektora prywatnego.

Budżet *Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030* oparty został m.in. na założeniach *Wieloletniego Planu Finansowego Państwa (WPF)* na lata 2019–2022 przyjętego uchwałą nr 31 Rady Ministrów z dnia 24 kwietnia 2019 r., gdzie wydatki dotyczące sektora rolnego i rybackiego zostały w największym stopniu opisane w ramach poszczególnych zadań funkcji. Działania określone w SZRWRIr 2030 będą finansowane również ze środków publicznych w ramach innych niż 21 funkcji budżetu zadaniowego państwa.⁶³ Zgodnie z postanowieniami umowy partnerstwa przynajmniej 5,2 mld euro środków polityki spójności (PS) powinno zostać przeznaczonych w formie dedykowanych instrumentów we właściwych programach krajowych i regionalnych na działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Ostatecznie kwota dedykowana obszarom wiejskim we wszystkich programach operacyjnych współfinansowanych ze środków polityki spójności na lata 2014–2020 wyniosła 9,3 mld euro. Środki te znajdują się w gestii innych niż Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi dysponentów części budżetowych, ale realizują jednocześnie również cele SZRWRIr 2030. Największa część tych środków przypisana jest do Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego (ok. 28%), Strategii Produktyności Gospodarki (ok. 22%), Strategii Sprawne i Nowoczesne Państwo (ok. 13%) oraz Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu (ok. 12%).⁶⁴

Zgodnie z projektem rozporządzenia ogólnego z dnia 29 maja 2018 r. całkowita alokacja dla Polski na lata 2021–2027 wyniesie 64 397 mln euro (przed transferami). Dodatkowo kwota zostanie pomniejszona o obowiązkowe transfery na rzecz instrumentów i programów wdrażanych przez KE oraz na pomoc techniczną z inicjatywy KE. Zakłada się, że środki polityki spójności na lata 2021–2027 w większym niż dotychczas zakresie będą wspierały rozwój obszarów wiejskich, w szczególności wspierając te obszary, których finansowania nie przewiduje projekt rozporządzeń dot. WPR po 2020 r.⁶⁵

⁶³ Uchwała NR 123 RADY MINISTRÓW z dnia 15 października 2019 r. w sprawie przyjęcia „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030”.

⁶⁴ Jw.

⁶⁵ Jw.

DODATKOWE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA REALIZACJI PROJEKTÓW OPRACOWANYCH W STRATEGII ROZWOJU GMINY LEŚNIEWICE.

System realizacji działań spójnych ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030 tworzą:

- **Komponenty strategiczne, polityki, programy:**
 - Plan dla Wsi,
 - Pakt dla obszarów wiejskich,
 - Programy operacyjne PS (regionalne i krajowe),
 - PROW,
 - PO RYBY,
 - System płatności bezpośrednich,
 - Krajowy plan dla WPR 2021–2027,
 - Program operacyjny realizowany z wykorzystaniem środków EFMR (2021–2027);
- **Projekty strategiczne SOR;**
- **Priorytetowe projekty Planu dla wsi.⁶⁶**

W programach krajowych i regionalnych będą specjalne środki na wspomaganie powiązań funkcjonalnych małych miast i centrów gminnych (Gmina Leśniewice) jako lokalnych ośrodków wzrostu oraz kontynuacja wsparcia infrastrukturalnego oraz przedsięwzięć podnoszących jakość oraz dostępność usług publicznych na ich obszarach, jak również wspomaganie rozwoju i modernizacji infrastruktury teleinformatycznej oraz telekomunikacyjnej. Będą one wspierane również jako obszary interwencji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego oraz w ramach prowadzonej polityki rozwoju wobec obszarów wiejskich.

⁶⁶ Jw.

HARMONOGRAM USPOŁECZNIENIA PROCESU POWSTAWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY LEŚNIOWICE W LATACH 2021-2027 W PERSPEKTYWIE DO ROKU 2030.

- ▶ Uchwała Rady Gminy Leśniowice o przystąpieniu do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Leśniowice w latach 2021-2027 z perspektywą do roku 2030.
- ▶ Wybór wykonawcy – podpisanie umowy z ESSE Agnieszka Smreczyńska-Gąbka.
- ▶ Etap I diagnostyczny (11.01.2021 r. – 22. 02. 2021 r.)
 - ▶ Zebranie danych, ankietyzacja, warsztaty konsultacyjne z mieszkańcami (11.01.2021 r. – 26.01.2021 r.), wywiady, konsultacje rozwiązania problemów istotnych dla rozwoju gminy).
 - ▶ 26.01.2021 r. – Konsultacje publiczne dla mieszkańców w Rakołupach. Warsztat Analizy SWOT oceniającej Gminę Leśniowice.
 - ▶ Analiza danych i opracowanie Diagnozy Gminy Leśniowice.
 - ▶ 9.02, 17.02.2021 r. – Konsultacje z osobami odpowiedzialnymi za powstawanie Diagnozy Gminy ws. omówienia wyników badań ankietowych i analizy SWOT oraz wniosków z Diagnozy Gminy Leśniowice.
- ▶ Etap II dyrektywny (23. 02. 2021 r. – 30. 03. 2021 r.).
 - ▶ Opracowanie projektu Strategii Rozwoju Gminy Leśniowice w latach 2021-2027 z perspektywą do roku 2030.
 - ▶ 26.03.2021 r. Konsultacje (on-line) projektu Strategii Rozwoju Gminy Leśniowice w latach 2021-2027 z perspektywą do 2030, z osobami odpowiedzialnymi za powstawanie Strategii Rozwoju Gminy Leśniowice.
- ▶ Etap III Konsultacyjny 31.03.2021 r. Prezentacja Projektu Strategii Rozwoju Gminy Leśniowice w latach 2021-2027 z perspektywą do 2030 oraz przekazanie do konsultacji społecznych na 35 dni.
- ▶ Konsultacje publiczne (35 dni) – projektu Strategii Rozwoju Gminy Leśniowice w latach 2021-2027 z perspektywą do roku 2030.
- ▶ Opracowanie notatki/raportu z konsultacji społecznych.

- ▶ **Etap IV Konsultacyjny – zg. z ustawą: RDOŚ, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Lublinie, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego.**
- ▶ **Przyjęcie Strategii Rozwoju Gminy Leśniewice w latach 2021-2027 z perspektywą do roku 2030. przez Radę Gminy Leśniewice.**

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

PROJEKTU STRATEGII ROZWOJU GMINY LEŚNIEWICE 2021-2027 z perspektywą do roku 2030

Termin konsultacji społecznych: 31 marca – 5 maja 2021 r. (35 dni).

Spotkanie konsultacyjne w sprawie prezentacji projektu STRATEGII ROZWOJU GMINY LEŚNIEWICE 2021-2027z perspektywą do roku 2030: z powodu pandemii Covid-19 i reżimu sanitarnego odbyło się dnia 14 kwietnia 2021 r. i było transmitowane on-line dla mieszkańców gminy.

Wpłynęły: 32 uwagi.

LP.	ROZDZIAŁ/MIEJSCE	ST R.	OBECNY ZAPIS	UWAGA/UZASADNIENIE	ROZPATRZENIE UWAGI PRZEZ URZĄD GMINY
1.	Wprowadzenie	7	-	Dodać: współpracy z kołem łowieckim	Uwzględniono. Nowy zapis: „Należy zwrócić uwagę na współpracę z kołami łowieckimi. Łowiectwo to jeden z elementów ochrony środowiska przyrodniczego gminy, który oznacza ochronę zwierząt łownych (zwierzyny) i gospodarowanie ich zasobami w zgodzie z zasadami ekologii oraz zasadami racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej”.
2.	Diagnoza – ochrona środowiska	23	3.3. Hałas drogowy.	Dodać: wiatraki	Nie uwzględniono. Nie dotyczy hałasu drogowego.
3.	Diagnoza – ochrona środowiska	23	3.4. Hałas przemysłowy.	Dodać, uzupełnić: Stwarzane są długookresowo. Hałas od turbin wiatraków.	Uwzględniono. Nowy zapis: Mieszkańcy zwracają uwagę na hałas od turbin wiatraków. Nie uwzględniono zmiany określenia „stwarzane są długookresowo” ze względu na brak dostępnych, profesjonalnych badań poziomu hałasu przemysłowego

					potwierdzających taki stan faktyczny na terenie gminy.
4.	Diagnoza – zabytki kultura	28	Obiekty sakralne	Dodać: Cmentarz Prawosławny w Sielcu	Uwzględniono. Uzupełniono zapis: Obiekty sakralne. <ul style="list-style-type: none"> • Cmentarz Prawosławny w Sielcu.
5.	Diagnoza – dokumenty strategiczne	36	-	Dodać: Gminnego Programu Ochrony Środowiska	Uwzględniono. Uzupełniono zapis: Gmina nie posiada: Gminnego Programu Ochrony Środowiska.
6.	Zestawienie wyników Analizy SWOT. Strefa techniczna.	44	Zagrożenia	Dodać: bezduszność inwestorów i chciwość	Nie uwzględniono. Uwaga określa przymioty osobowe grupy inwestorów, którą Autorka uwagi ma konkretnie na myśli. Charakteryzując zagrożenia w Strategii Rozwoju, unika się uwag subiektywnych, które polaryzują postrzeganie całej grupy, w tym przypadku inwestorów. Warto w tej sytuacji zadbać o dialog oraz szukanie merytorycznych rozwiązań sytuacji, które wywołują niezadowolenie, sprzeciw społeczny podczas podejmowanych przez inwestorów działań.
7.	Zestawienie wyników Analizy SWOT. Strefa ochrony środowiska.	45	Zagrożenia	Dodać: Lekceważenie wysokich walorów środowiska naturalnego przez inwestorów. Inwestycje, które znacząco i na stałe, negatywnie oddziałują na	Uwzględniono częściowo, w brzmieniu: Konflikt interesów pomiędzy mieszkańcami i inwestorami, w realizacji inwestycji, które znacząco i na stałe oddziałują na środowisko naturalne, a więc również na otoczenie mieszkańców.

				środowisko, a więc również na otoczenie mieszkańców.	
8.	Wnioski z diagnozy. Strefa gospodarcza.	62	Słabe strony gminy. Obszary problemowe.	Dodać: niski poziom współpracy z kołami łowieckimi.	Uwzględniono częściowo, w brzmieniu: Niewystarczający poziom współpracy z kołami łowieckimi.
9.	Wnioski z diagnozy. Strefa gospodarcza.	63	Szanse, które warto zrealizować.	Dodać: Podniesienie poziomu współpracy z kołami łowieckimi.	Uwzględniono częściowo, w brzmieniu: Nawiązanie ścisłej współpracy z kołami łowieckim (szczególnie w zakresie ograniczenia szkód rolniczych).
10.	Wnioski z diagnozy. Strefa techniczna.	68	Zagrożenia	Dodać: Bezdzusność inwestorów	Nie uwzględniono. Uwaga określa przymioty osobowe grupy inwestorów, którą Autorka uwagi ma konkretnie na myśli. Charakteryzując zagrożenia w Strategii Rozwoju, unika się uwag subiektywnych, które polaryzują postrzeganie całej grupy, w tym przypadku inwestorów. Warto w tej sytuacji zadbać o dialog oraz szukanie merytorycznych rozwiązań sytuacji, które wywołują niezadowolenie, sprzeciw społeczny podczas podejmowanych przez inwestorów działań.
11.	Wnioski z diagnozy. Strefa ochrony środowiska.	69	Słabe strony. Obszary problemowe.	Dodać: Niska świadomość inwestorów w obszarze ochrony środowiska, zachowanie jego walorów przyrodniczych	Uwzględniono, nowy zapis: Niska świadomość inwestorów w obszarze ochrony środowiska, zachowanie jego walorów przyrodniczych

12.	Wnioski z diagnozy. Strefa ochrony środowiska.	70	Szanse, które warto zrealizować	Dodać: tworzenie użytków ekologicznych oraz innych form ochrony przyrody, zachęcanie mieszkańców do podejmowania takich działań	Uwzględniono, nowy zapis: Tworzenie użytków ekologicznych oraz innych form ochrony przyrody, zachęcanie mieszkańców do podejmowania takich działań
13.	Wnioski z diagnozy. Strefa ochrony środowiska.	70	Zagrożenia	Dodać: chciwi inwestorzy	Nie uwzględniono. Uwaga określa przymioty osobowe grupy inwestorów, którą Autorka uwagi ma konkretnie na myśli. Charakteryzując zagrożenia w Strategii Rozwoju, unika się uwag subiektywnych, które polaryzują postrzeganie całej grupy, w tym przypadku inwestorów. Warto w tej sytuacji zadbać o dialog oraz szukanie merytorycznych rozwiązań sytuacji, które wywołują niezadowolenie, sprzeciw społeczny podczas podejmowanych przez inwestorów działań.
14.	Misja i wizja	73	Misja	Dodać: zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom (ogólnie pojętego: zdrowia, ochrona mienia, ochrona środowiska).	Uwzględniono, zapis: Misją Gminy Leśniewice jest inteligentny rozwój tj. intensywne podnoszenie poziomu jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców, poprzez zapewnienie
15.	Misja i wizja	73	Misja	Dodać: Budowanie obszaru (przestrzeni)	Uwzględniono, zapis: 7. Budowanie przestrzeni bezpiecznej i przyjaznej mieszkańcom.

				bezpiecznego i przyjaznego	
16.	Misja i wizja	75	Do drugiego akapitu	Dodać: dbającej o środowisko naturalne i atrakcyjnej dla mieszkańców.	Uwzględniono, zapis: Mieszkańcy wskazali, że docelowa wizja Gminy Leśniowice powinna mieć na celu wizerunek gminy przedsiębiorczej, atrakcyjnej dla inwestorów i tworzącej atrakcyjne miejsca pracy, przy równoczesnym akcentowaniu wizerunku jako przestrzeni ekologicznej, dbającej o środowisko naturalne i atrakcyjnej dla mieszkańców.
17.	Misja i wizja	78	Do trzeciego akapitu	Dodać: Gmina zacieśni współpracę z kołami łowieckimi.	Uwzględniono, zapis: Dodano: Gmina zacieśni współpracę z kołami łowieckimi.
18.	Misja i wizja	79	Elementy wyróżniające	Dodać: Punkt 5, bezpieczeństwo.	Uwzględniono, zapis: Dodano: bezpieczeństwo.
19.	Cele, kierunki, propozycje działań – cel strategiczny	82	Cel operacyjny, kierunki działań	Dodać: Zainicjowanie dialogu rolnicy – koło myśliwskie o prowadzenie go na płaszczyźnie partnerskiej.	Uwzględniono, zapis: 1.4.5. Rozwój współpracy z kołami łowieckimi poprzez organizowanie zebrań, inicjowanie dialogu, wizyty terenowe, spotkania.
20.	Cele, kierunki, propozycje działań – cel strategiczny	83	Cel operacyjny, kierunki działań	Dodać: 1.7. Wspieranie lokalnych społeczności w działaniach na rzecz ich otoczenia.	Uwzględniono, zapis: 1.7. Wspieranie lokalnych społeczności w działaniach na rzecz ich otoczenia.
21.	Cele, kierunki, propozycje działań – cel strategiczny	84	III Kierunek rozwoju cel op.1. Kierunki działań	Dodać: 5. inicjowanie działań na rzecz partnerstwa publiczno-	Uwzględniono, zapis: 1.5. Inicjowanie działań na rzecz partnerstwa publiczno- prywatnego na terenie gminy.

				prywatnego na terenie gminy.	
22.	Cele, kierunki, propozycje działań – cel strategiczny	89	Rozwój rolnictwa	Dodać: Rozwój współpracy z kołami łowieckimi poprzez organizowanie zebrań, inicjowanie dialogu, wizyty terenowe, spotkania.	Uwzględniono, zapis: 1.4.5. Rozwój współpracy z kołami łowieckimi poprzez organizowanie zebrań, inicjowanie dialogu, wizyty terenowe, spotkania.
23.	Cele, kierunki, propozycje działań – cel strategiczny	107	Cel op. 4, 4.2. Ochrona i kształtowanie zasobów wodnych	Dodać: 4.2.3. Działania wspierające partnerstwo publiczno-prywatne	Uwzględniono, zapis: 4.2.3. Działania wspierające partnerstwo publiczno-prywatne w zakresie ochrony materialnej i niematerialnej zasobów kulturowych i środowiskowych gminy.
24.	Model przestrzenno-funkcjonalny	113	Gmina skupi się na...	Dodać: Koła łowieckie	Uwzględniono, zapis: Dodano: koła łowieckie.
25.	Model przestrzenno-funkcjonalny Wyzwania rozwojowe	115	Planowanie zrównoważonego ładu przestrzennego	Dodać: Uporczywym problemem są szkody łowieckie	Uwzględniono, zapis: Uporczywym problemem są szkody łowieckie
26.	Model przestrzenno-funkcjonalny Wyzwania rozwojowe	115	Planowanie zrównoważonego ładu przestrzennego	Dodać: oraz zasadami ochrony przyrody	Uwzględniono, zapis: Dodano: oraz zasadami ochrony przyrody
27.	Model przestrzenno-funkcjonalny Wyzwania rozwojowe	117	Planowanie zrównoważonego ładu przestrzennego	Dodać: Wspieranie inicjatyw lokalnych	Treść uwagi ujęta została w Strategii zapisem Działania podejmowane na szczeblu lokalnym powinny zmierzać m.in. do: <ul style="list-style-type: none"> wspierania inicjatyw rozwojowych mających na

					<p>celu podniesienie jakości życia lokalnych społeczności,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wspierania lokalnego rynku pracy, • promowania postaw przedsiębiorczych poprzez pomoc przy zakładaniu przedsiębiorstw działających na rynku lokalnym, • budowy lub poprawy jakości istniejącej infrastruktury technicznej, • poprawy stanu środowiska przyrodniczego, • umiejętnego wykorzystania walorów i uwarunkowań znajdujących na obszarze gminy.⁶⁷
28.	Model przestrzenno-funkcjonalny Wyzwania rozwojowe	120	Granice	Dodać: granice terenów chronionych	Uwzględniono, zapis: Dodano: granice terenów chronionych.
29.	Model przestrzenno-funkcjonalny Wyzwania rozwojowe	121	Priorytety	Dodać: przyrodniczych	Uwzględniono, zapis: Dodano: ochrony walorów przyrodniczych.
30.	Model przestrzenno-funkcjonalny Wyzwania rozwojowe	123	Skanalizowanie ruchu na obszarach chronionych	Proszę wyjaśnić: Nie rozumie sformułowania.	Uwzględniono, zmieniono zapis: zorganizowanie ruchu na obszarach chronionych.

⁶⁷ Anetta Waśniewska, Akademia Morska w Gdyni, Wybrane społeczno-gospodarcze uwarunkowania rozwoju gmin w Polsce, Studia i prace wydziału nauk ekonomicznych i zarządzania nr 40, t. 1, 2015.

31.	Model przestrzenno-funkcjonalny Wyzwania rozwojowe	127	Strefa usług administracyjnych	Dodać: Promocja dziedzictwa kulturowego.	Uwzględniono, zapis: Dodano: Promocja dziedzictwa kulturowego.
32.	Model przestrzenno-funkcjonalny Wyzwania rozwojowe	127	Nowym elementem [...] zasad wielopoziomego zarządzania	Dodać: partnerstwa	Uwzględniono, zapis: Dodano: Partnerstwa.